

การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย : กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง

โดย
นายณัฐวุฒิ ดวงดารา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย : กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง

โดย
นายณัฐวุฒิ ดวงดารา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE COMMODIFICATION OF THAI DANCE : A CASE STUDY OF PETJARATSANG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

57112301 : การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า, นาฏศิลป์ไทย, คณะเพชรจรัสแสง

นาย ญาณวุฒิ ดวงดารา: การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย : กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอกรินทร์ พึ่งประชา

“นาฏศิลป์ไทย” คือวัฒนธรรมการแสดงศิลปะการร่ายรำของไทย มีการพัฒนาปรับตัวกับยุคปัจจุบันมีพลวัตปัจจัยหลายด้านที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยอันเป็นการก่อตัวทุนทางวัฒนธรรม จนนำมาสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง อันนำไปสู่ความเข้าใจ วิถีคิด และต้นแบบของทรัพยากรทางวัฒนธรรมด้านการแสดงต่อการพัฒนาในสังคมปัจจุบัน

ผลศึกษาพบว่า นาฏศิลป์ไทยบริบทสินค้าทางวัฒนธรรมเป็นเส้นทางของการสร้างมูลค่าจากคุณค่าทางวัฒนธรรมนาฏศิลป์และดนตรี นำมาสู่รายได้แก่กลุ่มคณะเพชรจรัสแสง ผู้ขับเคลื่อน คือ นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือ “อัน เพชรจรัสแสง” โดยมีจุดเริ่มต้นจากวิชาชีพนาฏศิลป์ดนตรีไทยแบบประเพณีนิยมเป็นทุนทางวัฒนธรรมจากระบบการศึกษาด้านการแสดงนาฏศิลป์ดนตรีและนอกระบบการศึกษาจากนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านดนตรีไทยรวมถึงวิถีคิดการเป็นอยู่ในสังคม จนนำทุนทางวัฒนธรรมทั้งหมดมาสร้างประสบการณ์พัฒนาผนวกกับทุนทางวัฒนธรรม พัฒนาสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดพัฒนาการของการแสดงคือ “นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” ฉบับเพชรจรัสแสง ปรับตัวให้เข้ากับคนในสังคมปัจจุบันเพื่อนำมาสู่กระบวนการธุรกิจ มีกระบวนการผลิต การขาย และการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรมเฉพาะตัวของคณะเพชรจรัสแสง

ท้ายสุด จากการศึกษาดังกล่าวผ่านกรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง ทำให้ประจักษ์ชัดว่ากระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทยต้องอาศัยระยะเวลา สถาบันการศึกษาด้านการแสดงนาฏศิลป์ สร้างการเรียนรู้และความเข้าใจ เห็นคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมและมีใจรักกับศิลปวัฒนธรรมอย่างมาก ทุ่มเกี่ยวกับการฝึกฝนอย่างหนักจนมีทักษะอย่างชำนาญ เพราะการก่อตัวเป็นสินค้าจำเป็นอย่างยิ่งคือมีประยุกต์อย่างเหมาะสม คงคุณค่าอัตลักษณ์ จารีตของนาฏศิลป์ไทย ยึดถือเป็นจรรยาบรรณของศิลปิน เกิดสมดุลของคุณค่าและมูลค่าไปพร้อมกันได้อย่างสมบูรณ์

57112301 : Major (CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT)

Keyword : COMMODIFICATION, THAI DANCE, PETJARATSANG

MR. YANAWUD DUANGDARA : THE COMMODIFICATION OF THAI DANCE : A CASE STUDY OF PETJARATSANG THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR EKARIN PHUNGPRACHA, Ph.D.

"Thai Dance" is a cultural performing art of Thailand that has evolved to keep up with current condition and involved with many dynamic factors, leading to social phenomena. The objective of this study was to investigate the factors contributing to cultural capital formation towards the commodification of culture in Thai dance under the case study of Phetcharatsaeng Band that lead to the understanding of the way of thinking and the model of cultural resources of the performing arts for the development in current society.

The results of this study showed that Thai dance, context of cultural goods is a path of creating value from cultural values of Thai dance and music that generates income to Phetcharatsaeng Band led by Mr. Pongpan Phetthong as known as "Aon Phetcharatsaeng". The origin derived from the profession of Thai traditional dance and music as cultural capital, formal educational system of Thai dance and music and non-formal educational system from Mr. Sathian Duangchanthip who transmitted the knowledge of Thai dance and the way of thinking regarding social being. Cultural capitals were used to enhance experience and development into the commodification of culture, leading to the development of performing arts, that is "Contemporary Thai Dance", in Phetcharatsaeng Band style that has been adjusted to current society towards business processes including production and selling as well as the stabilization of unique cultural goods of Phetcharatsaeng Band.

Lastly, from the results of studying the case study of Phetcharatsaeng Band, it's obvious that commodification of culture in Thai dance took long time. Institute of Dramatic Art educates and builds the understandings, appreciate culture resources and passion for arts and culture. The dedication to hard training is required to acquire skilled expertise. Commodification requires proper adaptation, maintains

identity and tradition of Thai dance that is the code of conduct of the artists, leading to value balance.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่ง กระนั้นผลการศึกษาก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หากปราศจากบุคคลสำคัญดังต่อไปนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอกรินทร์ พึ่งประชา และเหล่าคณาจารย์ที่สั่งสอนในสาขาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม จุดประกายความรู้หลากหลายด้านแก่ผู้ศึกษาจนมีวันนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ให้โอกาสแก่ศิษย์ตักดวงความรู้ คณะเพชรจรัสแสงคือทีมงานคุณภาพที่ทำให้ผู้ศึกษาได้เป็นส่วนหนึ่งและความภาคภูมิใจในอาชีพนักแสดงนาฏศิลป์ และขอบคุณอย่างยิ่ง เพื่อนร่วมรุ่นการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม CRM รุ่น 6 คอยให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอมา ความสัมพันธ์นี้ยังคงสานต่อไปแม้จะสิ้นสุดสำเร็จการศึกษาแล้วก็ตามที่เรียกว่า “มิตรแท้”

ท้ายสุด ความสำเร็จทั้งหมดทั้งมวลขอยกให้แก่ครอบครัว โดยเฉพาะมารดาของผู้ศึกษา ผู้ปลูกฝังเลี้ยงดูจนประสบความสำเร็จได้

ส่วนข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากงานวิจัยผู้ศึกษาขออ้อมรับผิดเพียงผู้เดียว

ญาณวุฒิ ดวงดารา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์.....	9
ขอบเขตการศึกษา.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
นิยามศัพท์.....	10
บทที่ 2	11
แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital).....	11
แนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification).....	14
พัฒนาการการก่อตัวของกระบวนการทำให้เป็นสินค้า.....	14
หลักสำคัญของสินค้าทางวัฒนธรรม.....	16
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
ความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย.....	23
ลักษณะและรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์ไทย.....	24

วิวัฒนาการของนาฏศิลป์ไทย.....	26
จารีตของนาฏศิลป์ไทย	31
กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์	35
กระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม	35
กระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม.....	37
การรักษาเสถียรภาพของสินค้าวัฒนธรรม.....	39
สรุป40	
บทที่ 3	42
ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา	42
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	42
พื้นที่การศึกษา.....	42
แหล่งข้อมูลที่ศึกษา.....	43
วิธีรวบรวมข้อมูล	44
ศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสาร	44
ศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนาม.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	45
การนำเสนอข้อมูลและสรุปผล	46
บทที่ 4	48
เส้นทางสู่เพชรจรัสแสง.....	48
องค์ที่ 1 การกำเนิดเพชรจรัสแสง	49
ฉากตัวเอก นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง	50
ฉากเส้นทางสู่ความร่วมมือในนาฏศิลป์.....	60
ฉากก่อเกิดเป็นเพชรจรัสแสง	65
องค์ที่ 2 คณะเพชรจรัสแสงแห่งวิถีการปฏิบัติ.....	69

ฉากวาดลีลาผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม.....	69
ฉากการจัดการด้านธุรการ.....	93
ฉากสมาชิกคณะเพชรจรัสแสง.....	97
นักดนตรีคณะเพชรจรัสแสง.....	97
องค์ที่ 3 การสร้างเสถียรภาพของเพชรจรัสแสง.....	104
ฉากการสร้างคุณภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม.....	104
ฉากกลยุทธ์การสร้างรายได้.....	110
สรุป116	
บทที่ 5.....	117
เพชรจรัสแสงแห่งปัจฉิมบท.....	117
การก่อตัวทุนทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง.....	117
ช่วงที่ 1 ระบบการศึกษาสู่การก่อตัวของทุนทางวัฒนธรรม.....	117
ช่วงที่ 2 การถ่ายทอดความรู้โดย นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์.....	118
ช่วงที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรมจากประสบการณ์.....	120
กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย คณะเพชรจรัสแสง.....	123
กระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม คณะเพชรจรัสแสง.....	123
กระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม คณะเพชรจรัสแสง.....	125
การรักษาเสถียรภาพของเพชรจรัสแสง.....	127
สรุปผลการวิจัย.....	131
แนวทางการจัดการอย่างยั่งยืนในสินค้าทางวัฒนธรรม.....	134
ข้อเสนอแนะทางวิชาการ.....	135
รายการอ้างอิง.....	136
ประวัติผู้เขียน.....	141

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification).....	21
ภาพที่ 2 แนวทางการศึกษาวิจัย	47
ภาพที่ 3 นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง (อัน เพชรจรัสแสง)	50
ภาพที่ 4 นางพจนา เพชรทอง (อุ้ม เพชรจรัสแสง).....	60
ภาพที่ 5 อิทธิพลทางความคิด พงศ์พันธ์ เพชรทอง	68
ภาพที่ 6 พรหมสี่หน้า มือทั้งสองหงายมือ ตั้งแขนขนานอยู่ด้านหน้ามอง 45 องศา ปลายนิ้วชี้ลง . 74	74
ภาพที่ 7 ช่างนางนอน มือด้านใดด้านหนึ่งตั้งวงระดับขายพัก อีกมือหงายมืออยู่ลำตัว.....	74
ภาพที่ 8 ผาลาเพียงไหล่ มือด้านหนึ่งอยู่ข้างลำตัวปลายนิ้วชี้ลงพ่นงอแขนอีกมือตั้งวง	75
ภาพที่ 9 กลางอัมพร (สอตสูง) มือด้านใดด้านหนึ่งตั้งหงายมือระดับศีรษะ งอแขนระดับ.....	75
ภาพที่ 10 การจัดเตรียมเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย	86
ภาพที่ 11 ตัวอย่างเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายคณะเพชรจรัสแสง.....	86
ภาพที่ 12 ตัวอย่างการแสดงรูปแบบประจำ	88
ภาพที่ 13 ตัวอย่างการแสดงรูปแบบเป็นชุดหรือรูปแบบการแสดงชุดใหญ่	90
ภาพที่ 14 การประชุมก่อนการซ้อม.....	91
ภาพที่ 15 การซ้อมการแสดง.....	92
ภาพที่ 16 บริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด	94
ภาพที่ 17 นักดนตรีคณะเพชรจรัสแสง.....	98
ภาพที่ 18 นักแสดงคณะเพชรจรัสแสง	101

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมา

สินค้าทางวัฒนธรรมมีปรากฏเกิดขึ้นหลายเหตุผล ไม่จำเป็นที่วัฒนธรรมเกิดการสูญเสียด้านสภาพทางสังคม หรือกำลังอยู่ในขั้นวิกฤตการดำรงอยู่ แต่อาจจะเกิดจากการต่อยอดทางความคิดจากสิ่งแวดล้อม การศึกษา สถานภาพทางสังคม มีความทุ่มเทไม่ว่าความรู้สึก ทักษะร่างกาย ก่อตัวขึ้นมาเรียกว่า “ทุนทางวัฒนธรรม” (ต่อสิด กลิปบับ, 2553) เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในปัจจุบันของสังคมทุนนิยม ส่งอิทธิต่อวัฒนธรรมแข่งขันทางความคิดทำให้เกิดเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม สร้างความแตกต่างทางวัฒนธรรมแสดงถึงอำนาจพื้นที่ของคนในสังคมที่ต้องการแสดงตัวตนผ่านสินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลจากทุนทางวัฒนธรรมที่หล่อหลอมสะสมนำมาถูกปรับใช้ประโยชน์

ทุนทางวัฒนธรรมเป็นเสมือนสมบัติชนิดหนึ่งแฝงอยู่ในร่างกายของบุคคลนั้น โดยปัจจัยถูกก่อตัวจากในหลากหลายระดับตั้งแต่ครอบครัวในรากฐานของชีวิต การศึกษาสภาพแวดล้อมรอบข้างตัว สังคมที่อบรมบ่มเพาะในวัฒนธรรมของตน ล้วนผนวกด้วยระยะเวลาของการเรียนรู้สั่งสมจนออกมาทางพฤติกรรมความคิดของบุคคลนั้นเรียกได้ว่าคุณสมบัติ เมื่อถึงจุดการเผชิญในสังคมที่ต้องดิ้นรนหรือการแข่งขัน ทุนทางวัฒนธรรมจึงถูกดึงออกมาใช้เพื่อการอยู่รอดของบุคคลนั้นโดยอัตโนมัติ หลีกหนีการครอบงำภายใต้อำนาจการกดขี่ที่ตนไม่พึงประสงค์หาความอิสระหรือพื้นที่ให้กับตนให้มากที่สุด (ชนิดา เสี่ยงมไพศาลสุข, 2548) ในการศึกษาส่วนใหญ่ทุนทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นในสังคมทุนนิยมจึงเป็นจุดเด่นของทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ตอบสนองต่อความต้องการของเจ้าของทุน ผันตัวเป็นผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมหาประโยชน์จากการเล็งเห็นในคุณค่าของวัฒนธรรมสร้างมูลค่าจากคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะกรณีใด สิ่งสำคัญของการนำทุนทางวัฒนธรรมไปปรับใช้ในมิติต่างๆ ประโยชน์ที่จะได้รับนั้น จะขึ้นอยู่กับที่เจ้าของทุนทางวัฒนธรรมหรือผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมต้องเล็งเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้มากน้อยเพียงใด ถึงจะนำความสำคัญจุดเด่นของวัฒนธรรมออกมาได้ตามผลตอบแทน สู่การเพิ่มคุณค่าและสถานภาพของวัฒนธรรม มีคุณสมบัติในการมองทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง (พลธรรม จันท์คำ, 2551) เล็งเห็นแล้วว่าสามารถนำประโยชน์มาได้ ไม่ว่าจะเป็นในระดับกลุ่มคน ระดับชุมชนและสังคม กระทั่งระดับชาติจากการได้รับประโยชน์จากสินค้าทางวัฒนธรรม

มีการตั้งสมมติฐานในกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) เป็นการก่อตัวภายใต้กฎเกณฑ์ทางสังคมที่มีพลวัต เชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะพื้นบ้าน และศิลปะประจำชาติ มีการปรับตัวตามสภาพสังคม ไม่ว่าจะเป็นสินค้าออกวางจำหน่ายหรืองานบริการ ถูกส่งออกมาบริโภคโดยไม่ต้องคำนึงโอกาสตามความต้องการของปัจเจกบุคคล (Erik Cohen, 1988) เช่น การนวดแผนไทย สิ่งทอเครื่องจักรสาน ผ้าไหม ผ้าซิ่น ประเพณีบั้งไฟ ศิลปะการแสดง อาหาร ถูกตั้งเป็นจุดขาย เชื่อมกับที่ตั้ง จังหวัด ตำบล กระทั่งประจำประเทศ โดยแสดงสัญลักษณ์ต่อสังคมเมื่อนำสินค้าไปใช้บริโภคบางครั้งแสดงถึงสถานภาพทางสังคม หรือแสดงอัตลักษณ์อันบ่งบอกถึงที่มาที่ไปของตนเช่นกัน กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า สร้างความโดดเด่นให้วัฒนธรรมถูกใช้เป็นเครื่องมือในการนำเสนอเป็นทุนทางวัฒนธรรม(Erik Cohen, 1988) เมื่อถึงจุดหนึ่งประโยชน์จากการบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม จะมีการย้อนกลับมาที่ตัววัฒนธรรมอีกครั้งในการให้คุณค่าจากการได้หยิบไปใช้ของทรัพยากรทางวัฒนธรรม

เมื่อนำสินค้าออกสู่ตลาดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าพึงต้องมีกฎเกณฑ์มาตรฐานกำกับสินค้าที่เรียกว่าการรักษาเสถียรภาพของสินค้าวัฒนธรรม คำนึงถึงคุณค่าของวัฒนธรรม เป็นขั้นตอนของการเสริมกับกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม และกระบวนการขายให้มีความยั่งยืนได้ (พลธรรม์ จันทรคำ, 2551) แต่ทั้งนี้การคงอยู่ที่มีเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรมก็มีลักษณะต่างกันไปตามบริบทของสินค้าทางวัฒนธรรม เช่น การมีมาตรฐานการทำสินค้าวัฒนธรรมในเครื่องจักรสาน กฎเกณฑ์การท่องเที่ยวในเขตค่าชะโนด หรือมีการสืบทอดถ่ายทอดความรู้ของชุมชน และการพัฒนาองค์ความรู้อยู่เสมอ ขั้นตอนนี้จึงมีลักษณะแตกต่างจากสินค้าทั่วไปในเชิงพาณิชย์

แต่มีมุมมองของนักวิชาการกล่าวถึงปรากฏการณ์นี้ว่า การก่อตัวของกระบวนการเป็นการเปลี่ยนความหมายของทรัพยากรทางวัฒนธรรม (Erik Cohen, 1988) บทบาทหน้าที่ ถูกจัดวางนำเสนอในสิ่งที่ต้องการเรียกว่า “ความจริงแท้แบบจัดฉาก (Stage authenticity)” ปรับเปลี่ยนให้กับคนในสังคมเข้าถึงความน่าตื่นเต้นและความแปลกใหม่มากขึ้น บิดเบือนความหมาย ลดทอนจารีตของวัฒนธรรม (Erik Cohen, 1988) สะดวกต่อการใช้ ส่งผลให้ผู้ที่บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมขาดสามัญสำนึกในคุณค่าทางวัฒนธรรมได้จากการทำให้เชื่อว่าสินค้าทางวัฒนธรรมเป็นความจริงแท้

นำมาสู่การกล่าวถึงปรากฏการณ์ทางสังคมไทยในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ระหว่างกลุ่มนักวิชาการทางด้านนาฏศิลป์และกลุ่มสังคมสมัยใหม่ จากการผันตัวในมิติใหม่กับสังคมปัจจุบันของทรัพยากรทางวัฒนธรรมนาฏศิลป์ เปี่ยมคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ จนมาถึงบทบาทหน้าที่มาเป็นตัวแทนสินค้าหรือฟรีเซ็นเตอร์โฆษณา “เที่ยวไทยมีเฮ” ทิศทางในแนวคิดความเป็นไทยพื้นที่โฆษณาที่มักนำภาพมาผลิตซ้ำอยู่เรื่อยๆ แต่ “เที่ยวไทยมีเฮ” กลับมีปรากฏการณ์กระแสพูดถึงมากที่สุด ในสังคม โดยจากกลุ่มนักวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมไม่เห็นด้วยกับการทำโฆษณาชิ้นนี้ด้านกระแสความนิยมของกลุ่มคนสมัยใหม่ ทำลายความเป็นจริงแท้จากการแปลง

ทศกัณฐ์เป็นบทบาทในสินค้าทางวัฒนธรรมพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ น ชีเรื่อ ชี ี่ มา นั้ งรรถโกคาร์ท หยดขนมครก ฯลฯ แพลงวัตฤติบทรพยกรทงวฒนธรรม สร้งเป็นแรงผลักดัน ทงเศรษฐกิจและพลังของธรรกิจการท่งเที๋ยว ธรรกิจบ้นเทีง รวมทั้งสังคม Online ดิงทศกัณฐ์จาก วฒนธรรมแบบประเพณีนิยม การท่งเที๋ยวแห่งประเทศไทยต้องการกระตุ้นตลาดท่งเที๋ยวดัดแปลง ตัวละครเอนให้เข้าถึงรสนิยมของคนในสังคมที่เปลี่ยนไป จึงสะท้อนภาพทศกัณฐ์ในแบบพรีเซ้นเตอร์ ขายได้มากกว่าทศกัณฐ์แบบประเพณีนิยม (ศิโรตม์ คล้ามไพบูลย์, 2509)

ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นภาพสะท้อนต่อความความสำคัญที่ลดลงจนกระส่ำกระส่ายในพื้นที่ ของกลุ่มบางกลุ่ม อ่างถึงการรื้อฐานานุศักดีพญายักษ์ทศกัณฐ์อำนาจเต็มไปด้ว้ความเชื่อ ศรฐธา เคารพในจารีตประเพณี ถูกคูกคามจากการปรับตัวใช้วฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ไทย ในแง่ “เที๋ยวไทย มีเฮ” โดยเนื้อหาไม่ได้นำเสนอ ความจริงเป็นแท้ของวฒนธรรมบริบทนั้นจึงไม่ใช่ชนนาฏศิลป์แบบ ประเพณีนิยม ส่งให้ลุดคิดว้ต่อการปรับตัวของวฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยหรือวฒนธรรมอื่นที่มี ประเพณีจารีตสูง จะเสนอโดยตรง ทงอ้อมหรือไม่เกี๋ยวข้องก็มีการระมัดระวังอย่างย้ง โดยเฉพาะ การขัดแย้งจากกลุ่มอนุรักษ์นิยม (ศิโรตม์ คล้ามไพบูลย์, 2559)

จากมิติทางสังคมปรากฏการณ์นี้ แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของทรพยกรทง วฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยจากบริบทการแสดงเฉพาะกลุ่มและจำกัดพื้นที่ทงสังคม ใช้เป็นทุนทง วฒนธรรมในเชิงเศรษฐกิจ พัฒนาการจนมูลค่าการแลกเปลี่ยนจากสังคมทุนนิยมในแนวคิด กระบวนการทำวฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) เกิดผู้ผลิตพัฒนาธรรกิจดิงทรพยกรทง วฒนธรรมมาใช้เป็นทุน ถือเป็นการจัดการทรพยกรทงวฒนธรรมเห็นคุณค่าต้องการให้สอดคล้อง กับวิถีชีวิตคนในสังคม ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ใช้ข้อกสิทธ์เป็นว่าเจ้าของวฒนธรรมด้านสถานภาพการทำงาน ในระบบการศึกษา ผู้ควบคุมดูแลทรพยกรทงวฒนธรรม แสดงความคิดแบบอด้วิสัยส่วนบุคคลใน ความไม่พอใจในปรากฏการณ์ทศกัณฐ์ โดยการมองอีกด้านให้ลึกซึ้จ้งจริงๆ ไม่ได้ทำลายหรือรื้อ ความหมายเดิมของวฒนธรรม(Appadurai, 1986) เพียงเพิ่มเส้นทางการใช้สอยให้สัมพันธ์กับสังคม และการย่นชีพอยู่ของนักแสดงนาฏศิลป์ เปิดพื้นที่ให้แสดงความสามารถปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตคนถึง จะมีลักษณะ “ความจริงแท้แบบจัดฉาก” (Stage authenticity) เพื่อแสดงอำนาจต่อรองกับสังคม มุมมองอ่างในหลักของวิชาการทำให้เกิดการแตกต่างเป็นกลุ่มตามความคิดเห็นพื้นฐานความรู้แต่ละ ฝ่ายในความเห็นต่างๆ ซึ่งในโลกความเป็นจ้งจริงสังคมอาจไม่จำเป็นที่รับรู้ถึงความต้องการในความจ้งจริง แท้ (Authenticity) ในตัวสินค้าทางวฒนธรรมบางครั้งอาจมีความยุ่งยากเกิดไป (Erik Cohen, 1988)

เมื่อย้อนดูในวฒนธรรมของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ถูกพัฒนาเป็นทุนทงวฒนธรรม ตามสภาพสังคมมาโดยตลอด สั้งสมเป็นมรดกทงวฒนธรรมเป็นระยะเวลานาน ด้ว้ ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้รับอิทธิพลจากอินเดียในความเชื่อทงศาสนา พราหมณ์ – ฮินดู จาก

ตำราทางวิทยาศาสตร์ (ธนิต อยู่โพธิ์, 2545) เกิดความสัมพันธ์ในบทบาทหน้าที่ของการแสดงนาฏศิลป์ คือ ความสัมพันธ์ทางคติความเชื่อทางศาสนา และความสัมพันธ์เพื่อความบันเทิง (ภัทราวดี ภูษฎาภิรมย์, 2550) อย่างยิ่งในการแสดงนาฏศิลป์ในราชสำนัก บริบททางสังคมการแสดงจะถูกสร้างขึ้นภายในราชสำนักกำหนดแบบแผนใช้ในพระราชวัง เพื่อเป็นเครื่องราชูปโภคประดับอิสริยาศพระมหากษัตริย์ นาฏศิลป์ไทยจึงมีความวิจิตรงดงาม ทางด้าน ภาษาวรรณกรรม ท่ารำ ดนตรี เครื่องแต่งกาย แสดงความอำนาจอภรณ์

เมื่อช่วงรัชกาลที่ 4 เกิดการละเล่นการแสดงนาฏศิลป์มากมายรุ่งเรือง ทำให้เกิดปรากฏการณ์การเก็บภาษีของการแสดง(พระบรมราชินีนาถ, 2552) ต่อมาเกิดคณะละครมารวมทั้งการหลั่งไหลของคนต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยสยามมากขึ้น ทั้ง การอพยพ เซลยศึกสงคราม การติดต่อค้าขาย การศึกษาของเจ้านายในต่างประเทศ ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ในมิติต่าง ๆ รวมทั้งการแสดงนาฏศิลป์เพื่อความบันเทิง ปรับให้มีความแปลกใหม่มากขึ้นใน ณ เวลานั้นเกิดละครประเภทใหม่ ได้แก่ ละครพันทาง เอาพงศาวดารต่างชาติปรับใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย เกิดมิติใหม่ทางด้านดนตรีเรียกว่า “สำเนียงภาษา” ละครตีกดาบรuff ที่ได้รับอิทธิพลจากการแสดงโอเปร่า จัดการแสดงภายในระบบการจัดการแบบโรงละคร มีการจัดทำฉาก เข้าออก ปรับปรุงให้มีการแต่งหน้าอย่างการแสดงของตะวันตก และละครร้อง ทำให้นาฏศิลป์เกิดพลวัตของการรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ภายใต้ขอบเขตของนาฏศิลป์ไทยที่รักษาอัตลักษณ์ของการแสดงไว้ (พระบรมราชินีนาถ, 2552) ต่อมาจุดเปลี่ยนผันของบทบาทนาฏศิลป์ สร้างค่านิยมความรักชาติผ่านการแสดงนาฏศิลป์ เครื่องมือทางการเมือง โดยสร้างความทัดเทียมกับชาติตะวันตก สร้างแบบแผนของการแสดงนาฏศิลป์ให้มีหลักที่มั่นคง ปรับปรุงการแสดงนาฏศิลป์ให้มีอารยธรรมมากขึ้นทั้งเรื่องที่แสดง ภาษา จารีตต่าง ๆ เปลี่ยนให้เป็นสากลมากขึ้น(ภัทราวดี ภูษฎาภิรมย์, 2550) และเกิดปรากฏการณ์จากสังคมที่เปลี่ยนไปจากผลกระทบทั้งการปกครองและสงครามโลก ใช้ในการฟื้นฟูและสร้างชาติในความหมายในที่เจริญด้วยอารยธรรมจากการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีแบบแผนส่งผลให้การนาฏศิลป์เกิดมิติทางการศึกษา เพื่อใช้ในการอนุรักษ์สืบทอดแนวทางของการเป็นสัญลักษณ์ศิลปะประจำชาติ (ภัทราวดี ภูษฎาภิรมย์, 2550)

ทำให้เห็นได้ว่า ปัจจุบันการแสดงนาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะการแสดงประจำชาติของไทย ตามนโยบายของการสร้างชาติที่มีความงดงาม จึงประจักษ์กันว่า มีคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ขอบเขตของศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทย ยังมีพลวัตปรับตัวได้การอยู่รอดการแสดงนาฏศิลป์ เมื่อความเป็นศิลปะการแสดงประจำชาติเกิดการอิมิตอีกครั้ง ท่ามกลางสังคมยุคทุนนิยม รวบรวมทุนทางวัฒนธรรมผลักดันให้มีประโยชน์มูลค่าการใช้สอยและที่มาทางด้านเศรษฐกิจ โดยกรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) เป็นการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งแต่เดิมมีคุณค่าและความสำคัญสัญลักษณ์ประจำชาติ ซึ่งอาจมองได้ว่า

เป็นแนวคิดคลายความตึงเครียดของกฎเกณฑ์วัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมกับสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนไป ทำให้นาฏศิลป์สามารถนำมาประยุกต์ในธุรกิจการท่องเที่ยวและธุรกิจบันเทิงแสดง สัญญาอันมีอำนาจต่อการท่องเที่ยว รวมไปถึงการมีพื้นที่ทางสังคมอันเชื่อมกับสังคมเศรษฐกิจ

ในบริบทการท่องเที่ยวพบว่า การท่องเที่ยวมีศักยภาพนำรายได้เข้าประเทศเป็นอันดับ 1 ปัจจุบันล่าสุดปี พ.ศ. 2559 มีรายได้เข้า 2.51 ล้านล้านบาท (ฐานเศรษฐกิจ, 2560) ส่งอำนาจให้นาฏศิลป์ไทยแสดงศักยภาพได้ดี ต่อตัวเล็กกับธุรกิจร้านอาหาร สร้างจุดขายพ่วงศิลปะการแสดง นาฏศิลป์เหล่านี้ในยุคการขายเชื่อมต่อกับบริษัททัวร์ เป็น “นาฏยพาณิชย์” ให้นาฏศิลป์อยู่รอดด้วยธุรกิจ มีระบบการตลาด กลยุทธ์มาเกี่ยวข้อง (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547) ปรากฏอยู่ในร้านอาหารในย่านธุรกิจอย่าง สีลม สาทร และแม่น้ำเจ้าพระยา แสดงนาฏศิลป์ฉบับกรมศิลปากร มาสอดรับกระบวนการทางเศรษฐศาสตร์ การจัดการบริหาร ส่งเสริมประชาสัมพันธ์โฆษณา (เสาวลักษณ์ พงศ์ทองคำ, 2537) ซึ่งความเป็นจริงอาจสำคัญรองจากอาหารหรือบริการของโรงแรม ความสำคัญคือการรับประทานอาหารมากกว่ามาเสพงานศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ จึงนำนาฏศิลป์มาเปรียบเสมือนทำหน้าที่แสดงสัญญาณทางกายภาพที่เห็นจากสายตาดำเนินอำนาจต่อรองความเป็นไทย

อย่างธุรกิจโรงละครในงานทบทวนวรรณกรรม มีการจัดตั้งโดยบริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ใช้นาฏศิลป์ไทยเป็นทุนวัฒนธรรม สร้างกระบวนการผลิตให้เป็นสินค้า ได้แก่ โรงละครสยามนิรมิต โรงละครอักษรานาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก และศาลาเฉลิมกรุง รองรับนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในมูลค่าการแลกเปลี่ยน แต่ประเด็นของโรงละครเหล่านี้ มีความชัดเจนที่จะพัฒนาใช้นาฏศิลป์ไทยเข้ากระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า อย่างเต็มตัวด้วยการพัฒนาจากกลุ่มคนรสนิยม และสังคม ปัจจัยสร้างแนวทางพัฒนาในองค์ประกอบการแสดงของแต่ละโรงละคร ได้แก่ เนื้อหา (Content) ท่ารำ (Dance) เครื่องแต่งกาย (Costume) ดนตรี (Music) และเพิ่มเทคนิคพิเศษที่แสดงความสามารถตาอลังการ อย่างแสงสี โทนีสีสัน ฉากประกอบ กระทั่งยังมีใช้สัตว์จริงประกอบการแสดงอย่างสยามนิรมิต นำเสนอให้เหนือจินตนาการเกินความคาดเดาได้จากเนื้อหาแสดง หรือนาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก พัฒนาเอาคนเชิดหุ่นที่เคยแสดงหลังม่านมาแสดงหน้าม่านเพื่อให้เห็นท่าทางเชิดหุ่นเสมือนคน ตั้งโรงละครเปิดเป็นธุรกิจการแสดงหุ่น จุดประสงค์ให้ผู้ชมเห็นอรรถรสและมีส่วนร่วมจากที่ได้เข้าเล่นกับคนดู พร้อมเสื้อผ้าของหุ่นใช้งานฝีมือปักดิ้นกรังไหมแบบการแสดงโขนละคร

กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า อาจตัดสินว่าเป็นแนวคิดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายความหมายเดิมของวัฒนธรรม อย่างเช่น นักดนตรีพื้นบ้านถูกจ้างไปแสดง และมีค่าตอบแทนเป็นเงิน เหมือนเป็นการได้รับโอกาสในการแสดงศักยภาพกับผู้ฟังนำเสนอศิลปะของกลุ่มและรู้สึกภูมิใจวัฒนธรรมของตน ในวัฒนธรรมท้องถิ่นการทำให้เป็นสินค้ามักจะเป็นคนท้องถิ่นหรือเจ้าของวัฒนธรรมเป็นผู้ผลิต วางแผนแนวทางต่างๆที่ต้องการ กลุ่มคนท้องถิ่นสามารถ

มองข้ามความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ สามารถให้ความสำคัญของอยู่รอดของวัฒนธรรมในความแตกต่างของการก้าวจากสถานการณ์เดิมและสถานการณ์ใหม่ได้อย่างเต็มที่

อย่างกรณี วิจัยเรื่อง “ก่องข้าว : คุณค่าในวัฒนธรรมอีสานสู่กระบวนการกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม” ของพัชนี เมืองศรี การเชื่อมงานหัตถกรรมพื้นบ้านภาคอีสานมาสร้างมูลค่ารายได้ให้กับชุมชน สร้างเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมก่องข้าวมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบอาคารเพื่อพาณิชย์ศูนย์การค้าใหญ่จังหวัดขอนแก่น ดึงความน่าสนใจก่องข้าวขนาดใหญ่สื่อถึงเอกลักษณ์ของความเป็นอีสาน ปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของวัฒนธรรมให้เกิดมิติใหม่ สนับสนุนความสำคัญในทางเศรษฐกิจคุณค่าของก่องข้าวในวัฒนธรรมอีสาน ผลักดันสนับสนุนโดยภาครัฐให้สัมพันธ์กับชุมชน ในกระบวนการทำวัฒนธรรมเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมของก่องข้าว ใช้ความชำนาญของชาวบ้านมาเป็นทุนทางวัฒนธรรม สร้างการผลิตภายใต้มีมาตรฐานเดียวกัน กำหนดราคาเป็นลักษณะสินค้าโอท็อป (พัชนี เมืองศรี, 2556) เช่นเดียวกับ “ผีตาโขน” ในงานบุญหลวง สัญลักษณ์สำคัญในการท่องเที่ยวจังหวัดเลย ในฐานะเป็นตัว “Mascot” ของงานประเพณี “หน้ากากผีตาโขน” นับเป็นสัญลักษณ์หัตถกรรมศิลปะที่รู้จักกันอย่างแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศชาติ ก้าวสู่การสินค้าทางวัฒนธรรมเป็นสินค้าที่ระลึกในบริบทการท่องเที่ยว โดยมาสร้างสรรค์ใหม่ดึงเอาทักษะการวาดหน้าของผีตาโขนมาแต่งแต้มกับภาชนะใหม่ เช่น โคมไฟ แก้วน้ำ แก้วกาแฟ แจกัน กระถางต้นไม้ ฯลฯ สร้างมาตรฐานสินค้าโดยชุมชนซึ่งผู้คิดค้นนำมาเป็นทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดเป็นของที่ระลึกคือ อภิชาติ คำเกษม กลายมาเป็น “เซรามิกผีตาโขน” คนในพื้นที่จังหวัดต้องการรักษาภูมิปัญญาศิลปะของท้องถิ่น ผ่านสินค้าทำให้ไม่เพียงจำกัดแค่ชุมชนได้แพร่กระจายไปในสังคมอื่นด้วย ซึ่งเป็นมิติที่ยังคงสัมพันธ์กับท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมประเพณีพิธีกรรมประจักษ์ด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรม ปรับตัวกับสังคมยุคสมัยโลกาภิวัตน์ สร้างกระบวนการทางคิดนอกกรอบที่จะให้คงอยู่ด้วยอาชีพและศิลปะงานผีตาโขนแฝกด้วยจิตวิญญาณ (สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน, 2555)

นักวิชาการ Erik Cohen กล่าวถึงปรากฏการณ์นี้ของการเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมว่า กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเสมือนการอนุรักษ์ไว้ในบริบททางสังคมใหม่ ปรับแต่งเพิ่มเติมเข้าไปได้ โดยอาจมีการเพิ่มความหมายใหม่เข้าไปในความหมายแบบเดิมที่มีอยู่ ซึ่งใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ โดยต้องคำนึงถึงคุณค่าของวัฒนธรรม ความสำคัญและความหมายเดิมของวัฒนธรรม (Erik Cohen, 1988)

ทั้งนี้การนำวัฒนธรรมมาขายหรือการแปลงเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม แนวคิดนี้จึงมีสิ่งพิเศษคือหลักการของการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม มีงานวิจัยของไทยที่ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หยิบมาใช้ อย่าง โขนพระราชทาน ตามพระราชเสาวนีย์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ มีพระราชประสงค์อนุรักษ์การแสดงโขน โดยจัดการพัฒนาและมี

กระบวนการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม ทรงเห็นคุณค่าของศิลปะแขนงนี้ จัดให้โขนเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมให้ประชาชนเข้ามาชม โดยมีกระบวนการทำโขนให้เป็นสินค้าจากใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาเป็นชีวิตความเป็นจริงแท้ ในการแสดง เครื่องแต่งกาย ฉากเทคนิคพิเศษตามเนื้อเรื่องที่ประพันธ์ไว้ เป็นปรากฏการณ์ของต้นแบบการนำวัฒนธรรมหลวงมาเป็นสินค้า คำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมปรับให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน จากเคยคงสถานะไว้คู่กับสถาบันกษัตริย์ ย้ายมาอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนเข้าถึงไม่ห่างเหินเกินเอื้อม ทำให้ภาพลักษณ์ของสินค้าทางวัฒนธรรมโขนเหมาะสมและคุ้มค่าที่จะอยู่ในมูลค่าการแลกเปลี่ยน (นครินทร์ น้ำใจดี, 2557) ซึ่งเป็นแนวทางนำร่องของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ให้กับศิลปะแขนงอื่นได้พัฒนาปรับตัวกับสังคมในวัฒนธรรมหลวง เป็นหนทางอยู่รอดของการแสดงโขนแต่กระนั้นยังไม่มีคามยั่งยืนอยู่เพราะเมื่อสิ้นสุดการแสดงในมิติของนักแสดงก็มีจำกัดด้วยเป็นนักเรียนนักศึกษา ไม่ได้เป็นบุคคลทั่วไปหรือศิลปิน

ผู้ศึกษาจึงเห็นพลวัตของนาฏศิลป์จากการศึกษาในภาคเอกสาร ภาคสนามและประสบการณ์ตรง มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมไทยแปรเป็นสภาพต่างตามความต้องการใช้เป็นตัวทุนในการแสวงหาประโยชน์จากนาฏศิลป์ไทย ไม่ว่าจะในมิติ การทำมาค้าชีพช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ การพัฒนาของนาฏศิลป์ไทยช่วงรัชกาลที่ 5 กับวัฒนธรรมตะวันตก แม้การนำมาสู่การโฆษณาการท่องเที่ยวไทยมีเฮ ล้วนมาจากทุนที่ถูกสะสมเป็นระยะยาวนานมีคุณสมบัติของคุณค่าทางวัฒนธรรมจนถึงในปัจจุบัน ผู้ศึกษาเลือกที่จะสนใจศึกษาการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย ทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นที่ประจักษ์ในคุณค่าทางวัฒนธรรมในองค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย มีความสวยงามและนัยยะแฝงอยู่ที่น่าศึกษาค้นคว้าต่อ ปัจจุบันนี้นาฏศิลป์ไทยยังมีการพัฒนาใช้เป็นตัวทุนอย่างต่อเนื่องที่ยังจะรับเอาองค์ความรู้ต่างๆนอกวัฒนธรรมไทยมาพัฒนาต่อเนื่องเกิดเป็น “นาฏศิลป์ไทยแบบร่วมสมัย” (Contemporary) ในค่านิยมของคนไทยเปิดรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติ กว้างขวางมากขึ้น จากสังคมที่มีเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร รสนิยมต่างวัฒนธรรม

ฉะนั้นผู้ศึกษาเลือกทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย : กรณีศึกษาเพชรจรัสแสง เนื่องจากผู้ศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขานาฏศิลป์ไทย และเป็นหนึ่งในสมาชิกคณะเพชรจรัสแสง ต้องการศึกษาศาขานาฏศิลป์ไทยในมิติที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ในการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและเป็นขอบเขตที่ใกล้ตัวเพื่อเสาะหาข้อมูล โดยการวิเคราะห์ใช้กรอบแนวคิดการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ให้ชัดเจนมากขึ้นในจุดเด่นที่ต้องการนำเสนอและจุดด้อยเพื่อนำปรับปรุงแก้ไขกับบริบทสินค้าทางวัฒนธรรมในยุคที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

คณะเพชรจรัสแสงเป็นกลุ่มศิลปินด้านนาฏศิลป์ พัฒนาเอาความรู้จากวิชาชีพสร้างอัตลักษณ์ใหม่เสนอต่อสังคม ความรู้ที่สะสมจนได้เป็นตัวทุนมาใช้ร่วมตัวตั้งแต่ พ.ศ. 2550 โดยนาย

พงศ์พันธ์ เพชรทอง ชื่อในวงการ อัน เพชรจรัสแสง และนางพจนา เพชรทอง ชื่อในวงการ อุ้ม เพชรจรัสแสง ภูมิหลังที่จบการศึกษาทางด้านการศึกษาทางด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย-ดนตรีไทย ผ่านกระบวนการศึกษา สร้างประสบการณ์การเรียนรู้จนเกิดชำนาญจากการได้รับการถ่ายทอดจากทางด้านนาย เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ และมีแนวคิดทางประสบการณ์ได้พบเจอตกผลึกเป็นแนวคิดของตนเอง คิด การสร้างการแสดงให้เกิดเอกลักษณ์ของตนเองนำมาผสมกับความรู้ทางด้านดนตรีไทยฝึกฝนพัฒนาจนมาสู่การก่อตั้งเป็นบริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด นำกลองต่างๆ ในประเทศไทยมารวมทำการแสดง ได้แก่ กลองศึก กลองทัด กลองสะบัดชัย เปิงมาง ตะโพน แสดงถึงการไม่ได้แบ่งเขตการปกครอง หรือภูมิภาค เพียงนำมาที่ปรากฏและยังคงใช้อยู่เป็นที่รู้จัก โดยการแสดงเป็นเรื่องราวของท้าวฮุ่ง-ขุนเจือง ลักษณะทางกายภาพการแสดง ทำให้ผลดังกล่าวนำไปสู่จุดเริ่มต้นอิทธิพล ภาพของคณะ เพชรจรัสแสง

ปัจจัยที่ยิ่งส่งผลให้คณะเพชรจรัสแสงมีภาพชัดเจนมากขึ้น โดยอุ้ม เพชรจรัสแสง หยิบยกเอานาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมสู่นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ยึดรากฐานของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทย ทำรามาสร้างสรรค์การแสดงลักษณะแตกต่างจากแบบฉบับกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ทรัพยากรทางนาฏศิลป์ที่นำมาใช้คือ “นาฏยศัพท์” จากการได้เข้าไปศึกษาและเพิ่มทักษะจากภัทรราตรีเสียดอร์ ทำรำหรือกระบวนท่าแบบของนาฏศิลป์ไทย ใช้การเคลื่อนไหวของนาฏศิลป์สากลมาร่วมด้วย เช่น การกระโดดลงลุกนั่ง การหมุนตัว การยกตัวเป็นต้น ซึ่งปัจจุบันตรงความต้องการ และรสนิยมของสังคมที่ไม่ชอบความเชื่องช้า มีความกระฉับกระเฉง ส่งผลต่อให้ผลผลิตของคณะ เพชรจรัสแสงสามารถสร้างตลาดได้เปลี่ยนไปมาบริโภคการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย จุดเริ่มต้นของการสร้างการแสดงที่จะประดิษฐ์ดนตรีและทำรำให้เข้ากับเนื้อหาเรื่องราวการแสดง จะมีการสร้างบรรยากาศให้ผู้ชมได้รับรู้สึกถึงอารมณ์ของเรื่องราวที่คิดใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกอารมณ์ให้ฮึกเหิม สนุกสนานร่าเริง โดยที่จะเพิ่มเครื่องดนตรีสากล ได้แก่ คีย์บอร์ด กีตาร์ เบส กลองชุด และ เอฟเฟกซ์ซาวด์ บรรเลงพร้อมทั้งเครื่องดนตรี คือ ระนาดเอก ซอด้วง เปิงมาง ตะโพนและฉิ่ง รวมเป็นความสุนทรีย์ทางการฟังที่แปลกใหม่จากการผสมผสาน บวกกับลีลาท่าทางที่รวดเร็วกระฉับกระเฉงกระโดดนั่งตามลักษณะการแสดงร่วมสมัยสมัย แต่ที่ยึดหลักของทำนาฏศิลป์แบบประเพณีนิยมในการเคลื่อนไหวไม่ให้ซ้ำจนเกินไปที่จะมีลักษณะเหมือนคนสมัยนี้ เครื่องแต่งกายจึงต้องอำนวยความสะดวกที่ไม่ว่าจะช้าหรือเร็วก็สามารถสะดวกต่อท่าทาง โดยจะมีเครื่องประดับไม่มากชิ้นหรือเวอร์วังเหมือนการแสดงในโรงละครหรือคาบาเร่โชว์ที่เสนอความเป็นไทยอย่างอลังการ ที่ยังมุ่งใจ กระเบน ห่มสไบ หรือผู้ชายนุ่งเตี่ยว เป็นนักรบโบราณ จึงเกิดเป็นท่วงท่ายภาพของคณะเพชรจรัสแสงที่สร้างเป็นการแสดงร่วมสมัย

ในขณะที่เดียวกันคณะเพชรจรัสแสงได้พัฒนาศิลปะการแสดงเพื่อให้ความทันสมัยตามปัจเจกชนแล้ว อีกมิติหนึ่งทางคณะเพชรจรัสแสง สร้างกระบวนการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทาง

วัฒนธรรม คุณภาพมาตรฐานของสินค้าทางวัฒนธรรมในความเป็นดนตรีไทยนาฏศิลป์ไทยอยู่
สร้างการถ่ายทอดองค์ความรู้สร้างศิลปินรุ่นใหม่ให้ได้มีโอกาสแสดงทักษะทางด้าน การแสดง โดยใน
ทุกปีจะมีการจัดพิธีไหว้ครูทางด้านดนตรี-นาฏศิลป์ วิธีปฏิบัติความเชื่อแวดวงในการแสดง เคารพ
บูชาต่อครูผู้ถ่ายทอดความรู้ที่ถือกำเนิดมาจากเทพเจ้าในตำราวิทยาศาสตร์แห่งการฟ้อนรำแสดงความ
กตัญญูต่อครูบาอาจารย์ คงอัตลักษณ์นาฏศิลป์ไทยผลลัพธ์สร้างสัมพันธ์ภายในองค์กรให้เป็นหนึ่งอัน
เดียวกัน แม้ในบริบทที่เปลี่ยนไปฐานะเชิงพาณิชย์ของนาฏศิลป์ไทย

จึงเป็นที่มาต่อความสนใจในคณะเพชรจรัสแสงต่อการปรับตัวในสังคมจากทุนทาง
วัฒนธรรม ความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญในนาฏศิลป์ไทยมาสร้างประโยชน์แต่ยังคงวัฒนธรรม
และประเพณีตามฉบับนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม ซึ่งถือเป็นปลดปล่อยพ้นจากกรอบแบบ
อนุรักษ์นิยมเพื่อให้เข้าไปใกล้กับสังคมให้มากขึ้น มีกระบวนการปฏิบัติใช้การจัดการทรัพยากรทาง
วัฒนธรรมเป็นพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมแสดงถึงคุณค่าของการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้
หลากหลายประการ คือ คุณค่าเชิงสัญลักษณ์ คุณค่าเชิงวิชาการ คุณค่าสุนทรียศาสตร์ และคุณค่า
เชิงเศรษฐกิจได้ วัฒนธรรมที่สืบทอดมาช้านาน กล่าวได้ว่านี่คือภาพพัฒนาการของวัฒนธรรมการ
แสดงในยุคสมัยศตวรรษที่ 21 ปรากฏการณ์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมปรับใช้กับสังคม อันเป็นประโยชน์
ต่อเจ้าของทุนทางวัฒนธรรมและตัววัฒนธรรมทางอ้อมที่รักษาอัตลักษณ์ความหมายคุณค่าไว้ แสดง
เห็นว่าพื้นที่ของอาชีพนักแสดงไม่ว่าจะนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมหรือร่วมสมัยได้เข้ามามี
บทบาทกับสังคมปัจจุบันมากขึ้นจากภาคที่มิอิสระและภาคเอกชน แสดงถึงบทบาทเทียบเท่ากับพื้นที่
ภาครัฐสนับสนุนได้

ผู้ศึกษาจึงศึกษาในประเด็นของการกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์
มีการสร้างอัตลักษณ์ก่อตัวเป็นทุนทางวัฒนธรรมอย่างไร ภายใต้แนวคิดจากการปรากฏการณ์ที่
เกิดขึ้นว่ามีการก่อสร้างตัว หล่อหลอมออกมาแล้วประกอบสู่การผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม
นาฏศิลป์อย่างไร มีปัจจัยอย่างไรต่อการปรับตัว ศึกษาในสินค้าทางวัฒนธรรมที่นำมาขายหรือแสดง
ต่อสาธารณะชน และมีการดำรงคุณค่ารักษาเสถียรภาพของทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างไร
ในขณะอาจเผชิญกับสังคมให้ความสำคัญลดลงในปัจจุบันปรับตัวให้เข้ากับเงื่อนไขทางสังคมยุค
เศรษฐกิจทุนนิยม เพื่อหวังว่างานศึกษาจะสามารถสร้างเครื่องมือทางปัญญาในการพัฒนาวัฒนธรรม
ด้านเศรษฐกิจได้อย่างรอบคอบมากขึ้นและการแสดงด้านวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่อันที่จะแสดง
ประจักษ์ของปรากฏการณ์ทางสังคมได้รับรู้

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาพัฒนาการทุนทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสงที่สอดคล้องต่อการทำ
วัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย

2. ศึกษากระบวนการผลิต การขาย และการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม ส่วนหนึ่งของกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย คณะเพชรจรัสแสง.

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษากระบวนการจัดการของคณะเพชรจรัสแสง เพื่อให้เห็นมิติใหม่ของนาฏศิลป์ไทย ในปัจจุบัน จากการศึกษาค้นคว้าทั้ง ภาคเอกสารและภาคสนาม ตามกรอบแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) การสะสมทุนทางวัฒนธรรมของเพชรจรัสแสงและแนวคิดกระบวนการ ทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ในประเด็น กระบวนการผลิต กระบวนการขาย และการรักษาเสถียรภาพของเพชรจรัสแสง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดความเข้าใจต่อการปรับตัวของวัฒนธรรม ที่มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดสถานะคงอยู่ตามกระบวนการทำวัฒนธรรมใช้เป็นสินค้า (Commodification)
2. เพื่อนำแนวทางของงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาต่อของคณะเพชรจรัสแสง ให้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับสังคมในบริบทการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย
3. สามารถต่อยอดเป็นต้นแบบวัฒนธรรมการแสดงอื่นได้ จากกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า(Commodification)

นิยามศัพท์

การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย หมายถึง กระบวนการความคิด กลยุทธ์ทางเศรษฐศาสตร์ใช้ทุนทางวัฒนธรรมผ่านการหลอมรวมด้านการแสดงนาฏศิลป์ สู่กระบวนการผลิต กระบวนการขาย และการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม โดยปรับตัวตามเงื่อนไขทางสังคมเกิดเป็น “การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย”

คณะเพชรจรัสแสง หมายถึง องค์กรเอกชน สร้างสรรค์ผลงานด้านงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยสู่สินค้าทางวัฒนธรรม

บทที่ 2

แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทนี้ผู้ศึกษาจะนำเสนอ การทำความเข้าใจต่องานวิจัย เรื่อง การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย : กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง โดยใช้กรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าต่อพลังความคิดการปรับตัวของนาฏศิลป์หรือการทำนาฏศิลป์ให้เป็นสินค้า บทนี้จึงแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) ส่วนที่ 2 แนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) และส่วนที่ 3 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital)

แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม เป็นจุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมหลากหลายมิติในสังคมที่เกิดขึ้น เป็นตัวไร้ขอบเขตจำกัดต่อการนำไปใช้หรือการเอื้ออำนวยต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งในงานวิจัยศึกษาการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย: กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง จำเป็นต้องนำเสนอมิติจุดกำเนิดของปัจจัยที่ทำให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมเป็นการนำสู่การเชื่อมโยงค้นหาต้นเหตุเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่องานวิจัยให้เห็นถึงในระดับปัจเจกและระดับกลุ่มผ่านแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) เป็นตัวนำทางการศึกษาดังรายละเอียดดังนี้

คำว่า “ทุน” มักพบได้บ่อยในสังคมที่มีการเลือกใช้ไปประกอบเกิดเป็นความหมายใหม่ เช่น ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนความรู้ ทุนทรัพยากร แม้กระทั่ง ทุนทางวัฒนธรรม แสดงให้เห็นความโดดเด่นอย่างหนึ่งว่าสามารถปรับตัวได้กับหลากหลายมิติ โดยความหมายเดิม “ทุน” คือของเดิมหรือเงินเดิมที่มีไว้ ลงไว้ กำหนดไว้ จัดตั้งไว้ เพื่อประโยชน์แห่งอกงาม เช่น ความรู้เป็นทุน มีเงินเป็นทุน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2545)

แนวคิดการศึกษาเรื่อง “ทุน” ส่วนใหญ่คนในสังคมให้ความสนใจในเรื่องของการมีรายได้ผลผลิตที่ดีเป็นมูลค่า โดย Karl Marx นักวิชาการชาวเยอรมัน กล่าวถึงทุนที่ปรากฏการณ์ในสังคมระบบทุนนิยมที่สั่งสมปริมาณเพื่อมูลค่าได้ จนเกิดเป็นการครอบครองอำนาจของคนโดยผู้ใดมีทุนถือได้ว่ามีสิทธิในสังคมมากกว่าผู้ไร้ทุน ซึ่งคือลักษณะการแบ่งชนชั้นในสังคม ในมิติเศรษฐกิจยุคศตวรรษที่ 19 พ่อค้าและผู้ประกอบการครอบครองทรัพยากรเอาัดเอาเปรียบชนชั้นกรรมาชีพ (คาร์ล มาร์กซ์, 2542) ทำให้ต่อมาเกิดการต่อยอดจากการศึกษาของ Karl Marx โดย Pierre Bourdieu นักวิชาการชาวฝรั่งเศส ชี้ต่อให้เห็นในเรื่องของทุนว่า “ใครเป็นเจ้าของทุน นั้นเป็นเจ้าของอำนาจ” แต่มุมมองไม่ได้จำกัดขอบเขตของทุนที่อยู่ภายใต้ด้านเศรษฐกิจ แต่สนใจในแง่มุมที่รอบด้านของคำว่า

“ทุน” โดยอย่างยิ่ง “ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital)” โดยชี้ให้เห็นว่า เพียงปัจจัยทุนเศรษฐกิจอาจไม่เพียงพอทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ในสังคมได้ทั้งหมด แต่มีทุนทางวัฒนธรรมหลอมรวมอยู่ด้วย (ต่อสิต กลีบบัว, 2553)

“ทุน” ตามแนวคิด Pierre Bourdieu กล่าวว่า คือมรดกที่สืบทอดอย่างต่อเนื่อง สามารถเปลี่ยนรูปได้ ไม่ว่าจะในลักษณะนามธรรมหรือรูปธรรม ซึ่งมีอำนาจกำหนดตำแหน่งพื้นที่ทางสังคม ตามผู้กระทำให้ทุนไปใช้ในหลากหลายขอบเขตพื้นที่ (Webb, 2004) โดยทุนทางวัฒนธรรมถูกแบ่งย่อยเป็น 3 ระดับ คือ

ประการแรก ทุนที่ถูกหลอมรวมของร่างกายของบุคคลนั้น ชัดเจนชัดชัดรับเอาจากการถูกสร้างจากการเรียนรู้ประสบการณ์ผ่านกระบวนการทางสังคม ส่งผลให้ทัศนคติ มุมมอง บุคลิก การแสดงออกและทางความคิดได้จากการเรียนรู้บ่มเพาะจากสังคม ที่ทำให้เข้าใจถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น การศึกษาทางศิลปะไม่ว่าจะเป็น ดนตรี นาฏศิลป์ ขับร้อง วาดภาพที่ทำให้รู้สึกสุนทรีย์ทางศิลปะ เสพสินค้าทางสินค้าวัฒนธรรมเนื่องจากวัตถุทางวัฒนธรรมที่เข้าใจในความหมายของวัฒนธรรมเป็นอย่างไร

ทุนทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Pierre Bourdieu ถูกกล่าวเพิ่มเติมโดย Wendy Griswold ว่า วัฒนธรรมอาจมองได้เป็นทุนชนิดหนึ่งที่สามารถสะสมลงทุนไม่ต่างจากในรูปแบบทุนทางเศรษฐกิจ หรือสามารถนำไปสู่การแปรรูปเป็นทุนทางเศรษฐกิจได้ นั่นคือสินค้าทางวัฒนธรรมที่ทุนทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการรับรู้รสนิยมทางศิลปวัฒนธรรมรวมถึงรูปแบบการใช้ชีวิตด้วยการมองทุนทางวัฒนธรรมว่าเป็นการสะสมทุนชนิดหนึ่งนำไปสู่การรับรู้ของอำนาจที่มีอิทธิพลในสังคม (Wendy Griswold, 2004) ซึ่งในการสะสมทุนทางวัฒนธรรมสิ่งสำคัญต้องมีการลงทุนในเรื่องของออกแรงทางกายภาพของร่างกายและระยะเวลา ศักยภาพที่ต้องสั่งสมในตัวปัจเจกตั้งแต่เด็กผ่านการหล่อหลอมในสภาวะแวดล้อมครอบครัวสร้างความหมายพฤติกรรมทางความคิดถ่ายทอดสู่ตัวบุคคลนั้นทำให้เกิดความเด่นชัดและแตกต่างทางวัฒนธรรมขึ้นมา รวมทั้งสังคมที่รากฐานของวัฒนธรรมยิ่งทำให้เด็กสามารถซึมซับเข้าใจได้ดีและรวดเร็วในจากการปลูกฝังให้เข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรม

ประการที่สอง ทุนที่ถูกประจักษ์ได้ด้วยสายตา รูปธรรม วัตถุสิ่งของหรือสิ่งก่อสร้าง ผ่านการสร้าง ความเข้าใจอบรมศึกษาอย่างดี ต้องอาศัยทักษะความสามารถทุนทางวัฒนธรรมสามารถส่งผ่านความเป็นวัตถุได้ เช่น ด้วยการสะสมภาพวาด และกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม สินค้าในเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นไปได้ทั้งที่เป็นวัตถุและสัญลักษณ์

ประการที่สาม ทุนทางวัฒนธรรมสร้างได้โดยสถาบัน เช่น ระบบการศึกษา การสร้างผลิตซ้ำ ความเข้าใจ ความแตกต่างของวัฒนธรรมอย่างชัดเจน นำไปสู่การให้เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่สามารถเปลี่ยนทุนที่มีอยู่นำมาประยุกต์ใช้ได้ ในระบบการศึกษาเป็นช่องทางสำหรับการเข้าถึง สร้างโอกาสให้บุคคลในระดับปัจเจก หล่อหลอมสร้างทุนทางวัฒนธรรมที่จะออกมาทาง

ความคิด พฤติกรรม รสนิยมที่ได้รับการผลักดันจากครอบครัวสู่ระบบการศึกษาหวังว่าจะนำทุนเหล่านี้ไปปรับใช้ในอนาคต ซึ่งอีกมุมมองหนึ่งสามารถกล่าวได้ว่าการศึกษาคอยสร้างความแตกต่างมากขึ้น ระหว่างคนที่มีทุนมากย่อมได้รับโอกาสมากกว่าผู้ที่มีทุนน้อยถูกสอดแทรกในเชิงอำนาจมากขึ้น (David Swartz, 1977)

เหตุนี้แนวคิดทุนทางวัฒนธรรมของ Pierre Bourdieu จึงหมายถึง สิ่งที่คุณค่าหล่อหลอมทางสังคม อันกลายเป็นคุณสมบัติติดตัวเอื้อให้สามารถนำไปเพิ่มพูนมูลค่าของตน เช่น ความรู้ พฤติกรรม อุปนิสัย รสนิยม ซึ่งครอบคลุมไปถึงทุนที่มีคุณค่าอย่างใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพียงคุณค่าเชิงมูลค่า อย่างงานศิลปะ หนังสือโบราณ วัตถุ หรือสิ่งของเก่า (ชนิตา เสงี่ยมไพศาลสุข, 2548) ซึ่งอีกในแง่มุมมองหนึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงหรือการดิ้นรนบางอย่างของคุณค่าที่ต้องสะสมทุนทางวัฒนธรรมเพื่อต่อสู้กับการครอบงำหรือกดขี่ก้าวสู่การเป็นอยู่จากในระดับเดิมให้มีชีวิตที่ดีขึ้นจากชนชั้นที่เกิดสู่ชนชั้นที่สูงกว่า ดังนั้นการสะสมทุนทางวัฒนธรรมเป็นช่องทางของคนหลากหลายชนชั้นได้สามารถเข้าถึงได้มานำมาใช้สร้างตนเองในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของสังคม

อย่างงานวิจัยเรื่อง “เปิดโลกมวยไทย : ความสัมพันธ์ระหว่างนักมวยค่ายมวยและธุรกิจ ในวงการมวยไทยของ จิราพร แก้วศรีงาม (จิราพร แก้วศรีงาม, 2547) ได้ให้แง่คิดของการใช้ความสามารถทักษะศิลปะการป้องกันตัวแม่ไม้มวยไทย มาเป็นทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างอาชีพรายได้จากทรัพยากรทางวัฒนธรรม ใช้เป็นเครื่องมือในการก้าวสู่วงการกีฬาเติบโตเป็นธุรกิจค่ายมวย จากอาชีพนักมวยสู่การพัฒนาให้เป็นค่ายมวยผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมออกท้องตลาดในเวทีมวยระดับประเทศและระดับโลก ส่งเสริมทุนโดยการฝึกฝนร่างกายในระยะสั้นเพื่อก่อตัวให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง อันมีอำนาจโดยบุคคลเป็นเจ้าของทุนทางวัฒนธรรมใช้ในการหารายได้ ลักษณะแนวคิดของการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) เช่นเดียวกับการผลักดันในความเชื่อตำนานพื้นบ้าน งานวิจัยเรื่อง “พญานาค : อนุกรมการณ์ที่เมืองคำชะโนดสู่กระบวนการทำให้เป็นสินค้า” ของ พลธรรม์ จันทรคำ (พลธรรม์ จันทรคำ, 2551) อีกหนึ่งทรัพยากรทางวัฒนธรรมประเภทจับต้องไม่ได้มีพลวัตจากคนระดับปัจเจกและกลุ่มพื้นที่ ผู้เป็นมีอำนาจใช้ทุนทางวัฒนธรรมตำนานเรื่องเล่าของชุมชนกับพื้นที่สร้างแหล่งหารายได้ เกิดการท่องเที่ยวเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจ อาชีพการดำรงชีวิต ที่ Arjun Appadurai กล่าวว่า เป็นการปรับตัวของคนทั่วไปประยุกต์ทรัพยากรทางวัฒนธรรมตั้งเป็นทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างอรรถประโยชน์ โดยเล็งเห็นคุณค่าบางอย่างของทุนทางวัฒนธรรมและเชื่อมกับคุณค่า ไม่ว่าจะเป็นคุณค่าทางสังคม คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าทางการศึกษาก็ตาม จึงทำให้อย่างศิลปะการป้องกันตัว ความเชื่อศรัทธา ผันตัวต่อกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) อิทธิพลจากพลวัตทางสังคมเงื่อนไขตามช่วงเวลาสอดคล้องกับบริบทสังคมนั้น ๆ (Appadurai, 1986) จึงเป็นคุณสมบัติทำให้เกิดช่องทางดำรงอยู่ของวัฒนธรรมกับสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ประดิษฐ์กรรมทรัพยากรทางวัฒนธรรมให้เกิดลักษณะทางกายภาพให้สังคม

รับรู้และเกิดบริโภคนิยมทางสังคม แม้ว่าจะเป็นบริบทการใช้สอยสินค้าเพื่อแสดงอัตลักษณ์ การบริโภคเพื่อเกิดคุณค่าทางจิตใจหรือบริบทการท่องเที่ยวก็ตาม ทำให้มาสู่การวิเคราะห์ตามแนวทางการศึกษาคณะเพชรรัตนแสงในบริบททุนทางวัฒนธรรม

ดังนั้นทรัพยากรทางวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทย ศิลปะแม่ไม้มวยไทยจากงานวิจัยของจิราพร แก้วศรีงาม และอุดมการณ์ความเชื่อพญานาคของพลธรรม จันทร์คำ แม้ว่าจะเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมต่างกัน สาระของการเรียนรู้ปฏิบัติต่างกัน แต่ทำให้เห็นว่าใครเป็นเจ้าของทุน หรือผู้นั้นมีอำนาจในวัฒนธรรมจะนำมาตั้งเป็นทุนทางวัฒนธรรม จากการสะสมของบริบทเชิงสังคมการเมือง การปกครอง และการศึกษา ปรับตัวตลอดเข้ากับเงื่อนไขของเวลานั้นๆ ที่มีสังคมทุนนิยมตามที่ Pierre Bourdieu ของการนำไปสู่ปัจจัยสนับสนุนให้เกิดกระบวนการทำให้วัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) (ต่อสิต กสิบัว, 2553) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดเป็นทุนได้นั้นก็จำเป็นต้องเล็งเห็นคุณค่าในตัวทรัพยากรทางวัฒนธรรมก่อนอย่างถ่องแท้จึงจะสามารถนำไปต่อตามจุดประสงค์ที่ต้องการได้ แต่หากไม่เห็นคุณค่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมกระบวนการเหล่านี้ก็จะไม่เกิดขึ้นหากถ้าจะมีมองเพียงประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก

ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่ารอบตัวของทุนทางวัฒนธรรมมีปัจจัยรอบด้านส่งผลในการก่อตัวของทุน ซึ่งมีทั้งระดับปัจเจกและระดับกลุ่ม สังคมคอยหล่อหลอมสร้างความหมายกับทุน มีพลวัตอยู่เสมอ ในความเป็นจริงแล้วการว่าด้วยเรื่องของทุนทางวัฒนธรรมนั้นในปัจจุบันหลัก ผู้ศึกษาคิดว่าเป็นเรื่องของการเข้าใจ รู้คุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมของบุคคลนั้น ที่ถูกสะสมหล่อหลอมตามกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สังคม สถาบันการศึกษา หรือแม้แต่ศาสนา ปัจจัยที่หล่อหลอมก่อตัว เพราะถ้าบุคคลนั้นเห็นหรือรับรู้คุณค่าทุนทางวัฒนธรรมนั้นได้มากเพียงใดย่อมสามารถนำมาใช้ประโยชน์จากทุนที่ตัวเองมีได้มาก แม้หากเห็นคุณค่าทุนทางวัฒนธรรมนั้นน้อยการนำไปใช้ก็จะน้อยเช่นกัน

แนวคิดกระบวนการทำให้เป็นสินค้า (Commodification)

งานวิจัยศึกษาทั้งภาคเอกสารและภาคสนามในการเก็บข้อมูลเชิงอาศัยกรอบแนวคิดในการเสาะแสวงหาข้อมูลเพื่อให้ตรงประเด็นการวิจัยที่ศึกษาที่กระบวนการทำให้เป็นสินค้าสู่ความเข้าใจเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทย ส่วนนี้จึงประกอบไปด้วย พัฒนาการก่อตัวของทำให้เป็นสินค้า และหลักสำคัญของการกลายเป็นสินค้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

พัฒนาการการก่อตัวของกระบวนการทำให้เป็นสินค้า

กระบวนการทำให้เป็นสินค้า (Commodification) มีพัฒนาการจากการนำทุนทางวัฒนธรรมมาเพิ่มมูลค่าให้เกิดประโยชน์ภายใต้ระบบทุนนิยม เป็นทุนถูกทำให้เป็นรูปธรรมขึ้น

หล่อหลอมตัวตนของแต่ละบุคคล วัตถุสิ่งของ มีการผลิตซ้ำ สืบทอดผ่านการศึกษ โดยเจตนาในการสร้างให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งทั้งนี้จึงมีหลากหลายมิติส่งผลต่ออิทธิพลให้เกิดความเป็นทุนทางวัฒนธรรมคือภูมิหลัง การศึกษาเล่าเรียน สถานภาพทางสังคมในการรับรู้ถึงวัฒนธรรม (ต่อสิต กสิบัว, 2553) เหตุนี้ความหมายของ Pierre Bourdieu ชี้ว่าทุนทางวัฒนธรรมเป็นศึกษาในแง่มุมตามต่างๆ เชื่อมกับสังคมการเมืองการปกครอง ในเวลานั้นๆ อันเป็นการเอื้อต่อการเป็นตัวของคนนั้นที่ชี้ว่า เป็นเครื่องมือของกลุ่มผู้ทุนน้อยเชิงปริมาณ หรือคนชั้นล่างในการที่จะดำรงอยู่ในสังคม อาจมีการต่อรองที่ระดับต่ำ จึงถูกดึงมาใช้ได้สำหรับผู้เป็นเจ้าของนั้น (ชนิดา เสงี่ยมไพศาลสุข, 2548)

ทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อเนื่องแนวคิดของ Marxism นำทุนมาพัฒนาสร้างเชิงเศรษฐกิจทำให้เป็นต้นแบบของการอธิบายการศึกษาในสังคมทุนนิยม ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและอื่นๆ มากมายที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ความคิดของ Marxism วิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ นิยามคำว่า “สินค้า (Commodity)” คือผลผลิตที่นำมาสู่กำไรจากการนำไปขายสู่ท้องตลาด (อัญพร ธีราวัฒน์, 2552) โดยนักวิชาการท่านนี้จำแนกไว้ 2 ลักษณะ คือ มูลค่าในใช้สอยและมูลค่าในการแลกเปลี่ยน (พลธรรม จันทร์คำ, 2551) สินค้าเป็นวัตถุที่คุณสมบัติที่ไม่ได้เฉพาะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือถูกสร้างขึ้นจากภูมิปัญญามนุษย์ ทั้งที่ต้องการอยู่ในปัจจัย 4 หรือต้องการตามความรู้สึก สินค้าจึงสารพัดหน้าที่รองรับกับบรรดประโยชน์ของมนุษย์ เมื่อเกิดขึ้นมากทำให้ออกเหนือการใช้สอยในความต้องการแล้วส่งผลแรงผลักดันตามที่ Marxism ในเชิงการแลกเปลี่ยนใช้เงินเป็นสื่อกลางจากการใช้สอยในตัวเอง ต่อเนื่องมีผลกระทบทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานที่มองทุกอย่างรอบตัว สามารถนำมาเชื่อมกับระบบตลาดได้

ทัศนะของ Marxism ให้ความสำคัญในกระบวนการผลิตจากงานศึกษาเรื่องการแบ่งแยกแรงงาน (Division of labor) (อะมีมะ แซ่จู้, 2557) ในกระบวนการทำให้เป็นสินค้านั้น จะขาดแรงงานการผลิตไม่ได้ เพราะแรงงานเข้าไปมีส่วนร่วมสินค้า ดันให้เกิดมูลค่า ส่วนนี้ Marxism ชี้ให้เห็นว่า แรงงานก็คือสินค้าอย่างหนึ่ง ขายแรงตามลักษณะของงานเพื่อที่มาของการแลกเปลี่ยนไม่เพียงแต่มูลค่าในการใช้สอย เพราะสินค้าที่ได้มาจากกระบวนการทำให้เป็นสินค้า สิ่งที่ได้ประโยชน์คือแรงงานแฝงอยู่ในสินค้า (พลธรรม จันทร์คำ, 2551) ทั้งนี้สินค้าถูกการใช้งานผลิตเพื่อรองรับทุนนิยมเชื่อมเอาด้านพาณิชย์มาเกี่ยวข้อง ทั้งที่อาจไม่ได้ถูกสร้างเพื่อการขายในท้องตลาดแต่แรก เช่นการซื้อการขายเป็นต้น เชื่อว่าผลผลิตเกิดจากแรงงานเจาะจงในลักษณะสินค้าเป็นวัตถุดิบ ลักษณะทางกายภาพ รองรับกับมูลค่าในการใช้สอยเป็นหลักในด้านเศรษฐศาสตร์ ความหมายของ “สินค้า (Commodity)” จึงแคลงด้วยภาพรูปแบบของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ยุคอุตสาหกรรม

กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) จึงทำภาพจำอันดับแรกที่อยู่บนฐานของเศรษฐศาสตร์ ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม จุดประสงค์แสวงหาความต้องการที่มาของ

รายได้และกำไรจากแรงงานหรือสินค้า เป็นแนวคิดที่ยังไม่สมบูรณ์แบบไม่สามารถอธิบายพลวัตและการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน มีความซับซ้อนมากขึ้นในวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตและกิจกรรมต่อชีวิตประจำวัน เพราะเศรษฐกิจไม่ได้สามารถสร้างแรงผลักดันต่ออุดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมและประเพณี (เกษม เพ็ญภินันท์, 2549)

มุมมองจึงแตกต่างไปอย่างที่ Arjun Appadurai นักวิชาการชาวอินเดียในด้านการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน มาวิเคราะห์ต่อในมุมมองของนักมานุษยวิทยา เรื่อง The Social life of things เชื่อมโยงคุณค่าและแลกเปลี่ยนมุมมองกับการหมุนเวียนของสินค้าทางวัฒนธรรมว่า สินค้าเกิดจากการผันตัวของวัฒนธรรมมาเป็นสินค้า แต่เดิมมีความสัมพันธ์จากการดำรงชีวิต ชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม มาสร้างมูลค่าหรือราคามีค่าวัดเป็นเงินตรา Arjun Appadurai สร้างกระบวนการทำความเข้าใจต่อพฤติกรรมของสินค้าทางวัฒนธรรมในการแสดงออกทางด้านเศรษฐกิจ เชื่อว่า “สินค้า (Commodity)” เหมือนกันกับมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์ทางสังคม (ธัญพร ธีราวัฒน์, 2552) ถ้อยคำภาพเฉพาะทางสังคม มีความแตกต่างกับผลผลิต วัตถุ ประดิษฐ์ และสินค้าสิ่งของอื่นๆ ฉะนั้นจะมีเสถียรภาพเมื่อสินค้าถูกนำไปสู่บริบทใช้ตอบสนองความต้องการ (Appadurai, 1986) ใช้สอยเมื่อได้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเสมือนการสร้างอุปสงค์ให้เกิดความต้องการในสังคม กระตุ้นความสนใจในสินค้าทางวัฒนธรรม (รังสรรค์ ธีระพรพันธุ์, 2539) แนวทางความคิดนี้ก็ได้มี Erik Cohen มาสนับสนุนว่า สินค้าทางวัฒนธรรมหรือกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า คือการปรับตัวและขยายความหมายในวัฒนธรรมเดิม (Erik Cohen, 1988) เพียงมีการอนุรักษ์ให้เข้ากับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน โดยที่สะท้อนภาพของวัฒนธรรมให้เห็นสาเหตุกับการเผชิญวิกฤตของวัฒนธรรมต่อความสำคัญลดลงจากวัฒนธรรมที่เคยเป็น (ธัญพร ธีราวัฒน์, 2552)

ดังนั้น เมื่อนำมาทำความเข้าใจงานวิจัย กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าและตัวสินค้าวัฒนธรรมว่า ไม่ได้มีพัฒนาการเกิดขึ้นจากทุนทางวัฒนธรรมที่สะสมไม่ว่าการศึกษา ประสบการณ์ อันประกอบไปด้วยภูมิหลังของบุคคลนั้น เพื่อที่มาของรายได้หรือระบบเศรษฐศาสตร์เท่านั้น แต่มีความหมายบางอย่างที่อยู่ในสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีพลวัตส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด ไม่ตระหนักยึดเพื่อหาผลกำไร แต่สินค้านี้มีศักยภาพต่อสังคม ที่ตัวเศรษฐกิจไม่ได้มีผลกำหนดสังคม ค่านิยม อุดมการณ์ความเชื่อ ตรงกันข้ามเศรษฐกิจกับวัฒนธรรมเกิดการเชื่อมต่อกันที่มีความซับซ้อน (อะมีมะ แซ่จู, 2557) จากหลากหลายกลุ่มคนทำให้เกิดกระบวนการผลิตใช้วัฒนธรรมแปลงเป็นสินค้า

หลักสำคัญของสินค้าทางวัฒนธรรม

การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า มีพลังของการก่อตัวให้มีความน่าสนใจอยากดูอยากชม จากการนำทุนวัฒนธรรมมาแปรมูลค่าทางเศรษฐกิจที่มารายได้ สร้างการกระตุ้นเมื่อสินค้าทาง

วัฒนธรรมถูกเผยโฉมสู่สาธารณะชน การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (พลธรรม จันทร์คำ, 2551) ได้ชี้เส้นทางของกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ในงานวิจัย พญานาค : อุดมการณ์ที่เมืองคำชะโนดสู่กระบวนการทำให้เป็นสินค้า อันเป็นหัวใจหลักของกระบวนการคือการก่อตัวของโครงสร้างทางสังคมสมัยใหม่ รูปแบบทุนนิยม บริโภคนิยม และความต้องการระดับปัจเจกชนส่งเสริมให้มีอำนาจสร้างเกิดการผลิตวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม

ประกอบด้วยการตั้งงบประมาณและการบริหารจัดการ คณะอำนาจในการควบคุมสินค้าทางวัฒนธรรมตามความต้องการในทิศทาง โดยอาศัยจากอุดมการณ์นำไปสู่ประโยชน์ผลสัมฤทธิ์เมื่อได้กลายเป็นสินค้า อย่างการทำให้ พญานาคและคำชะโนดกลายเป็นสินค้า ผู้ผลิต มีกลุ่มคนที่ต้องกันจัดตั้งคณะกรรมการบริหารเข้ามาจัดการคำชะโนดตอบสนองความเชื่อตามที่ศรัทธาของชาวอีสานและภูมิภาคอื่นๆ อาศัยเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยพญานาคและคำชะโนดมีทุนวัฒนธรรมที่สะสมในเรื่องความเชื่อและการยอมรับ ปรากฏหลักฐานตำนานเล่าขานและวรรณกรรมที่เขียนถึง เช่น วรรณกรรมตำนานคำชะโนด, ท้าวผาแดง-นางไอ่คำ

เมื่อพญานาคและคำชะโนดถูกแปรสภาพเป็นทุนทางวัฒนธรรมส่งต่อการผลิตเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม สิ่งสำคัญต่อมาของกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าคือ การขายสินค้าทางวัฒนธรรมโดยสร้างบรรยากาศความศักดิ์ ความขลัง สร้างสัญลักษณ์ รูปปั้นเกี่ยวกับความเชื่อเกิดประเพณีปฏิบัติที่ทุกคนไปต้องกราบไหว้ตั้งดูความสนใจจากนักท่องเที่ยวมีพญานาคขนาดใหญ่ 7 เศียร บนราวสะพานทางประตูทางเข้าที่นักท่องเที่ยวนิยมถ่ายภาพ และตั้งกฎระเบียบในการใช้สถานที่อย่างชัดเจนเน้นพิเศษเฉพาะในการเข้าสถานที่อย่างการถอดรองเท้าเพื่อให้เกียรติและความเคารพต่อสถานที่ที่ศักดิ์สิทธิ์เชื่อมต่อกับวังบาดาล

ต่อมาในกระบวนการสืบทอด เป็นเสมือนขั้นตอนการรักษาเสถียรภาพของสินค้าให้อยู่ในระดับที่ต้องการของกระบวนการผลิตและนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการไหลเวียนในคำชะโนดอย่างต่อเนื่อง จึงจัดงานประเพณีเกี่ยวกับพุทธศาสนาและพญานาค บวงสรวงเจ้าปู่ศรีสุทโธวันเพ็ญเดือนหก จัดการการสืบทอดให้สัมพันธ์กันตลอดทำให้เกิดพลังไหลเข้ามาเป็นวัฏจักรตามกระบวนการใช้บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า จุดนี้เป็นภาพสะท้อนของกระแสโลกอย่างหนึ่งจากกระบวนการทำให้เป็นสินค้า ในยุคทุนนิยมที่ไม่เพียงจะสามารถอยู่ในเพียงวัตถุ อย่างที่ Marxism ชี้ถึงแรงงานในการผลิตสินค้า แต่ในส่วนของจิตวิญญาณ ความเชื่อ ประเพณี กลับถูกปฏิบัติในแบบขั้นตอนเดียวกันได้กระบวนการของการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้านั้น จึงไม่ได้เกิดขึ้น โดยธรรมชาติบังเกิดจากความตั้งใจที่อยากให้เป็น

Jean Baudrillard บอกว่า สินค้าทางวัฒนธรรม มีระบบสัญลักษณ์หนึ่งที่ต่อหน้าทีหลังของสินค้าในมิติทางวัฒนธรรมที่ความหมายแท้จริงไม่ได้อยู่ในตัวสินค้า หากคือนัยยะทางสังคมบ่งชี้กับ

คุณค่าเพื่อมีมูลค่าแลกเปลี่ยนมีอิทธิพลต่อการบริโภคต่าง ๆ (ธัญพร ธีราวัฒน์, 2552) สินค้าทางวัฒนธรรมมีการก่อตัวและรูปแบบลักษณะเฉพาะ ถูกเชื่อมโยงกับผู้ใช้ที่ต้องการส่วนขาดหายมาเพิ่มเติมหรือแสดงอัตลักษณ์ รสนิยม ตัวตน รูปแบบแนวคิดของกลุ่มชนชั้นกลางไม่จำกัดเพียงใช้สอยอย่างเดียว (พลธรรม จันทร์คำ, 2551) ซึ่งความสัมพันธ์กล่าวถึงสินค้าทางวัฒนธรรมมีอยู่ 2 ลักษณะ คือระดับแรกใช้ประโยชน์ ฟังพอใจ ตอบสนองพื้นฐานของมนุษย์ เช่นปัจจัยสี่ สิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีเป้าหมายในการใช้แน่นอน และระดับสองใช้ประโยชน์จากการสร้างคุณค่าในตัวสินค้าหรือคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ ไม่เป็นตรรกะของการใช้สอย สร้างความแตกต่างระดับปัจเจกส่งเสริมให้มีเอกลักษณ์

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า สิ่งก็ตามมากระบวนการทำให้เป็นสินค้า (Commodification) มีในเรื่องหน้าที่ของสินค้าสร้างและผลิตขึ้นมาซึ่งมีมากกว่าใช้สรรพประโยชน์ใช้สอยอย่างเดียว แต่ส่งผลจากปัจจัยหลากหลาย แสดงถึงความซับซ้อนมากขึ้นตามคำชี้แจงของ Arjun Appadurai ว่า สินค้าทางวัฒนธรรมก็มีสังคมเหมือนกับมนุษย์ที่นำเสนอและแสดงตรรกะสิ่งที่อยู่รอบสินค้า เพิ่มเติมนอกจากมูลค่าการใช้สอยและการแลกเปลี่ยนแบบฉบับของ Marxism

การนำเรื่องราวของสินค้าทางวัฒนธรรมมาสร้างเพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ แสดงอำนาจครอบคลุมความหมายทั้งหมดเกี่ยวกับวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นวัตถุนามธรรม เช่น ภูมิปัญญาของมนุษย์ กลุ่มชาติพันธุ์ ความเชื่อ พิธีกรรม ทำให้เกิดความโดดเด่น (พระมหาสุเทพ สุพัฒน์, 2545) พบสิ่งที่ตามมาหลังจากมีการจัดการวัดไฟโรงวัว กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว มีผลกระทบตามมาหลังจากที่ได้นำสินค้าทางวัฒนธรรมไปขายแล้ว เกิดผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ กล่าวต่อมา ในเชิงบวกสินค้าที่นำไปขายในวัดทำให้ผู้คนเข้ามาขึ้นจากบริบทการท่องเที่ยว วัดมีรายได้เพิ่มขึ้น คนในชุมชนได้มีการประกอบอาชีพจากการจ้างแรงงานของวัดและประกอบธุรกิจค้าขายในวัด เปิดโอกาสเกิดการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นโดยในเชิงลบ ก็ทำให้เกิดผลกระทบต่อพระภิกษุในการปฏิบัติธรรมและการศึกษาอบรม ในด้านของฆราวาสเกิดการขัดแย้งในชุมชนด้านผลประโยชน์

สำหรับงานศึกษาวิจัยที่มีความใกล้เคียงกับงานวิจัยครั้งนี้คือ การศึกษาเกี่ยวทางด้านศิลปะการแสดงไทย หรือศิลปะการต่อสู้อย่างงานวิจัยของ (จิราพร แก้วศรีงาม, 2547) ศึกษาศิลปะแม่ไม้มวยไทยในปัจจุบัน แต่เดิมเป็นศิลปะป้องกันตัวในการสู้รบในสมัยก่อนพัฒนาและได้รับความนิยมขึ้นชอบมาก จนสู่ในรูปแบบเป็นกีฬาการแข่งขันในที่สุดกลายเป็นอาชีพหารายได้ประกอบการธุรกิจค่ายมวยไทยใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างเป็นมูลค่า เปิดสอนคนที่สนใจและสร้างนักมวยสู่สังเวียนระดับประเทศและต่างประเทศ โดยงานวิจัยชี้ให้เห็นถึงมูลค่าพลวัตปัจจัยที่ส่งให้มวยไทยได้รับความนิยมสามารถมาเป็นอาชีพได้เปิดค่ายมวยมากมาย โดยที่แต่เดิมเป็นภูมิปัญญาความสามารถในการต่อสู้เพื่อป้องกันตัว ทำให้ชาวต่างชาติมากมายนิยมเข้ามาเรียนรู้ศิลปะแม่ไม้มวยไทย ซึ่งในทางกลับกันในขณะที่ศิลปะแม่ไม้มวยไทยกำลังมีพัฒนาการอยู่ในสังคมปัจจุบัน ทำให้พิธี

การ จารีตประเพณี กลับต้องลดทอนลงเพื่อความสะดวกรวดเร็วกับการแข่งขันเพราะเหตุผลหนึ่งคือ การแข่งขันที่ชัดเจนจะเป็นการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์จำกัดด้วยเรื่องเวลา ทำให้การไหว้ครู กระบวนท่าไหว้ ต้องตัดให้สั้นลงเพียงไม่ถึงนาทีมุ่งไปที่การประชันการต่อสู้ หรือการฝึกฝนเพื่อเป็น นักมวยที่ต้องรีบมีการผลิตให้เร็วที่สุดในการขึ้นสังเวียนชนใช้เวลาไม่กี่เดือนสามารถขึ้นชกได้เลย

ในปรากฏการณ์ลักษณะนี้ Greenwood (Erik Cohen, 1988) กล่าวเหมารวมของการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมสู่สินค้าทางวัฒนธรรมที่ทำให้มีผลกระทบต่อสูญเสียความหมายและความสำคัญลดน้อยลง จากการมีนายทุนเข้ามาจ้าง สร้างพิธีกรรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกันในลักษณะของ Mccannell (ฉันทพร ธีราวัฒน์, 2552) ศึกษาหาความจริงแท้ ซึ่ง กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้านั้น เห็นว่าเป็น “ความจริงแท้แบบจัดฉาก Stage Authenticity” คือ สินค้าที่มีฉากเบื้องหน้าและฉากเบื้องหลัง นำเสนอเนื้อหาความจริงแท้ถูกปรุงแต่งขึ้นเพื่อเข้าบริบทสังคมเช่น ความเชื่อ ตำนาน ธรรมเนียม การเมือง เป็นต้น อ้างเป็นวาทกรรม ตัวอย่างความเป็นไทยหรือเพื่อสุขภาพ และกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม ที่มองล้วนเป็นการบิดของความจริงแท้เพื่อหลีกเลี่ยงบางอย่างหรือให้เข้ากับบริบท ความต้องการเพื่อให้เกิดความสนใจในสินค้าทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนความหมายในวัฒนธรรมที่ถูกหยิบมาใช้

Erik Cohen (Erik Cohen, 1988) ได้กลับในผลกระทบต่อด้านลบในการทำลายความหมายหรือเปลี่ยนความสำคัญลงไม่ได้เป็นความจริงเสมอไป ในทางตรงข้ามอาจเป็นการสร้างความโดดเด่นอยู่สำหรับคนในกลุ่มสังคมในระดับที่แตกต่างกันเมื่อเกิดกระบวนการทำให้เป็นสินค้า ตัวอย่างเช่น นักดนตรีพื้นบ้านเล่นดนตรีเพื่อได้รับค่าตอบแทนกับการมีผู้ฟังดนตรี ในมิติของนักดนตรีอาจมีความภูมิใจของการมีพื้นที่โอกาสการนำเสนอศิลปะดนตรีในความสามารถของตน จึงไม่มีปัจจัยไหนทำให้สูญเสียความหมายในตัวเองไปเพียงเพราะได้เงินเป็นสิ่งตอบแทนจากบทบาทที่เป็นเจ้าของผลงานเพลง หรือ การแสดงทางพิธีกรรมของชาวบาหลี่ กระบวนการทำให้เป็นสินค้าไม่ได้ทำลายความหมายของสินค้าทางวัฒนธรรมสำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากเพียงเคยเพื่อจุดประสงค์เดิมมาเปลี่ยนแปลงนำเสนอผ่านกระบวนการเปลี่ยนให้เป็นสินค้า มีความเป็นจริงแท้ของสินค้าทางวัฒนธรรม โดยที่การแสดงพิธีกรรมของชาวบาหลี่จะแบ่งผู้เข้าชมเป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ นักบวช คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่จำเป็นเสมอไปที่กลุ่มสุดท้ายจะให้ความหมายของการแสดงของอีก 2 กลุ่มเสียหายไป เพราะจุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวเพื่อมาชื่นชมในบริบทวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปไม่สามารถที่จะบั่นทอนความสำคัญของการแสดงของกลุ่มคนท้องถิ่นและกลุ่มนักบวช นอกจากนั้น การนำการแสดงของชาวบาหลี่ขึ้นเวทีถูกทำเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อให้ นักท่องเที่ยวชม เป็นเสมือนการสร้างเงินทุนและทักษะที่เพิ่มขึ้น เป็นหนทางในการพัฒนาองค์ประกอบการแสดง อุปกรณ์การแสดง ทำให้การแสดงมีความสวยงามมากขึ้น ซึ่งก็จะส่งผลอีก ด้านในการอนุรักษ์วัฒนธรรมได้

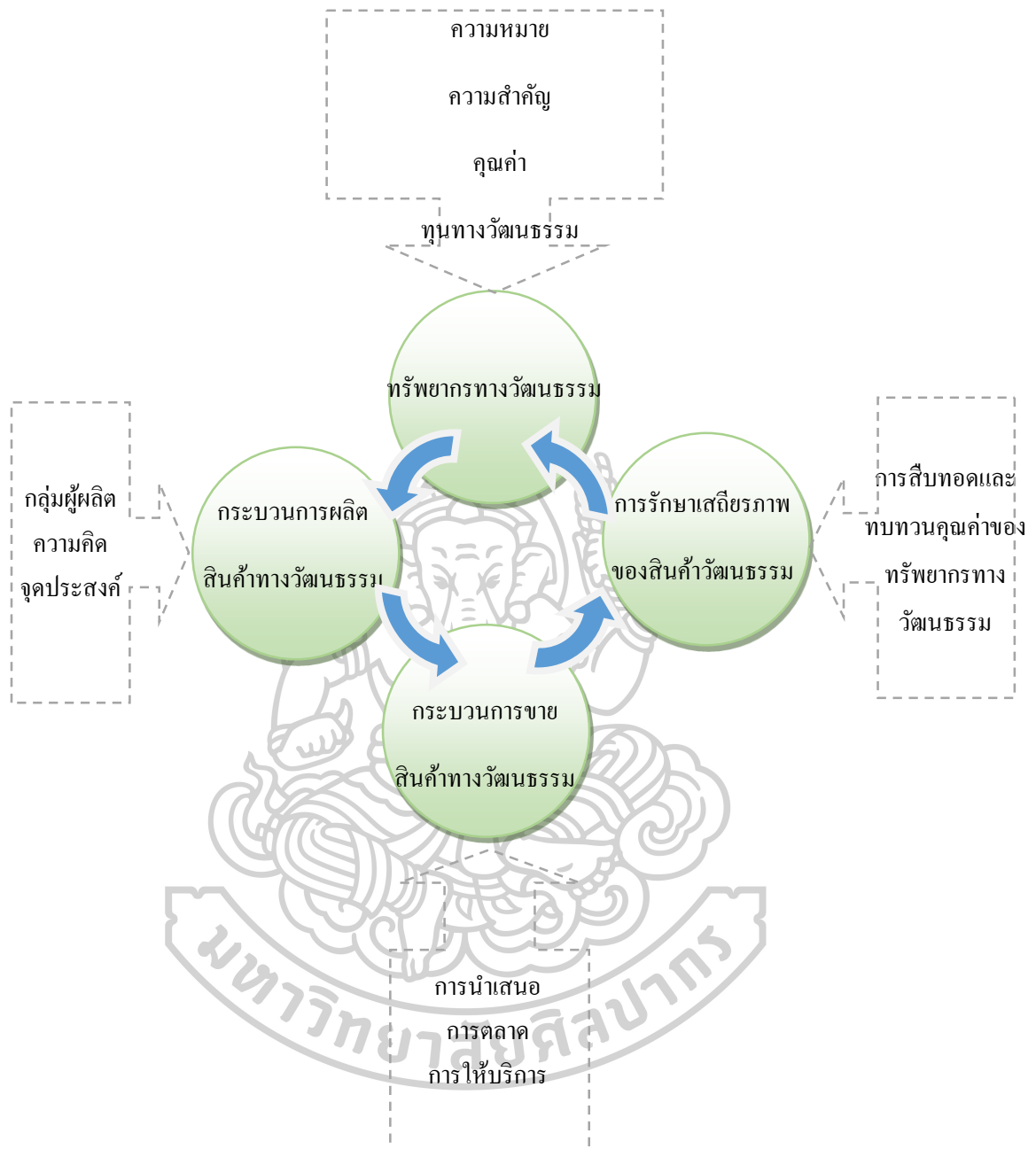
แบบเดียวกันงานวิจัยของ พลธรรม์ จันทรคำ (พลธรรม์ จันทรคำ, 2551) นำเสนอในงานวิจัยว่าคนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรม หรือเจ้าของพื้นที่จนครอบคลุมถึงวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ เป็นผู้ทีวางแผนและเป็นผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า นำความหมายเดิมมาขยายให้เป็นรูปธรรมเห็นลักษณะทางกายภาพที่ชัดเจนขึ้นมาเพื่อที่จะสร้างให้เกิดประโยชน์และนัยยะอื่น ๆ ที่แฝงอยู่ในตัวสินค้า สร้างประโยชน์ในการแสดงพื้นที่ทางสังคมขยายอำนาจให้เป็นที่รู้จักอย่าง การทำพญานาคและคำชะโนดให้เป็นสินค้าจากคนในท้องถิ่นสร้างให้เกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เกิดคุณูปการแก่ชุมชนไม่ว่าการรักษาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีปฏิบัติ รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มท้องถิ่น ซึ่งก็เป็นความจริงแท้อย่างหนึ่งของสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีพลวัตของปัจจุบันขับเคลื่อนอยู่ตลอด

สรุปแล้วกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า(Commodification) ความสัมพันธ์รอบด้านที่ไม่เพียงจะเกี่ยวโยงเพียงด้านเศรษฐกิจ ยังมีสังคมของสินค้าทางวัฒนธรรมที่ส่งปัจจัยให้เกิดเป็นกระบวนการจากการทุนทางวัฒนธรรมที่มี ไม่จำกัดเพียงแค่จะเป็นในรูปแบบของวัตถุ แต่ถูกขยายขอบเขตรวมไปถึง ความเชื่อศรัทธา วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญามากมาย ที่สามารถผันตัวมากลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งจากการทบทวนในแนวคิด กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ประเด็นหลักสำคัญดังนี้ (พลธรรม์ จันทรคำ, 2551)

1. กระบวนการผลิตเล็งเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม นำมาเป็นทุนทางวัฒนธรรม สร้างประโยชน์ เริ่มต้นด้วยกลุ่มคนหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์เป็นเจ้าของวัฒนธรรม มีการระดมความรู้ ความคิด ทุนทรัพย์ และการจัดการบริหาร นำทรัพยากรที่มีอยู่สู่กระบวนการผลิต โดยสินค้าทางวัฒนธรรมจะถูกสร้างด้วยวัตถุประสงค์มากมาย เช่น การแสดงอำนาจพื้นที่ทางสังคม การรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่ม การสร้างคุณภาพชีวิตจากสินค้าทางวัฒนธรรม มีพลังขับเคลื่อนจากทรัพยากรบุคคลที่มาเป็นกลไกสร้างวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม

2. กระบวนการขาย พัฒนาจากองค์ความรู้พื้นความรู้และปรากฏการณ์ทางสังคม เรื่องของชาติ ศาสนา เพศ รสนิยม ให้เกิดเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป นำไปสู่ให้เกิดมูลค่าการใช้สอยและการแลกเปลี่ยนมากที่สุด นำเสนอคุณค่าของสินค้าทางวัฒนธรรมโดยใช้หลักทางเศรษฐศาสตร์ ตัวอย่างเช่น การตลาด การประชาสัมพันธ์ การขนส่ง รายละเอียดให้บริการสินค้าทางวัฒนธรรม

3. มีการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม ว่าด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ต้องคำนึงถึง และเป็นจุดประสงค์สร้างแรงผลักดันให้กับกระบวนการผลิต และกระบวนการขายเพื่อให้ความยั่งยืนคงอยู่ ตอกย้ำความสำคัญของสินค้าทางวัฒนธรรม อย่างเช่น การสืบทอดโดยการจัดประเพณีคำชะโนดให้เกิดการก่อตัวและสืบทอดความเชื่อในพญานาค ทำให้เกิดมายาคติและพิธีกรรมเป็นกระบวนการเสริมกระตุ้นให้กระบวนการผลิตและกระบวนการขายมีการผลิตซ้ำตลอดเวลา

ภาพที่ 1 กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification)

ผู้ศึกษาเล็งเห็นว่า กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ไม่เพียงจะนำประโยชน์เพียงคุณค่าทางเศรษฐกิจจากการศึกษายังมีพลวัต พหุต่างๆมาทำให้เกิดเป็นกระบวนการซึ่งชัดเจนว่ายังคงคุณค่าด้วยอื่นด้วย เป็นกระบวนการช่วยให้วัฒนธรรมอยู่รอดกับสังคมให้ปัจจุบัน โดยเฉพาะศิลปะต่าง ๆ อย่างการแสดงนาฏศิลป์ที่ปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบันอาศัย

กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าจนเกิดนาฏศิลป์ไทยรูปแบบการแสดงร่วมสมัย การต่อยอดจากการคุณค่าของวัฒนธรรมเดิมให้สร้างคุณค่าและมูลค่า ในบางกลุ่มอาจมองเป็นการทำลายวัฒนธรรมหรือความหมายดั้งเดิมของวัฒนธรรม

เมื่อตระหนักแล้วนั้น คือการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามกาลเวลา ในที่สุดแล้วเมื่อถูกกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเข้ามานั้น จะส่งผลให้วัฒนธรรมในรูปแบบเดิมคงคุณค่ามากขึ้นจากการหยิบไปใช้เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่จะไม่เพียงทำให้วัฒนธรรมนั้นลดความสำคัญลง เป็นนัยยะสำคัญหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่แฝงของในสินค้าวัฒนธรรม สุดท้ายถ้าวัฒนธรรมเดิมไม่มีคุณค่าวัฒนธรรมก็จะไม่สามารถสู่กระบวนการได้ในความเป็นจริงวัฒนธรรมต่างๆล้วนมีคุณค่าอยู่ในตัวเองในส่วนของงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้ศึกษานำแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) มาเป็นกรอบพัฒนาของการนำเสนอข้อมูลของการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน ซึ่งวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยมีคุณค่าที่ส่งผลให้สามารถกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง แนวคิดนี้ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้เฉพาะในมิติที่จะส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมและส่งเสริมการพัฒนาการของวัฒนธรรมด้านการแสดงนาฏศิลป์

สุดท้ายงานวิจัยชิ้นนี้เน้นกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย ทำให้เกิดความเข้าใจของสินค้าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การก่อตัวของการได้มาซึ่งทุนทางวัฒนธรรม กระบวนการผลิต กระบวนการขาย และการรักษาเสถียรภาพของสินค้าวัฒนธรรม เกิดขึ้นได้อย่างไรในคณะเพชรจรัสแสงที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมแสดงการประดิษฐ์กรรมทางวัฒนธรรม จะนำไปแนวทางการวิเคราะห์ที่องค์ประกอบองค์รวมของงานวิจัยจากปรากฏการณ์ทางสังคม ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความแตกต่างในกระบวนการคิดจากการนำศิลปะการแสดงนาฏศิลป์มาสร้างให้เกิดประโยชน์ ในระดับปัจเจกและโครงสร้างอย่างไร

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย: กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง ปรากฏการณ์ของนาฏศิลป์ไทยจัดได้ว่าเป็นพัฒนาการทางสังคมวัฒนธรรมที่มีพัฒนาการ มีการเปลี่ยนแปลงตามสังคม ตามยุคสมัย ส่วนนี้จึงเป็นส่วนเพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับในการวิจัย การทบทวนเอกสารแสดงให้เห็นมิติในด้านต่างๆของนาฏศิลป์ และปรากฏการณ์ในทำนองเดียวกันกับผู้ศึกษาหรือไม่ โดยเฉพาะในมิติการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย มีกระบวนการผลิตอย่างไร กระบวนการขายอย่างไร และกระบวนการรักษาเสถียรภาพของสินค้าอย่างไร เพื่อที่จะนำมาบูรณาการในการพัฒนาทางความคิดของงานวิจัยพร้อมสร้างการเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification)

ความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย

ความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย ถูกสร้างโดยไม่มีแบบแผนชัดเจน แต่มีจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดการฟ้อนรำเป็นนาฏศิลป์ไทย ศิลปะการแสดงที่เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมและมรดกของชาติอย่างหนึ่ง โดยมีพลวัตปัจจัยทำให้นาฏศิลป์มีรูปแบบและการแสดงชัดเจน (เรณู โกศินานนท์, 2545) ได้กล่าวถึงต่อการกำเนิดเป็นนาฏศิลป์ดังนี้

1. เลียนแบบธรรมชาติ การเคลื่อนไหวของร่างกายมนุษย์และอารมณ์ในจิตใจ สังกะเกตจากสิ่งรอบข้างมาประดิษฐ์การแสดงท่าทางของนาฏศิลป์ ทำให้มีการสื่อสารแทนคำพูดในนาฏศิลป์
2. เกิดจากการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพ ภูตผี ปีศาจ อันเกิดจากความเชื่อ ทำให้มีการบวงสรวง ร่ายรำ เพื่อความอยู่รอดจากปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถอธิบายได้ในสมัยโบราณ ซึ่งแต่กลุ่มคนท้องถิ่น จะแตกต่างกันไปตามความเชื่อ ทำให้การฟ้อนรำบวงสรวงแตกต่างกัน
3. อิทธิพลวัฒนธรรมอินเดีย ที่หลังไหลเข้ามาในไทยช้านาน โดยผ่านการติดต่อค้าขาย ศาสนา ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของชาติไทย มีรากฐานอิทธิพลอยู่เป็นองค์ประกอบทำให้นาฏศิลป์ไทยมีบริบทชัดเจนในการแสดงออกของอิทธิพลนี้ ภายใต้อิทธิพลความเชื่อในเทพ และวรรณกรรมที่นำมาแสดง

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “นาฏศิลป์ไทย” น. ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ. (ส.) บางตำราหรือสำนักการศึกษาต่าง ๆ อาจใช้คำว่า “นาฏยศิลป์”, “นาฏยศาสตร์” หรือ “นาฏกรรม” ซึ่งมีความหมายเดียวกันเพียงต่างกันตรงที่การผสมคำ โดยรวมแล้วคำว่า “นาฏศิลป์” จะครอบคลุมกับการบรรเลงดนตรีและการขับร้องด้วย ยกตัวอย่างจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์วิเคราะห์ได้ดังนี้

ธนิต อยู่โพธิ์ (ธนิต อยู่โพธิ์, 2545) อธิบายตามคัมภีร์นาฏยศาสตร์ นาฏศิลป์มาจากคำว่า “นาฏะ” หรือ “นาฏยะ” นั้นแปลว่า การฟ้อนรำ บรรเลง การขับร้อง หมวด3แห่งดุริยะ ในตำรานาฏยศาสตร์ อธิบายในลักษณะศิลปะการเคลื่อนไหววโยวะส่วนต่างๆ อย่างวิจิตรอ่อนช้อย ประกอบการร้องบรรเลง ตั้งแต่หัวจรดเท้า เคลื่อนไหวแขนขา เอวไหล่ รวมทั้งสีหน้า ตา ปาก อารมณ์ธรรมชาติของมนุษย์ เช่น รัก โกรธ ดีใจ เศร้า ฯลฯ และเคลื่อนไหวท่าทาง การยืน เดิน นั่ง นอน วิ่ง จรรโลงมาเป็นท่าทางด้านนาฏยศาสตร์ ลีลาประณีตแสดงให้ผู้ชม จนมีความคล้อยตามจากการได้ยินเสียงประกอบ

อาคม สายาคม (อาคม สายาคม, 2545) ได้อธิบายจากการแยกคำนาฏศิลป์ ดังนี้ นาฏกะ หมายถึง การร่ายรำของโขน ละคร ฟ้อน และระบำ ส่วน ศิลปะ หมายถึงสิ่งประดิษฐ์คิดขึ้นหรือปรุงแต่งจากธรรมชาติให้ดูสวยงามกว่าธรรมชาติที่ได้สร้างสรรค์ไว้ ฉะนั้นความหมายนาฏศิลป์ของอาคม สายาคม ให้ไว้คือ การร่ายรำในสิ่งที่มนุษย์ได้ปรุงแต่งจากธรรมชาติให้สวยงามขึ้น ซึ่งจะต้องมีดนตรีประกอบ

ซึ่งประทีน พวงสำลี (ประทีน พวงสำลี, 2514) ให้ความหมายไปในทำนองของการร่ายรำทำเพลง การสร้างความบันเทิงอันความโน้มเอียงไปทางอารมณ์และความรู้สึก อันมาจากคำร้องบวกกับอารมณ์ ทำนองเพลง ทำทางตามสภาวะอารมณ์ของผู้แสดง ให้คุณค่าความเป็นอารยะของชาติ รวมศิลปะหลากหลายแขนงมาอยู่ในการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่ ประติมากรรม จิตรกรรม การออกแบบ วรรณคดี เป็นต้น

ฉะนั้นในงานวิจัยชิ้นนี้ที่มีการทำวัฒนธรรมนาฏศิลป์ให้เป็นสินค้าของคณะเพชรจรัสแสง ให้ความหมายของนาฏศิลป์ในงานวิจัยนี้ จึงจะมียุคประกอบเกี่ยวกับการบรรเลงดนตรี การขับร้อง ไม่เพียงการรำฟ้อนเท่านั้น เป็นปัจจัยหนึ่งส่งเสริมให้นาฏศิลป์มีกลไกขับเคลื่อนไปสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ตามความหมายของนาฏศิลป์

ลักษณะและรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยถูกหยิบยกเป็นสัญลักษณ์ของชาติ ด้วยประกอบแสดงถึงความเป็นมาของประวัติศาสตร์ อันแสดงการมีอารยะของชาติ ซึ่งถูกพัฒนามานานจากการธรรมชาติของมนุษย์ ทำทาง เยื้องกราย ร่ายรำให้เข้ากับดนตรีประกอบ

ลักษณะนาฏศิลป์ไทยว่ามีลักษณะชัดเจน ถึงการแสดงบางประเภทจะได้รับอิทธิพลมาจากชาติอื่น แต่สามารถพัฒนาให้เข้ากับการแสดงแบบไทยได้ โดยวิเคราะห์ลักษณะได้ดังนี้ (เรณูโกศินานนท์, 2545)

1. ท่ารำ แสดงออกคล้ายกับภาพจิตรกรรมฝาผนังวัด มีหัวใจหลักของท่ารำ เรียกว่า “นาฏยศัพท์” ไม่ว่าจะเป็นการแสดงโขน ละคร หรือระบำเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ คือท่าทางที่ผู้แสดงแสดงออกมา มีความหมายเฉพาะ ใช้ในการสื่อสาร
2. ดนตรีประกอบ จะสอดแทรกอารมณ์ ท่ารำ จะมีแต่ทำนองหรือมีเนื้อร้องด้วยได้ เครื่องดนตรีไทยมี 4 ประเภท คือ ดิด สี ตี เป่า ม่วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี
3. เนื้อร้อง เป็นบทประพันธ์กลอนแปด โคร่ง กาพย์ยานี เพื่อไปประกอบการขับร้องเพลงชั้นเดียว สองชั้นและสามชั้น
4. เครื่องแต่งกาย มีที่มาจากเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์และภาพจิตรกรรมฝาผนัง มีสีสันฉูดฉาด ตัดกันชัดเจนและวิจิตรด้วยฝีมือหัตถกรรม ปักดิ้น กลึงไหม จึงแตกต่างและชัดเจน กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของนาฏศิลป์ไทย

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ จะมีการเรียกในลักษณะต่างกัน ได้แก่ “ระบำ” “รำ” “ฟ้อน” คำเฉพาะทางนาฏศิลป์ มีความหมายครอบคลุมเฉพาะการร่ายรำ ไม่มีการแสดงเรื่องราว อย่างเช่น การแสดงละคร โขน แต่ยังใช้คำว่า “รำ” ผู้แสดงจะใช้กิริยาท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายแสดงความหมายและในการร่ายรำประดิษฐ์ตามความนิยมและที่เห็นว่างามกันในสังคมเฉพาะ

กลุ่มเฉพาะท้องถิ่น มีดนตรีบรรเลงประกอบหรืออาจจะมียุ้งประกอบด้วยก็ได้ ซึ่งสามารถแยกอธิบายได้ดังนี้ (นุชนาฏ ดีเจริญ, 2550)

1. ระเบ้า เป็นศิลปะการรำเป็นหมู่มีผู้แสดงตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ไม่มีเรื่องราว เน้นความพร้อมเพรียงและมีการจัดแถวอย่างเป็นระเบียบ ซึ่งอาจจะกำหนดให้ผู้รำเดินสลับแถวสับเปลี่ยนกัน ระเบ้ามีทั้งที่เป็นแบบดั้งเดิม ทั้งของหลวงและพื้นบ้าน และระเบ้าที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ อาจจะใช้เป็นเอกเทศ หรือแสดงประกอบโขน ละครก็ได้

2. รำ เป็นศิลปะการรำที่มีทั้งรำเดี่ยวและรำคู่ ถ้าเปรียบเทียบกับระเบ้าแล้ว กล่าวได้ว่าการรำจะมีอิริยาบถที่งดงามมากกว่าระเบ้า การเคลื่อนไหวมือ แขน ขา ใบหน้าและลำตัวที่สวยงาม มีจังหวะที่เหมาะสมเข้ากับจังหวะของเพลง และเนื้อร้องการรำที่ใช้เป็นการแสดง ได้แก่ รำหน้าพาทย์ รำบทหรือรำใช้บทรวมทั้งการรำแบบพื้นเมืองของภาคใต้คือรำโนห์รา รำซัดชาติรี

3. ฟ้อน คือการรำที่จัดเป็นการละเล่นหรือการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปตามกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ส่วนใหญ่มักแสดงเป็นหมู่ไม่จำกัดจำนวนคนรำ ถ้าเป็นการรำของภาคเหนือ เรียกว่า ฟ้อน เช่นฟ้อนสาวไหม ฟ้อนเล็บ หรือฟ้อนผู้ไท ฟ้อนแมงต๋มเต่าของชาวอีสานกลุ่มวัฒนธรรมไทยลาว เป็นต้น

4. เซิ้ง เป็นชื่อการรำของชาวอีสาน แต่เดิมเรียกว่า “เซ็ง” หมายถึง “ท่วงทำนองการขับร้องอย่างหนึ่ง” เช่น ท่วงทำนองการขับร้องในพิธีแห่บั้งไฟ เรียกว่า เซ็งบั้งไฟ แต่ต่อมาความหมายกลายเป็น คำว่า “เซิ้ง” จึงหมายความว่าการเล่นรำ ระเบ้ารำฟ้อนเป็นศิลปะการรำรำที่ได้ปรับปรุงให้ประณีตงดงาม โดยสร้างสรรค์และประดิษฐ์ประดอยออกปฏิกิริยาท่าทางการเคลื่อนไหวจนมีลีลาท่าทางที่ลงตัว และเป็นแบบเฉพาะของคนไทย

ส่วนประเภทของนาฏศิลป์ถูกสร้างขึ้นโดยภูมิปัญญาของคนสมัยโบราณที่มีสุนทรียภาพทางด้านศิลปะส่งผลให้คุณค่าสืบทอดต่อมา จึงเป็นศาสตร์ที่มีหลากหลายแขนงมาเกี่ยวข้อง แบ่งประเภทได้ดังนี้

1. นาฏศิลป์แบบประเพณีนิยม หรือเรียกอย่างว่า นาฏศิลป์แบบราชสำนัก อันการแสดงที่เกิดขึ้นภายในพระมหาราชวังหรือภายใต้การอุปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์ เป็นเครื่องราชูปโภคประกอบพระราชอิสริยยศ ในพระบารมีของกษัตริย์ไทย ภายในพระมหาราชวังมีการแสดง ได้แก่ โขน ละคร หนังใหญ่ และหุ่นหลวง

2. นาฏศิลป์พื้นบ้านการแสดงที่เกิดขึ้นตามท้องถิ่นและพื้นที่ภูมิภาค โดยมีการพัฒนาตัดแปลงจากการละเล่นพื้นเมือง วัฒนธรรมท้องถิ่น สภาพสังคมถูกสร้างสรรค์เป็นการแสดงนำเสนออัตลักษณ์ของชาวบ้าน เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลิน แบ่งไปตามส่วนภูมิภาค ดังนี้

1. การแสดงพื้นบ้านภาคเหนือ นิยมเรียกกันทั่วไปว่า “ฟ้อน” การฟ้อนเป็นวัฒนธรรมของชาวล้านนา และกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ชาวไต ชาวลื้อ ชาวยอง ชาวเขิน เป็นต้น

ลักษณะของการฟ้อนมี 2 แบบ คือ แบบดั้งเดิมและแบบที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ แต่ยังคงมีการรักษาเอกลักษณ์ทางการแสดงไว้คือ ท่วงท่ารำที่ช้า อ่อนช้อยมีการแต่งกายตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สวยงามประกอบกับการบรรเลงและขับร้องด้วยวงดนตรีพื้นบ้าน เช่น วงสะล้อ ซอ ซึง วงปี่เจ วงกลองแอม เป็นต้น

2. การแสดงพื้นบ้านภาคกลาง การรำรำและการละเล่นชาวบ้านภาคกลาง ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม ศิลปะการแสดงจึงมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและเพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจจากการทำงาน เช่น เต้นกำรำเคียว เพลงเรือ เพลงฉ่อย เป็นต้น และยังมีการแสดงลิเกเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก

3. การแสดงพื้นบ้านภาคอีสาน ศิลปะการรำและการละเล่นของชาวพื้นบ้านภาคอีสาน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มวัฒนธรรมใหญ่ คือ กลุ่มอีสานเหนือ มีวัฒนธรรมไทยลาวซึ่งมักเรียกการละเล่นว่า “เซิ้ง ฟ้อน และหมอลำ” เช่น เซิ้งบั้งไฟ เซิ้งสวิง ฟ้อนภูไท ลำกลอนเกี้ยว ลำเต้ย ซึ่งใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านประกอบ ได้แก่ แคน พิณ ซอ กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ ฆ้อง และกรับ ภายหลังเพิ่มเติมโปงลางและโหวดเข้ามาด้วย อีกกลุ่มอีสานใต้ได้รับอิทธิพลไทยเขมร การแสดงที่เรียกว่า “เรือม” แปลว่า “รำ” เช่น เรือมอันเร รำกระทบสาก ระบำตึกแตงตำข้าว วงดนตรีที่ใช้บรรเลง คือ วงมโหรี มีเครื่องดนตรี คือ ซอด้วง ซอคร่ำแอก กลองกันตรึมพิณ ระนาด ปี่สไล กลองรำมะนาและเครื่องประกอบจังหวะ การแต่งกายประกอบการแสดงเป็นไปตามวัฒนธรรมของพื้นบ้าน ลักษณะท่ารำและท่วงท่าองดนตรีในการแสดงค่อนข้างกระชับ รวดเร็ว และสนุกสนาน

4. การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ศิลปะการรำและการละเล่นของภาคใต้อาจแบ่งตามกลุ่มวัฒนธรรมได้ 2 กลุ่มคือ วัฒนธรรมไทยพุทธ ได้แก่ การแสดงโนรา หนังตะลุง เพลงบอก และวัฒนธรรมไทยมุสลิม ได้แก่ ร่องเง็ง ซัมแปง มะโย่ง ลิเกฮูลู และซูละ มีเครื่องดนตรีประกอบที่สำคัญ เช่น กลองโนรา กลองโพน กลองปัด โทน ทับกรับพวง โหม่ง ปี่กาหลอ ปี่ไหน รำมะนา ไวโอลิน ออคอร์ดียน ภายหลังได้มีระบำที่ปรับปรุงจากกิจกรรมในวิถีชีวิต ศิลปะอาชีพ เช่น ระบำร่อนแร่ กริดยาง ปาเต๊ะ เป็นต้น

วิวัฒนาการของนาฏศิลป์ไทย

การแสดงนาฏศิลป์ไทย มีวิวัฒนาการที่สัมพันธ์กับสังคมไม่ว่าจะเป็น ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และรสนิยมผ่านความบันเทิง ทั้งนาฏศิลป์แบบประเพณีนิยมของราชสำนักและนาฏศิลป์พื้นบ้าน การแสดงของคนทั่วไปนอกราชสำนัก มี 2 ประเภท คือความสัมพันธ์กับคติความเชื่อทางศาสนา ได้แก่ โขน ดนตรี เล่นหนังใหญ่ และ จุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิง ละคร มโหรี และหุ่น (ภัทรราวดี ภูชฎาภิรมย์, 2550)

การศึกษาค้นคว้าพบหลักฐานไม่ว่าปรากฏขึ้นเมื่อไหร่ แต่ลักษณะการนำไปใช้แสดงหน้าที่ชัดเจนเก่าแก่ที่สุด ในสมัยสุโขทัย มีข้อสันนิษฐานว่า รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์เกิดขึ้นแล้วพบหลักฐานในหลักศิลาจารึกที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหง กล่าวถึงการละเล่นในเทศกาลกฐิน ว่า “ดงบงคมกลองด้วยเสียงพาด เสียงเอน เสียงขับ ใครจักมักเลื้อนเลื้อน” จนต่อมา มีปรากฏหลักฐานศิลาจารึกที่ 8 ของสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย ว่า “ระบํารำเต้น เหล้นทุกฉั่น” ซึ่งนักวิชาการคิดว่าการแสดงในสมัยสุโขทัยก็เริ่มแบบแผนแล้ว เช่นประเภท ระบํารำ เต้น เป็นจุดเริ่มต้นของรากฐานนาฏศิลป์ไทย (สุนนมาลย์ นิมเนตพันธ์, 2550)

นาฏศิลป์ไทยในความสัมพันธ์กับคติความเชื่อ เกิดขึ้นจากการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คติความเชื่อว่าพระมหากษัตริย์เปรียบเสมือนสมมุติเทพที่ปกครองราษฎรด้วยทศพิธราชธรรม พระราชพิธีจึงต้องรองรับสถานภาพอำนาจให้มีเป็นที่ประจักษ์ ผ่านวรรณกรรม นาฏศิลป์ดนตรี มีแบบแผนตายตัวสงวนเพื่อเครื่องราชูปโภคประดับอิสริยาศพระมหากษัตริย์ ซึ่งรากฐานเหล่านี้เกี่ยวกับเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (ภัทราวดี ภูชฎาภิรมย์, 2550) ปรากฏชัดเจนของรูปแบบลักษณะต่างๆ ของนาฏศิลป์ไทย ระบุงชื่อเรียกเป็นละครและการแสดงมากมายได้แก่ โขน ละครชาตรี ละครนอก และละครใน โดยหลักฐานกล่าวถึง ในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช บันทึกของลาลูแบร์ เออไว้ “ว่าด้วยการแสดงและการละเล่นของชาวสยาม มีการแสดงรำร่า เต้นเข้าๆ ออกๆ หลายคำรบ ตามจังหวะของดนตรี ผู้เต้นสวมหน้ากาก(หัวโขน) มีการถืออาวุธต่อสู้กันและยังมีพูดเจรจา” (มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, 2560) โดยนักวิชาการทางด้านนาฏศิลป์วิเคราะห์ว่าในการแสดงโขนพัฒนาการมาจากการแสดงหนังใหญ่จากเรื่องราวที่ใช้แสดงและการเต้นยกขา การต่อสู้กระบี่กระบองลักษณะการต่อสู้ ขึ้นลอย และพิธีชกนาคดึกดำบรรพ์ ส่วนนาฏศิลป์ไทยพื้นบ้านหรือความสัมพันธ์คติความเชื่อของราษฎรทั่วไป ได้รับอิทธิจากแบบราชสำนัก การแสดงมหรสพก็เช่นกัน จะมีความเรียบง่ายไม่วิจิตรเน้นความสนุกสนานตามรสนิยมของคนทั่วไป มักจะนิยมเล่นละครชาตรี ละครนอก (ภัทราวดี ภูชฎาภิรมย์, 2550)

อีกความสัมพันธ์กับความบันเทิงของนาฏศิลป์ไทยทั้งในราชสำนักและนอกราชสำนัก มีความโดดเด่นแตกต่างกันไปตามพื้นฐานของวัฒนธรรม นาฏศิลป์แบบฉบับของคนทั่วไป จะเน้นสนุกสนานอย่างเดียว มีการร้องเล่นดนตรี เช่น การจำอวด มอญร่า ละครนอก เป็นต้น การแสดงเรียบง่าย ไม่เหมือนกับนาฏศิลป์แบบราชสำนักเน้นความประณีตและความงดงามของศิลปะ กุมภพันธ์ 2560 (ภัทราวดี ภูชฎาภิรมย์, 2550) ไม่ว่าจะเป็นวนรณกรรม ดนตรี ทำรำ รวมทั้งเครื่องแต่งกาย ดังเห็นจากการแสดง จะมีการกล่าวถึง “ละครผู้ชาย” การแสดงที่มีจาริตเล่นเฉพาะผู้ชาย การแสดงเน้นความรวดเร็ว ตลกขบขันให้ถูกใจผู้ชมในหมู่ชาวบ้าน ส่งผลต่ออามีละครผู้หญิงในพระมหาราชวัง จึงเรียกว่า “ละครนอก” เพื่อแบ่งลักษณะให้ชัดเจนกับละครผู้หญิง คือ “ละครใน” (พระบรมราชินีนาถ, 2552) การแสดงนาฏศิลป์ประเภทละครที่เชื่อว่า มีในสมัยอยุธยา

นั้นวิเคราะห์จาก “ลิลิตพระลอ” วรรณกรรมสันนิษฐานถูกแต่งขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในบทสุดท้ายของงานพระศัพทศาสตร์ซึ่งสามกล่าวถึงมหรสพการแสดงละคร และอีกหลักฐานการยืนยันของละครใน มีจารีตปฏิบัติ เล่นเรื่องเฉพาะแค่ 3 เรื่องคือ รามเกียรติ์ อิเหนา ดาหลังและอุณรุทโดยปรากฏหลักฐานการกำเนิดของวรรณกรรมที่ใช้แสดงเรื่อง อิเหนา และดาหลังที่มีเล่นเฉพาะละครใน มีผู้ประพันธ์ขึ้น คือ เจ้าฟ้ากุณฑลและเจ้าฟ้ามงกุฎ พระราชธิดาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเข้าใจว่าได้ผ่านมาจากเล่าของหญิงเชลยมลายู พระราชธิดาทั้งสองได้ทรงแต่งเรื่องขึ้นมาองค์ละเรื่อง เรียกว่าอิเหนาเล็ก (อิเหนา) และอิเหนาใหญ่ (ดาหลัง) ใช้สำหรับเป็นละครรำ จึงเชื่อว่ามีตั้งแต่นั้นมาจนส่งผลให้ละครอยู่มาจนถึงปัจจุบันและเป็นละครต้นแบบของละครต่างๆสมัยรัตนโกสินทร์ต่อมา ได้รวบรวมฟื้นฟูอัตลักษณ์ วัฒนธรรมต่าง ๆ ของสมัยอยุธยาให้ได้มากที่สุด รวบรวมวรรณกรรม ตำราฟ้อนรำ แต่งบทละครมากมายพร้อมทั้งมีการฝึกหัดโขนละครทั้งวังหน้าและวังหลัง ในยุคนี้อิเหนาได้มีการพัฒนาของการแสดง ซึ่งเดิมจะแสดงเรื่องรามเกียรติ์อย่างเดียว

ต่อมาช่วงรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นยุคทองความรุ่งเรืองของการแสดงนาฏศิลป์ด้วยความสนพระราชหฤทัยของรัชกาลที่ 2 มีละครเล่นมากมาย รื่นเรีง ทรงเป็นผู้พระราชนิพนธ์บทละครรำเรื่องอิเหนา พระราชประสงค์ให้บทละครและทำรำละครมีทิศทางไปในความรู้สึกเดียวกันทั้งหมด และยังพระราชนิพนธ์บทละครนอกขึ้น 6 เรื่อง ได้แก่ สังข์ทอง สังข์ศิลป์ชัย มณีพิชัย คาวี ไชยเชษฐ์ และไกรทอง เพื่อให้ละครผู้หญิงของหลวงใช้แสดง เรียกว่า “ละครนอกของหลวง” ทำให้รูปแบบของละครนอกแบบดั้งเดิมพัฒนาให้ผู้หญิงสามารถแสดงได้ด้วยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างในราชสำนักและการแสดงแบบชาวบ้าน ส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาการแสดงรำยรำ

ทำให้ในช่วงรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้เกิดคณะละครของเจ้านายต่างมากมายและทำให้การแสดงละครต่างๆ รวมทั้งการแสดงโขน ได้นำเข้าถึงประชาชนมากขึ้น เนื่องจากเดิมเป็นการแสดงสงวนไว้เฉพาะพระมหากษัตริย์และเจ้านายระดับสูงเท่านั้น จึงถือว่าเป็นยุคที่เฟื่องฟูที่นิยมการแสดงนาฏศิลป์ดนตรี จนกระทั่งในความสัมพันธ์ความบันเทิงของนาฏศิลป์ไทย มีพระราชดำรัสจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 พร้อมเปิดโอกาสให้คณะละครข้างนอกพระมหาราชวังสามารถมีละครที่เป็นผู้หญิงได้ เล่นผสมโรงกับผู้ชาย จากที่สืบเนื่องในสมัยรัชกาลที่ 3 มีการเล่นมหรสพต่างๆ กันอย่างแพร่หลายและครื้นเครง จวบจนรัชกาลที่ 4 นี้ จึงมีบัญญัติข้อระเบียบการแสดงได้รับโปรดเกล้าฯให้ตราขึ้นฉบับละครหลวง และประกาศกฎระเบียบคณะละครเอกชนรวมถึงมีการเรียกเก็บภาษีมหรสพขึ้นเป็นครั้งแรก ตัวอย่างภาชีการแสดงละครโรงใหญ่ แสดงละครใน เรื่องรามเกียรติ์ 20 บาท, อิเหนา 16 บาท, อุณรุท 12 บาท ต่อวันต่อคืน ส่วนละครนอก วันละ 4 บาท ยังมีภาชีโขนละครอีกจำนวนหนึ่งดังนี้ โขนและจิว วันละ 4 บาท, เพลง หุ่นไทย หุ่นจีน วันละ 1 บาท, ละครชาตรี ละครแขก แคน มอญรำ ทวายรำ หนึ่ง

ไทย หนังสือ วันละ 50 สตางค์, ละครหน้าจอหรือหนังสือใหญ่ที่เล่นเรื่องรามเกียรติ์และมีผู้แสดง ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป คินละ 20 บาท น้อยกว่า 10 คน คินละ 2.50 สตางค์(พระบรมราชินีนาถ, 2552)

ซึ่งในการความรุ่งเรืองของการแสดงนาฏศิลป์ที่สัมพันธ์กับความบันเทิงทั้งในราชสำนัก และนอกราชสำนักนั้น ก็รับวัฒนธรรมต่างชาติมาผสมผสานและพัฒนาในฉบับนาฏศิลป์ไทยอย่างมาก นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 การหลั่งไหลของคนนานาชาติ ทั้งอพยพ เซลยศึกสงคราม การติดต่อขาย (ภัทราวดี ภูชฎาภิรมย์, 2550) การแสดงนาฏศิลป์ดนตรีจึงเป็นเครื่องมือในการแสดง สัญลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ประเทศสยาม พัฒนาการแสดงนาฏศิลป์ไทยที่รับอิทธิพลจากต่างชาติ ให้อยู่ภายใต้ขอบเขตของการปกครอง แสดงถึงความพระราชอำนาจเหนือกว่าชาติต่าง ๆ แม้กระทั่ง การรับวัฒนธรรมตะวันตกในช่วงนั้นก็นำมาพัฒนาปรับปรุงกับวัฒนธรรมไทยในจำกัดขอบเขตเช่นกัน ประยุกต์เป็นส่วนหนึ่งในจารีตของการแสดงนาฏศิลป์ดนตรี ยกตัวอย่างการนำดนตรีฝรั่ง เป็นเครื่อง ประโคมในราชพิธี (ภัทราวดี ภูชฎาภิรมย์, 2550) เปรียบเสมือนการยกระดับฐานให้เทียบเท่ากับชาติ ตะวันตก ในช่วงที่เกิดสงครามการค้าอาณานิคมของอังกฤษ ผลักดันให้ตื่นตัวในการพัฒนากลุ่มชน ชี้นำในการเรียนรู้

การรับวัฒนธรรมต่างชาติรวมถึงวัฒนธรรมตะวันตกเกิดจากกลุ่มของกลุ่มชนชี้นำเป็นผู้ริเริ่ม ดังเห็นชัดรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากมีการประพาส ตะวันตก พระราชโอรสเสด็จไปศึกษาต่างประเทศ ทำให้นาฏศิลป์มีการพัฒนานำวัฒนธรรมตะวันตก มาปรับใช้ให้เข้ากับการแสดงนาฏศิลป์ เกิดละครใหม่ขึ้นอีก 3 ประเภทดังนี้ 1. ละครพันทาง ปรับปรุงจากละครนอกโดยแต่งกายตามเชื้อชาติ โดย เจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง (เพ็ง เพ็ญกุล) เจ้าของโรงละครปรีณเรียมเตอร์ นำพงศาวดารชาติต่าง ๆ พร้อมกันทำรำดนตรีชาตินั้น ๆ บางชิ้น มาผสมเข้ากับการแสดงละครนอก คนทั่วไปจึงเรียกว่า ละครพันทาง นิยมเล่นเรื่อง พระอภัยมณี ราชาราช ขุนช้างขุนแผน อาหัลบราตรี เป็นต้น ซึ่งเป็นละครที่ได้รับความนิยมมาก กระทั่ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบนว่า “ถ้าต้นลิ้นจี่ในวังออกลูกจะหาละครหม่อมต่วน (หม่อมหลวงต่วนศรี วรธรรม) หม่อมในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปพันธุพงศ์ มาฉลอง” ซึ่ง ในคำว่า “หา” ในวงการนาฏศิลป์คือการจ้างมาเพื่อแก้บน (พระบรมราชินีนาถ, 2552) 2. ละครดึกดำบรรพ์ ละครที่ปรับปรุงโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ คล้าย การแสดงโอเปร่าตะวันตก ตัวละครร้องเอง รำเองได้ตัดบทบรรยายกิริยา ฉาก และเรื่องราวออก เหลือเฉพาะบทเจรจาของตัวละคร เปลี่ยนฉากตามท้องเรื่องมีเทคนิคการออกแบบ เปลี่ยนฉาก แต่งหน้าแบบใหม่ ดนตรีปรับให้มีเสียงนุ่มนวล พิเศษเพิ่มฆ้องหุ่ยเจ็ดเสียงเข้าไป และตั้งโรงละครชื่อว่า “โรงละครดึกดำบรรพ์” เรื่องที่แสดง เช่น อิเหนา คาวี สังข์ทอง สังข์ศิลป์ชัย และรามเกียรติ์ เป็นต้น (พระบรมราชินีนาถ, 2552) 3. ละครร้อง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปพันธุพงศ์ ตัดแปลงมาจากมิวสิคเวิลของตะวันตก ตัวละครร้องเองรำเองมีลูกคู่รับ ตัดท่าทางรำรำออกให้เป็น

กิริยาใกล้เคียงกับธรรมชาติ เรียกกันว่า “ท่ากำแบ” และแต่งตามสมัยนิยม เรื่องแสดงดัดแปลงมาจากละครโอเปร่าบ้าง รวมทั้งนิทานพื้นบ้านและพงศาวดาร เช่น สาวเครือฟ้า แม่นาคพระโขนง สีป่อมินทร์ เป็นต้น เดิมมีชื่อโรงละครว่า “ละครหลวงนฤมิต” ภายหลังเปลี่ยนเป็น “ละครปริตาลัย” และทำให้เกิดคณะละครมีชื่อเสียงตามมา ดังเช่น โรงละครปราโมทย์ไฉวเวียง ละครแม่หม้อย ละครพรานบุรณ์ (พระบรมราชินีนาถ, 2552)

อาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคแรกของการพัฒนาการของนาฏศิลป์ไทยที่นำเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาสร้างความโดดเด่นของการแสดงนาฏศิลป์ ประจักษ์ให้เห็นถึงความสำคัญความนิยมของคนในสมัยนั้น มีความต่อเนื่องอยู่เวลา จนสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ทรงเล็งเห็นความสำคัญให้ตั้งกรมมหรสพและโรงเรียนฝึกหัดนาฏศิลป์ในหมู่มหาดเล็ก เกิดเป็นโขนบรรดาศักดิ์และโขนเฉลยศักดิ์ออกแสดงให้กับประชาชนทั่วไปชมการแสดง และให้กำเนิดละครสังคีตหรือละครพูดสลับา (ร้อง) แบบตะวันตกเป็นจะดำเนินเรื่องด้วยการพูดและท่าทางประกอบ มีการเปลี่ยนฉากท้องเรื่องตัวละครแบบคนธรรมดา โดดเด่นในเรื่องที่นำมาแสดง เช่น สาวิตรี ผิดใจ ไต้ปลื้ม วังดี หนามยอกหนามบ่ง ศกุนตลาและวิวาทพระสมุทร เป็นต้น อีกทั้งนำวรรณกรรมเรื่องรามเกียรติ์ แต่เดิมใช้แสดงเฉพาะโขนและละครใน นำมาถ่ายทอดแบบละครดึกดำบรรพ์มิติใหม่ของการชมการแสดงเรื่องรามเกียรติ์ (พระบรมราชินีนาถ, 2552)

ในเวลาต่อมา ช่วงการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองการปกครอง จัดระเบียบบ้านเมืองใหม่เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เกิดการยกเลิกกรมมหรสพ ทำให้ศิลปินและศิลปะการแสดงต่างๆ อยู่ในสถานการณ์วิกฤตตกต่ำ จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นาฏศิลป์ไทยก็ได้มีความเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลงสถานะของนาฏศิลป์ไทย ดนตรีและการแสดงอื่น ๆ

สถานการณ์บ้านเมืองขณะนั้นรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการสร้างชาติทางวัฒนธรรมโดยใช้ฐานของชาติตะวันตกเป็นต้นแบบ เปลี่ยนวิถีชีวิต ค่านิยม ธรรมเนียมปฏิบัติให้สอดคล้องกับการสร้างชาติในความหมายใหม่ที่แต่เดิมราชสำนักเป็นผู้กำหนดจากการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ทำให้การแสดงหรือการเล่น เต้นต่างๆของชาติตะวันตกเข้ามามากขึ้น เช่น เต้นรำ ลีลาศ นางงาม วงดนตรีสากล เป็นต้น ทำให้การแสดงนาฏศิลป์ที่มีอิสระในการเล่นมีขอบเขตมากขึ้น จากการสร้างแบบแผนจัดทำโดยกรมศิลปากร ดูแลตามนโยบายของรัฐ เกิดการแสดง รำโทน รำวง ให้เกิดมาตรฐานของค่านิยมสมัยใหม่ที่ถูกจัดระเบียบแล้ว (ภัทราวดี ภูษฎาภิรมย์, 2550)

โดยการเกิดการจัดตั้ง “โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์” โดยหลวงวิจิตรวาทการ สอนการการแสดงดนตรี-นาฏศิลป์ ให้กับเยาวชนที่สนใจ และพัฒนามาเป็น “วิทยาลัยนาฏศิลป์” ในปัจจุบัน ในช่วงเวลานั้นมีการสร้างอุดมคติปลูกใจสร้างความรักชาติ หลวงวิจิตรวาทการก็ก่อตั้งละคร

วิจิตรวาทการ เป้าหมายให้คนในชาติรู้จัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผสมผสานอารยธรรมครั้งแรกของวัฒนธรรมตะวันตกดนตรีไทยและสากล มีการแสดงระบำสลัปฉากซึ่งจุดของละครจะอยู่ที่ท้ายสุดของการแสดงที่นำเสนอในการเคารพรักษาชาติไทย รวมทั้งเกิดการแสดงที่เป็นแบบแผนและมีการจัดบันทึก

ยุคสมัยนั้นมุ่งนำการแสดงนาฏศิลป์ไปใช้ประโยชน์ทางการเมือง แม้จะเกิดการตั้งโรงเรียนศิลปะการแสดงแล้ว ขาดการพัฒนาการสนับสนุนบุคลากรครูโขน – ละคร อุปกรณ์การเรียนการสอนทำให้สวนทางกับการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเดียว ทำให้รัฐบาลมีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการพิจารณาโครงการปรับปรุงการละครและสังคีต” ให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษาและสืบทอดศิลปะชั้นสูงทุกแขนง ใช้แบบจากราชสำนักเป็นแบบแผนด้วยต้องการรักษาและสืบทอดเพื่อพัฒนาศิลปะต่างๆ มีความเจริญสุดขีด(Classic) เป็นสัญลักษณ์ประจำชาติ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นแรก สร้างความมั่นคงและสืบทอดแบบแผนศิลปะ รวบรวมเหล่าศิลปินที่ยังหลงเหลืออยู่มาเป็นบุคลากรสำคัญในการฟื้นฟูและบำรุง หลังจากได้รับผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ขั้นสอง เน้นการส่งเสริมดนตรีสากลและนาฏศิลป์สากล เข้ามาในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ควบคู่กับนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทย และขั้นสาม ส่งเสริมให้นาฏศิลป์ดนตรีมีแบบแผนของการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติทั้งในและต่างประเทศ (ภัทรวดี ภูษานุกรมย์, 2550)

ทำให้เป็นยุคเริ่มต้นของนาฏศิลป์ดนตรีใหม่ในบทบาทการอนุรักษ์และสืบทอดของกรมศิลปากร และวิทยาลัยนาฏศิลป์ จึงมีปรากฏการณ์ในต่อมา ในความปรีชาสามารถของในหลวงรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร โดยโปรดเกล้าฯให้มีการบันทึกภาพยนตร์ส่วนพระองค์เกี่ยวกับทำรำเพลงหน้าพาทย์ต่างๆ เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบอากัปภิกิริยาของตัวโขน ละคร จนถึงเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง คือทำรำเพลงหน้าพาทย์พระพิราพ และด้วยความปรีชาสามารถนำเอาวรรณคดีไทยเรื่อง “พระสุธน-มโนราห์” สร้างเป็นการแสดงในรูปแบบบัลเลต์ แสดงถึงปรากฏการณ์ครั้งแรกที่ได้นำบทละครเนื้อหาวรรณคดีไทยที่แต่เดิมแสดงแบบนาฏศิลป์ไทย ฉบับรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ตะวันตกและด้วยเจริญด้านเทคโนโลยีได้เป็นสื่อกลางในการแสดงนำเสนอการแสดงนาฏศิลป์ผ่านโทรทัศน์ ละครวิทยุ ละครเวทีตามแนวคิดของชาติอื่นๆ ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ จัดให้วิชานาฏศิลป์มีการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น รวมทั้งกระทรวงวัฒนธรรมจัดงานเชิดชูเกียรติบุคคลในวงการศิลปะรวมถึงการแสดงต่าง ๆ โดยกำหนดวันที่ 24 กุมภาพันธ์ของทุกปี เป็นวันศิลปินแห่งชาติ

จารีตของนาฏศิลป์ไทย

ระเบียบแบบแผนทางนาฏศิลป์ไทยที่เป็นข้อปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง นับถือเป็นกฎเกณฑ์ยึดถือเป็นหลักสำคัญอย่างเคร่งครัด จารีตนาฏศิลป์ไทยมาจากอิทธิพลของความเชื่อ

ถูกตั้งขึ้นมาครอบคลุมในรูปแบบการแสดง วิธีการแสดง และองค์ประกอบการแสดงเช่น อุปกรณ์การแสดง ตำแหน่งของผู้แสดง เครื่องแต่งกาย เป็นต้น ประเมษฐ์ บุนยะชัย ผู้เรียบเรียงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ผู้ที่ศึกษาเป็นวิชาชีพ โดยจะไม่สามารถเข้าถึงความเข้าใจได้หากขาดความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทย แต่เป็นพื้นฐานของศาสตร์หลักของนาฏศิลป์ไทย เชื่อมโยงเป็นพิธีกรรมและข้อปฏิบัติ

จารีตเป็นแนวทางที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูอาจารย์ที่ไม่เพียงถ่ายทอดกระบวนการทำรำหรือการแสดงเท่านั้น แต่ถูกรวบไปถึงความเชื่อของความคิดคุณผู้รู้คุณ ให้ถือความรู้ที่ได้รับเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ถูกหล่อหลอมในร่างกายและอารมณ์จนเป็นคุณสมบัติของบุคคลทางด้านนาฏศิลป์ไทย ซึ่งต้องใช้เวลาสั่งสมประสบการณ์จึงจะเกิดกระบวนการเข้าใจในจารีต (ประเมษฐ์ บุนยะชัย, 2550) เมื่อสังเคราะห์ออกมาพบว่า ถูกสนับสนุนภายใต้โครงสร้างทางสังคมในส่วนบน เพราะนาฏศิลป์ไทยถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งในมหรสพของระบบชั้นปกครอง

รายละเอียดของจารีตนาฏศิลป์ไทยนั้น การค้นคว้าข้อมูล พบว่า เป็นข้อมูลเป็นลักษณะของการโขนละคร ถูกระบุจารีตที่เป็นข้อปฏิบัติ ด้านการแสดง เช่น การแสดงโขนและละคร จะเริ่มบรรเลงด้วยเพลง “วา” และจบการแสดงด้วยเพลง “กราวรำ”, ตำแหน่งของนักแสดงบนเวที “ด้านขวาของเวที” เป็นฝ่ายธรรมะ “ด้านซ้ายของเวที” เป็นฝ่ายอธรรม, จารีตเรื่องการใช้อาวุธในการแสดงต่อหน้าพระที่นั่ง มีข้อปฏิบัติคือ ต้องเป็นสิ่งจำลองห้ามใช้ของจริงจับถือต้องจับแบบ “ซ่อนคม” คือหั่นคมเข้าในตัว การฟุ้ง ขว้าง แทะอาวุธ “ห้าม” ไม่ให้อาวุธหลุดจากมือ เช่น รามสูรขว้างขวานต้องใช้วิธี “ขว้างแบบซ่อนขวาน” อาวุธศรหรือธนู จะไม่มีสาย เพราะหากต่อการควบคุมทิศทาง หรือการเรียงลำดับความสำคัญในการแสดง เมื่อมีการแสดงพร้อมกัน จะต้องให้ “หนังใหญ่” ขึ้นก่อน ตามด้วยการแสดง “โขน” และ การแสดง “ละคร” เป็นลำดับสุดท้าย เป็นต้น เป็นจารีตที่อยู่ภายใต้การแสดงโขนละคร (ประเมษฐ์ บุนยะชัย, 2550)

ซึ่งยังพบอีกว่า มีจารีตที่เป็นข้อห้าม อย่าง ห้ามวางหัวโขนยักษ์ซ้อนบนหัวโขนลิง, ห้ามนอนในขณะที่แต่งเครื่องโขน-ละคร, ห้ามข้ามเครื่องแต่งกายและอาวุธที่ใช้แสดงต่าง ๆ, ห้ามมิให้ถือหัวโขนห้อยหัวลง หรือนำอาวุธยาวๆ เสียบหัวโขนไว้, ห้ามมิให้รำน้าพาทย์แบบเล่น ๆ พร่ำเพรื่อ การรำจะต้องรำให้จบเพลงทุกครั้ง กำหนดข้อปฏิบัติชัดเจน จากอิทธิพลจากความเชื่อของศาสนาพราหมณ์มาสู่การแสดงที่เรื่องราวของการแสดงตัวละครเป็นเทพเจ้า ได้แก่ พระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม พระอินทร์ เป็นต้น โดยหลักจารีตมาจากการแสดงโขนอันเป็นการแสดงและผู้แสดงอยู่ในราชสำนัก

ข้อสังเกตการปฏิบัติตามจารีตถูกขัดเกลาให้มีความละเอียดใส่ใจการแสดง เริ่มจากการแสดงนาฏศิลป์ชั้นสูง “โขน” เรื่องแสดงเป็นเรื่องรามเกียรติ์ เกี่ยวกับเทพ กษัตริย์และวีรบุรุษจากเดิมที่แสดงต่อหน้าพระมหากษัตริย์พระบรมวงศ์ชั้นสูงจึงเป็นลักษณะของการเชิดชูพระเกียรติยศ

ทำให้เป็นกรอบของนาฏศิลป์ไทยประเภทอื่นมาด้วยที่เป็นนัยยะธรรมเนียมปฏิบัติแต่ข้อที่กำหนดใช้ได้เพียงการแสดงโขนละครหรือการแสดงแบบอนุรักษ์นิยม เกี่ยวเนื่องเรื่องของความเชื่อ หลักของการแสดง รวมเป็นถึงจุดมุ่งหมายสัญลักษณ์ของการแสดง ทำให้กลายเป็นหลักจรรยาบรรณของบุคคลทางด้านนาฏศิลป์ไทยในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งหลักของจารีตถูกสร้างขึ้นและถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ในพระบรมราชวังจนกระทั่งระบบการศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ยึดถือปฏิบัติจารีตนาฏศิลป์ไทย แนวทางนโยบายการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

จึงเห็นได้ว่าในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทยนี้ มีพัฒนาการที่สะสมทุนในตัวของนาฏศิลป์ โดยถูกสร้างเกี่ยวโยงในหลากหลายมิติถูกหยิบยกเป็นเครื่องสร้างอำนาจของพระมหากษัตริย์จนส่งผลให้มีจารีตนาฏศิลป์ไทยกรอบที่ถือปฏิบัติของนักแสดง แต่กระนั้นกลับพบข้อมูลทางเอกสารช่วยเสริมสร้างให้กับน้ำหนักของงานวิจัยในกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทยว่าที่จริงแล้ว มีพัฒนาการจากสังคมและพลวัตมาเกี่ยวข้องต่อกระบวนการสร้างเกิดเป็นศิลปะการแสดงเห็นแนวทางจุดหมายของงานวิจัยมากขึ้น เดิมนาฏศิลป์เกิดขึ้นโดยผู้ที่มีอำนาจทางสังคมมาเกี่ยวข้องนำพาให้กับวัฒนธรรมนาฏศิลป์ มี 2 ความสัมพันธ์ คือ ความสัมพันธ์กับคติความเชื่อและจุดหมายเพื่อความบันเทิง อย่างเช่น การบูรณะสถาปนาการตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ การแสดงอารยธรรมสมัยรัชกาลที่ 5 หรือการแสดงการสร้างชาติหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้น ตระหนักในคุณค่าอรรถประโยชน์ต่อการใช้สอย ซึ่งไม่เพียงจะสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองการใช้สอยหรือบริโภคเท่านั้น ยังเสนอบริบทหน้าที่ที่สนิยมของกลุ่มคนชั้นสูง กลุ่มชั้นปกครอง สร้างคัมภีร์ละครของตนเองนอกเหนือจากที่มีในรัชของพระมหाराชาธิราช มหรรสพหลวง เครื่องประดับพระราชอิสริยยศอย่างหนึ่งของพระมหากษัตริย์ไทยจนถึงปัจจุบัน

เมื่อกาลเวลาได้เปลี่ยนยุค บังเกิดการข้ามพรมแดนติดต่อมากขึ้นก็ส่งผลให้เป็นปัจจัยต่อกับนาฏศิลป์ไทยมีพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง โดยชัดเจนในช่วงรัชกาลที่ 5 ผสมผสานของวัฒนธรรมตะวันตกและชาติใกล้เคียงมาปรับใช้ ประจวบเหมาะเกิดการแสดงนาฏศิลป์ไทยอย่างหนึ่งปรากฏภาพชัดเจนว่า ปัจจุบันพัฒนาการของนาฏศิลป์ไทยกรณีศึกษาขณะเพชรจรัสแสง ไม่ได้เป็นเรื่องแปลกแยกสำหรับยุคในศตวรรษที่ 21 ถ้าได้ศึกษาจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ พลวัตส่งผลให้ผสมผสาน พัฒนา เปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด 100 กว่าปีที่ผ่านมานั้นชัดเจนจากการแสดงจากละครพื้นทาง เอาพงสาวดารมอญ จีน พม่า มาแสดงแบบฉบับนาฏศิลป์ไทย รับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาหลากหลายชาติ ซึ่งก่อให้เกิดนำไปใช้ทางด้านธุรกิจหารายได้ มีกฎหมายเก็บภาษีช่วงรัชกาลที่ 4 อัครราชทูตต่อการแสดงมหรสพ และธุรกิจโรงละครยกระดับของนักแสดง นักดนตรีนาฏศิลป์ไทย เป็นหน้าตาของคนที่เป็นเจ้าของคณะ ไม่ว่าจะเป็น โรงละคร ปรี้นเธียเตอร์ โรงละครปริตาลัย ได้แบบแผนมาจากละครโอเปร่าวัฒนธรรมของตะวันตก และพัฒนามาเรื่อยๆ

จนถึงรัชกาลที่ 9 ที่มีการนำเทคโนโลยีบันทึกวีดิโอทำร่า สื่อต่างๆ และใช้เป็นช่องทางนำเสนอสู่สายตาสาธารณชนในปัจจุบัน

ในระยะเวลาที่ผ่านมานาฏศิลป์ได้มีบริบทการปรับตัว เปลี่ยนแปลงตามบริบทสังคม โดยรอบตามกาลเวลา เมื่อเกิดปรากฏการณ์ทางสังคม นาฏศิลป์ไทยก็ได้ปรับตัวตามลักษณะยุคสมัย ที่มีอำนาจหรือศักยภาพ กำกับ กำหนด เป็นผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมเกิดแรงบันดาลใจพัฒนาผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ อัตลักษณ์ของนาฏศิลป์ อย่างงานศึกษา ภัทราวดีเธียเตอร์ : ชุมชนละครเวทีสมัยใหม่ ของ ยุทธชัย อุทยานินทร์ (ยุทธชัย อุทยานินทร์, 2544) ใช้ศิลปะไทยผสมผสานกับศิลปะตะวันตก เกิดเป็นละครไทยร่วมสมัยใช้รำไทยเป็นส่วนประกอบ ผสมกับเทคนิคการนำเสนอแบบตะวันตกปรับเปลี่ยนอิงกับลักษณะสังคมที่ปัจจุบันรับเอาวัฒนธรรมตมาไว้ในชีวิตประจำวัน นำมาสู่เอกลักษณ์ที่เหมาะสมกับผู้ชม โดยพยายามสร้างงานให้มีความประณีต ความงามอย่างนาฏศิลป์ไทยแบบจารีต มีการล่อผู้ชมให้เสพงานแบบมีจารีตและยอมรับได้ผ่านเทคนิคตะวันตก เป็นรสนิยมของการชมละครของกลุ่มผู้ชมสมัยใหม่ ภัทราวดีเธียเตอร์สร้างขึ้น ทั้งยังใช้สถานที่ที่แสดงละคร เป็นที่ฝึกฝน แหล่งสะสมความรู้ ร่วมการเรียนรู้การผลิตชิ้นงานละคร ทำให้ภัทราวดีเธียเตอร์ไม่เพียงนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ไทยมาปรับใช้เกิดละครใหม่ ยังมีลักษณะชุมชนสอดแทรกองค์ความรู้ ต่อทั้งบุคคลภายในและภายนอกโรงละคร จนทำให้การปรับตัวของนาฏศิลป์ไทยเกิดขึ้นมิติใหม่

เช่นเดียวกับ การวิเคราะห์การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย: กรณีศึกษา พิเชษฐ์ กลั่นชื่น (นพพล จำริญทอง, 2557) อยู่บนพื้นฐานแบบจารีตนาฏศิลป์ไทย นำเสนอบนพื้นฐานของการแสดงตะวันตกที่อยากสะท้อนบอกเรื่องราวในสังคมมากกว่าการแสดงตามวรรณกรรมทั้งหมด สร้างเลียนแบบเหตุการณ์ปัจจุบัน มีแนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลง มีสารข้อความสื่อต่อผู้ชม ประสบการณ์อิทธิพลต่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยนำเสนอนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม โดยให้ความสำคัญกับนาฏศิลป์ไทยอย่างยิ่ง นำมาเป็นหลักของการสร้างการแสดง แต่ยังปรากฏว่า ในเชิงสุนทรียภาพ ความสวยงาม อาจเป็นที่สนใจจากผู้ชมปัจจุบันน้อย จึงสร้างสรรค์รูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเน้นการสื่อสารความคิดแบบศิลปะการแสดงสากลเล่าเรื่องแบบแฝงวิธีคิดและการค้นหาคำตอบ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการตั้งคำถามและกลับไปชม

จึงเป็นลักษณะเดียวกันระหว่างภัทราวดีเธียเตอร์และพิเชษฐ์ กลั่นชื่น ใช้พื้นฐานของนาฏศิลป์ไทยมาต่อยอดแตกความคิดตีความให้เข้ากับบริบทสังคม เรียนรู้บริบทภายนอกมาสู่การปรับวิธีการแสดง ทำให้เห็นว่า เส้นทางนาฏศิลป์ไทยไม่เพียงนำเสนอความสุนทรีย์ด้านความบันเทิงยังเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรมจึงเกิดการยึดหยุ่น ซึ่งเห็นได้จากวิวัฒนาการของนาฏศิลป์ไทยมาโดยตลอด แต่ยังคงจารีตนาฏศิลป์ ยึดถือปฏิบัติให้ความสำคัญ ความหมายกับการแสดงเสมออันเป็นคำตอบใช้กับพูดคุยเรื่องราวเหตุการณ์ปัจจุบัน ระหว่างผู้แสดง

และผู้ชม รูปแบบดังกล่าวจึงทำให้ทั้ง 2 กลุ่มเป็นรู้จัก ยอมรับของสังคมจากการสร้างมิติการแสดงที่นำเสนอใช้เชิงปรัชญา

กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์

จากการทบทวนความเป็นมาและวิวัฒนาการของนาฏศิลป์ไทย มีการสั่งสมเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้กลายเป็นทุนวัฒนธรรมพัฒนาให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อให้อยู่กับสังคมทุนนิยมที่ทำให้โครงสร้างทางสังคมมีพลวัต ในส่วนที่เกี่ยวข้องแม้กระทั่งศิลปะ เริ่มต้นจากความคิดสร้างสรรค์มาต่อยอดหรือภูมิปัญญา อย่างเช่น แม่ไม้มวยไทย ศิลปะป้องกันตัวของเหล่าทหาร ปกป้องเขตดินแดนในยุคที่ยังทำการสงครามกันอยู่ มีวัฒนธรรมความเชื่อและจารีตปฏิบัติของนักมวย พิธีไหว้ครู การฝึกฝน สิ่งของศักดิ์สิทธิ์ พอหมดยุคการสงครามแย่งดินแดน ก้าวสู่ยุคปัจจุบัน แม่ไม้มวยไทยกลายเป็นกีฬาประจำชาติ แข่งขันในระดับโลกจนได้รับรางวัลนำชื่อเสียงมาให้กับประเทศ ทำให้แม่ไม้มวยไทยในปัจจุบันมีพัฒนาการเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม เกิดธุรกิจค่ายมวยมีทั้งคนไทยและคนต่างชาติยึดอาชีพนักมวย (จิราพร แก้วศรีงาม, 2547)

จึงทำให้เห็นว่า วัฒนธรรมที่ถูกทำให้เป็นสินค้านั้น มีคุณค่าสูงที่ถูกสั่งสมไปพร้อมกาลเวลาที่เปลี่ยนไปตามประวัติศาสตร์ที่ได้เขียนไว้ เช่นเดียวกันการทำวัฒนธรรมนาฏศิลป์ให้เป็นสินค้า แสดงถึงคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมประเภทนี้ คณะเพชรจรัสแสงเล็งเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม สร้างสรรค์ให้เกิดความสอดคล้องกับสังคมมากขึ้นที่มีลักษณะทุนนิยมนับวัน ความสำคัญค่อยลดน้อยลง มาสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ไม่เพียงมูลค่าที่เกิดขึ้นจากความเป็นสินค้า ปัจจุบันนาฏศิลป์ไทยยังตอบสนองคุณค่าทางสัญญาต่อผู้บริโภคการแสดง ความเป็นไทย สุนทรียศาสตร์ความประณีตงานศิลปะ ได้แก่เครื่องแต่งกาย ท่ารำ ดนตรี เป็นต้น ทั้งนี้กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเกิดจากแรงผลักดันของโครงสร้างทางสังคมปัจจุบัน เชื่อมสัมพันธ์แบบเดียวกันกับธุรกิจการค้าทั่วไป

อย่างไรก็ตาม ท้ายสุดในบทนี้คือ การทบทวนงานวิจัยศิลปะการแสดงในที่มีกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ให้เห็นมิติของแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย แยกเป็น 3 ประเด็นคือ กระบวนการผลิต กระบวนการขาย และกระบวนการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม

กระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม

การหยิบยกทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้เพื่อให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ใช้เป็นต้นทุนในมิติการปรับตัวทางเศรษฐกิจ พัฒนาอยู่ยกระดับการแสดงเป็นธุรกิจโรงละคร ดำรงในด้านเศรษฐกิจ โดยกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมจะพยายามสร้างให้มีลักษณะความแตกต่างสินค้าทั่วไปหรือ

สินค้าทางวัฒนธรรม สร้างอัตลักษณ์เฉพาะ จากงานวิจัยของนริรัตน์ พินิจจนสาร(นริรัตน์ พินิจจนสาร, 2553) เรื่องนาฏยพาทิซึ่กรณีสึกษาการแสดงนาฏศิลป์ในโรงละครในเขตกรุงเทพมหานครของบริษัทเอกชนโรงละคร 4 แห่งในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงละครอักษรา โรงละครสยามนิรมิต นาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก และศาลาเฉลิมกรุง ซึ่งทั้งหมดมีบริบทในเชิงธุรกิจมาเกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับบริษัททัวร์ สร้างสินค้าศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ วัฒนธรรมของชาติแก่นักท่องเที่ยวในบทบาทของโรงละครจะมีแนวทางใช้วัฒนธรรมนาฏศิลป์มาเป็นทุน แต่ละโรงละครมีการผสมผสานกับวัฒนธรรมตะวันตกและเทคนิคสูง ทำให้มีจุดขายกับนักท่องเที่ยวของบริษัททัวร์

ผลงานวิจัยของนริรัตน์ พินิจจนสาร ทำให้เห็นประเด็นหลักของกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ โรงละครสยามนิรมิต องค์กรที่อยู่ในเครือของสวนสนุกดิเอ็มวีลด์ ธุรกิจสวนสนุกสถานที่ท่องเที่ยวระชาการมณั้ เหมาะกับเด็กและผู้ใหญ่ได้มาท่องเที่ยวเพลิดเพลิน ต่อมาจึงสร้างโรงละครสยามนิรมิต โรงละครถาวรขายสินค้าศิลปะการแสดงเริ่มต้นการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมตั้งวัตถุประสงค์มี 5 ประการ คือ ความยิ่งใหญ่ ความวิจิตรงดงาม ความมหัศจรรย์ของการใช้เทคนิคแสง สี เสียง เทคนิคพิเศษการขึ้นสละิ่ง นำสัตว์ร่วมการแสดง เช่น ช้าง เป็นต้น และสินค้าทางวัฒนธรรมต้องมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ผลิตสินค้าให้ตรงกับรสนิยมของกลุ่มลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เมื่อมาชมแล้วเกิดความตระการ พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศของความเป็นไทยด้วยหมู่บ้านชนบทไทย ให้มีดนตรีไทยพื้นบ้านดั้งเดิมและไทยร่วมสมัย สร้างอารมณ์ความสุนทรีย์ก่อนเข้าชมการแสดงใหญ่ของโรงละคร (นริรัตน์ พินิจจนสาร, 2553)

มีความแตกต่างจากศาลาเฉลิมกรุงภายใต้การดูแลของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ตั้งเป็น บริษัทเฉลิมกรุงมณั้ทัศน์จำกัด เป็นผู้บริหารงานในส่วนของโรงละครประกอบกิจการด้านการแสดง ละคร ภาพยนตร์ และดนตรี เป็นแหล่งรวมมหรสพครบทุกรูปแบบ โดยหลักคือ การแสดงโขน สรूपเรื่องราวรามเกียรติ์ตั้งแต่ต้นเรื่องจนท้ายเรื่อง จัดการให้อยู่ภายใน 2-3 ชั่วโมง โดยวัตถุประสงค์ของศาลาเฉลิมกรุงจะผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมในรูปแบบอนุรักษศิลป์วัฒนธรรม เพราะเนื่องด้วยเป็นโรงมหรสพของไทย จึงไม่ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมใหม่ขึ้น แต่ใช้ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์แขนงต่างๆมาขายแบบไม่ผ่านการกระบวนการคิดใหม่ เพียงแค่สร้างเทคนิค แสง สี เสียงกับสถาปัตยกรรม ภายในและภายนอกอาคารให้มีเอกลักษณ์ (นริรัตน์ พินิจจนสาร, 2553)

จากประเด็นงานวิจัยข้างต้น คือส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิต แนวทางของโรงละครที่มีลักษณะ 2 แบบคือ การผลิตสินค้าที่ใช้เป็นต้นทุน ผลิตสินค้าจากทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นรูปลักษณะหรือทางกายภาพใหม่ เกิดขึ้นโดยความตั้งใจนำไปใช้ในเชิงธุรกิจ ไม่ได้เกิดจากการนำทุนทางวัฒนธรรมผ่านตัวบุคคลที่สะสมทุนทางวัฒนธรรม หยิบยืมใช้กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรสร้างเป็นโรงละคร เป้าหมายยึดผู้บริโภค ปัจจัยภายนอกเป็นแนวทางของการผลิตสินค้า ในเรื่อง

รสนิยม ความต้องการ เรื่องราวและการสรรหาจุดสนใจ ความแปลกใหม่แก่ผู้บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม กับอีกแบบการผลิตสินค้าโดย เกิดจากปัจจัยภายในที่จุดประสงค์ในการอนุรักษ์ นำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาเป็นทุนแบบไม่เปลี่ยนแปลงหรือประดิษฐ์กรรมตัวสินค้า หยิบมานำเสนอให้สถานที่รองรับกับวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะดั้งเดิม อย่างศาลาเฉลิมกรุงและนาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก โจหลุยส์ ใช้เศรษฐกิจเป็นช่องทางเพื่อรักษาดำรงอยู่ของทรัพยากรทางวัฒนธรรมด้านการแสดงนาฏศิลป์ทุกแขนง

กระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม

มิติหนึ่งด้านของทรัพยากรทางวัฒนธรรมมีการปรับตัวให้เข้าสังคมอยู่แล้วจากปรากฏการณ์ที่ค้นพบของการนำไปใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยเป็นเสมือนการจำลองภาพของนัยยะบางอย่างต่อผู้บริโภค อย่างงานวิจัยเรื่อง ดนตรีไทยในโรงแรม ของบงกช ประทีปช่วง วัฒนธรรมด้านแสดงและดนตรีถูกนำไปเป็นสินค้าส่วนหนึ่งของการขายงานบริการ จากการสร้างกระแสความเป็นไทยธุรกิจโรงแรมนำเอามาเพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นไทยและสุนทรีย์ความบันเทิงแก่ผู้มาใช้บริการ ใช้เครื่องดนตรีไม่เกิน 3 ชิ้น คือ ขิม ซอ จะเข้ หรือระนาด ซึ่งให้เห็นว่าการบรรเลงดนตรีไทยเป็นแค่ส่วนหนึ่งที่โรงแรมใช้ประชาสัมพันธ์ ทำเป็นจุดขายพร้อมกิจกรรมของโรงแรมสู่กระบวนการดำเนินทางธุรกิจที่มีผลกำไร อย่างชัดเจนภายใต้อำนาจทุนนิยม ซึ่งไม่ได้ตามแบบแผนดนตรีไทย ในความเป็นจริงกระบวนการขายคือการใช้บริการของโรงแรม ให้มีจุดเด่นที่น่าสนใจ (บงกช ประทีปช่วง, 2546)

เช่นเดียวกัน งานวิจัย นาฏศิลป์ไทยในร้านอาหารของ เสาวลักษณ์ พงศ์ทองคำ หลักจากผู้ประกอบการร้านอาหารมีการจัดการรูปแบบของนาฏศิลป์ให้ 3 ประเภทคือ ประเภทของการจัดการในรูปแบบบริษัท การจัดการในรูปแบบการประเมินและการทำสัญญาเป็นระยะ ซึ่งประเภทที่ 1 และ 3 มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาการแสดงมาก แต่ก็อยู่ในบริบทนำเสนอสู่นักท่องเที่ยวรับชมการแสดงนาฏศิลป์ไทยใช้วาทกรรมต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ซึ่งให้เห็นว่า การนำดนตรีหรือนาฏศิลป์ คือการทำให้แตกต่างและการให้บริการพิเศษกับผู้มาใช้บริการร้านอาหาร นำการแสดงนาฏศิลป์ไทยไปเพื่อการดึงดูดลูกค้าแฝงนัยยะสำคัญต่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ การนำนาฏศิลป์ไทยมาแสดงในร้านอาหารนั้นจะยึดถึงข้อจำกัดของเวลาต่อการจับมาใช้ประโยชน์เลยจะหยิบจับเอาการแสดงนาฏศิลป์ไทยที่มีอยู่แล้วมาใช้และเพื่อคงภาพลักษณ์ที่คุ้นชิน จำเป็นคงความเป็นนาฏศิลป์แบบดั้งเดิมเพื่อที่คงรักษาสถานะในคุณภาพของร้านอาหารและการแสดงนาฏศิลป์(เสาวลักษณ์ พงศ์ทองคำ, 2537)

จึงเห็นได้ว่า ในช่วงกระบวนการผลิตจนถึงกระบวนการขาย การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีลักษณะในรูปแบบทั้งนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมและนาฏศิลป์ไทยแบบร่วมสมัย ในการที่จะ

สร้างจุดขายแตกต่างกันออกไป แต่ก็แสดงให้เห็นถึงการปรับตัว ประยุกต์นำไปใช้แตกต่างกันไป อย่างการปรับตัวของนาฏศิลป์พื้นบ้านได้มีกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม ศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ทุกประเภท ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่มองว่า เชื่องช้า ล้าสมัย การแสดงหมอลำของ สอนง คลังพระศรี วิจัยเรื่อง หมอลำซึ่ง : กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำในภาคอีสาน ว่าแต่เดิมรูปแบบการแสดงหมอลำเป็นเพลงพื้นบ้านมีพัฒนาการ 3 ทางคือ 1. พัฒนามาจากลัทธิบูชาแถนหรือผีฟ้า 2. พัฒนามาจากความเชื่อประเพณีในพุทธศาสนา 3. การเกี่ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาว บทกลอนคำร้องจึงมีเอกลักษณ์ พัฒนาดนตรีหมอลำสู่ความสมัยใหม่มากขึ้นเกิดระยะห่างจากผู้คน ปรับตัวตามกระแสสังคมแล้วสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่ ในปี พ.ศ.2529 เครื่องดนตรีตะวันตกและทางเครื่องมาเต็มประกอบเพลง เป็นหมอลำแบบใหม่เรียกว่า “หมอลำซึ่ง” มาจากคำว่า Racing ที่มีลีลาจังหวะลำแต้ที่รวดเร็ว จึงได้รับความนิยมสูงมีบทบาทเฉพาะความบันเทิงเท่านั้นเปลี่ยนจากความเป็นจริงแท้ดั้งเดิมของอีสานปรับตามสภาพปัจเจกสังคมจนเป็นพัฒนาการของการแสดงหมอลำทำให้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก(สอนง คลังพระศรี, 2541)

ในทางกลับกันการปรับตัวทำให้เกิดผลกระทบต่อด้านวัฒนธรรมและด้านสังคม ได้แก่ รูปแบบการแสดงที่เร้าใจสนุกสนานเกินความเหมาะสม ผิดเพี้ยนจากโครงสร้างการแสดงหมอลำแบบเดิม และการแต่งกายของนักแสดง ส่งผลจนผู้ชมเกิดการกระทบกระทั่งทะเลาะวิวาทด้วยผู้บริโภคเป็นวัยรุ่น จึงให้ในบางบริบทของการปรับทุนทางวัฒนธรรมทางการแสดง แม้มีการปรับสร้างอัตลักษณ์ของการแสดงตนเองนั้น ในด้านการแสดงอาจเป็นมุมที่ยังคงอยู่ในความหมายของการแสดงแต่ละประเภท แต่จุดประสงค์ในการขายเชิงธุรกิจที่ต้องการผู้บริโภคจำนวนมาก อาจทำให้เกิดผลกระทบในด้านใดก็ได้ อย่างดนตรีไทย นาฏศิลป์ไทยในร้านอาหารและโรงแรมถูกลดกระบวนการขั้นตอนการนาฏศิลป์ดนตรี หรือหมอลำซึ่งที่ปรับตัวให้เข้ากับคนในสังคมรุ่นใหม่สร้างความตื่นตัวเร้าใจด้วยการหลอกล่อเชิงเพศ ทำให้เกิดมุมมองในเชิงลบทางการแสดงจนเป็นผลกระทบต่อสังคม

ดังนั้น กระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม เมื่อนำสินค้าทางวัฒนธรรมไปขาย ต้องคำนึงถึงผลกระทบในเชิงบวกและลบ ให้ถูกลักษณะของความหมายของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไม่ว่าประเภทใด ด้วยมีกาลเทศะ ถูกสถานที่ และความพอเหมาะของระดับการนำเสนอที่ต้องถูกจาริตประเพณีของสังคม ซึ่งในการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทต่างๆ มีหน้าที่สร้างสุนทรียะทางด้านศิลปะ ความบันเทิง ทั้งนี้ความเหมาะสม ความพึงพอใจสินค้าทางวัฒนธรรมด้านการแสดง ผู้ศึกษาคิดว่าทิศทางผลตอบรับขึ้นอยู่กับผู้บริโภคหรือสังคมตามปัจจัยต่างๆ เช่น พื้นฐานความรู้ ทัศนคติ ความสนใจ ฯลฯ ของระดับบุคคลและกลุ่ม ในการยอมรับสินค้าทางวัฒนธรรม

การรักษาเสถียรภาพของสินค้าวัฒนธรรม

กระบวนการสำคัญสนับสนุนการกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า มีการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความแตกต่างตามบริบทของประเภทสินค้าทางวัฒนธรรมหลากหลายรูปแบบ ตามพื้นฐานทางความรู้หรือลักษณะ อาทิ การอนุรักษ์ความหมายของวัฒนธรรม การถ่ายทอด การสร้างกฎเกณฑ์ เป็นต้น อย่างเช่นการผลิตก่องข้าว กระติบข้าวในฐานะที่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม งานวิจัยของ พชณีย์ เมืองศรี (พชณีย์ เมืองศรี, 2556) ภาชนะใส่ข้าวเหนียวได้กลายเป็นสินค้าประจำจังหวัด ตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุค สร้างคุณค่าใหม่ ที่มีข้อตกลงในชุมชนของการผลิต กฎเกณฑ์ที่ไปในทางเดียวกัน กำหนดมาตรฐานขนาดรูปทรง สีสัณ และลายจักรสานของก่องข้าวต้องได้มาตรฐานที่ตกลงกัน หากไม่ได้ตามที่ตกลงก็มีระเบียบของการตักเตือนกัน หรือ พญานาค : อุดมการณ์ที่เมืองคำชะโนดสู่กระบวนการทำให้เป็นสินค้า ของ พลธรรม์ จันทร์คำ การรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม มีการสืบทอดและรักษาโดยการ จัดงานเกี่ยวกับทางพุทธศาสนา เข้าพรรษา ออกพรรษา ให้ผู้คนเข้ามาร่วมงานพร้อมยกระดับคุณค่าเกี่ยวกับศาสนามาผนวกกัน ทำให้เกิดความสำคัญมากขึ้น พร้อมทั้ง ผลักดันของผู้นำสร้างความศรัทธา ความขลัง ศักดิ์สิทธิ์ในพญานาค และให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเชื่อมโยงกับชาวบ้านและนักท่องเที่ยว มีการจัดทำพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับพญานาคยกย้าจุดเด่นของทรัพยากรทางวัฒนธรรมในเรื่องความเชื่อ (พลธรรม์ จันทร์คำ, 2551)

ทำให้เป็นปรากฏการณ์ของทรัพยากรทางวัฒนธรรม จับต้องได้และจับต้องไม่ได้การรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรมต่างกัน ซึ่งในปรากฏการณ์ของนาฏศิลป์ไทย มีวิจัยสอดคล้องเช่นกัน มีกระบวนการเน้นเรื่องคุณค่าทางวัฒนธรรมกับการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยทบทวนพบกระบวนการทำนาฏศิลป์ให้เป็นสินค้าจุดประสงค์เพื่อดำรงอยู่ของวัฒนธรรมการแสดงโขน ในงานวิจัยของ นครินทร์ น้ำใจดี ศิลปะชั้นสูงของไทย “โขนพระราชทาน” ตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ พื้นฟูปฏิบัติการแสดงโขนให้กลับมามีชีวิตและน่าสนใจต่อคนสมัยปัจจุบัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2550-2556 เป็นตัวอย่างต่อการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมปรับใช้และอนุรักษ์ โดยใช้กระบวนการทำการแสดงโขนให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่จัดการแนวทางรูปแบบเดียวกันโรงละครอื่นๆ ตามกระแสสังคมในเชิงธุรกิจแต่ไม่ได้แสวงหาผลกำไรแต่ใช้ช่องทางพาณิชย์เพื่อให้คนมาชมการแสดงโขน การเครือข่ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ การสร้างความน่าเชื่อถือในคณะทีมงานและนักแสดง จากการนำเยาวชนมามีส่วนร่วมคัดเลือกแสดงโขนพระราชทาน แต่ความพิเศษโขนพระราชทานอยู่ที่ใช้แนวคิดความจริงแท้ในการที่จะประเมินคุณค่าของการแสดงโขนเป็นรูปธรรม และ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมเพื่อทำให้ทราบว่ามียุคคุณค่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสม ต่อการดำเนินการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์วางแผนว่าจะทำอย่างไรต่อไปจึงจะเกิดประโยชน์ อย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า มีการจัดการให้เป็นรูปธรรม คือ 1) คุณค่า

ทางสัญลักษณ์ ที่แสดงถึงความหมายในเชิงประชาสัมพันธ์ที่มีสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในฐานะ ทรงเป็นองค์ประธานจัดสร้าง มีมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ที่ทำหน้าที่ ในส่งเสริมศิลปะของไทยแขนงต่าง ๆ ให้มีผู้สืบทอดผนวกกับการวางโครงเรื่องของโซน ที่สืบมาแต่โบราณ จนถึงแสดงถึงความจงรักภักดีของคนไทยที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ค่านิยมความเป็นไทย และความรักชาติ 2) คุณค่าทางวิชาการ รวบรวมองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดกับยุวศิลปินรุ่นใหม่ โดยจัดการสัมมนาทางวิชาการจากหลายภาคส่วนในการแสดงโซน และจัดนิทรรศการเพื่อสื่อความหมายทางวัฒนธรรมในการอนุรักษ์การแสดงโซน 3)คุณค่าทางเศรษฐกิจ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้คนได้รับรู้ข่าวสารถึงกระบวนการสร้างโซนพระราชทานตามพระราชเสาวนีย์ ทำเป็นในรูปแบบของโรงละคร (นครินทร์ น้ำใจดี, 2557)

จึงอาจเรียกว่า บูรณะ พื้นฟูการแสดงโซน ที่ใช้ในส่วนเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาสร้างเสริมสร้างในกระบวนการของการแสดงโซนในรายละเอียดต่างๆ ได้แก่ รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า และฉากที่สร้างให้เป็นจริงตามวรรณคดีที่เขียนไว้ ตามกระบวนการวิจัยสร้างองค์ความรู้ของโซนปัญหาเบื้องต้นต่อความนิยมน้อยลงอย่างไรและรายละเอียดอื่นๆ ทั้งพร้อมทั้งจัดสัมมนาในส่วนหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันสร้างให้เป็นโซนพระราชทานได้ มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และกระทรวงวัฒนธรรม

สรุป

กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย มีการผสมผสานประยุกต์ ดัดแปลงให้เกิดมิติใหม่ การปรับตัวของวัฒนธรรมทางด้านการแสดง มีลักษณะคล้ายกับสินค้าทางวัฒนธรรมด้านอื่นๆ เช่นกันนำเอานาฏศิลป์ไทยเป็นทุนทางวัฒนธรรม สร้างช่องทางใหม่ให้ตอบรับกับสังคมผ่านระบบเศรษฐกิจ ตัวอย่าง โรงละคร หมอลำซิ่ง แม้กระทั่งการแสดงโซน มีกระบวนการผลิต สร้างสถานะตนเป็นผู้ผลิต และขายสินค้าด้านการแสดง ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมีจุดขาย ความน่าสนใจ เพราะสิ่งสำคัญคือในส่วนของรายได้และผลกำไร ที่ยืนชีพของผู้คนทำงานในด้านนี้ ทำให้สินค้าทางวัฒนธรรมในบางครั้งอาจละเลยกับคุณค่า จำเป็นต้องตรึกตรองอย่างถี่ถ้วน อาจสร้างเส้นทางการวิจารณ์เชิงลบได้จากสังคม ในการที่จะมุ่งไปในทางธุรกิจ เศรษฐกิจได้จากการทำให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ไปขายหวังผลกำไรตัวเงินเป็นอันดับแรก อย่างกรณีของการแสดงของนาฏศิลป์ในร้านอาหารทำเพื่อผลกำไรเกินไป ใช้จนความหมายและความจริงแท้นาฏศิลป์ไทยเปลี่ยนไป ถูกจัดฉากเพื่อเป็นเมนูทางสายตาแก่ผู้ชม โดยไม่ได้สื่อสารคุณค่าของวัฒนธรรมในบริบทมากกว่าการรองรับการท่องเที่ยว เหมือนกับ พระเครื่องในสังคมไทย ในปัจจุบันถูกไปใช้ในรูปแบบพุทธพาณิชย์ สัมพันธ์กับการท่องเที่ยว ขายเพื่อเป็นของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว

เกิดการมองข้ามความสัมพันธ์กับศาสนา จิตวิญญาณที่หายไปความเชื่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชน และบางช่องทางเบี่ยงเบนความหมายของวัตถุมงคล แผงเป็นธุรกิจของการฟอกเงินจากการปรากฏในข่าวสังคมไทย(ณัฐพล อยู่รุ่งเรื่องศักดิ์, 2554)

ดังนั้นสินค้าทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มีความอิสระในการคิดสร้างสรรค์ในทรัพยากรทางวัฒนธรรมสามารถสร้างประโยชน์ตามที่ต้องการได้ หากเล็งเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม แต่กระนั้นควรมีขอบเขตที่ไม่ให้วัฒนธรรมเกิดความบอบช้ำ เพราะในทรัพยากรทางวัฒนธรรมอาจถูกสะสมทุนทางวัฒนธรรมด้วยตัวบุคคลก็จริง แต่ในตัวของวัฒนธรรมนั้นเป็นสิทธิ์ของคนในสังคมร่วมกันสร้างสืบทอดเกิดเป็นวัฒนธรรม สังคมย่อมมีสิทธิ์จะวิจารณ์ในตัวสินค้าทางวัฒนธรรมได้ในเชิงบวกและลบได้

การทบทวนวรรณกรรมบ่งชี้ให้เห็นถึงทุนทางวัฒนธรรมและกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) มีปัจจัยนำมาสู่วิธิต่างๆ ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งล้วนการนำวัฒนธรรมที่เป็นทุนสู่สินค้าโดยเฉพาะด้านการแสดงนาฏศิลป์ แต่ประเด็นหลักคือ ยังไม่มีกล่าวถึงคณะเพชรจรัสแสงที่เป็นขอบเขตกรณีศึกษา แต่มีปรากฏใช้แนวคิดนี้มาพร้อมกับเรื่องของการให้คุณค่าทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ การประยุกต์ การสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้เสมือนการยกย้าคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมรอบด้าน และเป็นแนวคิดของการอยู่รอดของวัฒนธรรมที่อาจเข้าวิกฤต การลดความสำคัญในสังคมกลับมาดำรงอยู่ ปรับตัวไปพร้อมกับการก้าวผ่านของกาลเวลาไปอย่างรวดเร็ว

บทที่ 3

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

งานศึกษาวิจัยเรื่อง การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย : กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง ผู้ศึกษาตั้งเป้าหมายศึกษากระบวนการทำนาฏศิลป์ไทยมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีกรอบความคิด ทูทางวัฒนธรรม (Cultural capital) และกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) พร้อมศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีต่อวัฒนธรรมศิลปะการแสดงและนาฏศิลป์ไทย สู่การวิเคราะห์งานวิจัยรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีระเบียบวิธีวิจัย ต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการศึกษา

เนื่องด้วยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพเชื่อมกับระบบการคิดของคณะเพชรจรัสแสง ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย บทความ อันเกี่ยวข้องกับทูทางวัฒนธรรมและกรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า สังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำมาวิเคราะห์หรืออธิบายให้เกิดภาพของความเข้าใจการสะสมทูทางวัฒนธรรมของ อันเพชรจรัสแสง ต่อยอดความรู้จนกลายเป็นเจ้าของทูทางวัฒนธรรม การสะสมในระยะยาวนานท่ามกลางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ทำให้เป็นผู้ชำนาญความสามารถทางด้านดนตรีไทย รวมถึงไปถึงกระบวนการคิดเรื่องของคุณค่าทางวัฒนธรรม นำพาไปสู่ปรากฏการณ์ของการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า อันแสดงให้เห็นการปรับตัวของนาฏศิลป์ไทย ในเรื่องของการรำ ขับร้อง ดนตรีบรรเลงและองค์ประกอบการแสดงอื่นๆ มีวิธีการดำเนินการก่อตัวอย่างไร ที่นำไปสู่การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ส่งผลให้รองรับกับสังคมได้รับรู้เข้าใจและเข้าถึงนาฏศิลป์ไทย มุ่งหมายในประเด็นกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องเรื่องของผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม กระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรมในภาพของการผลิตสินค้าที่นำเสนอสู่ผู้บริโภค และการรักษาเสถียรภาพสินค้าทางวัฒนธรรมที่ทำให้มีความแตกต่างโดดเด่น อันเป็นวงโคจรกลับมาสนับสนุนกระบวนการผลิตและกระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งไปสู่การอธิบายของกระบวนการที่สามารถนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาแปรบริบทใหม่ ถือเป็นการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม สร้างมูลค่าจากคุณค่าทางวัฒนธรรม เมื่อมีการจัดการของคณะเพชรจรัสแสงแล้ว มีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร ที่จะส่งผลต่อคณะเพชรจรัสแสง

พื้นที่การศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่ คณะเพชรจรัสแสง หรือ “บริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด” เลขที่ตั้ง 36/83 หมู่ที่ 4 ซอยทุ่งมังกร แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10700 การใช้ทูทางวัฒนธรรม

นาฏศิลป์ไทยมาสร้างให้เกิดเป็นนาฏศิลป์ไทยรูปแบบใหม่เรียกว่า นาฏศิลป์ร่วมสมัย สร้างจุดสนใจจากการสร้างใหม่แต่เอกลักษณ์พื้นฐานของวัฒนธรรมแบบเดิมไว้ ทำให้ผู้ศึกษาสนใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกรอบแนวคิดกรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมใช้เป็นสินค้า ต่อกระบวนการแนวคิด

แหล่งข้อมูลที่ศึกษา

ข้อมูลที่ศึกษาเป็นแหล่งทรัพยากรได้จากในระดับกายภาพและนามธรรม ซึ่งผู้ศึกษาแบ่งตามกรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ทรัพยากรทางบุคคลในการศึกษาการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม หัวหน้าคณะเพชรจรัสแสง เรื่องราวกระบวนการความคิด ความรู้สึกที่มีต่อการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาใช้เป็นทุนอย่างไรในงานด้านบริการตามแนวคิดกรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1.1 นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือ อ้น เพชรจรัสแสง หัวหน้าคณะเพชรจรัสแสง บุคคลสำคัญที่ทำให้ได้ทราบข้อมูลความเป็นมา เป้าหมาย วัตถุประสงค์การจัดตั้งคณะเพชรจรัสแสง ผู้ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า โดยมีการสร้างเนื้อหาเรื่องราวอย่างไรมาสู่การใช้ทุนทางวัฒนธรรม ผู้ที่สะสมองค์ความรู้ทางด้านดนตรีไทยและประสบการณ์โอกาสที่ได้รับ จากการได้รับการถ่ายทอดความรู้คือ นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์มาพัฒนาสู่การก่อตั้งคณะเพชรจรัสแสง ยังมีบทบาทหน้าที่ของนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง ในการควบคุมการบรรเลงดนตรีอัตลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสง ซึ่งเป็นผู้ควบคุมกำหนดการของคณะโดยจะมีประเด็นเพิ่มเติมของอุปสรรคปัญหาต่อการเปลี่ยนแปลงทำวัฒนธรรมนาฏศิลป์มาสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า

1.2 นางพจนา เพชรทอง หัวหน้านักแสดง ผู้ที่บทบาทสำคัญของคณะเพชรจรัสแสงที่มีส่วนร่วมกระบวนการความคิดกับ อ้น เพชรจรัสแสง ในการจัดตั้งคณะเพชรจรัสแสงสู่การตั้งเป็นบริษัทนิติบุคคล รวมถึงมีบทบาทผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม ผู้ออกแบบท่ารำและเครื่องแต่งกายในการแสดงพัฒนาการเป็นรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ผู้สร้างอัตลักษณ์รูปแบบการแสดงของคณะเพชรจรัสแสง ปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงให้เข้ากับสังคมปัจจุบันจากรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์แบบดั้งเดิมอิทธิพลที่ได้รับจากภัทราวดีเฮียเตอร์

1.3 นักแสดงและนักดนตรีคณะเพชรจรัสแสง จำนวน 10 คน ผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในบริบทผู้ผลิตและผู้ขายสินค้าทางวัฒนธรรม เพื่อให้ทราบข้อมูลความคิดเห็นความรู้สึกต่อสินค้าทางวัฒนธรรม โดยกลุ่มนี้จะนำไปสู่ข้อมูลความสัมพันธ์ภายในองค์กรของคณะเพชรจรัสแสง ให้เกิดภาพชัดเจนที่ขับเคลื่อนคณะสู่กระบวนการ

1.4 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทย จำนวน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย ดนตรีไทย และคีตศิลป์ไทยของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เสาะหาข้อมูลมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยรายชื่อดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ คณบดีคณะศิลปปะนาฏดุริยางค์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สูดประเสริฐ รองคณบดีฝ่ายศิลป-
วัฒนธรรม คณะศิลปปะนาฏดุริยางค์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขา
ศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) และผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ สาขาโขนพระ คณะศิลปปะนาฏดุริยางค์
4. นายรัฐพงศ์ โสวัตร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทย สาขาเป็พาทย์ คณะ
ศิลปปะนาฏดุริยางค์
5. นายสุรัตน์ จงดา ผู้ช่วยอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.5 ผู้บริโภคหรือผู้ชมการแสดง สุ่มสอบถามความคิดเห็นที่ชมการแสดงของคณะ
เพชรจรัสแสงตามโอกาสที่ไปทำการแสดง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงความคิดเห็นความพึงพอใจอย่างไร
กับสินค้าทางวัฒนธรรม

2. ทรัพยากรที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง
เพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและข้อแตกต่างจากรูปแบบเดิมของนาฏศิลป์ไทยที่จะ
นำไปสู่ข้อมูลชุดความรู้พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ทรัพยากร
ทางวัฒนธรรมที่สำคัญในการสร้างเป็นสินค้า

3. ทรัพยากรสื่อ ผลงานของคณะเพชรจรัสแสงที่ได้เสนอสื่อสาธารณะ ได้แก่
รายการโทรทัศน์ วิดีโอ Youtube Facebook เป็นต้น ทรัพยากรที่นำมาสู่การวิเคราะห์จากความ
ความคิดเห็นของสาธารณะชน Feedback จากสื่อออนไลน์

วิธีรวบรวมข้อมูล

ศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสาร

รวบรวมข้อมูลเอกสารเพื่อทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษา
ค้นคว้าจากหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ภาพถ่าย ข่าวสาร อินเทอร์เน็ต Youtube Facebook ด้วย
วิธีการสืบค้นข้อมูลตามกรอบแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ใน
การปรับตัวของนาฏศิลป์ไทย และนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนาม

การศึกษาระบวนการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ ต้องใช้กระบวนการลงพื้นที่ภาคสนาม
ในการศึกษาระบวนการ ขั้นตอน ให้เห็นภาพที่แท้จริง เพื่อได้ซึ่งมาข้อมูลด้านภูมิปัญญาของการ
ออกแบบการแสดงนาฏศิลป์ฉบับเพชรจรัสแสง โดยแบ่งกระบวนการเก็บข้อมูลรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ บุคคลคณะเพชรจรัส
แสง โดยสัมภาษณ์เป็นการสอบถาม พูดคุยแบบเจาะลึก หาข้อมูลความจริง ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น

ต่างๆ ในอดีตและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันใช้รูปแบบการสัมภาษณ์ปลายเปิดการสัมภาษณ์ (Interviews) รวบรวมข้อมูลโดยอาศัยการสนทนา พูดคุยซักถามและโต้ตอบผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ วิธีนี้จะได้ข้อมูลกระบวนการฟื้นฟูจากผู้ที่มีความชำนาญจริง การสัมภาษณ์ใช้รูปแบบคำถามแบบปลายเปิด จะตั้งคำถามเพื่อผู้ตอบได้ตอบคำถามอย่างมีอิสระ ในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นที่กว้างโดยมีความชัดเจนของคำถาม ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย สร้างความเป็นกันเอง หลีกเลี่ยงคำที่เป็นทางวิชาการเหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์สะดวกในการตอบคำถาม สิ่งสำคัญต้องหลีกเลี่ยงคำถามที่อาจรบกวนจิตใจผู้ตอบ

2. การศึกษาค้นคว้าสนทนาแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้ศึกษาได้พูดคุยในโอกาสต่างๆ เช่น ช่วงเวลาการฝึกซ้อม การออกทำการแสดง การเดินทาง หรือการสอบถามจากการคุยสนทนาผ่านแอปพลิเคชัน Line เป็นต้น ซึ่งผู้ศึกษาเน้นการพูดคุยในลักษณะทักทายปราศรัย และเวลาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น นำมาสู่การให้ที่ผ่อนคลายไม่ตึงเครียดสบายใจแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์

3. การศึกษาเก็บข้อมูลการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เป็นข้อดีเนื่องด้วยผู้ศึกษาเป็นสมาชิกในคณะเพชรจรัสแสง ได้เข้าไปร่วมในการทำการแสดงและกิจกรรมต่างๆ ของคณะเพชรจรัสแสง สังเกตการณ์บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในคณะเพชรจรัสแสง ที่เกี่ยวข้องของกระบวนการผลิตสินค้า การขายสินค้า กระบวนการออกแบบการแสดง เพื่อให้เห็นรูปแบบสินค้าทางวัฒนธรรม การแสดงและการพัฒนา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในการปรับตัวของนาฏศิลป์ไทยคณะเพชรจรัสแสง ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะเห็นมิติที่ลักษณะเป็นคนในคณะเพชรจรัสแสง

4. วิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบ โดยนำข้อมูลทั้งภาคเอกสารและภาคสนามที่ศึกษาการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม นำเข้าสู่การสังเคราะห์เชื่อมโยงตามกรอบแนวคิดในการปรับตัวในนาฏศิลป์ไทย คณะเพชรจรัสแสง วิเคราะห์เพื่อให้เกิดแนวทางในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ให้นาฏศิลป์สามารถดำรงอยู่และมีพัฒนาการ โดยนำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

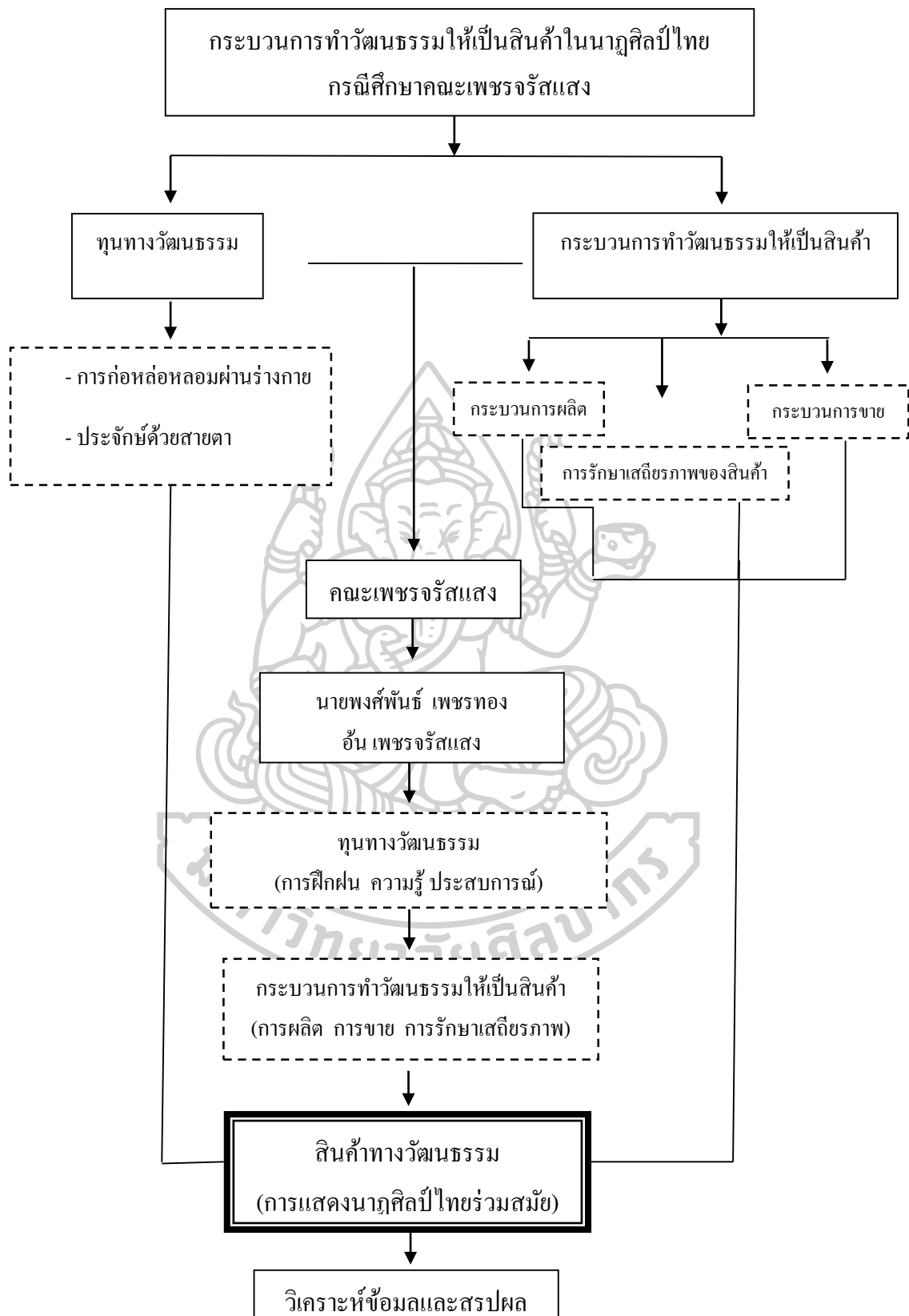
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษานั้น ใช้เทคโนโลยีการถ่ายภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวมาประกอบกับศึกษาค้นคว้าเนื้อหา โดยมีการประยุกต์ของการใช้ Social Network มาวิเคราะห์อีกด้วยเพื่อนำเสนอสรุปผลของการศึกษาวิจัยจะช่วยเป็นยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลและสรุปผล

งานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะนำเสนอข้อมูลด้วยการเขียนเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ต้องการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมถูกต้องครบถ้วน เมื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย ข้อมูลมีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการศึกษาวิจัย จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและข้อมูลภาคสนามจากการสังเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดกระบวนการแปรทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) เชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นในปัจจุบัน พร้อมเปิดเผยข้อมูลในด้านปัญหาอุปสรรคของการปรับตัวของวัฒนธรรม และสรุปข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การวางแผนการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม ที่จะส่งผลต่อวัฒนธรรมอื่นๆ พัฒนาต่อความยั่งยืนอนาคตได้

ภาพที่ 2 แนวทางการศึกษาวิจัย

บทที่ 4 เส้นทางสู่เพชรจรัสแสง

การศึกษาวิจัย การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ : กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง นอกจากให้ความสำคัญของการศึกษาวัฒนธรรมนาฏศิลป์ตามกรอบแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) และการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ยังศึกษาบริบทของผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม คือ สมาชิกคณะเพชรจรัสแสงทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาการของคณะเพชรจรัสแสง จนวัฒนธรรมนาฏศิลป์สามารถกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม โดยศึกษาข้อมูลทั้งในรูปแบบของคนนอกในการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากที่ผู้ศึกษาเป็นหนึ่งในสมาชิกของคณะเพชรจรัสแสง ร่วมงานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2556 เป็นเวลา 4 ปี ส่วนหนึ่งทำให้เกิดความเข้าใจต่อพัฒนาการต่างๆ จนปัจจุบัน โดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ ไม่เป็นทางการ และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมจากคนสำคัญของคณะเพชรจรัสแสง คือ นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือชื่อที่รู้จักกันในวงการ “อัน เพชรจรัสแสง” หัวหน้าคณะเพชรจรัสแสง บุคคลสำคัญของการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ มีทุนทางวัฒนธรรมที่สะสมตั้งแต่สมัยเด็ก รับการสั่งสมด้วยเรียนรู้และประสบการณ์จึงเป็นช่องทางให้เกิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย

คณะเพชรจรัสแสง เป็นกลุ่มนักแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย คนในวงการนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมจากกรมศิลปากรและสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ศิลปินที่มีความรักดนตรีไทยการแสดงรำร่าของไทย ผนวกกับความร่วมสมัยของต่างชาติมาประยุกต์ให้เกิดมิติใหม่สร้างเป็นผลงานแบบฉบับของเพชรจรัสแสง ออกเผยแพร่เป็นที่รู้จักจากการออกรายการโทรทัศน์ มีการว่าจ้างให้ไปทำการแสดงศิลปะการแสดงของเพชรจรัสแสงหลากหลายที่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนสำคัญนั้นคณะเพชรจรัสแสงสร้างจุดเด่น ทันสมัยกับผู้บริโภคเข้ากับคนในสังคมได้อย่างดี อีกทั้งแฝงนัยยะสำคัญเรื่องของคุณค่าทางวัฒนธรรมดนตรีนาฏศิลป์ไทย นำมาสร้างมูลค่าในคุณค่าอย่างเกิดประโยชน์จากการคนในคณะล้วนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรงทางด้านวิชาการดนตรีนาฏศิลป์ ทำให้เกิดมาตรฐานที่ผู้ชมตระหนักเห็นถึงความงดงาม คุณค่าต่างๆของวัฒนธรรมรวมทั้งความสุนทรีย์ภาพทางด้านศิลปะอีกด้วย ดังนั้นจึงจะเชื่อมโยงให้เห็นถึงความเป็นนาฏศิลป์ไทยการแสดงรำร่าสู่งานวิจัยแบบฉบับของผู้ศึกษา ศึกษาหัวหน้าคณะเพชรจรัสแสง หรืออัน เพชรจรัสแสง คือ บุคคลสำคัญของการศึกษาวิจัยผู้เป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนคณะเพชรจรัสแสง

ภายในบทนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงเส้นทางทั้งหมดของคณะเพชรจรัสแสง อาทิ ประวัตินุ มิ หลัง การทำงานของนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือ อ้น เพชรจรัสแสง ภายใต้กรอบแนวคิด การศึกษาทุนทางวัฒนธรรม และการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ทำให้ได้ข้อมูลสำคัญแต่ละประเด็น คือ การผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม การขายสินค้าทางวัฒนธรรม และการรักษาเสถียรภาพสินค้าทาง วัฒนธรรม หลักประเด็นสำคัญของการศึกษา เนื่องด้วยคณะเพชรจรัสแสงเป็นคณะ กลุ่มนักแสดง นาฏศิลป์ บทบาทหลักการทำงานคือการแสดงนาฏศิลป์ แบ่งรายละเอียดนำเสนอข้อมูลเป็นรูปแบบ องค์กรของการแสดงและเล่าเป็นฉากการแสดงเพื่อให้เห็นภาพของคณะเพชรจรัสแสง เสมือนทำการ แสดงอยู่บนงานศึกษาวิจัย ดังนี้

องค์ที่ 1 การกำเนิดเพชรจรัสแสง ประกอบด้วย ฉากตัวเอกนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง ฉากเส้นทางสู่ความร่วมมือในนาฏศิลป์ และฉากก่อเกิดเป็นเพชรจรัสแสง

องค์ที่ 2 คณะเพชรจรัสแสงแห่งวิถีการปฏิบัติ ประกอบด้วย ฉากวาดลีลาผลิตสินค้า ทางวัฒนธรรม และฉากการทำงานการจัดการด้านธุรการ

สุดท้ายองค์ที่ 3 การสร้างเสถียรภาพของคณะเพชรจรัสแสง ประกอบด้วย ฉากการ สร้างคุณภาพ ฉากกลยุทธ์การสร้างรายได้และฉากความเป็นจริงแท้ในสินค้าของเพชรจรัสแสง

องค์ที่ 1 การกำเนิดเพชรจรัสแสง

องค์ที่ 1 การกำเนิดเพชรจรัสแสงคือ จุดเริ่มต้นของคณะเพชรจรัสแสงที่เกิดภายใน ความคิด ความรู้สึกของ นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง องค์นี้จึงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือ อ้น เพชรจรัสแสง นำมาสู่การตั้งคณะเพชรจรัสแสง เพราะคณะเพชรจรัสแสงคือ อ้น และ อ้นคือคณะเพชรจรัสแสง จากหลากหลายเส้นทางที่ทำให้ก่อเป็นเพชรจรัสแสง ซึ่งมีตัว ละครสำคัญส่งพลังทางความคิด อิทธิพลต่อ อ้น เพชรจรัสแสง ซึ่งเริ่มแรกจะบนเส้นทางของดนตรี ไทย ตามรายละเอียดดังนี้

ฉากตัวเอก นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง

ภาพที่ 3 นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง (อัน เพชรจรัสแสง)

นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือ อัน เพชรจรัสแสง เกิดเมื่อ 16 มกราคม 2519 ผู้ที่เติบโตในสังคมทั่วไปในอำเภอศรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน เขาเป็นคนที่ 3 ท่ามกลางครอบครัวชาวนามรดกของพ่อจากปู่ย่ามีทั้งสวนและที่นาถูกจัดแบ่งได้ในส่วนของที่นา จึงยึดเป็นอาชีพปลูกข้าวเลี้ยงชีพ ต่อมาสวนยางพาราได้รับความนิยมนั้นมาปลูกมากขึ้นในจังหวัดทางภาคใต้ พ่อและแม่จึงผันเปลี่ยนที่นามาปลูกสวนยางหารายได้หลักของครอบครัว เมื่ออยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พ่อเสียชีวิต การดูแลครอบครัวแม่จึงผู้ดูแลลูกทั้ง 6 คน การเลี้ยงดูแบบความเรียบง่ายมีลักษณะให้อิสระทางความคิด ทุกคนคือแรงงานของครอบครัวที่ต้องช่วยแบ่งเบาภาระของแม่ ไม่ว่าจะเป็न्दูแลพี่น้องซึ่งกันและกัน ตัดยางพาราหรือเก็บยางพารา หน้าที่ที่ทุกคนในสมาชิกครอบครัวกระทำเป็นประจำ มีความใกล้ชิดสนิทสนมอย่างมากทำให้สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นพูดคุยภายในครอบครัวได้อย่างดี

วัยเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านขนาดเล็ก คือ โรงเรียนวัดดิษฐานาราม (วัดเกาะยวน) ขณะเล่าเรียนมักได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนบ่อยครั้ง เข้าแข่งขันอ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เป็นทำนองเสนาะและด้านวัฒนธรรมมารยาทไทย เนื่องด้วยนักเรียนมีประมาณ 70-80 คน ระดับอนุบาลถึงประถม เมื่ออยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 อัน เพชรจรัสแสง

เล่าว่า “ทางโรงเรียนไม่รู้ได้งบประมาณจากไหนซื้อเครื่องดนตรีไทยมาให้ที่โรงเรียน” ครั้งแรกของการสัมผัสเครื่องดนตรีไทยของอัน เพชรจรัสแสง จากเพียงเห็นในหนังสือเรียนในตอนนั้นไม่มีครูเฉพาะสาขาหรือผู้ใดสามารถเล่นดนตรีไทยได้ ครูใหญ่ชื่อวิทยา (ไม่ทราบนามสกุล) จึงให้คนละแวกนั้นที่มีความสามารถมาสอน คือ ป้าพันธ์ (ไม่ทราบชื่อนามสกุลจริง) ลีเกภาคได้เข้ามาสอนเท่าที่สามารถสอนได้ ส่วนตัวอัน เพชรจรัสแสงปัจจุบันยังจำทำนองได้ ทำให้โรงเรียนมีสีสันจากเสียงดนตรีไทย มีการลองสัมผัสเล่นระนาด ซอ จนวันหยุดเสาร์อาทิตย์ เอาขลุ่ยมาฝึกหัดเป่าที่บ้านเอง ไม่รู้ว่าเหตุใดทำไมถึงเป่าหรือมีความตั้งใจ ซึ่งอาจเป็นจุดประกายพรสวรรค์ทางดนตรี ช่วงบั้นปลายการเรียนประถมศึกษาจึงมีสีสันของดนตรีไทยที่ไม่รู้ อัน เพชรจรัสแสงชอบหรือไม่ เพียงสนุกสนานกับโรงเรียน มีสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับดนตรีไทย ได้บรรเลงในงานวัดดิษฐานรามอยู่บ่อยครั้งและรู้สึกดีใจในตนเองสามารถเล่นได้

ต่อมาวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราชส่งหนังสือมาทางโรงเรียนวัดดิษฐานราม ในการรับสมัครนักเรียนศึกษาในการแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี อัน เพชรจรัสแสงมีความสนใจเรียนถึงแม้ไม่รู้ว่าจะเส้นทางการเรียนจะต้องใช้การฝึกฝนทักษะมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางด้านนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทยหรือแม้กระทั่งเส้นทางการประกอบอาชีพ มองเห็นโอกาสดีที่จะได้เปิดโลกกว้างกับสถานศึกษาที่แตกต่างเฉพาะด้านจากโรงเรียนทั่วไป โดยแม่ไม่ห้ามหรือปฏิเสธส่งไปเรียนถึงจังหวัดนครศรีธรรมราชจากการได้เห็นการแสดงออกในช่วงขณะรำเรียนชั้นประถมศึกษาได้บรรเลงตามงานของวัดประจำหมู่บ้านและความกระตือรือร้นของลูกชายที่นำขลุ่ยมาฝึกฝนที่บ้านบ่อยครั้งภายในครอบครัวจึงมีการปรึกษากันว่าจะเลือกเรียนสาขาอะไร เพราะวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช มีสาขา โขน ละคร เครื่องสายไทย ปี่พาทย์ คีตศิลป์ไทย พิธีสาวออกความคิดเห็นว่า ให้เรียนระนาดจะได้เป็นผู้นำวงดนตรีและตัวของ อัน เพชรจรัสแสง มีพื้นฐานการเล่นดนตรีไทยวงปี่พาทย์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเล่าเรียนดนตรีไทยที่ภายในสมาชิกครอบครัวผลักดันอยากให้เกิดสภาวะผู้นำเห็นได้จากการให้คำแนะนำการเลือกเครื่องมือดนตรี อัน เพชรจรัสแสงเล่าแบบขบขันว่า “ไม่รู้คิดอะไรรออยู่ ชาวสวนกล้าส่งลูกไปเรียนดนตรีไทย” มุมมองของผู้ศึกษาคิดว่า ประโยคดังกล่าวเป็นการแสดงความคิดเห็นที่การศึกษาดนตรีอาจไม่สอดคล้องกับพื้นฐานครอบครัวชาวสวนยาง ซึ่งทั่วไปอาจไม่รู้เส้นทางการทำอาชีพหาเลี้ยงอย่างไร แต่เป็นด้านการศึกษาครอบครัวของ อัน เพชรจรัสแสง ไม่ได้ติดขัดให้อิสระในการเล่าเรียนและการส่งลูกไปเรียนต่างจังหวัดถือเป็นเสมือนการยกระดับที่ส่งลูกไปเรียนมากกว่าที่จะเรียนสถานศึกษาใกล้บ้านที่มั่นใจแล้วว่าต้องประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

ชีวิตของ อัน เพชรจรัสแสง เริ่มเกี่ยวพันกับดนตรีไทยอย่างจริงจังเมื่อไปอยู่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรม ด้าน นาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ มีหลักสูตร 3 ระดับ เรียกแตกต่างจากโรงเรียนหรือวิทยาลัยทั่วไป คือ หลักสูตรประกาศนียบัตร ชั้นต้น (ม.1-ม.3) ชั้นกลาง (ม.4-ม.6) และชั้นสูง

(ปวส.1-ปวส.2) การเรียนการสอนจะมีทั้งกลุ่มวิชาสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและวิชาชีพ ซึ่งจำนวนหน่วยกิต ชั้นต้น วิชาสามัญ 45 หน่วยกิต วิชาชีพ 36 หน่วยกิต และ ชั้นกลาง วิชาสามัญ 33 หน่วยกิต วิชาชีพ 54 หน่วยกิต แสดงให้เห็นการมุ่งเน้นทางวิชาชีพอย่างเข้มข้นในสาขาวิชาชีพ อันเข้าศึกษาโดยอาศัยอยู่หอพักใกล้วิทยาลัย เลือกลักษณะดุริยางค์ไทย สาขาเป่าพาทย์ เครื่องมือชิ้นแรกที่เข้าเรียนคือ “ฆ้องวงใหญ่” จนเป็นเครื่องมือหลักจนเข้าทำงานรับราชการในสำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร ครั้งนั้นสมัยเริ่มเรียนครูผู้สอน คือ ครูสุวรรณ กลั่นรอด และครูวรรณ ด่านสกุล ผู้ปูพื้นฐานกับนักเรียน เข้ามาสาขาเป่าพาทย์ โดยเครื่องมือที่เลือกเรียนนั้นมีความสำคัญอย่างมากในการเรียนและบรรเลงเป็นหลักของวงเป่าพาทย์ ตัวยืนทำนองการบรรเลงของวง และพื้นฐานของการรำเรียนดนตรีไทยที่นักดนตรีไทยสามารถและต้องเรียนเริ่มต้นจากการเล่นฆ้องวงใหญ่ก่อน ศัพท์สังคีตหรือชื่อทางดนตรีเรียกว่า “ทางฆ้อง” การเรียนเริ่มแรกฝึกทักษะในการตี การจัดวางสัดส่วนของร่างกายให้ถูกต้อง ฝึกกำลังแขนและมือวันละครึ่งชั่วโมงก่อนต่อเพลงได้

สำหรับการเรียนดนตรีไทย ในเวลาเรียน 3 ชั่วโมงต่อวันไม่เพียงพอ อัน เพชรจรัสแสง สังเกตเห็นรุ่นพี่และคำแนะนำของครูให้ทำการฝึกซ้อมก่อนเข้าโรงเรียนและใช้เวลาหลังเลิกเรียนเข้าตีดุริยางค์ไทย ฝึกการไล่มือ ทบทวนเพลง ธรรมเนียมของนักเรียนสาขาเป่าพาทย์ภายในวิทยาลัยมักเป็นกิจวัตรได้ยินเสียงเครื่องดนตรีบรรเลงตลอดเวลา แต่ยังไม่เพียงพอนักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลา ก่อนโรงเรียนเข้า 1 ชั่วโมงและหลังเลิกเรียน 2-3 ชั่วโมงในการฝึกซ้อม สำหรับ อัน เพชรจรัสแสง เริ่มเข้ามาฝึกซ้อมตั้งแต่ตี 4 จนถึง 6 โมงเช้า พร้อมกับภาระของชาวไทยมุสลิมที่อยู่รอบบริเวณวิทยาลัย แล้วกลับอาบน้ำแต่งตัวชุดนักเรียนเข้ามาวิทยาลัยอีกครั้งในเวลา 7 โมงเช้า เสร็จภารกิจช่วงเช้าแล้วเข้าไปซ้อมดนตรีอีกครั้งจนเวลาใกล้ 7 โมง 45 นาที เข้าเรียนตามปกติทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ส่วนหลังเลิกเรียนจะฝึกฝนจากภารกิจส่วนตัวเสร็จจนถึง 2 ทุ่ม เป็นอันเสร็จสิ้นใน 1 วันของอัน เพชรจรัสแสง เป็นความมุ่งมั่นตั้งใจจริงของการเรียนดนตรีไทย อันเป็นการต่อยอดจากธรรมเนียมของนักเรียนดนตรีไทยที่มีความใฝ่ฝันอยากจะทำดนตรีไทยจากการได้เห็นตัวอย่างของรุ่นพี่และคำแนะนำของครู

ตลอดเวลาที่รำเรียนหมั่นฝึกซ้อมตลอดจนเป็นตำนานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ นครศรีธรรมราช ช่วงเด็กและเข้าตรู มักจะมีเสียงดนตรีจากวิทยาลัย ซึ่งอาจารย์ ครูที่พักอาศัยในบ้านพักครูทราบกันดี ขึ้นไปฝึกซ้อมดนตรี แม้มีเหตุการณ์ยิงฆาตกรรมในบริเวณใกล้หอพัก ยังมานะไปฝึกซ้อมดนตรีจนทำให้เป็นที่ยอมรับของครูอาจารย์ในความตั้งใจ กลายเป็นที่ไว้วางใจของครู ดูแลรุ่นน้อง และช่วยเหลืองานครู ทำให้ได้มีส่วนร่วมในงานกับครูอยู่เสมอ ในการปฏิบัติราชการบรรเลงดนตรีเป็นนักเรียนคนเดียวที่ได้มีส่วนร่วม จากการฝึกฝนตนเองแล้วฝึกเครื่องดนตรีชนิดอื่น ไม่เพียงฆ้องวงใหญ่เท่านั้น รวมไปถึง ระนาดเอก ระนาดทุ้ม เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคใต้ ภาคอีสาน เป็นต้น และเครื่องดนตรีสากล รู้จักวิธีการจับ เทคนิคการเล่นบ้าง ทำให้มีทักษะหลากหลายสามารถออก

บรรเลงของวิทยาลัยเสมอ แม้กระทั่งไปแสดงต่างประเทศจะมีชื่อ นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง จนมีผลกระทบกับการเรียนวิชาสามัญบ่อยครั้ง อัน เพชรจรัสแสง เล่าว่า “ไม่รู้จะทำยังไง เมื่อครูเขาใส่ชื่อ เราก็กต้องไป” ซึ่งเป็นชีวิตในความสามารถของ อัน เพชรจรัสแสง จากการคัดเลือกให้ไปทำงานปฏิบัติราชการ

ภายใต้ของการฝึกฝนอย่างหนักด้านดนตรีไทยเป็นกระบวนการสะสมทุนความรู้ ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญและสิ่งแวดล้อมสังคมของการหล่อหลอมรู้จักเห็นคุณค่าทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทนี้ ซึ่งนำไปสู่การสร้างโอกาสพื้นที่อำนาจของ อัน เพชรจรัสแสง ปัจจัยที่ส่งให้กระบวนการสะสมทุนทางวัฒนธรรมนั้น ประการแรกปัจจัยครอบครัวชาวสวนยางพาราฐานะปานกลางอันส่งผลให้เกิดความตั้งใจอยากจะมีชีวิตที่ดีโดยใช้ช่องทางการศึกษาหาโอกาสให้กับตัวเองด้วยความตั้งใจมั่นเพียรศึกษาอย่างจริงจังพร้อมกับความชื่นชอบดนตรีไทย เกิดความเพลิดเพลินของการเล่าเรียนทางด้านศิลปะ และประการที่สองในการศึกษาเล่าเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช การฝึกฝนอย่างหนักเพื่อสร้างโอกาสให้กับตนเอง ประโยชน์จากการฝึกฝนทักษะที่ชำนาญจนได้แสดงฝีมือของการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทำการแสดงทางวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราชคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถออกทำการแสดงในนามของวิทยาลัย ซึ่งจะมีค่าตอบแทนให้กับผู้ที่ออกปฏิบัติราชการเป็นแรงจูงใจให้กับนักเรียน ฝึกฝนให้เก่งชำนาญและถูกคัดเลือกออกแสดงไม่ว่าจะเป็นนาฏศิลป์ไทยหรือดนตรีไทย ทำให้ อัน เพชรจรัสแสง ขณะศึกษาที่วิทยาลัยในค่าใช้จ่ายทางครอบครัวส่งผลเสียเพียงในส่วนค่าหอพักเท่านั้น ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นได้จากการออกปฏิบัติราชการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ตั้งแต่ในช่วงชั้นกลาง (มัธยมศึกษาตอนปลาย) ซึ่งมีงานในระดับตั้งแต่ระดับจังหวัด ภูมิภาค ระดับประเทศและต่างประเทศ ที่ได้รับโอกาส

ความตั้งใจของ อัน เพชรจรัสแสงยังแน่วแน่ในการฝึกฝนอย่างจริงจังอยู่เสมอ แม้ในช่วงเวลาปิดเทอมการเดินทางกลับบ้านจังหวัดสุราษฎร์ธานี แบบกระโดดขึ้นรถสองแถวกลับด้วยไปชิงตีในสวนยาง ตอนแบกแอมมีเงินอ้ายบ้าง นั่งไล่มือทวนเพลงในสวนยางของแม่ ช่วงตี 4 เวลาที่ชาวสวนยางออกเก็บยางพารา มีชาวบ้านคนหนึ่งผ่านมาถามว่า “ไ้อ้ว เรียนดนตรีหรือ แล้วจะทำไรกินล่ะ” อัน เพชรจรัสแสงไม่ได้ตอบโต้อะไรเพียงแค้มเท่านั้นไม่ได้สนใจอะไร ตอนนั้น อัน เพชรจรัสแสง ยอมรับว่า “พี่คงบ้ามากแน่เลย ตลอดเวลาเรียนครูก็คอยจะพูดว่า ฝึกอย่างนี้นะ ไล่มือแต่เช้ามืด ถึงจะเก่งแบบครูโบราณ” เป็นคำพูดที่ อัน เพชรจรัสแสงได้ยินเสมอจากครูในการที่จะให้เก่งชำนาญดนตรีไทยได้ นับวันทักษะของ อัน เพชรจรัสแสง มีความชำนาญสามารถ ทำให้มีบทบาทในวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช คิดเพลงประกอบการแสดงร่วมกับครูซึ่งในฐานะตนเองยังเป็นนักเรียน

กระทั่งมีครูมาบรรจุใหม่ชื่อ ครูชยพร ไชยสิทธิ์ (ครูเอม) ครูดนตรีสาขาเป่าพาทย์เห็นศักยภาพความพยายามตั้งใจของ อัน เพชรจรัสแสง หน่วยก้านพร้อมทั้งความชำนาญทักษะของ

ดนตรี จึงแนะนำให้ นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ หรือเรียกว่า เสถียร ในความสามารถของอัน เพชร จรัสแสง เพราะครูชยพรอยู่ในวงดนตรีไทยครุรวม พรหมบุรี ที่เสถียรเขียนหนังสือเกี่ยวกับชีวประวัติครูดนตรี ซึ่งช่วงนั้น อัน เพชรจรัสแสงเรียนอยู่ชั้นสูงปีที่ 1 (ปวส.) ไม่นานนายเสถียรนั่งรถไปถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อไปหา อัน เพชรจรัสแสง โดยเฉพาะสาเหตุหรือปัจจัยนั้น อัน เพชรจรัสแสง ไม่รู้ว่าจะอย่างไรถึงตัดสินใจ ทุ่มเทเป็นเดือนในการตั้งใจถ่ายทอดวิชาให้กับอัน เพชรจรัสแสง เอาโน้ตเพลงเรื่องแขกมอญ บทเพลงที่คนดนตรีไทยต้องการอยากได้รับการถ่ายทอดเหมือนเป็น คัมภีร์เทวดา ครั้งแรกที่เจอทำตัวปกติเหมือนไม่ได้แสดงว่าจะมาถ่ายทอดวิชาการเล่นดนตรีคุยเรื่องทั่วไปเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น รู้สึกเดาใจยากในตัวของเสถียร อยากได้คำตอบอะไร ทำให้ อัน เพชรจรัสแสง ตื่นตัวตลอดเวลาเล่าเรื่องดนตรีไทยเหมือนหนังจีน เช่น “เนี่ย อันถ้าฝึกอย่างนี้นะ จะเป็น ซุปเปอร์โซย่า รู้จักเปล่า ซุปเปอร์โซย่า” ลักษณะบทสนทนาผู้ที่จะถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีไทยกับ อัน เพชรจรัสแสง ขณะนั้นรู้สึกมีความพิเศษจากการพูดคุยกับผู้ใหญ่จากทักษะลีลาการพูดปลุกกระดม ในใจรักดนตรีไทย ตอบถามปัญหาอะไรไม่มีทางตัน รู้สึกอย่างถ่องแท้ ละเอียดในคำตอบ การใช้คำเหมือนได้คุยกับนักปราชญ์ นั่นคือ สิ่งที่ อัน เพชรจรัสแสงเปรียบเทียบกับนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์

เมื่อถึงเวลาต่อเพลงดนตรีไทย ครูชยพรหรือครูเอมผู้แนะนำให้กับนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ พูดว่า “เอาแล้ว ไอ้อัน เจอของจริงแล้ว เดี่ยวก็รู้” เพราะนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ คนที่ถ่ายทอดอย่างจริงจังมาก ไม่ให้ลูกไปไหนจนตี 3 หรือเช้าก็มี โดยตัวอัน เพชรจรัสแสงยอมรับว่าเหน็ดเหนื่อยอย่างมากแต่มันทำให้ทักษะได้พัฒนาอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด แม้ช่วงแรกอาจจะไม่ชินช่วงเวลาของการถ่ายทอดระหว่าง อันเพชรจรัสแสง และเสถียรนั้น ไม่ได้มีเพียงเรื่องต่อเพลง ชั้นเชิงเทคนิค การกรอ การรั้ว และการเล่นมืออย่างเดียวนั้น แต่ได้มีการนั่งคุยเรื่องราวประวัติครูดนตรี บทเพลงอื่นๆ ที่มีความลึกซึ้งมาก ตลอดยังสอดแทรกเรื่องราวการใช้ชีวิตแก่อัน เพชรจรัสแสงปลูกฝังความคิดให้เกิดมีความทะเยอทะยานในการพัฒนาตนเองให้เหนือเมฆอย่างไรจน อัน เพชรจรัสแสงจำคำพูดได้ดีว่า “คนยืนอยู่มากมายหรือเดินอยู่ เราต้องอยู่ในสังคมยังไง เอ็งต้องยืนอยู่ให้สูงสูง แล้วมองลงมาไปว่า ใครแต่ละคนเป็นยังไงใครอยู่มุมไหนยังไง แล้วเราจะเป็นอย่างไร” สิ่งที่ อัน เพชรจรัสแสง ยึดใช้ในชีวิตประจำวันจากพี่เถียรจนจบปัจจุบันนี้ใน ความทะเยอทะยานต้องการให้มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อประสบความสำเร็จของชีวิต เกิดความซึ่มซัับความคิด วิธีการพูดอัน เพชรจรัสแสงภูมิใจในตัวครูท่านนี้ ในลักษณะนิสัยเรียบง่ายการใช้ชีวิต เช่น การแต่งตัวไปไหนด้วยความรู้สึกไม่อายกับการแต่งตัว บ้างใส่รองเท้าแตะเดินในห้าง รู้สึกมีพลังงานจากตัวของเสถียร

ต้นเรื่องของถ่ายทอดความรู้ในฐานะที่ไม่ใช่ลูกศิษย์รู้จักมักคุ้นกันมาก่อนนั้นยังไม่มี เหตุผลใด นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ หรือ เสถียร ตัดสินใจลงไปถ่ายทอดวิชาถึงจังหวัด นครศรีธรรมราช เพียงคำแนะนำของครูชยพร ไชยสิทธิ์ หรือครูเอม อาจด้วยโชคชะตาที่นักเรียน

ดนตรีไทยคนหนึ่ง ชุ่มซุ้มฝึกดนตรีไทยไล่มือ เข้าตรู่ของทุกวันและเวลาเลิกเรียน มาพบกับผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ทางดนตรีไทย ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมต่างๆ รวมถึงการใช้ชีวิตได้มาพบกัน ตอนแรกไม่ทราบรายละเอียดว่า นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ หรือพี่เถียร คือใคร ทำงานอะไร รู้เพียงว่ามีความรู้ความสามารถด้านดนตรีไทยแล้วมาถ่ายทอดวิชา ภายหลังมาทราบว่า เป็นผู้ช่วยวิจัยให้กับศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล และเคยเป็นนักวิจัยประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้รอบรู้คันท้ชาวิชาการ งานเขียนหนังสือเกี่ยวกับทางดนตรีไทย บทความ ตีพิมพ์ลงหนังสือศิลปวัฒนธรรมและถนนดนตรี โดยนิสัยเป็นคนรักการอ่าน ค้นคว้าความรู้ ชอบคลุกคลีตามวงดนตรีไทยสำนักต่างๆ จนมีงานเขียนสารคดีชีวิตครูดนตรีหลายชิ้น ทุ่มเทเรียบเรียงข้อมูลของคตกีวิสยามแห่งลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา หรืออย่างหนังสือบุญยงค์ เกตุคง ศิลปินแห่งชาติ : ระนาดไข่มุกหล่นบนจากหยก, สุพจน์ โตสง่า “ระนาดน้ำค้าง”, ลมหายใจไม่ยอมแพ้ และครุรวม พรหมบุรี ระนาดน้ำผึ้งแห่งลุ่มน้ำแม่กลอง จนยอมรับได้ว่ามีความรู้ในทางประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี ราชกิจจานุเบกษาสมัยต่าง ๆ (พิชชาณัฐ ตูจินดา, 2560) ระยะเวลาหลายเดือนของการถ่ายทอดความรู้ของให้กับ อัน เพชรจรัสแสง เสถียรเดินทางกลับกรุงเทพฯชีวิตของ อัน เพชรจรัสแสง ดำเนินต่อปกติทำหน้าที่ศึกษาต่อได้เพียงติดต่อทางโทรศัพท์ ครั้งคราว

ช่วงเวลาสำคัญนี้ อัน เพชรจรัสแสงได้ซึมซับแล้วว่า การเล่นดนตรีจะต้องศึกษาอย่างจริงจัง ทำอะไรต้องเต็มที่ เอาจริงเอาจังสร้างความมานะหมั่นเพียรไม่ใช่ฝึกซ้อมดนตรีเหนื่อยแล้วก็หยุดตามความพอใจเพียงเท่านั้น ซึ่งมุมมองในปัจจุบันการทำงานของคณะเพชรจรัสแสง เป็นไปตามเช่นนั้นจริงที่ อัน เพชรจรัสแสงได้นำมาใช้ในการทำงานภายในคณะจากการปลูกฝังของนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ซึ่งเปรียบเทียบตัวเองเหมือนเด็กทั่วไปที่ได้รับการสั่งสอนจากผู้ที่มีความรู้ เดิมแบบตารีพลังความรู้ลงไปกับลูกชาวสวนยาง ในวิถีคิดการใช้ชีวิต เหมือนข่งเบ้งเรื่องสามก๊กนิยายที่ชอบอ่านศึกษา

ทำให้ต่อมา อัน เพชรจรัสแสง ได้เห็นเส้นทางในอนาคตต่อ เมื่อศึกษาสำเร็จชั้นสูงปีที่ 2 (ปวส.2) ที่วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช เข้ามาศึกษาสูในกรุงเทพฯ ศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สาขาดนตรีไทย เดินทางต่อจากการทุ่มเทและรักดนตรีไทยที่ต้องสุดให้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาเหตุที่เลือกสถาบันแห่งนี้เนื่องด้วยวัฒนธรรมของนักเรียนนาฏศิลป์ที่จะมาศึกษาต่อด้วย สถาบันเกี่ยวกับดนตรีนาฏศิลป์มีไม่มาก และเป็นสถาบันตรงสาขาที่สุดด้วยบุคลากรของส่วนกลาง

เส้นทางชีวิตทางดนตรีเพิ่มความเข้มข้น เมื่อย้ายมาศึกษาชั้นระดับปริญญาตรีต่อในกรุงเทพฯ มาพักอาศัยกับนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ครั้งแรกของการมาโดยเพียงกระเป๋าคอมพิวเตอร์ใส่เสื้อผ้ากับแฟนสาวชื่อ เอ (นามสมมติ) มาศึกษาที่เดียวกัน เสถียรมารับพาไปชอยเอกซัย 30 บ้าน

ของลุงแดงคณะวงดนตรีสามัคคีดนตรีไทย แหล่งรวมศิลปินดนตรีไทยมากมายพา อัน เพชรจรัสแสง มาขออยู่อาศัย และเพื่อจะได้แบ่งเบาช่วยเหลืองานต่างๆ ของลุงแดง ซึ่งเสถียรมาอาศัยอยู่ด้วยลุงแดงจึงยกบ้านให้หนึ่งหลัง อัน เพชรจรัสแสงเองมีความแปลกใจมาก น้ำใจของลุงแดงโดยที่เสถียรมาอยู่ด้วย อัน เพชรจรัสแสง ตกใจว่าทำไมถึงเสถียรไม่ทำงานอะไรถึงสามารถมาอยู่ด้วยพร้อมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ทางดนตรี

“การฝึกวิทยายุทธ์ครั้งยิ่งใหญ่จึงเกิดขึ้น ฝึกความอดทน ที่ผ่านมาในช่วงไปอยู่ที่ใต้ 1 เดือน การฝึกมีความเข้มข้น และกับการอยู่กรุงเทพฯ เป็นเวลาสองปีจะขนาดไหน ชีวิตประจำวันของพี่ ตั้งแต่มาเรียนในกรุงเทพฯ กิจวัตร 7-8 โมงเช้า ไปเรียนที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เย็นทำงานประจำที่ร้านอาหารวันละ 80-100 บาท เสร็จประมาณกลับถึงบ้าน 3 ทุ่ม ถึงประตูบ้าน พี่เถียรตั้งระนาตรตรงประตูบ้าน จะเข้าบ้านทางอื่นก็ไม่ได้ เปิดประตู “มา เข้ามา มาต่อเพลงกัน” เป็นอย่างนี้ 2 ปี กลับ 2-3 ทุ่ม ฝึกซ้อมถึงตี 3 ตี 4 ก็มีเวลาพักบ้างให้เป็นซื้อข้าว ซื้อโค้กมาให้พี่เถียร แต่ระยะเวลา 2-3 ทุ่ม ถึงตี 3 ตี 4 มันสนุกมาก พูดคุยมากมาย ไม่ได้คุยเพียงเรื่องดนตรี ชอบพูดคุยเรื่องประวัติศาสตร์ดนตรี ซาติซอม ซาติพันธ์ุ ทำให้เรารู้สึกสนุก พูดถึงครูคนนั้น ครูคนนี้ เรื่อยเปื่อยพอพูดจบ แล้วต่อด้วยว่า มา มา ต่อเพลงต่อ แล้วก็นั่งตีต่อ เล่าถึงความสำคัญเพลงนี้มันยิ่งใหญ่อย่างไรอย่างโน้นอย่างนี้ เราก็รู้สึกอินเข้าไปใหญ่ เมื่อตีเพลงนี้”(พงศ์พันธ์ เพชรทอง, 2560)

กิจวัตรประจำวันอัน เพชรจรัสแสงให้ความสำคัญกับดนตรี ฝึกซ้อมกับนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ตลอดเวลา ไม่ว่าจะฝึกซ้อมที่บ้านหรือออกงานไปบรรเลงก็ตาม แต่ได้เกิดปัญหาของแฟนสาวชื่อ เอ (นามสมมุติ) เกิดความหึงหวงจากการคิดว่าถูกละเลยขาดการเอาใจใส่ในเรื่องส่วนตัว จึงถามขึ้นว่า “ระหว่างพี่เถียรกับเค้า เลือกว่าใคร” ทำให้อัน เพชรจรัสแสงรู้สึกงงว่าการขึ้นมาอยู่กรุงเทพฯ มาทำอะไรซึ่งมาเพื่อเรียนรู้ต้องเก็บเกี่ยวความรู้ จน อัน เพชรจรัสแสง เล่าว่า “พี่ตบหัวทิ่มเลย ทะเลาะกัน ไล่ถือนไม้กวาดไล่ตีกันในซอยเอกชัย 30 อายุผู้คนมาก” ทำให้มีบาดแผลเป็นจนถึงทุกวันนี้โดยถูกแทงหลังด้วยกรรไกร พี่เถียรก็เป็นผู้พาไปหาหมอ เสร็จจากโรงพยาบาลแล้วกลับมาที่บ้านซ้อมดนตรีต่อ เพลงสารถิ นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์พร่ำสอนอีกว่า นั่นคือเรื่องไร้สาระของการเรียนดนตรี แสดงให้เห็นถึงระหว่างการรำเรียนกับเรื่องส่วนตัวจนมีผลกระทบกัน ณ ตอนนั้นก็เลือกดนตรีที่จะเอาดีทางดนตรีให้ได้

ประสบการณ์ภายใน 2 ปี ของการฝึกถ่ายทอดจากนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ให้กับอัน เพชรจรัสแสง มีความเข้มข้นจากกิจวัตรแต่ละวันรู้สึกได้จากคำพูดของ อัน เพชรจรัสแสง ที่แสดงถึงความจริงที่ประสบเจอของการฝึกฝนฝีมือ เมื่อมีความรู้พอตัวแล้วพี่เถียรพาอัน เพชรจรัสแสง ท่อง

ยุทธจักร พาไปดูคณะวงดนตรีบ้านต่างๆ งานไหว้ครู ทำให้เป็นการเปิดโลกทัศน์ใหม่เกิดความรู้สึกสนุกสนานมากขึ้นได้เริ่มออกแสดงฝีมือความสามารถที่ได้รับการถ่ายทอดได้พบเพื่อนจนสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี แต่ประเด็นสำคัญ อัน เพชรจรัสแสง เล่าว่า ได้วิธิตัด วิธีกาเอาตัวรอด ทัศนคติวิสัยทัศน์ต่างๆ มุมมองอ่านคนและคุณงามความดีของชีวิต ซึ่งยังไม่ได้มีความคิดใคร่คิด จะสร้างเป็นคณะเพชรจรัสแสงเพียงยังอยู่ในสังคมของคนไทย ได้สังคมจากการมาอาศัยอยู่บ้านลุงแดงคณะวงดนตรีสามัคคีดนตรีไทยชีวิตคนปีพาทย์รับงานเครื่องมอญ ดนตรีต่างๆ ฝึกซ้อมตลอดวัน อัน เพชรจรัสแสงก็ได้อาศัยไปด้วย จนเกิดความภูมิใจจากการได้รับการถ่ายทอด การจากฝึกฝนอย่างหนัก

“ถามเด็กสมัยนี้ว่าได้เพลงเรื่องกี่เพลง ถามใครก็ได้ เพลงเรื่องสำคัญขนาดไหน เต็มที่คนหนึ่งได้ 4-5 เพลง เพลงเรื่องคือต้นตำรับของเพลง กว่าจะเป็นเพลงเถา เพลงตับ เพลงที่ครูโบราณเอามารวมกันให้เป็นเรื่องราว บรรเลงทีหนึ่งมีหลายเพลง เพลงเรื่องถ้าใครได้เพลงเรื่องเยอะ คือ คนที่มีขุมทรัพย์ วิชาสูงส่งมากในวงการดนตรี เช่น เพลงเรื่องประเภทเพลงฉิ่ง เพลงเรื่องประเภทตะโพน โดยเฉพาะเพลงข้ามันยากมาก ต้องมีเทคนิคการตีลีดต้องใช้ความจำสูง เพลงเรื่องแต่ละเพลงมีความยาวไม่ต่ำกว่า 30 นาที” (พงศ์พันธ์ เพชรทอง, 2560)

องค์ความรู้จากการได้รับการถ่ายทอดจากนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ คำนำณเพลงที่อัน เพชรจรัสแสงได้รับการถ่ายทอดไม่สามารถนับได้แต่เด่นๆ คือเพลงเรื่อง 36 เพลงเรื่อง ในความยาวของเพลงเรื่องได้มีบรรเลงบันทึกเสียงไว้ตั้งระนาดตีพร้อมกันกับนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ แม้กระทั่งการอัดบันทึกก็มีเสียงพูดๆ พูดคุยของนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ เป็นบรรยากาศการฝึกซ้อม ทำให้คนรู้จักอัน เพชรจรัสแสงในความสามารถเพลงเรื่อง มีมากถึง 36 เพลงเรื่อง ซึ่งคือเพลงที่บรรเลงเป็นชุด ไม่มีเนื้อร้องมีโครงสร้างเริ่มต้นด้วยเพลงช้า เพลงเร็วแล้วออกเพลงลาเป็นอันดับสุดท้าย มีความยาวไม่ต่ำกว่า 30 นาทีและชำนาญในการบรรเลงดนตรีไทยไม่ว่าเครื่องใดก็ตาม แต่อีกจุดสำคัญที่ตกย้ำในความตั้งใจการศึกษา ฝึกฝนดนตรีไทยของอัน เพชรจรัสแสง และการตั้งใจถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆของนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์

“สองปีเรียนกับพี่เสถียรที่บ้านลุงแดง มันมาก ซ้อมเพลงกับแกตั้งแต่เข้ายันตีสี่ กลับจากมหาลัยทุกวันแกต้องนั่งดักรอหน้าบ้าน ไม่สามารถหลบได้ เพลงเรื่องสามสิบกว่าเรื่องเสถียรเป็นคนต่อ ระหว่างที่นั่งประกบอยู่อย่างนี้ แกจะเป็นขุนซื่อวางแผนชีวิต สอนวิธิตัดวิธิตู้ด วิสัยทัศน์หรือการมองคน พุดง่ายๆ ว่าตอนนั้นพี่ยังไม่มีจินตนาการ มีแต่ความบ้ำระห่ำที่จะไปข้างหน้า หากสงสัยอะไรในหลายเรื่อง ยกหูโทรหาเสถียรกระจำงหมด จำได้นอนบ้านลุงแดง วันนั้นเงินในกระเป๋าไม่มี มองลูก

มะพร้าวแก่ว่าจะผ่ากิน อยู่ๆ พี่เถียรเดินมาจากไหน ‘มึงเอาเงินไปซื้อผัดกระเพราไข่เจียวกับโค้กถุง’ โห สวรรค์เลย และก่อนเป็นเพชรจรัสแสงอย่างที่คุณคนเห็น โชว์แรกเพราะเสถียรประสานให้ งานมติชนธิมทำอยู่ชุนเจือง แล้วทุกอย่างก็ต้อยออกจากตรงนั้น ทั้งทัวร์บริษัทเปียร์สิงห์ทั่วประเทศ ชุด ‘เกริก้องหล้า เทพเทวาแซ่ซ้อง’ หรือไทยแลนด์ก็อตทาแลนด์ เป็นที่ปรึกษาทั้งหมด รวมถึงกลอนที่ใช้ก็ไม่เคยทำให้ผิดหวัง แต่งไว แต่งคมแล้วตี ยกตัวอย่าง ‘นาคาอวยชัย’ ที่พี่เถียรแต่งให้สำหรับใช้แข่งรายการคนไทยขึ้นเทพ สิบห้าค่ำเดือนสิบเอ็ดเสรีจพรรษา เทพนาคาศาธการบันดาลฉลอง เลี้ยวระบำรำเต้นละเล่นกลอง นาคะนองสองฝั่งโขงโยงอัคคี สำแดงตนพนิชผ่านบาดาลพิภพ สยามสยบเคารพนิยามงามดี บวงสรวงฤทธิ์พิษนาคาเพลิงนาคี แผ่นปฐพีดีอุดมสุข สมบูรณ์” (พิชชาณัฐ ตูจินดา, 2560)

จึงทำให้เห็นว่า อัน เพชรจรัสแสง ในการเล่าเรียนด้านดนตรีไทยที่ผ่านมา เป็นเหมือนการสะสมความรู้ทักษะการเล่นดนตรีไทยเป็นอย่างมาก ช่วงแรกให้ความสำคัญการฝึกซ้อมตนเอง นอกเวลาหลังเลิกเรียนการหมั่นเพียรฝึกฝนดนตรีไทย และช่วงที่สองมาฝึกฝนกับนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ อย่างจริงจังได้ประสบการณ์ของชีวิตนักดนตรีไทย อย่างมีชั้นเชิงในสังคมด้วยวิธีการอยู่สังคมเพื่อผลักดันให้ตัวเองไปสู่เป้าหมายให้ได้มากที่สุด ทำให้พบว่าแต่ละช่วงเป็นการได้ไปสู่เป้าหมายแต่ละวัยของอัน เพชรจรัสแสงบางอย่าง เช่น การได้คัดเลือกไปแสดงดนตรีของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช หรือสร้างอัตลักษณ์ภาพของตนให้เกิดความทัดเทียมหรือมากกว่าคนอื่นมากขึ้นจากการคำสอนของเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ หลอมรวมให้อัน เพชรจรัสแสงเกิดพลังงานของความมั่นใจในการกล้าทำทะเลาะเย้ยยานที่ตั้งใจฝึกฝนตนอย่างหนักมาเป็นทุนให้กับตัวเองมีคุณค่าความสามารถความชำนาญ ใช้ตนเองในการที่จะดำเนินชีวิตเพื่อสู่การทำงานที่เกี่ยวกับด้านดนตรีไทย แสดงให้เห็นถึงความห่างไกลมากขึ้นของพื้นฐานชีวิตของครอบครัวชาวสวนยาง จากการก้าวมาร่ำเรียนไกลบ้านขึ้นเรื่อยจนมาถึงกรุงเทพฯ เหมือนเป็นการต้องการแสดงศักยภาพของตนให้กับครอบครัวแล้วสังคมโดยรอบเห็นถึงความสามารถเห็นถึงความประสบการณ์ศึกษาด้านดนตรีไทย

อีกมุมกลับพบว่า อัน เพชรจรัสแสง ต้องการความมั่นคงในชีวิตผ่านการสร้างทักษะฝึกฝนตนจนชำนาญนั้นเป็นการก้าวเดินที่ถอยห่างจากพื้นฐานของอาชีพครอบครัวสวนยางมากขึ้น การสำเร็จการศึกษาภายใน 1 ปี สามารถสอบรับราชการสำนักงานการสังคิต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม แสดงให้เห็นการลงหลักปักฐานเพื่อจะอยู่ดำเนินชีวิตการทำงานในกรุงเทพฯ ด้วยอาชีพข้าราชการกรมศิลปากร ตอนนั้นผู้สอบแข่งขันทั่วประเทศมี 5 คน ซึ่งล้วนแต่มีฝีมือระดับประเทศส่วนใหญ่เป็นคนภาคกลาง อัน เพชรจรัสแสงเป็นลูกครอบครัวสวนยางคนภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีประสบการณ์ความรู้รับการถ่ายทอดจนแสดงถึงความสามารถที่แตกต่างการแสดงฝีมือลายมือการตีฆ้องเทคนิคหลากหลายจากคนอื่นที่เข้าสอบแข่งขันด้วยกัน

ปัจจุบันอายุราชการ 18 ปี ดำรงตำแหน่งดุริยางคศิลป์อาวุโส เส้นทางของการทำงานก็ยังคงเรียนรู้อีกมากมาย ในขณะที่ชีวิตการทำงานข้าราชการกรมศิลปากรปฏิบัติหน้าที่บรรเลงดนตรีไทยเครื่องมืองวงใหญ่ การปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขอบเขตของดนตรีไทย สาขาปี่พาทย์เครื่องมืองวงใหญ่ และเครื่องดนตรีพื้นเมืองบางงานราชการ ซึ่งการทำงานของ อัน เพชรจรัสแสง ในฐานะดุริยางคศิลป์ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร มีดังนี้

1. ต่อเพลง ฝึกซ้อมทบทวนเพลงทั้งที่ใช้บรรเลงและประกอบการแสดง เพิ่มเติมในกลยุทธ์ทางของกรมศิลปากรที่มีหลากหลาย ในเวลาที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการออกบรรเลงดนตรี

2. ปฏิบัติราชการบรรเลงดนตรีในงานพระราชพิธีสำคัญได้แก่ วันฉัตรมงคล วันเข้าพรรษา วันพืชมงคล บวงสรวงพระสยามเทวาธิราช ฯลฯ และพิธีสำคัญของราชการ งานต้อนรับอันคั่นตุ๊กของประเทศ

3. ปฏิบัติราชการการบรรเลงและการแสดงประจำโรงละครแห่งชาติ ทั้งโรงละครแห่งชาติภาคกลางและโรงละครแห่งชาติภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. ปฏิบัติราชการในต่างประเทศการแสดงศิลปวัฒนธรรมบรรเลงดนตรีนาฏศิลป์ไทย ร่วมกับองค์ภาครัฐและเอกชน เช่น กระทรวงต่างประเทศ สถานกงสุลไทยในต่างประเทศ ฯลฯ

อาทิ การบรรเลงประกอบการแสดงในโรงละครแห่งชาติ บรรเลงในพระราชพิธีสำคัญ บรรเลงพิธีไหว้ครุ หรือกระทั่งเผยแพร่วัฒนธรรมในต่างประเทศ หน้าที่การไปปฏิบัติงานราชการขององค์กรอยู่ในลักษณะแบบสลับเวียนของบุคคลากรสำนักการสังคีต กรมศิลปากร ซึ่งมีจำนวนจำกัด โอกาสก็อยู่ช่วงเวลาที่ย่อยครั้งของการปฏิบัติหน้าที่ กระทำเช่นนี้ตลอดตั้งแต่ช่วงของการเข้ารับราชการจนปัจจุบัน โดยบทบาทหน้าที่อยู่ในรูปแบบนี้อยู่เสมอถือได้ว่าเป็นผู้ชำนาญอย่างถ่องแท้ของนักดนตรีปี่พาทย์ไทยความสำเร็จอีกขั้นของ อัน เพชรจรัสแสง ในฐานะข้าราชการนักดนตรีไทย

บนเส้นทางฐานะดุริยางคศิลป์ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร มีงานประทับใจมากมายและภูมิใจที่สุด คือ การได้รับใช้พระบรมวงศานุวงศ์ ถวายงานการบรรเลงไม่ว่าจะเป็นพระราชพิธีตั้งแต่ในรัชกาลที่ 9 กระทั่งได้ถวายงานอย่างใกล้ชิดบรรเลงดนตรีไทยแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ในขณะที่ดำรงพระอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช หลายครั้งและอีกหนึ่งความภาคภูมิใจของนักดนตรีคนมืองวงใหญ่ การเชื่อมความสัมพันธ์ไทย-โปรตุเกส 500 ปี โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบรรเลงระนาดเอก นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง บรรเลงมืองวงใหญ่ซึ่งในความภูมิใจครั้งนี้คือ “ผู้บรรเลงระนาดเอกต้องฟังมืองวงใหญ่ในการทำองในการปฏิบัติหน้าที่ ภูมิใจที่ได้ถวายงานรับใช้เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน จากเด็กลูกชาวสวน ซึ่งระนาดซุ่มในสวนยาง ได้เข้ามาบรรเลงดนตรีอย่างสูงส่ง คือกำไรของชีวิตนี้” ส่งผลให้บารมีของสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 แม่สุ่ครอบครัวได้รับผ้าไตรพระราชทานบรรพชาเป็นพระภิกษุสงฆ์ และพระราชทานน้ำสังข์ พระมหากรุณาธิคุณจากการได้ถวายงาน ภายหลังยังทำให้แม่ของนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง ได้รับรางวัลแม่ดีเด่น ปี 2558

ดังนั้น ส่วนของฉกนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง ลำดับชีวิตการเข้าวงการดนตรีไทย ตั้งแต่ชั้นประถมอิทธิพลของการศึกษาส่งผลให้เกิดการสานต่อเข้าสู่การศึกษาวิชาซึ่พดนตรีไทย แม้จะไม่ได้คาดคิดกับอนาคตเส้นทางคารังชีพ แต่ครอบครัวพร้อมสนับสนุนจากการส่งลูกไปเรียนต่างจังหวัดตั้งแต่ ชั้นต้นปีที่ 1 (ม.1) แสดงถึงความมานะใฝ่เรียนรู้ฝึกฝนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนจนครูผู้สอนเห็นความตั้งใจแน่วแน่เส้นทางสานต่อความฝันพบกับนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ผู้ที่ถ่ายทอดความรู้อย่างจริงจังและเข้มข้นสามารถพัฒนานายพงศ์พันธ์ เพชรทอง เป็นที่รู้จักมีองค์ความรู้ทักษะดนตรีไทย มากมายและหลากหลาย สามารถเข้ารับราชการในสำนักงานการสังคีตกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ตำแหน่งดุริยางคศิลป์อาวุโสในปัจจุบัน และถูกว่าหน้าที่การงานของนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง ถึงจุดสูงสุดเป็นเกียรติยศแก่วงศ์ตระกูลที่ได้รับใช้ได้เบื้องพระยุคลบาท พระเจ้าแผ่นดินและพระบรมสานุวงศ์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 9 ในส่วนของฉกนี้ายพงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือ อ้น เพชรจรัสแสง ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ เติมเต็มความรู้ให้อย่างเต็มที่ จนกระทั่งภายหลังยกย่องให้เป็นกุนชื่อของคณะเพชรจรัสแสง

ฉกเส้นทางสู่ความร่วมมือในนาฏศิลป์

ภาพที่ 4 นางพจนา เพชรทอง (อ้อม เพชรจรัสแสง)

เรื่องราวสู่การต่อยอดทางความคิดของงานในนาฏศิลป์ ทำให้เห็นพัฒนาการของนาย พงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือ อ้น เพชรจรัสแสงไปแล้วนั้น เพียงเส้นทางชีวิตของนักดนตรีไทย จนมี ข้อมูลความรู้จากนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ในฉากนี้มีตัวละครเพิ่มเติมในการส่งอิทธิพลทาง ความคิดและพัฒนาการของคณะเพชรจรัสแสงขึ้นอีก

นางพจนา เพชรทอง หรือ อุ้ม เพชรจรัสแสง ภรรยาของอ้น เพชรจรัสแสง คู่สมรส ที่ได้รับพระราชทานน้ำสังข์จากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ครั้นดำรงพระอิสริยยศ สมเด็จพระ บรมโอรสาธิราช ภูมิลำเนาจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอหล่มหล่มสัก เกิด 19 ธันวาคม 2521 เป็นผู้ที่มี ความรู้ความสามารถทางการแสดงนาฏศิลป์ไทย จากความตั้งใจเมื่อเข้าสู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในอำเภอหยุดเข้ามาเรียนชั้นกลางปีที่ 1 (ม.4) ใหม่ เกิดจากความชอบการแสดงออกอย่าง จริงจังจากการแนะนำครูนาฏศิลป์โรงเรียนเดิม มาเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ภาควิชา นาฏศิลป์ สาขาละคร ตัวละครนาง สาขาเรียนเฉพาะผู้หญิงเท่านั้นมีแบ่งตัวละครพระและตัวละคร นาง ส่วนการเรียนรำของผู้ชาย เป็นสาขาโซน แบ่งตามตัวละคร โซนพระ โซนพระยักษ์ โซนลิง

“พี่เข้ากลาง 1 ใหม่ ก็จะมีความซำกว่าเด็กเก่าที่เรียนตั้งแต่ชั้นต้น พี่คิดว่า ถึงจะเพิ่ง เข้าเรียนใหม่ ก็จะมีฝีมือให้รำสวยกว่าเด็กเก่าให้ได้” (พจนา เพชรทอง, 2560)

ความตั้งใจของ อุ้ม เพชรจรัสแสง ในการเรียนนาฏศิลป์สร้างแรงผลักดันเรียนรู้สร้าง ศักยภาพทักษะการรำรำ ในส่วนของ อุ้ม เพชรจรัสแสง ไม่ได้มีครูหรือผู้ถ่ายทอดความรู้พิเศษ ใดๆพัฒนาความรู้จากในห้องเรียนจนสามารถจบการศึกษาชั้นปีที่ 3 (ม.6) เข้าศึกษาต่อเส้นทาง นาฏศิลป์ไทยระดับปริญญาตรี สาขานาฏศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ศึกษาในเชิงลึกมากขึ้นในสาขานาฏศิลป์ไทย ทั้งระบำ รำ ฟ้อน การแสดง เป็นชุดเป็นตอนบทบาทตัวละครประเภทต่างๆ ของละครไทย เช่น ละครนอก ละครใน ละครดึกดำบรรพ์ หลักสูตรโครงสร้างเพื่อผลิตบุคลากรทางด้านนาฏศิลป์ไทยโดยเฉพาะ

ขณะนั้น อุ้ม เพชรจรัสแสง เริ่มต้นโดยเส้นทางนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมที่รำเรียน ตามหลักสูตรการศึกษา ยังไม่มีจุดเปลี่ยนหรืออิทธิพลทางความคิดร่วมสมัยในนาฏศิลป์จนกระทั่ง เรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมีนาคมจนถึง เดือนพฤษภาคม ช่วงปิดเทอมก่อนเลื่อนขึ้นชั้นปีที่ 4 ให้เข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับ “ภัท ราวดีเธียเตอร์” ของภัทราวดี มีชูชน โรงละครเอกชนและสถาบันสอนศิลปะการแสดงที่มีคุณภาพ จนได้รับการยอมรับเป็นที่รู้จักในประเทศและต่างประเทศ จุดประกายทางความคิดของ อุ้ม เพชร จรัสแสง ได้เปิดโอกาสการเรียนรู้ใหม่อย่างเต็มที่ โดยนายมนัส มีจำรัส คอยดูแลฝึกสอนการเรียนรู้ นาฏศิลป์ร่วมสมัยใช้พื้นฐานจากการรำไทย นาฏศิลป์ไทยมาต่อยอด สร้างกระบวนการความคิดการ ตีความใหม่ของการแสดง “พี่เป็นคนเปิดรับง่ายจากการสอน พี่ว่ามันสามารถทำได้และไม่น่าเบื่อ” ความรู้สึกที่ อุ้ม เพชรจรัสแสง ได้จากการเรียนรู้ครั้งนี้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับภัทราวดี

เธียเตอร์ ไม่เพียงที่จะสิ้นสุดช่วง 3 เดือนเท่านั้น อุ่ม เพชรจรัสแสง ยังได้เก็บเกี่ยวความรู้การทำงาน จนมีทักษะที่ดีขึ้น มีความสามารถทั้งทักษะนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย มีโอกาสร่วมงานเป็น นักแสดงเธียเตอร์หลายเรื่อง ได้แก่ ยักษ์ตัวแดง รามเกียรติ์ล้านนา มัทรี ลิลิตพระลอ ฯลฯ ช่วงเวลานั้น อุ่ม เพชรจรัสแสงอยู่ในฐานะแฟนสาวของ อัน เพชรจรัสแสง คอยดูแลรับส่งอยู่เป็นประจำที่ร่วมงานกับภัทราวดีเธียเตอร์ อัน เพชรจรัสแสงได้เห็นการทำงานกระบวนการคิด สร้างงานแสดง เรียนรู้ Workshop ปรับพื้นฐาน ฝึกซ้อมขั้นตอนต่าง ๆ ใช้เวลาเป็นเดือน จนเกิดการ ซึมซับทุกวัน

“ไปปรับเจอครูเล็กตลอด มันไม่ใช่แค่เรื่องดนตรี เริ่มเกี่ยวกับวิถีคิดที่อีกแบบหนึ่ง แบบเปิดโลกมุมมองของคนข้างนอก เริ่มเป็นเส้นทางของโชว์ เมื่อก่อนฝึกดนตรีกับพี่เถียร แต่นี่เป็นวิถีคิดวิธีการทำโชว์เวลาอยู่บนเวที ต้องปรับอารมณ์อย่างไร ซึ่งแต่ก่อนเป็นคนขี้อาย พี่อุ่มพาไปตีกลองยาวให้พี่ตีก็ ซีโร่ แล้วให้พี่เต้นไม่กล้ายืนตัวแข็งเลย จนเห็นได้สัมผัสวิถีคิดต้องเป็นยังไงนักแสดงอยู่บนเวที ลองทำคิดกับตัวเอง มองว่าเราจะทำยังไง”

เป็นจุดประกายสนใจในการแสดงร่วมสมัยทั้ง อัน เพชรจรัสแสง และ อุ่ม เพชรจรัสแสง มีทักษะความสามารถชำนาญด้านดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย แนวทางใหม่ที่ได้จากภัทราวดี เธียเตอร์ มีโอกาสบรรเลง Back up กับนักแสดงร่วมสมัยที่ต้องการให้ดนตรีไทยไปมีส่วนร่วม บูรณาการทักษะของ อัน เพชรจรัสแสงอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในส่วนของ อุ่ม เพชรจรัสแสง เรียนไปด้วยและร่วมงานกับภัทราวดีเธียเตอร์ไปด้วย จนสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีได้มีอาชีพครูอัตราจ้าง โรงเรียนศึกษานารี 1 เทอมแล้วลาออก “พี่ชอบอิสระ ไม่ชอบระบบราชการ มันไม่ต้องการความต้องการของพี่” อุ่ม เพชรจรัสแสง จึงลาออกทำอาชีพนักแสดงอิสระอย่างเต็มที่ พร้อมกับ อัน เพชรจรัสแสง

เส้นทางใหม่ของการต่อยอดองค์ความรู้ที่ อัน เพชรจรัสแสง และ อุ่ม เพชรจรัสแสง มีอยู่ในตัว สร้างตัวตนจากการประสบการณ์ที่ได้เห็นจากภัทราวดีเธียเตอร์ อันเป็นทุนความรู้ที่สะสมมาโดยตลอด ประยุกต์จากรากวัฒนธรรมเดิมโดยใส่ความสมัยใหม่เข้าไปซึ่งทั้ง 2 รับรู้ได้ว่าสังคมส่วนใหญ่มีมุมมองเปื้อนหาย ล้าสมัยของวัฒนธรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทย จุดพลิกผันให้การคิดนอกกรอบของ อัน เพชรจรัสแสง ใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นหลักแล้วนำความเป็นนาฏศิลป์สากลมาผนวกให้เกิดรูปแบบเป็นนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย กระบวนการคิดนอกกรอบ แดกแขนงจากสิ่งที่มีอยู่ ส่งผลให้เป็นรูปแบบการแสดงของคณะเพชรจรัสแสงแนวคิดจากภัทราวดีเธียเตอร์ ในเรื่องราววัฒนธรรมมาตีความหมายใหม่ในเรื่องวรรณกรรม การแสดง และดนตรี เช่นเรื่องราวของความเชื่อพญานาค เครื่องดนตรีไทยผสมกับเครื่องดนตรีสากล การแสดงสีภาคที่เคยมีมาประยุกต์คิดใหม่ใส่การเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์สากลเข้าไป เกิดลีลาท่าร่าแบบใหม่แสดงถึงการมีทักษะอย่างมีชั้นเชิง ทั้งนี้ยังส่งผลต่อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายถึงแม้จะมีการประยุกต์ในแนวคิดการแสดง กระบวนท่าร่ามีการผสมผสาน

ความร่วมมือแล้วก็ตาม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายยังคงลักษณะแบบไทย ใช้เป็นสื่อให้เห็นท่าทางที่ร่วมสมัยแตกต่างจากแบบนาฏศิลป์ไทยแบบดั้งเดิมที่ทางกายภาพคงความเป็นไทยแต่ท่าทางกระบวนท่ารำมีความแปลกใหม่ ทำให้เห็นว่าเป็นจุดขายในสินค้าทางวัฒนธรรมด้วย

ต่อมาในระยะเริ่มต้นการสร้างคณะร่วมสมัยของตนเอง “อยู่ อยู่ มิงานแรกมาได้ยังไง ซึ่งจำไม่ได้ งานที่พี่รับนั้นมันเป็นยังไง ไม่รู้งานในชีวิตคืออะไรไหน แต่จำความได้ว่ารับร่วมสมัยเลย เล่นคีย์บอร์ด ติเรียนงานเมืองทอง งานโอท็อป เหมือนจะโดนเปี้ยวตั้งด้วยเลย” โดยคนที่มาร่วมวงดนตรีคือรุ่นน้องในสถาบัน ตะฟุตบอลที่สะพานพระราม8 คู่กับถูกคอมมีความสามารถในดนตรีชื่อ ป้าง และปอนด์ มาร่วมงาน งานนั้น อัน เพชรจรัสแสง คิดว่ามันไพเราะ ระเบิดอกผสมกับเปียโนเลยคิดว่าดนตรีไทยกับดนตรีสากลสามารถทำอะไรได้เยอะเลย ครั้งนั้นในการควบคุมกับดนตรีไม่ได้จัดการอะไรเลย เปียโนเล่นไป ระเบิดไป รู้สึกมันก็เข้ากันเองต่างคนต่างเล่น แล้วคนชื่อ ป้าง รู้จักทำนองดนตรีไทยเด็กวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ชอบดนตรีไทยใส่ลูกเล่นไปเองโดยไม่ได้ฝึกซ้อม ซึ่งเรื่องราวเกิดขึ้นเมื่อ 10 กว่าปีที่แล้ว ช่วงที่ อัน เพชรจรัสแสง บรรจุข้าราชการใหม่ๆแล้วหลังจากนั้น มีคนมาติดต่อทำเพลงไทยร่วมสมัย มีมาติดต่องานมาเรื่อย ๆ เล็กๆ ไม่เป็นชิ้นเป็นอันไม่รู้ตัวตนคืออะไรไม่รู้สไตล์ดนตรีสายอะไรแต่ที่แน่ๆแนวทางคงเป็นไปในลักษณะกลุ่ม

“จนวันหนึ่ง พี่เถียรพาไปพบอาจารย์สุจิตต์ วงษ์เทศ จุดเริ่มต้นของงานแนวนี้” แนวทางรูปแบบการแสดงที่ส่งผลเป็นเพชรจรัสแสงในปัจจุบัน ซึ่ง อัน เพชรจรัสแสง คิดว่าพี่เถียรมีการเล่นกิตติศัพท์ความสามารถกับสุจิตต์ วงษ์เทศ ทำดนตรีให้งานมติชน ท้าวฮุ่ง ขุนเจือง และทำการแสดงให้ โดยความต้องการอยากได้อะไรดิบดิบทางการแสดง ให้เอาเครื่องเคาะ เครื่องตี เครื่องเป่ามาทำแบบคนชาวเขา ซึ่งนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ คอยเป็นคนช่วยเหลือดูแล ให้คำปรึกษาทำการแสดงครั้งนี้ สิ่งนอกเหนือการทำการแสดง อัน เพชรจรัสแสง ต้องทำการประชุมรับฟังข้อมูลมากกว่า 10 ครั้ง กับสุจิตต์ วงษ์เทศ ให้ข้อมูลรายละเอียดทั้ง ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชาติพันธุ์ ได้ความรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะเรื่องดนตรี มีอะไรบ้าง เครื่องโลหะ เครื่องตี อัน เพชรจรัสแสงรู้สึกมีใจรักมากขึ้นในทางดนตรีจากความรู้ที่เพิ่มเติมจากการประชุมงาน สร้างความคิดแบบไม่มีขีดจำกัดก่อนหน้านั้นความคิดมีเพียงดนตรีไทยจากการแบ่ง ภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง สำหรับดนตรีแล้วไม่มีแบ่งภาค ไม่มีขอบเขตพรมแดนสามารถนำมาผูกกรวมกันได้หมด อัน เพชรจรัสแสงบอกว่า “พี่เลยผสมผสานมั่วไปหมดจนอิสระทางความคิด ไม่เอาอะไรมายึดติด เพียงคิดว่าต้องทำได้” งานมติชนท้าวฮุ่ง ขุนเจือง ครั้งนั้นไม่มีเครื่องดนตรีสากล โดยอัน เพชรจรัสแสง เรียนรู้และจัดวางให้ดูทันสมัย ให้แปลกตามจากที่เคยเห็น เส้นทางจุดนี้จึงปรากฏการณ์ที่เสนอให้เห็นว่าจุดเริ่มต้นอัตลักษณ์ (Identity) ของคณะเพชรจรัสแสงจนถึงปัจจุบันเพิ่มเติมเครื่องดนตรีสากลเข้าไปอย่างเป็นทางการลักษณะ

เมื่อ อี๊ด ไปกลางสะออน เห็นการแสดงที่ได้จัดสร้างกับ สุจิตต์ วงษ์เทศ ทำการเปิดคอนเสิร์ตโปงลางสะออนตอน อะเมซิ่งไทยแลนด์ เอาการแสดงชุดท้าวฮุ่งขุนเจืองไปแสดง ไม่เพียงชุดเดียว ได้ทำการแสดง 4 ภาค เลยทำให้ได้สร้างการแสดง นักแสดง 100 กว่าชีวิต เป็นการเริ่มรับงานแสดงอย่างจริงจังมากขึ้น มีการสะสมนักดนตรีเข้าร่วมวง เน้นไปทางร่วมสมัยพัฒนา การรับงาน พร้อมกับช่วงนั้นมีสถานที่ทำการแสดงประจำร้านอาหารจรินทร์ทิพย์ย่านศรีนครินทร์ติดต่อกัน ต้องการแสดงประจำร้านอาหารเหมือนกันร้านโรงเปียร์ จึงเป็นสถานที่ที่สร้างตัวตนชัดเจนมากขึ้น ฝึกฝนการรวมกลุ่มสไตล์ของตนเองทำการแสดงขึ้นมาใหม่โดยใช้ฐานความรู้เดิมนาฏศิลป์ไทย คิดสร้างสรรค์แบบใหม่ไม่ว่าจะเป็น ท่ารำ เพลง เครื่องแต่งกาย ให้สนุกสนานและร่วมสมัย เช่น การแสดงฟ้อนที่ การแสดงภาคเหนือฟ้อนรำโดยการถือร่มที่เดิมมีการแสดงแบบฉบับกรมศิลปากรอยู่แล้ว จัดทำใหม่ใช้ดนตรีผสมผสานร่วมสมัยดนตรีสากล เพิ่มความสนุกสนาน เทคนิคลูกเล่นการใช้ร่ม ให้มีปริมาณมากกว่าของเดิม หรือ ดารีกีปัส ระเบิดการแสดงภาคใต้ คิดออกแบบการแสดงให้มีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วทุกจังหวะ สนุกสนานสร้างดนตรีให้มีรูปแบบบรรยากาศของทะเล จากภาษีสัมภาษณ์ อ้น เพชรจรัสแสง จะสร้างการแสดงเป็นงานต่องาน วันต่อวัน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์หน้างานทุกครั้ง หลักการใช้ดนตรีเป็นตัวนำการแสดงก่อนที่ท่ารำ และเครื่องแต่งกายจะเกิดขึ้น ซึ่งบทเพลงที่ใช้ไม่ได้คิดหรือเขียนขึ้นมาใหม่แต่อย่างใด ใช้เพลงไทยเก่าโบราณมีอยู่แล้ว มาปรุงแต่งใหม่จัดวางสัดส่วนกับดนตรีไทยและดนตรีสากล ทำให้เกิดการฟังมิติใหม่เสมือนเป็นเพลงดนตรีแต่งขึ้นใหม่ การต่อยอดนี้เกิดจากการสะสมองค์ความรู้ การถ่ายทอดของนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ข้อมูลความรู้ทางดนตรีไทยที่ฝังอยู่ในตัว อ้น เพชรจรัสแสง

ครั้งนั้นทำให้อ้น เพชรจรัสแสง เป็นที่รู้จักจากการร่วมงานกับวงโปงลางสะออนสังกัด RS ตอนนั้นโปรดิวเซอร์งานคอนเสิร์ต คือ บริษัท Workpoint อ้น เพชรจรัสแสง เรียกว่า พี่อ้วน Workpoint ผู้ดูแลควบคุมงานต่างๆของ Workpoint ไม่ว่าจะเป็นคอนเสิร์ตหรืองานอีเวนต์ จึงมีหน่วยงานจาก บริษัท บุญรอด เทรตดิ่งจำกัด (เปียร์สิงห์) ชื่อ คุณปราโมทย์ หัวหน้าฝ่ายการตลาด ต้องการการแสดงโชว์กลอง พี่อ้วน Workpoint แนะนำ อ้น หรือ พงศ์พันธ์ เพชรทอง ที่ยังไม่ได้เป็นเพชรจรัสแสง ออกทัวร์ทั่วประเทศขอบคุณลูกค้า 77 จังหวัด ในราคาตอนนั้นจังหวัดละ 35,000 บาท นำเอาการแสดงที่ได้แสดงไว้ในงานมติชนท้าวฮุ่ง ขุนเจือง ของสุจิตต์ วงษ์เทศ ปรับใหม่ให้กระชับสั้นลงและเข้าใจง่ายเกิดเป็นการแสดงเก๋าก้องล้ำ เทพเทวาแซ่ซ้อง ต่อยอดกลายเป็นการแสดงใหม่ได้รับความสนใจ ผลลัพธ์การตอบรับเป็นเช่นไร อ้น เพชรจรัสแสงกล่าวว่าไม่รู้ หรือจะประเมินอย่างไร แต่เท่าที่เห็นนั้น ลูกค้าก็จ้างและติดต่อมาอย่างต่อเนื่อง

ปรากฏการณ์ในฉากเส้นทางสู่ความร่วมมือในนาฏศิลป์นี้ จึงมีบุคคลเพิ่มขึ้นส่งอิทธิพลได้แก่ ภัทราวดีเรียเตอร์ การสร้างแสดงแต่เดิม อ้น เพชรจรัสแสง อยู่บนรากฐานดนตรีไทย ไม่มีความรู้เรื่องร่วมสมัยหรือการแสดงนาฏศิลป์ โดยจากการได้ยินและเห็นภาพของการฝึกซ้อม

กระบวนการต่าง ๆ ของครูเล็กภัทราวดี มีชูชน จุดประกายความคิดความเป็นได้หนทางต่อยอดความรู้ที่มี แม้เพียงการไปรับไปส่งดูแล อุ้ม เพชรจรัสแสง ขณะทำงานอยู่กับภัทราวดีเธียเตอร์ หนึ่งทางความคิดส่งอิทธิพลของอัน เพชรจรัสแสง อาจไม่ได้เป็นคนในของเธียเตอร์ก็ตามที่ ซึ่งต่อมาพบกับสุจิตต์ วงษ์เทศ อีกรูปบุคคลเติมพลังทางความคิดที่ไม่มีขีดจำกัดของดนตรีเพียงแค่ร่วมทำการแสดงให้ 1 ครั้งเท่านั้น แต่ส่งผลให้มีความคิดยังไม่มีขีดจำกัดของดนตรีไม่มีพรมแดน สามารถเชื่อมบรรเลงสร้างความสุขทางสุนทรียศาสตร์ทางการฟังได้ พร้อมเกิดเป็นอัตลักษณ์ของเพชรจรัสแสงที่นักแสดงมีความหนักแน่น แข็งแรงอ่อนหวาน กระฉับกระเฉง หรือนักดนตรี เสมือนนักโบราณ มีเครื่องดนตรีประเภท ดี เคาะ ผสมกับดนตรีสากล โดดเด่นที่ กลองศึกขนาดใหญ่ เปรียบเสมือนกำลังออกรบ

จึงเห็นได้ว่าฉากนี้ต่อเนื่องเพิ่มบุคคลทางความคิดของ อัน เพชรจรัสแสง คือ ภัทราวดี เธียเตอร์ ความคิดทางการแสดงข้ามเส้นของนักดนตรีไทย สามารถเป็นนักแสดงได้ โดยต่อยอดจากความรู้ทางดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย และส่วนสุจิตต์ วงษ์เทศ ตามคำแนะนำของนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ สร้างเส้นทางทางความคิดอย่างไม่มีขีดจำกัดในความเป็นไปได้ ทำให้ผลงานการสร้างการแสดงเป็นที่น่าสนใจแก่ลูกค้า ผู้ติดต่อ แปลกใหม่จากความคิดของอัน เพชรจรัสแสง โดยในเรื่องแสดงมี อุ้มเพชรจรัสแสง กำกับทำการแสดง บนเวทีคอนเสิร์ตไปกลางสะออน ที่โด่งดังในขณะนั้น จนทำให้อัน เพชรจรัสแสง และอุ้ม เพชรจรัสแสง รับงานแสดงอย่างจริงจัง จากผลงานที่ได้ปรากฏเข้าสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในสินค้านาฏศิลป์ สละสมประสพการณ์และโอกาสที่ได้รับมาสร้างอย่างมีคุณภาพแปลกใหม่กับคนทั่วไป

ฉากก่อเกิดเป็นเพชรจรัสแสง

ตั้งแต่เริ่มต้นของฉากแรก ตลอดการพัฒนาความคิดของอัน เพชรจรัสแสง ไม่ได้เกิดเป็นกลุ่มก้อนอย่างชัดเจน รับการแสดงแบบไม่มีชื่อกลุ่มคณะแม้จะเริ่มมีนักดนตรีร่วมวงก็ตาม แต่ฉากนี้สำคัญต่อเส้นทางสู่การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าโดยแสดงตนในฐานะผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมอย่างเห็นได้ชัด รู้จักกันในนาม “คณะเพชรจรัสแสง”

ชื่อ “เพชรจรัสแสง” เกิดขึ้นในงานราชการของ อัน เพชรจรัสแสง จัดทำวงไปกลางเพื่อแสดงในโรงละครแห่งชาติ โดยมีผู้อำนวยการสำนักการสังคีตสนับสนุน จัดทำวงดนตรีอีสานครบวง ไม่ว่าจะเป็นไปกลาง พิณ แคน โหวต เบส กลอง ออกทำการแสดงไม่เพียงในโรงละครแห่งชาติเฉยแพร่ นอกสถานที่และงานมากมาย แต่ไม่มีชื่อวงดนตรี ในขณะนั้นละครเรื่องดาวจรัสฟ้า กำลังโด่งดังเพื่อนร่วมงานจึงแนะนำให้ตั้งชื่ออิงกับละครที่รู้จักกันของคนทั่วไป เป็น “เพชรจรัสแสง” ชื่อที่มีเอกลักษณ์สไตล์ลิเก ชื่อเซยเซย ให้เข้ากับวงไปกลาง สำนักการสังคีต กรมศิลปากร โดยตามความตั้งใจจากการแสดงมากมายในเป็นที่รู้จักของเพื่อนร่วมงานองค์กรเดียวกัน วงคณะเพชรจรัสแสง จนติดปากเรียกคนในวงไปกลางต่อนามสกุลจากชื่อเล่น อัน เพชรจรัสแสง และหลาย ๆ คน จนหมด

ยุคเปลี่ยนผู้บริหารคนใหม่สิ้นสุดวงโปงลางสะออนคณะเพชรจรัสแสง หยุดสร้างสรรค์ผลงานทำงานราชการด้วยขาดผู้สนับสนุนและเพียงเป็นแค่ดนตรีพื้นบ้าน ความสำคัญจึงลดลงการสานต่อ แต่ยังมี ความต้องการอยากสานต่อคณะเพชรจรัสแสงกับงานพิเศษของตัวเอง อัน เพชรจรัสแสงเอง ใช้ชื่อเพชรจรัสแสง กับการรับงานแสดงให้มีชื่อเรียก และผู้ร่วมคณะจากที่ทำงานสำนักการสังคีต ที่มีความสามารถทางดนตรีมาร่วมวงคือ โอเล่ เพชรจรัสแสง สมาชิกเพิ่มเติมอีก 1 คน

การใช้ชื่อคณะเพชรจรัสแสงออกทำการแสดงต่อจากสิ้นสุดวงโปงลางหรือการรับงานการแสดงทัวร์เปียร์สิงห์ทั่วประเทศ อัน เพชรจรัสแสง ไม่สามารถจดจำได้ว่าเมื่อไหร่ที่ใช้ชื่อ “เพชรจรัสแสง” ออกทำการแสดง แต่การเปิดตัวครั้งแรกอย่างเป็นทางการ คือ รายการไทยแลนด์ก๊อตทาเล้น ซีซั่น 3 พ.ศ.2556 เส้นทางของคณะเพชรจรัสแสงกรรมการขึ้นชมมาก ในการแสดงทั้งลีลา สีหน้า ท่าทาง ความตื่นเต้น กรรมการทั้ง 3 คนตัดสินให้ได้เข้ารอบเห็นพ้องต้องกันเป็น 3 ผ่าน ภายหลังตรอบในรอบคัดเลือกสู่ Semi final โดยเอาเพียง 36 ทีม วิจารณ์ภายหลังกรรมการกองประกวดไม่เห็นการต่อยอดอย่างไรในรอบต่อไป ขณะนั้นได้มีงานไปทำการแสดงต่างประเทศ เตรียมจัดไปแสดง แล้วมีโทรศัพท์มาจาก Workpoint ว่าได้เข้ารอบ Semi final มีทีมก่อนหน้านี้ที่เข้ารอบทำผิดกติกาตัดสิทธิ์ออกจากการแข่งขัน ให้เพชรจรัสแสงเข้ารอบแทน เมื่อรายการออกอากาศทำให้คนได้รู้จักอย่างแพร่หลายติดต่อหาจ้างไปทำการแสดงจากการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตและมีคนติดตามกดโหวตให้คะแนนจนสามารถทำให้เข้าถึงรอบFinal 6 ทีมสุดท้าย “ เป็นรำไทยแบบใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โชคดีที่ได้วันแข่ง 11 สิงหาคม และ 12 สิงหาคม วันแม่แห่งชาติ พี่เลยใช้หัวข้อนั้นแม่ การแสดงตีกลองเฉลิมฉลองวันแม่”

การแสดงที่ปรับใช้กับสถานการณ์ช่วงนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คณะเพชรจรัสแสงไม่ได้เตรียมตัวอย่างเต็มที่ มาแทรกช่วงช่วงเวลากับการไปทำการแสดงต่างประเทศและหัวหน้าหน้าคณะ อัน เพชรจรัสแสง ปฏิบัติราชการต่างประเทศ ครั้งนั้นได้เข้าถึงรอบสุดท้ายไม่ได้รับชัยชนะ แต่ปรากฏหลังรายการเสร็จสิ้นมีผู้ติดต่องานคณะเพชรจรัสแสงมากมาย เช่นจากรายการ ไทยแลนด์ก๊อตทาเล้นซีซั่น3 พ.ศ.2556 ทำให้เป็นที่รู้จักของคณะเพชรจรัสแสง กลุ่มศิลปินนักดนตรีนาฏศิลป์แสดงตัวให้เป็นที่รู้จักผ่านเวทีรายการโทรทัศน์ เริ่มต้นจากชื่อผลงานในองค์กรราชการที่ปฏิบัติอยู่ของ อัน เพชรจรัสแสง สานต่อในสังคมนอกเวลาราชการให้เกิดประโยชน์

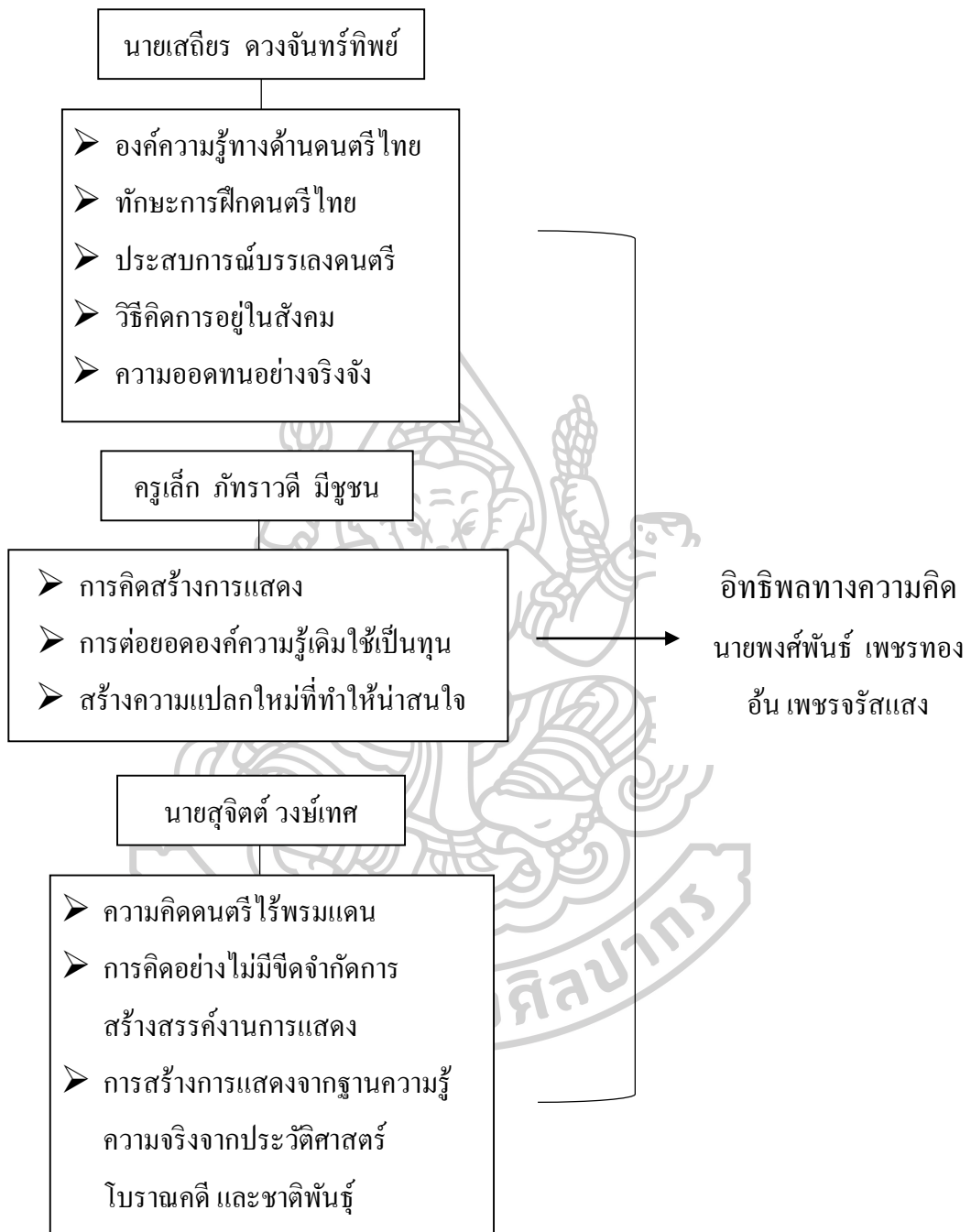
อัน เพชรจรัสแสง กล่าวว่า “งานราชการคืองานราชการที่ยังคงทำต่อ แต่ในความเป็นจริงของสังคม ต้องกินต้องใช้อาจไม่เพียงพอ ที่ตั้งใจคิดเอาอาชีพที่พี่รำเรียนมา มาหากินต่อยอดให้ได้ ทำให้พี่มีรถมียบ้านก็เพราะ เพชรจรัสแสง”

จึงเห็นได้ว่า องค์กรที่ 1 การกำเนิดเพชรจรัสแสง เริ่มต้นโดยนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง ลูกชาวสวนยางเข้าสู่การศึกษาดนตรีไทยตั้งแต่ชั้นต้นปีที่1 (ม.1) ฝึกฝนจนได้รับการถ่ายทอดความรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนจนจบปริญญาตรี ได้เข้าบรรจุข้าราชการสำนักการสังคีต กรมศิลปากร

กระทรวงวัฒนธรรม ทำงานสายอาชีพโดยตรง โดยนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ผู้อบรมสั่งสอนอย่างจริงจัง แม้มีอุปสรรคกระทบเรื่องส่วนตัวก็ยังเลือกเส้นทางดนตรีไทย จนกระทั่งได้พบกับนางพจนา เพชรทอง ผู้สายอาชีพด้านนาฏศิลป์ไทย มาบูรณาการความรู้กับนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง ทางด้านดนตรีไทย ใช้ประโยชน์ต่อยอดความคิดจากครูเล็ก ภัทราวดี มีชูชน สร้างผลงานความเป็นตัวตนมากที่สุด และประสบการณ์ทำการแสดงครั้งแรกใช้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี มาช่วยสนับสนุนการแสดงปลูกฝังทัศนคติของอาจารย์สุจิตต์ วงษ์เทศ ทำให้เกิดเพชรจรัสแสงในการแสดงทำอยู่ขุ่นเจือง จนได้รับงานแสดงอย่างต่อเนื่อง ออกรายการโทรทัศน์ถือว่าเป็นการใช้ชื่ออย่างเป็นทางการ องค์กรที่ 1 นี้จึงทำให้เห็นกรอบแนวคิดของการศึกษาทฤษฎี การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ก่อตัวของผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมใช้องค์ความรู้พัฒนาต่อยอดจากคุณค่าทางวัฒนธรรมสายอาชีพที่ร่ำเรียนมา โดยจุดประสงค์เพื่อสมดุลของชีวิตในสังคมที่นอกเหนืองานราชการ สร้างมูลค่าจากคุณค่าทางวัฒนธรรม

บุคคลสำคัญมาสนับสนุนทางความคิดสร้างผลงานต่อยอดจนกลายเป็นเพชรจรัสแสงตัวตนของนายพงศ์พันธ์ เพชรทอง ผู้ศึกษาจึงสามารถวิเคราะห์เป็นแผนได้ดังนี้

ภาพที่ 5 อิทธิพลทางความคิด พงศ์พันธ์ เพชรทอง

องค์ที่ 2 คณะเพชรจรัสแสงแห่งวิถีการปฏิบัติ

จากพัฒนาการกำเนิดในองค์ที่ 1 ตัวบุคคลผู้สร้างทักษะทางความรู้แก่ตนบวกกับโอกาสสร้างพื้นที่ทางความคิดได้แสดงออก จนสามารถทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าได้ ต้องการให้เห็นลำดับเส้นทางสู่การนำนาฏศิลป์ไทยมาบูรณาการให้เกิดเป็นนาฏศิลป์ร่วมสมัย นำมาสร้างมูลค่าเพิ่มรายได้ของ อัน เพชรจรัสแสง อุ่ม เพชรจรัสแสง ทำให้เริ่มมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตมากขึ้นจากมีหน้าที่การงานเป็นข้าราชการ บริหารจัดการกับส่วนที่นอกเหนือคณะเพชรจรัสแสงมีรูปแบบมากขึ้น

ในองค์นี้จึงจะให้เห็นข้อมูลเมื่อตั้งคณะเพชรจรัสแสงแล้ว กระบวนการดำเนินการจัดการของ อัน เพชรจรัสแสง และ อุ่ม เพชรจรัสแสง มีสมาชิกภายในคณะผู้ร่วมผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์รูปแบบเฉพาะของคณะเพชรจรัสแสง เกิดจากความตั้งใจผลิตสินค้าหรือสร้างการแสดงให้เข้ากับยุคสมัยได้ตรงกับความเหมาะสมกับสังคมสามารถบริโภคได้ สิ่งสำคัญคำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นอันดับแรกที่จะสามารถให้สังคมรับรู้ เข้าใจ แล้วส่งผลหรือคุณประโยชน์แก่คณะเพชรจรัสแสง

สำหรับองค์นี้จะนำเสนอข้อมูลให้เห็นความสนใจในสินค้าวัฒนธรรม การตลาดกลยุทธ์ของเพชรจรัสแสง ต่อการสร้างกลุ่มลูกค้า ผู้ศึกษาจึงจะนำเสนอภาพของสินค้าของคณะเพชรจรัสแสงกระบวนการต่างๆ อย่างชัดเจน รายละเอียดดังต่อไปนี้

จากवादลีลาผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม

การแสดงนาฏศิลป์จากเดิมถูกสร้างขึ้นเพื่อความบันเทิง สัมผัสผ่านกระบวนการของจารีตวัฒนธรรมขัดเกลาเกิดมิติตามความงามตามอุดมคติ โดยไม่มีมิติเพื่อให้เกิดเศรษฐกิจหรือรูปแบบสินค้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งบทบาทของนาฏศิลป์ได้ถูกหยิบยกไปใช้ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การรื่นเริง การสร้างบารมีอำนาจคู่กับสถาบันพระมหากษัตริย์ และการสร้างชาติตามนโยบายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้น ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากผู้สร้างหรือผู้ผลิต เช่นเดียวกับความต้องการของคณะเพชรจรัสแสงประสงค์ใช้ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ดำเนินอยู่ในบทบาทสินค้า ซึ่งเป็นผู้กระทำให้เกิดผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม อันมีวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมสิ่งสำคัญของการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาผลิตให้เป็นสินค้าที่ต้องการ วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมนำมาสู่การผลิตคือ การแสดงนาฏศิลป์และดนตรี พัฒนาสร้างหาความลงตัวของการแสดงให้เกิดมิติที่สามารถให้คนยุคปัจจุบันเข้าใจและเข้าถึงได้ ส่วนผสมสำคัญทำให้เกิดเป็นสินค้า ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาของการแสดง

ส่วนสำคัญในการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม จุดเริ่มต้นของกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) คณะเพชรจรัสแสง คือการสร้างเนื้อหาเรื่องราวของการแสดงนำเสนอต่อผู้ชม เชื่อมสอดคล้องกับคุณค่าให้กับตัวเนื้อหา สามารถขายโดยไม่ต้องไปโฆษณาเพิ่มเติมหรือส่งเสริมการขายเมื่อครั้งแรกที่เห็นสินค้าทางวัฒนธรรม แบบเฉพาะคณะเพชร

จรัสแสงเป้าหมายคือการตอบโจทย์ลูกค้าและตอบย้าคูณค่าของวัฒนธรรม เพื่อเกิดความโดดเด่นของสินค้าทางวัฒนธรรมจากการนำวัฒนธรรมมาจัดวางใหม่ให้เห็นถึงความร่วมสมัยโดยใส่ความร่วมสมัยใหม่เพื่อลดทอนมุมมองที่กล่าวถึงวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยหรือดนตรีไทย ลักษณะของความน่าเบื่อ เซย เชื่องช้า และล้าสมัย มาประยุกต์สร้างใหม่ให้มีการแสดงที่แตกต่างไปจากเดิม สนุกสนาน อลังการ รวดเร็ว ตื่นเต้น ซึ่งเป็นศูนย์กลางนำไปสู่กระบวนการผลิตเลือกใช้วัสดุติดบทางวัฒนธรรมในลำดับต่อไป

เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยทั้งหมด ทั้งที่เคยมีในรูปแบบการแสดงแล้วและยังไม่ปรากฏเป็นการแสดง ส่วนใหญ่อยู่ในกระแสสังคมหรือที่นิยมนำมาทำการแสดง ได้แก่

1.1 เรื่องราวของความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แสดงถึงบริบทความรู้ การเป็นชาตินิยม ในความหวงแหนเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อิทธิพลที่ได้ฐานคิดจากนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม ซึ่งฐานความคิดเดิมถูกสร้างเพื่อเป็นเรื่องราวจะเทิดทูนเทิดพระเกียรติและเครื่องมือการแสดงอำนาจพระบารมีของพระมหากษัตริย์ไทย ทำให้อิทธิพลส่งกลับมาด้วยเพราะในสังคมไทยอยู่ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันได้แก่การแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ที่สุดของคณะเพชรจรัสแสงคือ “ชาติ ศาสน์ กษัตริย์” การแสดงชุดนี้นำเสนอตามโครงสร้างชื่อการแสดง เริ่มต้นโดยสร้างภาพเมื่อครั้งทำสงครามกับพม่า การแสดงต่อสู้ของ 2 ฝ่าย แสดงถึงแนวคิดการรักษาปกป้อง เสียสละเพื่อบ้านเมือง นำไปเข้าสู่การเล่าถึงศาสนาในประเทศไทย อันได้แก่ พุทธ อิสลาม และคริสต์ อันเป็นเอกภาพของประเทศสามารถอยู่รวมกันได้และเส้นทางของศาสนาการสร้างความสุขให้พันทุกข์ต่อสังคม แล้วสร้างคำพูดสร้างจิตสำนึกรักษาในสถาบันพระมหากษัตริย์อันเปรียบเสมือนพ่อหลวงของคนไทย และนำมาสู่สร้างเชิงสัญลักษณ์สี่งชาติทั้ง 3 สักกับนักแสดงต่อเรียงเป็นธงชาติจากการร่ายรำอย่างอีกกระทึก เร้าใจ รวดเร็วทั้งทำนองดนตรี

1.2 วัฒนธรรม เทศกาลและประเพณี เรื่องราวมีความกับวัน เวลา ตลอดภายใน 1 ปี ปรับให้มีการแสดงสอดคล้องกับวันสำคัญต่างๆ ของไทย เช่น วันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันเด็ก วันแม่ เป็นต้น เหตุนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจนำไปสู่เส้นทางอย่างมีประสิทธิภาพของสินค้าที่ตอบโจทย์ของลูกค้ากรณีวันสำคัญและเทศกาลต่างๆ เป็นตัวกำหนด เพราะประเพณีไทยมักนิยมให้มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมการแสดงของไทยด้วย เช่น การแสดงเล่นน้ำสงกรานต์นำการร่ายรำมานำเสนอในเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์ ร่ายรำเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาว ถือขันใส่น้ำจริง มาเล่นน้ำสงกรานต์บนเวทีแสดง แล้วสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ชมให้นำน้ำในขันไปมาพรมน้ำกับผู้ชมด้วย

1.3 เขตภูมิประเทศหรือภูมิภาคต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอิทธิพลฐานความคิดจากกรมศิลปากรที่มีการแสดง 4 ภาคแสดงวัฒนธรรมของประเทศ แต่คณะเพชรจรัสแสงมาปรับใช้ใหม่

เป็นนาฏศิลป์ร่วมสมัยจากรูปแบบการแสดงเดิมแต่ยังคงความคิดเป็นภูมิภาค และยังเพิ่มเติมอย่างเช่นชาติพันธุ์ให้เห็นความแตกต่างสร้างอัตลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสงที่ไม่น่าเบื่อและทันสมัยได้แก่ ฟ้อนรำ ระบำพัด เซิ้งกระโทบสาก ฯลฯ ใช้ชื่อการแสดงที่เรียบง่ายตรงตามแนวคิดของการแสดงและภูมิภาคนั้น

1.4 ตำนาน ความเชื่อ สำหรับคนไทยถือว่าเป็นของคู่กันถึงแม้กาลเวลาแปรเปลี่ยนเข้าสู่สังคมแห่งเทคโนโลยีแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่า ตำนาน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรื่องรั้นลับหรือสิ่งที่เหนือธรรมชาติถูกฝังอยู่ในจิตสำนึกของคนไทย ส่งผลต่อการนำเป็นการแสดงเพื่อจำลองสู่รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย เป็นความเชื่อตำนานที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย ได้แก่ ความเชื่อตำนานพญานาค ความเชื่อเกี่ยวเวทมนตร์คาถา เทวดานางฟ้าป่าหิมพานต์ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ เกิดเป็นการแสดงของคณะเพชรจรัสแสงหรือสินค้าทางวัฒนธรรมได้แก่ การแสดงพญานาค การแสดงสักยันต์ การแสดงหิมพานต์ การแสดงกินรี เป็นต้น โดยเด่นชัดการแสดงพญานาค สร้างบรรยากาศดนตรีภาคอีสาน ทำให้เกิดความน่าสนใจด้วยการสร้างอุปกรณ์ประกอบการแสดงเป็นหุ่นพญานาคยาว 5 เมตร ใช้คนเซ็ด 6 คน เสมือนพญานาคมีชีวิตจริงขึ้นมา

1.5 เรื่องราวเนื้อหาทั่วไป ที่ขึ้นอยู่กับลูกค้าตามที่ต้องการอาทิเช่น งานเกษียร งานเปิดตัวสินค้า งานเฉลิมฉลองสินค้า เป็นต้น รูปแบบการแสดงจึงลักษณะนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่เป็นไม่เป็นเรื่องราวแต่จะมีเนื้อหา คำร้อง ที่จะเล่ากล่าวถึงเรื่องนั้นๆ แล้วเป็นการร่ายรำระบำแบบไม่มีเรื่องราว

การสร้างการแสดงหรือสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง อันเพชรจรัสแสงสร้างให้เข้าใจง่ายแต่ให้มีความแตกต่างโดดเด่นครอบคลุมแต่กวางตรงตามงานลูกค้าให้ได้มากที่สุด อันเป็นฐานคิดจากตัวอัน เพชรจรัสแสง นำสิ่งที่มีอยู่และพบเจอมาใช้ให้เป็นทุนสนับสนุนในกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า อย่างที่อัน เพชรจรัสแสงใช้นาฏศิลป์ดนตรีไทยมาเป็นทุนทางวัฒนธรรม ที่ได้สะสมองค์ความรู้ประสบการณ์มาสร้าง อันแสดงให้เห็นเข้าใจในบริบทของสังคมที่บริโภคการแสดงในเนื้อหาประเภทต่าง ๆ ได้ แม้เป็นสิ่งที่ถูกจัดสร้างขึ้นต่อผู้ชมการแสดง ซึ่งสร้างความสอดคล้องกับผู้ชมในการแสดงนัยยะบางอย่าง เช่นการรักชาติ เชื้อชาติถิ่นกำเนิด เป็นต้น

ผู้ศึกษาจึงทำการสัมภาษณ์บุคคลในแนวคิดอนุรักษ์นิยม ความคิดเห็นต่อการปรับตัวของเพชรจรัสแสง จากการสัมภาษณ์บุคคลในทางนาฏศิลป์ไทย พิชญ์ ยอดเนรแก้ว ผู้อนุรักษ์สืบทอดนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม ให้ความคิดเห็นการปรับตัวของคณะเพชรจรัสแสงว่า (พิชญ์ ยอดเนรแก้ว, 2561)

“เพชรจรัสแสงการปรับตัวเป็นไปตามรสนิยมและถูกกำหนดด้วยผู้ว่าจ้าง เพชรจรัสแสงจะถ่ายถอดออกมาที่ง่ายเพื่อผู้ชมดูง่าย ปรับการแสดงให้เข้ากับลูกค้า นาฏศิลป์ไทยดั้งเดิมเข้าถึงยากหากปราศจากความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางด้าน

นาฏศิลป์ไทย ฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้นาฏศิลป์ไทยแบบอนุรักษ์รู้สึกได้ ไม่ได้กลัว จะสูญหายหรือทำลายความเป็นนาฏศิลป์ เพราะต้องการของแท้ ความงามอย่าง แท้จริงก็มาหาผู้ได้ที่โรงละครแห่งชาติ โดยทำหน้าที่แสดงอนุรักษ์การแสดงได้กว่าอยู่ แล้ว เพราะนาฏศิลป์ไทยดั้งเดิมเข้าถึงยากหากปราศจากความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ทางด้านนาฏศิลป์ไทย”

เช่นเดียวกับ สุรัตน์ จงดา (สุรัตน์ จงดา, 2561) ได้กล่าวว่า ในการปรับเปลี่ยนไม่ได้ ทำให้ความดั้งเดิมที่มีอยู่หายไปใน หากลดทอนความยุ่งยากของการแสดง ง่ายต่องาน แต่ละโอกาส โดยถูกจำกัดด้วยเรื่องของเวลา ซึ่งชี้ชัดว่าไม่มีการแสดงไหนปรับไม่ได้ หากหาของแท้ต้องเป็นหน้าที่ ของกรมศิลปากร โดย ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ฐานะศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) แสดงความคิดเห็นสนับสนุนต่อการนำนาฏศิลป์ไทยถูกนำหยิบมาใช้ในบริบทเชิง เศรษฐกิจที่เป็นการปรับตัวว่า “สังคมสมัยนี้มีความหลากหลาย สามารถทำได้จากการที่จะนำ นาฏศิลป์ไทยไปสร้างมูลค่า แต่ต้องสร้างมุมให้เห็นชัดเจน ความสำคัญ คุณค่า ซึ่งนาฏศิลป์ร่วม สมัยสามารถขายได้แต่จะต้องผสมผสานอย่างไรให้ผู้ชมได้รับรู้เห็นความเป็นของแท้ในนาฏศิลป์ไทย ตามรสนิยมของผู้ชม” (ศุภชัย จันทร์สุวรรณ, 2561)

ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นได้ว่าความคิดเห็นบุคคลทางด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นไปในลักษณะ เดียวกัน การยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ไทย จากการปรับบางอย่างในการแสดงนาฏศิลป์ ตามบริบทของสังคมที่มองได้จากการนำวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยไปขายที่นำไปสู่การสร้างเอกลักษณ์ ให้กับตัวสินค้าทางวัฒนธรรม แต่ต้องอยู่ในรากฐานของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยโดยจะต้องให้ ความสำคัญต่อคุณค่า ความดั้งเดิมของการแสดง อย่างคณะเพชรจรัสแสงยังคงเรื่องราวการแสดงที่มี นัยยะของการเชิดชู ความสำคัญของวัฒนธรรมที่หยิบยกมาให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้ข้อมูล จากการสัมภาษณ์บางครั้งการปรับตัวหรือการปรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยอาจไม่จำเอนไป ฐานะการ นำวัฒนธรรมมาเป็นสินค้า ความเป็นดั้งเดิมอาจเป็นสินค้าได้เช่นกัน

2. นาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทย วัตถุประสงค์สำคัญของกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม เป็น ลักษณะสัมผัสได้ด้วยสายตาจากการร่ายรำ รูปแบบสื่อสารกับผู้ชมในสิ่งที่ต้องการจะสื่อถึงโดย ความหมายจากท่าทาง นาฏศิลป์ไทยเดิมจะมีลักษณะเป็นนาฏศิลป์แบบประเพณีนิยมหรือแบบฉบับ ที่รู้จักกันในแบบฉบับกรมศิลปากร หน่วยงานของภาครัฐที่ดูแลศิลปวัฒนธรรมแขนงนี้ มีการสืบทอด สิ่งสมจนเกิดเป็นองค์ความรู้มายาวนาน ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมที่แสดง เครื่องแต่งกาย ดนตรี และองค์ประกอบการแสดงอื่น ๆ

ในการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง อุ่ม เพชรจรัสแสงเป็นผู้ออกแบบท่ารำจากการที่มีทักษะทั้งทางด้านนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย เลือกหยิบมาใช้เพียงอย่างเดียวในฉบับนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมมาเป็นวัตถุดิบ ทู่นทางวัฒนธรรมใส่ในกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า คือ “นาฏยศัพท์” หรือ “ท่ารำ” ท่าทางการแสดงรำรำผ่านการใช้ส่วนต่างๆของร่างกาย ได้แก่ มือ เท้า ลำตัว คอ โดยนาฏยศัพท์ที่คณะเพชรจรัสแสงยึดเป็นหัวใจหลักของการแสดงก็คือ การจับมือและการตั้งวง สามารถรับรู้ได้ทันทีว่านั่นคือนาฏศิลป์ไทย

ความสำคัญของนาฏยศัพท์หรือท่ารำนั้น สิ่งนำเสนอให้เห็นความดั้งเดิมในนาฏศิลป์ไทยที่หยิบมาใช้ ยึดเป็นโครงสร้างหลักของการแสดงรวมถึงการแสดงความรู้สึกผ่านจากหลักของการรำหรือแบบฝึกหัดเบื้องต้นหลักสูตรนาฏศิลป์ไทยเรียกว่า “แม่บทใหญ่” ซึ่งก็มี “แม่บทเล็ก” มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติประจำปีพุทธศักราช 2557 สาขาศิลปการแสดง รายการที่ 8 เดิมเป็นชุดการแสดงเอกเทศในการแสดงรำเบิกโรงเรื่อง นาฏราช มีความยาวเกินไปทำให้ไม่นิยมนำมาแสดง จึงถูกนำไปใส่หลักสูตรเพื่อการศึกษาวิชานาฏศิลป์(กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

ผลวิจัยในวัตถุดิบทางวัฒนธรรม ผู้ศึกษาวิเคราะห์เห็นว่า นาฏยศัพท์ที่คณะเพชรจรัสแสงตรงในแม่บทใหญ่ เพราะว่ามีจำนวนท่ารำถึง 64 ท่า ครอบคลุมในการรำนานาฏศิลป์ไทย โดยมีความสัมพันธ์กับการผลิตก็คือ ประเด็นสำคัญนาฏยศัพท์ฐานะวัตถุดิบทางวัฒนธรรมเป็นภาษาสื่อสารของนักแสดงนาฏศิลป์คณะเพชรจรัสแสง และใช้ในการพัฒนาอัตลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสงคงความเป็นดั้งเดิมต่อยอดเป็นทุนที่นำมาใช้ มีลักษณะท่ากายภาพเป็นท่าทางแต่ละท่ามีชื่อกำหนดเรียกและมีความหมายนัยยะเพื่อเลือกใช้ให้ตรงกับความหมาย เนื้อหา เรื่องราวของการแสดง

นาฏยศัพท์ที่ถูกมาใช้เป็นวัตถุดิบทางวัฒนธรรม ชื่อเรียกตามแม่บทใหญ่มีดังนี้ ท่าเทพนม ปฐม พรหมสีหน้า สอดสร้อยมาลา ช้านางนอน ผาลาเพียงไหล่ พิศสมัยเรียงหมอน กังหันร่อน แยกเต้าเข้ารัง กระจ่ายชมจันทร์ จันทร์ทรงกลดพระรถโยนสาร มารกลับหลัง เยื้องกายอุยฉายเข้าวัง มังกรเลียบถ้ำ กิन्नรรำ ช้างประสานงา ท่าพระรามากองศิลป์ ภมรเคล้า มัจฉาชมวาริน หลงไหลได้สิ้น หงส์ลินลา ท่าสิงโตเล่นหาง นางกล่อมตัวรำยั่ว ชักแบ่งผัดหน้า ลมพัดยอดตอง บังสุริยา เทราเล่นน้ำ บัวชูฝัก นาคาม้วนหาง กวางเดินดง พระนารายณ์ขว้างจักร ช้างหว่านหญ้า หนุมานผลาญยักษ์ พระลักษณะแผลงอิทธิฤทธิ์ กิन्नรพ้อนฝูง ยูงพ้อนหาง ชัดจางนางทำนายสารถี ตระเวนเวหา ชีม้าศิลิ ตีโชนโยนทัพ งูขวิดค้อน รำกระบี่สี่ท่า จีนสาวไส้ ท่าเชนิรำไม้ทิ้งขอน เมขลาถ่อแก้ว กลางอัมพร กิन्नรเลียบถ้ำ หนังกาไฟ ท่าเสื่อทำลายห้าง ช้างทำลายโรง โจงกระเบนตีเหล็ก แทงวิไสย กรดสุเมรุ เครือวัลย์พันไม้ ประลัยวาตยั้งคิด ประดิษฐ์

ท่า กระหวัดเกล้า ชีมน้ำเลียบค่าย กระต่ายตองแล้ว และซึกซอสามสาย (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

จากการลงพื้นที่ผู้ศึกษาสังเกตเห็นท่ารำหรือนาฏยศัพท์ที่ใช้บ่อยที่สุด จึงจะตัวอย่าง จำนวน 5 ท่า ได้แก่ พรหมสี่หน้า ช่างนางนอน ผาลาเพียงไหล่ และ กลางอัมพร(สอดสูง) ลักษณะทางกายภาพดังนี้

ภาพที่ 6 พรหมสี่หน้า มือทั้งสองหงายมือ ตั้งแขนขนานอยู่ด้านหน้ามอง 45 องศา ปลายนิ้วชี้ลง

ภาพที่ 7 ช่างนางนอน มือด้านใดด้านหนึ่งตั้งวงระดับชายพก อีกมือหงายมืออยู่ลำตัว

ภาพที่ 8 ผาลาเพียงไหล่ มือด้านหนึ่งอยู่ข้างลำตัวปลายนิ้วชี้ลงพื้นงอแขนอีกมือตั้งวง
ระดับศีรษะ

ภาพที่ 9 กลางอัมพร (สอดสูง) มือด้านใดด้านหนึ่งตั้งหงายมือระดับศีรษะ งอแขนระดับ
45 องศา อีกมือตั้งวงด้านข้างลำตัวแขนตั้ง

ส่วนการนำนาฏยศัพท์มาเป็นวัตถุศึกษาทางวัฒนธรรมคณะเพชรจรัสแสงนำมาพัฒนาต่อ ยอดสู่อัตลักษณ์ในรูปแบบการแสดงรับเอาวัฒนธรรมการแสดงตะวันตก จากการใช้นาฏศิลป์ไทยมา ประยุกต์สร้างสรรค์ใหม่ให้เกิดรูปแบบการแสดงใหม่ ทำให้เกิดเป็น “นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” โดยใช้ ทักษะมาผสมผสานดังนี้

การเคลื่อนไหวในแบบนาฏศิลป์ตะวันตก ปรับเอาการเคลื่อนไหวของร่างกายใหม่ให้ เข้ากับการแสดงนาฏศิลป์ไทย ส่วนใหญ่แล้วนาฏศิลป์ไทยจะเคลื่อนไหวช้าและท่วงท่าบรรจง คณะ เพชรจรัสแสงสร้างภาพของการแสดงถ่ายทอดผ่านนักแสดงให้มีความรวดเร็วกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว และความแข็งแรง ซึ่งจะมีความอ่อนช้อยงดงามของนาฏศิลป์ไทย โดยการเคลื่อนไหว ที่รับวัฒนธรรมตะวันตกมา มี 2 รูปแบบ คือ การเคลื่อนไหวทำร่าอยู่ๆกับทำร่า ร่า เช่น กระโดด หมุนตัว กระโดดสลัดขา ลูกนั่ง การยกขา ถีบเท้า ยันขาส่งหลัง กระโดดลูกนั่ง เป็นต้น

และการเคลื่อนไหวท่ารำแบบเคลื่อนที่ เปลี่ยนจุดตำแหน่งไปอีกตำแหน่งโดยจะขึ้นอยู่กับส่วนเท้าเป็นสำคัญ ก้าวออกไปตามลักษณะต่าง ๆ เช่น การวิ่งไปพร้อมกับท่ารำ การสไลด์เท้า สเต็ปเท้า เป็นต้น และเทคนิคการแสดงยกตัว โดยทักษะการต่อตัวมีคนเป็นฐานยกอีกคนเพื่อให้มีระดับที่สูงขึ้น สามารถเห็นชัดเจนเพื่อสร้างมิติในการแสดง เมื่อได้ผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทยกับการแสดงแบบวัฒนธรรมตะวันตก ผลที่ออกมาจะเป็นชุดหรือเป็นเซต นับจังหวะเป็นเลข 1 – 8 แล้วตามความยาวที่ต้องการ โดยมีความแตกต่างจากแบบนาฏศิลป์ไทยไม่เป็นชุดหรือเซต จะเป็นท่าเรียงลำดับจากระดับท่าสูงและไปต่ำลง หรือต่ำลงไล่ระดับไปท่าสูง ส่วนในการนับจังหวะของนาฏศิลป์ไทยจะนับตามจังหวะหน้าทับตะโพนเครื่องดนตรีไทย เช่น จะ โจง จะ ทิง โจง ทิง , ตู้บ ทิง ทิง ตู้บ ทิง ทิง หรือจังหวะ ฉิ่งฉับ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) กล่าวถึงในกระบวนการท่ารำของคณะเพชรจรัสแสง มีการคงความงาม อัตลักษณ์ตามแบบฉบับนาฏศิลป์ไทยแบบราชสำนัก ผนวกกับความเคลื่อนไหวท่าเชื่อมด้วยลีลาแบบสากลให้เกิดความตื่นตากับผู้ชม ด้วยสายตาผู้ชมจะได้รับความแปลกใหม่ สื่อความเป็นนาฏศิลป์ไทย ลักษณะท่ารำกระบวนการท่าแบบรำไทยได้อย่างชัดเจนในลักษณะของนาฏยศัพท์ถูกต้องตามแบบจารีตอยู่บนพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย แต่ในทางความงามของนาฏศิลป์ไทย จะต้องประณีต อ่อนช้อย บางครั้งอาจเร็วเกินไปสำหรับการชมการแสดงในหนึ่งครั้ง จำเป็นต้องคำนึงเมื่อสร้างการแสดงให้คงความสวยงามของท่าทางให้ครบถ้วนเมื่อออกแสดงกับผู้ชม ไม่รวดเร็วจนเกินไปหรือช้าจนเกินไป เพราะเมื่อถ่ายทอดสู่สายตาผู้ชมจะทำให้ผู้ชมรู้สึกอึดอัดได้ เมื่อมองในฐานะนักแสดง รู้เหนื่อยแทนที่ต้องแสดงอย่างรวดเร็ว แม้มีการปรับให้เข้าสนิยมของคนทั่วไปที่ชื่นชอบความสนุกสนานรวดเร็ว มีการจัดการจัดวางได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของสังคม (ศุภชัย จันทร์สุวรรณ, 2561)

ส่วน พิชญ์ ยอดเนรแก้ว กล่าวถึงสินค้าทางวัฒนธรรมเพชรจรัสแสงว่า เพชรจรัสแสงไม่ได้หนีจากความดั้งเดิม แต่ปรับให้เข้ากับงานลูกค้าที่ต้องการขายงานให้ได้ ใช้การดูแบบเพลิตเพลินมาตัดสิน ขายความเป็นนาฏศิลป์ไทยผ่านความร่วมมือ เน้นการเคลื่อนไหวแบบการแสดงร่วมสมัยตะวันตก บางครั้งคณะเพชรจรัสแสงเกินความงามทางกายวิภาคมากเกินไป ที่จะเน้นภาพความแข็งแรงสนุกสนาน รวดเร็ว ที่คาดว่าถูกจริตของผู้ชม โดยต่ออีกว่า การขายสินค้าทางวัฒนธรรมประเภทนี้ความเห็นส่วนตัว ไม่จำเป็นต้องปรับเสมอไป เพราะคนส่วนใหญ่มักตั้งอคติว่าน่าเบื่อ เชื่องช้า ซึ่งตัวของการแสดงนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมก็มีสนุกสนาน รื่นเริงเช่นกัน ไม่จำเป็นต้องเน้นไปทางการเดินแบบตะวันตกอย่างเดียว นั่นก็ขึ้นอยู่กับผู้กำกับการแสดงจะคัดสรรการแสดงแบบใดมาสู่ผู้ชม(พิชญ์ ยอดเนรแก้ว, 2561)

จากความคิดเห็นทำให้เห็นว่า มีความคิดเห็นไปทิศทางเดียวกันในความคิดการกระบวนการท่ารำของคณะเพชรจรัสแสง ยังปรากฏการใช้รากฐานของนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมจากการ

เลือกใช้ในวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมนาฏศิลป์ เรื่องของท่ารำ นาฏยศัพท์แต่สิ่งที่โดดเด่นขึ้นมา นั้น คือ เพชรจรัสแสงมีแนวคิดเน้นการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว สนุกสนาน เช่นการหมุนตัวอย่างรวดเร็ว การลุกนั่ง การถีบขา ลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อที่จะสร้างให้คนสังคมนับว่านาฏศิลป์ไทยไม่ได้เชื่องช้า หลีกหนีความน่าเบื่อ ลดทอนในความเป็นนาฏศิลป์ไทยในบางส่วน ทั้งนี้ได้อิทธิพลจากภัทราวดีเธียเตอร์จากการผนวกองค์ความรู้นาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมที่ อุ่ม เพชรจรัสแสงเป็นผู้กำกับดูแล แต่อีกมุมจากความคิดเห็นว่าต้องอยู่รากฐานของความงามประเพณีนาฏศิลป์ไทย ดังนั้นทำให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้สามารถทำได้หากรู้หลักของนาฏศิลป์ไทยที่มีความงาม ประณีต ละเอียดอ่อนของการแสดง นำมาผสมผสานกับความร่วมสมัยได้ โดยต้องมีความเหมาะสมที่ไม่เกินขอบเขตของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม รู้จักหลักของการประยุกต์ อีกทั้งให้สอดคล้องกับจารีตนาฏศิลป์ไทยจากการทบทวนวรรณกรรม ความสำคัญในรายละเอียด ถือเป็นหลักจรรยาบรรณของศิลปินทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่ต้องคำนึงถึงคุณค่าของวัฒนธรรม

3. ดนตรีไทยและคีตศิลป์ไทย

วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรม ที่เป็นส่วนหนึ่งที่มาสนับสนุนการรำรำ โดยสื่อสารอารมณ์กับผู้ชมผ่านทาง การได้ยิน ตามเนื้อหาเรื่องราวประกอบการแสดง ทั้งนี้คณะเพชรจรัสแสง วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมในดนตรีที่เลือกมาใช้เครื่องดนตรีวงปี่พาทย์ เลือกใช้เครื่องมือบางชิ้นเท่านั้นมาใช้ ที่เอกลักษณ์โดดเด่นทางกายภาพและลักษณะคุณสมบัติตรงตามต้องการในคุณภาพเสียง นำมาผสมกับดนตรีสากล สร้างอรรถรสในการฟังรู้สึกทันสมัยไปแนวทางเดียวกัน

เครื่องดนตรีไทยที่ อุ่ม เพชรจรัสแสงเลือกใช้ เป็นประเภทเครื่องดีและเครื่องเป่า โดยใช้หน้าที่ในรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน เพื่อเกิดความเป็นอัตลักษณ์ทางด้านดนตรีไทยของคณะเพชรจรัสแสง มีอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ เครื่องดนตรีดำเนินทำนอง และเครื่องดนตรีให้จังหวะ ซึ่งเครื่องดนตรีไทยที่นำไปใช้ตามลักษณะผู้ศึกษาแบ่งไว้ดังนี้

เครื่องดนตรีดำเนินทำนอง ให้ทำนองเสียงเพลง แสดงถึงความรู้สึกที่ต้องการสื่อสารตามเนื้อหาเรื่องราวของการแสดง ซึ่งการนำประยุกต์กับด้วยเครื่องดนตรีสากล ช่วยส่งให้เครื่องดนตรีที่เลือกมาใช้โดดเด่นมากยิ่งขึ้น เครื่องดนตรีดำเนินทำนอง ดังต่อไปนี้

ระนาดเอก: ประเภทเครื่องตีวิวัฒนาการมาจากกรับ ถูกประดิษฐ์ให้มีขนาดลดหลั่นกัน ทำรางรองอุ่มเสียง ใช้เชือกร้อยไม้กรับขนาดต่าง ๆ กันนั้นให้ติดกัน ชิงไว้บนรางใช้ไม่มีตะกั่วผสมกับซี่ผึ้งมาถ่วงเสียงโดยนำมาติดหัวท้ายของไม้กรับนั้นให้เกิดเสียง เรียกไม้กรับที่ประดิษฐ์เป็นขนาดต่าง ๆ กันนั้นว่า ลูกระนาด

ฆ้องวง: ประกอบด้วยลูกฆ้องและวงฆ้อง ลูกฆ้องมี 16 ลูกทำจาก เรียงจากลูกเล็กด้านขวา วงฆ้องสูงประมาณ 24 เซนติเมตร ใช้หวายโป่งทำเป็นราง ให้หวายเส้นนอกกับเส้นในห่างกัน 14-17 เซนติเมตร ใช้หวาย 4 อัน ด้านล่าง 2 อันขุดเป็นวงขนานกัน เว้นที่ไว้ให้นักดนตรีเข้าไปบรรเลง

ปี่: ทำด้วยไม้จริงเช่นไม้ชิงชันหรือไม้พยุง กลึงให้เป็นรูปบานหัวบานท้าย ตรงกลางป่อง เจาะภายในให้กลวง ทางหัวของปี่เป็นช่องรูเล็กส่วนทาง ปลายของปี่ ปากรูใหญ่ใช้ชั้นส่วนหัว เรียก *ทวนบน* ส่วนท้ายเรียก *ทวนล่าง* ตอนกลางของปี่ เจาะรูนี้สำหรับเปลี่ยนเสียงลงมาจำนวน 6 รู สามารถเป่าได้เสียงตรง 24 เสียง กับเสียงควงหรือเสียงแทนอีก 8 เสียง รวมเป็น 32 เสียง

ขลุ่ย: ประเภทเครื่องเป่าชนิดไม่มีลิ้น ทำจากไม้รวกปล้องยาวๆ ด้านหน้าเจาะรูเรียงกัน สำหรับปิดเปิดเพื่อเปลี่ยนเสียง ตรงที่เป่าไม่มีลิ้นแต่มีดาก ซึ่งทำด้วยไม้อุดเหลาเป็นท่อนกลมๆยาว ประมาณ 2 นิ้ว สอดลงไปอุดที่ปากของขลุ่ย แล้วบากด้านหนึ่งของดากเป็นช่องสี่เหลี่ยมเล็กๆ เราเรียกว่า ปากนกแก้ว

เครื่องดนตรีให้จังหวะ เป็นสร้างจังหวะ ระดับความซ้ำเร็วของเพลง ให้ตรงตาม อารมณ์ของการแสดง เช่น ความยิ่งใหญ่ รวดเร็ว ดุดัน หนักแน่น เป็นต้น เครื่องดนตรีลักษณะนี้ คณะเพชรจรัสแสงนำช่วยสร้างความหนักแน่นของความสุขหรือในการฟัง และช่วยเป็นเครื่องดนตรี ช่วยสำหรับนักแสดงที่ต้องยึดจังหวะ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญเพื่อไม่ให้สร้างความพร้อมเพรียงในการแสดง อีกด้วย เครื่องดนตรีให้จังหวะมีดังนี้

กลองศึก: กลองใหญ่ที่มีขนาดใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลาง 150 ซม. สมัยโบราณมีความสัมพันธ์ใช้ส่งเสียงสัญญาณในการรบ

ตะโพน: เครื่องดนตรีซึ่งด้วยหนัง ตัวตะโพนทำด้วยไม้สักหรือไม้ขนุน ถักด้วยหนังที่ตีเกลียวเป็นเส้นและพันตรงกลางเรียกว่า รัดอก มีเท้ารองให้ตัวตะโพนวางนอนอยู่บนเท้า ใช้ฝ่ามือซ้ายขวาตีได้ทั้งสองหน้า ใช้สำหรับประกอบจังหวะผสมอยู่ในวงปี่พาทย์ ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับต่าง ๆ

เปิงมาง: ลักษณะเป็นกลองขนาดต่างกัน 7 ลูกผูกเป็นราวในชุดเดียวกัน เรียงจากใหญ่ไปหาเล็ก ตัวกลองซึ่งด้วยหนังสองหน้า คอกเป็นรูปเกือบครึ่งวงกลม เปิงมางคอกใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์มอญ

กลองทัด: กลองสองหน้าขนาดใหญ่ ขึ้นหน้าทั้งสองข้างด้วยหนังวัวหรือหนังควาย ตีด้วยหมุด หุ่นกลองทำจากไม้เนื้อแข็ง อยู่ในวงปี่พาทย์

ฉิ่ง ฉาบ: เครื่องประกอบจังหวะ ทำมาจากเครื่องทองเหลือง อยู่ในวงเครื่องสาย วงปี่พาทย์ หรือวงมโหรี

เครื่องดนตรีไทยที่เลือกมาเป็นวัตถุบทางวัฒนธรรมในกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม และเครื่องดนตรีสากลมาพัฒนาต่อยอดสร้างอัตลักษณ์ โดยทางหัวหน้าคณะเพชรจรัสแสงเป็นเลือกหยิบมาใช้ ได้แก่

คีย์บอร์ดไฟฟ้า: เครื่องดนตรีประเภทลิ้ม มีแป้นกดเสียงโน้ตมีรูปร่างคล้ายกับแป้นกดเสียงโน้ตของเปียโน ต้องอาศัยพลังงานไฟฟ้าสำหรับระบบการทำงาน

กีตาร์ไฟฟ้า: จัดเป็นพวก**เครื่องสาย** มักจะเล่นด้วยนิ้วมือซ้าย และดีดด้วยนิ้วมือขวา หรือใช้ปิ๊กดีดกีตาร์ เสียงของกีตาร์นั้นเกิดจากการสั่นสะเทือนของสาย

เบส: **เครื่องสาย**ลักษณะเดียวกันกับกีตาร์ เมื่อดีดสั่นสะเทือนของสาย มีเสียงทุ้ม

กลองชุด: เป็น**เครื่องดนตรี**ประเภทตีกระทบ ประกอบด้วย**ตัวกลอง** และ **ฉาบ** จำนวนหลายใบ และใช้ไม้กลองเพื่อตีควบคุมจังหวะมีเสียงหนักแน่น

ภาพที่ 7 วงดนตรีคณะเพชรจรัสแสง

เครื่องดนตรีของคณะเพชรจรัสแสงเป็นส่วนหนึ่ง สามารถทำให้ผู้ชมเกิดภาพจำง่ายด้วยเครื่องดนตรีประกอบการแสดงที่ตายตัว ง่ายกว่าการแสดงที่ต้องมีพลวัตปรับเปลี่ยนตลอดเพื่อให้ภาพซื่อนำไปแก้ผู้ชม ในขณะที่เครื่องดนตรียังใช้เครื่องมือเดิม เป็นพื้นฐานของการพัฒนาการแสดงนำไปใช้ได้หลากหลายรูปแบบ และเครื่องดนตรีที่นำไปใช้บางชิ้น เช่น กลองศึก ฉ่องวง เป็นเครื่องดนตรีที่คณะเพชรจรัสแสงคิดค้นดัดแปลงขึ้นจากของเดิม ถือได้ว่าได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสงด้วย

นอกจากเครื่องดนตรีประกอบการแสดงแล้ว วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมที่มาช่วยเสริมบรรยากาศของการแสดงอีกอย่างคือการขับร้องหรือ “คีตศิลป์ไทย” หน้าที่มาช่วยในการสื่อความหมายทางภาษาจากการขับร้องเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจง่ายและเข้าใจถึงความรู้สึกอารมณ์ของนักแสดงกระทั่งนักดนตรี ในการขับร้องตำแหน่งของการขับร้องจะอยู่ในช่วงแรกนำเข้าสู่การแสดงเพื่อนำมาเป็นตัวเกริ่นปลุกอารมณ์ของผู้ชมเกิดความคล้อยตามกับภาพปรากฏทางสายตา ผู้ประพันธ์บทขับร้องคือ นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์

คีตศิลป์ไทยถูกหยิบมาเป็นเครื่องมือในวัดดุสิตทางวัฒนธรรม ได้แก่ การขับเสภา เหมเรือ สรรภัญญะ และทำนองกราว โอกาสที่นำมาใช้ก็จะแตกต่างกันไปตามเนื้อหาของการแสดง โดยจะเลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรืออาจใช้ 2 อย่างในการแสดงเดียวกันแต่จะอยู่ในช่วงการแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขับเสภา มาจากการขับร้องเรื่องขุนช้างขุนแผน ขับลำนำเป็นทำนอง ให้อารมณ์ของความขลัง โดยการขับจะเน้นคำร้องให้เสียงกระซอกเสมือนการเน้นคำร้อง บทขับเสภาก็เป็นบทที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่สำหรับการแสดงนั้นไป ส่วนใหญ่การขับเสภาจะอยู่ในรูปแบบการแสดงหรือสินค้าทางวัฒนธรรมในหมวดของความเชื่อ คือ การแสดงชุดนาคาพญานาคราชและการแสดงชุดสักยันต์ เนื้อหาขับเสภา ดังนี้

การแสดงชุด นาคาอวยชัย

สิบห้าค่ำเดือนสิบเอ็ดเสด็จพรราชา

เทพนาคาสาธการันดาลฉลอง

เลื้อยระบำรำเต้นละเล่นกลอง

นาคคะนองสองฝั่งโขงโยงอัคคี

สำแดงตนพันพิษผ่านบาดาลพิภพ

สยามสยบเคารพนิยามตามดิถี

บวงสรวงฤทธิ์พิษนาคาเพลิงนาคี

แผ่นปฐพีดีอุดมสุขสมบูรณ

การแสดงชุด สักยันต์

เชื้อถือนันยันต์โบราณการศีกกล้า

ประจุฤทธิ์วิทยาอาคมขลัง

ไสยเวทย์เดชภูตผีเพิ่มพลีพลัง

แฝงเนื้อหนังฝังกายสู้ศาสตรา

พิธีกรรมอันล้ำลึกสำนึกแน่น

สืบแบบแผนแมนยำทำคาถา

กองทัพกลองก้องประโคมโหมวิญญา

แรงฤทธิ์ฮามหามนต์ดลบันดาล

โอม สิทธิ ฤทธิ เอหิ ให
 ปลุกเสกใจภักดิ์ทั้งมวลล้วนท้าวหาญ
 คุ่มครองรัฐองค์กษัตราตราบช้านาน
 ปวงภัยพาลมิทานแรงแห่งเลขยันต์

เห่เรือ การร้องเพื่อประกอบการพายเรือแบบอย่างของการเห่เรือหลวง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงประดิษฐ์ ดัดแปลงทำนองเห่เรือหลวงใช้ในการแสดงร่ายรำ แล้วนำมาใช้ประกอบการแสดงละครดึกดำบรรพ์ เรียกว่า “เห่เรือดึกดำบรรพ์” และกองทัพเรือประดิษฐ์เพิ่มเติมขึ้นในงานเห่เรือพระราชพิธีเพื่อเป็นแนวทางการเห่แบบกองทัพเรือ โดยใช้ทำนองเห่เรือหลวงประสมกับการร้องเพลงต่างๆ เช่น เพลงเวสสุกรรม เพลงเต่าเห่ เพลงพม่าเห่ แล้วปรับจังหวะให้เข้ากับการพายเรือ เพื่อความสนุกสนาน เรียกว่า “เห่เรือออกเพลงต่าง ๆ” สำหรับใช้สาธิตแสดงการเห่เรือ และแสดงกระบวนเรือในโอกาสต่าง ๆ

คณะเพชรจรัสแสงจัดทำเห่เรือในแบบฉบับของการแสดงใช้ในการแสดงชุด สักยันต์ ใช้ร้องสรรเสริญสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยทำนองเป็นสอดคล้องกับจังหวะพายเรือ นักแสดงจะจำลองภาพการแสดงเหมือนพายเรือ บริบทใช้ในการแสดงเพื่อเทิดพระเกียรติ ในหลวงรัชกาลที่ 9

การแสดงชุด สักยันต์

ข้าบาทชนชาติไทย	เปรียบเรือใหญ่ในคงคา
คลื่นร้ายกล้ำกลายมา	ต่างมุ่งหน้าฝ่าผองภัย
เดชะพระบารมี	แปดสิบหกปีชันษาชัย
ทรงนำกำกับไทย	ใต้บาทบงสุ์ทรงพระเจริญ

สรภัญญะ ใช้ในการแสดงนาคา กับชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยคณะเพชรจรัสแสงใช้บทประพันธ์ที่อยู่แล้วของภาคอีสานและประพันธ์ใหม่แต่ยังเชื่ออยู่ที่ความเชื่อการนับถือศาสนาอยู่แต่เดิมสรภัญญะ เป็นการสวดในทำนองสังโยค คือ การสวด จังหวะหยุดตามรูปประโยคฉันทลักษณ์ เนื้อหาเกี่ยวข้องกับศาสนา บาบัพญคุณโทษ นิทานชาดก นอกจากนั้นอาจกลอนนำเสนอวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม วรรณกรรมท้องถิ่นของอีสาน เช่น กลอนถามข่าว โอภาปราศรัย เรื่องกลองข้าวน้อย ฆ่าแม่

บทร้องสรภัญญะ กล่าวถึงเรื่องราวของพุทธศาสนา ยกย่องสรรเสริญบุคคลผู้มีพระคุณ ให้ความรู้เกี่ยวกับนิทาน ตำนานพื้นบ้านและเหตุการณ์ปัจจุบัน มุ่งอบรมสั่งสอนให้คนทำความดีมี จริยธรรม พรรณนาธรรมชาติ นิทานพื้นบ้าน ช่วยให้เกิดอารมณ์ผ่อนคลาย มีเรื่องราวสนุกสนาน ก่อให้เกิดความสามัคคี บทเพลงสรภัญญะ จึงเป็นเพลงขับจริยธรรมอย่างแท้จริง การเลือกใช้คำใน เพลงสรภัญญะที่ทำให้เกิดความงามและความไพเราะ จะใช้คำให้สัมผัสทั้งในวรรคและระหว่างวรรค นอกจากนี้ที่โดดเด่นที่สุดก็คือมีการเลือกใช้คำภาษาถิ่นของตนมาประยุกต์กับภาษาไทย

ประเภทของสรภัญญะได้จำแนกไว้ 10 ประเภท คือ บทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการ ไหว้ครูและเคารพบิดามารดา บทคำสอนทางพุทธศาสนาสรรเสริญพระศาสนาและวันสำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา บทที่เป็นคำสอนทางโลก บทสุภาสิตคำพังเพยอุปมาอุปไมย บทที่อยู่ในความสนใจ ของชาวบ้าน บทที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน บทพรรณนาธรรมชาติ บทวรรณกรรมพื้นบ้าน และบทที่มี เนื้อหาเบ็ดเตล็ด(มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, 2560)

การแสดงชุด นาคาอวยชัย

มาลาดวงดอกไม้ มาลาดวงดอกไม้ มาตั้งไว้เพื่อบูชา
 บูชาคุณพระพุทธ บูชาคุณพระพุทธผู้สูงสุดในโลก
 บูชาคุณพระธรรม บูชาคุณพระธรรมผู้ได้นำบำเพ็ญมา
 บูชาคุณพระสงฆ์ บูชาคุณพระสงฆ์ผู้ดำรงพระวินัย
 มาลาดวงดอกไม้ มาลาดวงดอกไม้ มาตั้งไว้เพื่อบูชา

การแสดงชุด ชาตี ศาสน์ กษัตริย์

ศาสนาพาพันทุกซ์	สังคมสุขสืบยุคสมัย
พุทธะพระรัตนตรัย	ประจำใจไทยทุกคน
ชาวคริสต์พร้อมอิสลาม	เครือญาติสยามทั้งสามกุตล
ร่วมเสกสอนพรมงคล	ไทยสาธุชนคนดิงาม

ทำนองกราว ใช้ในการแสดงชุด ชาตี ศาสน์ กษัตริย์ โดยมีเนื้อหาในการสร้างความรู้ ของการรักชาติอยู่ในช่วงชาติ ใช้เปิดการแสดงด้วยจังหวะรวดเร็ว กระฉับ

การแสดงชุด ชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ยกทัพรบศึกกันก็ก๊กอง

ไซโยโห้ร้องกลองกล้าหาญ

สะเทือนสิ้นดินฟ้าท่าทยาน

ตำนานเอกราชชาติไทย

ยังมีความพิเศษในการใส่ลูกเล่นของคณะเพชรจรัสแสง นอกเหนือจากขับร้องหรือคีตศิลป์ไทยแล้ว จะมีบทเนื้อหาให้นักแสดงพูดหรือร้อยแก้วในขณะการแสดงทุกครั้งในการแสดง ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ กล่าวปลุกความรู้ของความเป็นรักชาติของคนไทย

“มาเถิด มา ร่วมรักสามัคคี ทั้งน่องพี่ เหนือกลางอีสานใต้
ถวายแด่ พ่อหลวงของปวงไทย เทิดไท้ ราชัน ขวัญประชา”

โดยแนวคิดได้จากรับจากการถ่ายทอดจากนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ บทเพลงไทยที่ได้ฝึกฝนมาอย่างเข้มข้นตลอดระยะเวลาของการเล่าเรียนจนถึงช่วงของวัยทำงาน อีกทั้งการคิดนอกรอบความคิดเรื่องของคนตรีที่ไร้พรมแดนเขตกัน สามารถจะมารวมหรือผสมวงได้หมดไม่ว่าจะเป็นดนตรีไทยหรือสากล แม้แต่การขับร้องใช้ทำนองเพลงไทยปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันหรือเนื้อหาที่ต้องการสื่อ

ดนตรีประกอบการแสดงของคณะเพชรจรัสแสง วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมหลักที่นำมาเป็นส่วนสำคัญของการทำให้เป็นสินค้า ดนตรีไทยและคีตศิลป์ไทย ความคิดเห็นของ นพคุณ สุดประเสริฐ รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์และผู้เชี่ยวชาญทางดุริยางค์ไทย พบว่า “อัน เพชรจรัสแสงมีการจัดวางสมบูรณแบบด้วยพื้นฐานของนักดนตรีไทย โดยสร้างจากทุนที่ได้สะสมองค์ความรู้มาปรับประยุกต์ให้เกิดมิติใหม่ทางดุริยางค์ศิลป์ สร้างวงผสมเครื่องดนตรีได้ถูกกาลเทศะเป็นมืออาชีพ ประยุกต์ใช้ดนตรีและคีตศิลป์สื่อสารเนื้อหาแก่ผู้ชมได้อย่างดีเยี่ยม แม้จะไม่ใช้การบรรเลงแบบดนตรีไทยดั้งเดิมแต่กลวิธีเล่นเป็นแบบร่วมสมัย ไม่ตั้งข้อจำกัดให้กับตัวเอง สร้างแนวทางแตกแขนงไปจากเดิม โดยในมุมมองของนักวิชาการดนตรีไทยและคีตศิลป์ถือว่าเป็นช่องทางให้เป็นที่รู้จัก เนื่องจากวงดนตรีไทยหรือคีตศิลป์ไทย อยู่ในวงแคบเฉพาะกลุ่ม ประยุกต์ปรับคำร้อง ทำนอง ระดับเสียงดนตรีไทย ให้ฟังง่ายนุ่มนวลจากปกติของดนตรีไทยที่เน้นเต็มเสียงจังหวะอย่างชัดเจน อย่างยิ่งเรื่องจารีตของการขับร้องคีตศิลป์ไทยคณะเพชรจรัสแสง ไม่ว่าจะเป็น ขับเสภา เเห่เรือ สรภัญญะ เลือกลงใช้ได้อย่างถูกต้องของการเลือกประเภทคำประพันธ์ไทยมาใช้กับการร้องได้อย่างถูกต้อง” (นพคุณ สุดประเสริฐ, 2561)

เป็นมุมมองกล่าวถึงเพชรจรัสแสงลักษณะของการสร้างพื้นที่ของทางด้านดนตรีและคีตศิลป์ไทยให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น นพคุณ สุดประเสริฐ กล่าวถึงในเชิงการต่อยอดจากการศึกษา ซึ่งปรากฏว่า อัน เพชรจรัสแสง คงอัตลักษณ์ของด้านดนตรีและคีตศิลป์ไทยจากการเลือกใช้วัสดุเดิมไม่หลีกเลี่ยงจากฐานเดิม เพียงปรับมาเล่นร่วมกับดนตรีสากล สุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ หนึ่งในสมาชิกคณะเพชรจรัสแสงและเป็นผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร กรมศิลปากร กล่าวว่า “ถ้าหากในเชิงอนุรักษ์ของการแสดงนาฏศิลป์ดนตรีนั้น หน่วยงานของภาครัฐ ปฏิบัติได้ดีเยี่ยมอยู่แล้ว ดังนั้นในบริบทของเอกชนจะต้องพัฒนาต่อยอดจากฐานเดิมมากกว่าจะย้อนซ้ำกับหน้าที่ของภาครัฐ ดึงดูดความน่าสนใจเมื่อเข้าสู่ในระบบเศรษฐกิจ จึงเป็นพัฒนาการของการแสดงนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ก็มีในบางกลุ่มที่เห็นด้วย กับการมาเล่นดนตรีในลักษณะนี้ มันก็ขึ้นอยู่กับรสนิยมความชอบแต่ละบุคคล” (สุวัฒน์ อรรถกฤษณ์, 2560)

จากความคิดเห็นผู้ศึกษาจึงสังเกตได้ว่า ทางด้านดนตรีไทยและคีตศิลป์ไทยนำมาสู่จุดแข็งของคณะเพชรจรัสแสง สร้างสรรค์อีกมาได้หลากหลายแล้วโดดเด่นด้วยคุณภาพจากบุคลากรเฉพาะด้านเครื่องมือแต่ละชิ้น จนเมื่อเห็นเครื่องดนตรีจัดตั้งอยู่บนเวทีสามารถระบุได้เลยว่านั่นคือคณะเพชรจรัสแสง เอกลักษณ์แม้กระทั่งในการจัดวางตำแหน่งเครื่องดนตรี ไม่ได้หลีกเลี่ยงความเป็นไทยที่สังคมมักมองว่า เชย ช้า หรือล้าสมัย กลับมาใช้เพิ่มเติมอรรถรสด้วยดนตรีสากลที่เข้าใจกับรสนิยมคนไทยสังคมนวมทั้งความจัดการที่ตื่นเต้นเร้าใจผู้ชมจากการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาอัดใช้โครงสร้างของดนตรีไทยมาเป็นหลักการสร้างการแสดง โดยมีเงื่อนไขปรับเนื้อหาให้เข้าสถานการณ์งานต่างๆ แต่ยังมีเนื้อหาที่คอยเชิดชูอย่าง ความรักชาติ ความเชื่อ เป็นต้น

4. เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง

องค์ประกอบสำคัญในการสนับสนุนการแสดงของคณะเพชรจรัสแสง โดยผู้ดูแลควบคุมคือ อุ้ม เพชรจรัสแสง ในการจัดทำเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง จัดทำสะสมเก็บมาเรื่อยๆ ตลอดตั้งแต่รวมกลุ่มถึงปัจจุบัน ซึ่งในช่วงแรกนั้นใช้วิธีในการสั่งตัดร้านตัดเสื้อผ้าทั่วไปตามรูปแบบที่ต้องการ ภายหลังมานี้ตัดเย็บด้วยตัวเองในการประหยัดทุนการทำเสื้อผ้าสวมใส่ ส่วนในการจัดหาวัสดุ อุ้ม เพชรจรัสแสง สรรหาในแหล่งรวมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแสดง ได้แก่ พาหุรัด และ สำเพ็ง กลวิธีของการเลือกซื้อจะเดินเสาะหาวัสดุที่ต้องการให้ทั่วก่อนตัดสินใจซื้อตามประเภทที่ต้องการ เช่น ผ้าไหม ผ้าซิฟอง ผ้าไหมจีน เครื่องประดับ ดอกไม้ อุปกรณ์ตกแต่ง เหลื่อม เข็มด้าย เพชร เป็นต้น

แนวคิดในการจัดทำเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ได้รับแนวคิดจากการคำนึงกับการใช้สอยมากที่สุด ตั้งแต่การนุ่งการใส่ต้องสะดวก เอื้อต่อการสับเปลี่ยนในระหว่างการแสดง ส่วนใหญ่ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายในเวลาที่ยากัด ซึ่งเคยมีเวลาเร็วที่สุดภายใน 30 วินาที ลักษณะงานแสดงชุดใหญ่หรือคอนเสิร์ตในการแสดงหลายจำนวน การเปลี่ยนจึงสำคัญของคณะเพชรจรัสแสงที่ต้องเอื้อต่อข้อจำกัด โดยเฉพาะแนวคิดสำคัญที่ได้รับอิทธิพลจากภัทราวดีเธียเตอร์และประสบการณ์ด้านการแสดงของ อุ้ม เพชรจรัสแสง จะคำนึงถึงการใช้สอย อำนวยต่อการแสดงให้มากที่สุด ท่าทางของการแสดงที่นอกเหนือจากนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมเป็นลักษณะการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์สากล ได้แก่ การกระโดด การพลิกตัว หกสูง หมุนตัวอย่างเร็ว การยกตัว เป็นต้น เพราะเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเป็นเรื่องราวจากการแสดงการให้ความสำคัญในวัตถุดิบทางวัฒนธรรมที่เลือกใช้ ไม่ฟูฟ่า อลังการเกินเหตุจำเป็น เต็มองค์อย่างโรงละครต่างๆ หรือคาบาเร่โชว์ ที่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมีความโดดเด่น จัดทำให้ออกเหมาะสมประกอบ อย่างกรณี เครื่องประดับติดศีรษะไม่เกิน 2 ชิ้น ข้อมือไม่เกินข้างละ 2 อัน สร้อยขนาดที่พอเหมาะเพื่อที่จะออกท่าทางได้อย่างเต็มที่อุปสรรคมากที่สุด

รูปแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจะยึดแบบนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมมากที่สุด คงความเป็นไทยทางกายภาพแรกเห็นลักษณะเป็นแบบสมัยก่อน คือ หม้อสไบ ผ้าพันอก ตะเบงมาร นุ่งโจงกระเบน นุ่งหน้านาง หางไหล ฯลฯ ซึ่งจะอยู่ในการแสดงแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่อิงกับวัฒนธรรม อย่างกรณีการแสดงร่วมสมัยที่ไม่มีเรื่องราวหรือไม่อิงกับวัฒนธรรมประเพณี (Pure dance) ก็จะใส่กระโปรงบาน เสื้อเสื้อปกปลาย บอดี้สูท ให้ดูแตกต่างจากประเภทแรก ขึ้นอยู่ตามความเหมาะสม วัสดุส่วนใหญ่จึงเป็นผ้าไทยนำมาใส่สูงโดยจะเลือกซื้อจาก “ร้านไก่อัจรัส” ร้านจำหน่ายผ้าไทยหลากหลายรูปแบบ เช่น ผ้าซิ่น ผ้าปาเต๊ะ ผ้าลาย ผ้ายก เป็นต้น ส่วนผ้าประเภทอื่นๆ เป็นผ้าจากร้านแขกอินเดียที่สำรวจแล้วสมเหตุสมผล และกรณีเครื่องประดับจะเลือกใช้ในลักษณะที่ทนทานใช้ได้นานแข็งแรงเป็นร้านอยู่ในสำเพ็งจะมีจำพวก เพชร สร้อย เหลื่อม ราคาถูกแต่เครื่องประดับไทยจะใช้ที่ทำมาจากวัสดุประเภท กระจดาชปะเกน ผิงเพชรติดกระຈก ไม่ใช้ของที่ทำมาจากวัสดุโลหะ เหล็ก เนื่องจากคำนึงในอนาคตจะเกิดการดำแตกหักง่ายกว่าและมีราคาสูงกว่างานเครื่องประดับสำเพ็ง ดังนั้นเครื่องประดับที่ทำจากกระจดาชปะเกน มีราคาถูกกว่าและทนทานต่อการใช้งานเป็นเวลานานไม่รู้สึกเสียดายหากเกิดชำรุด เนื่องด้วยบุคคลที่ใช้หลากหลายคนหรือระบุผู้รับผิดชอบดูแลรักษา

ภาพที่ 10 การจัดเตรียมเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

ภาพที่ 11 ตัวอย่างเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายคณะเพชรจรัสแสง

แต่ความพิเศษของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของคณะเพชรจรัสแสงแม้ว่าจะไม่โดดเด่นทางกายภาพหรือนำมาเป็นจุดขายสินค้าทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน ในความตระการอลังการถูกยกเป็นเรื่องราวจากวัตถุดิบทางวัฒนธรรมประเภท เนื้อหา ดนตรีไทย นาฏศิลป์ไทย เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจะอนุรักษ์วัฒนธรรมการนุ่งผ้าแบบโบราณอยู่ การจับจีบผ้า นุ่งโจงกระเบน หางไหล หน้านาง อັตลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยที่ยังคงอยู่ในการแต่งกายถึงบริบทจะอยู่ในสถานะสินค้าทางวัฒนธรรม นาฏศิลป์ร่วมสมัยมากกว่าจะใส่ในรูปแบบสำเร็จรูปและค่าใช้จ่ายในการตัด เพราะในการใช้สอยผ้าไทย 1 ผืน สามารถคิดสร้างสรรค์ได้หลายแบบจึงคุ้มต่อการซื้อประยุกต์ เปลี่ยนในการแสดงอื่นได้ จึงเห็นได้ว่า เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์การแสดงจะคำนึงกับการใช้งานให้คุ้มค่าที่สุด โดยคิดสร้างสรรค์จากผ้าไทย 1 ผืน เส้นท่อนของวัฒนธรรมมากกว่าใส่สำเร็จ จึงเป็นภาพของการลดประหยัด

ทุนทรัพย์ของการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง โดย อุ่มเพชรจรัสแสง กำกับดูแลให้เหมาะสมที่สุด คงความเป็นไทยในเวลาเดียวกันด้วย

จากที่กล่าวไปทั้งหมดมีนักวิชาการบางท่านไม่เห็นด้วยจากการปรับนาฏศิลป์ไทย อย่างสมพิศ สุขพิพัฒน์ (นริรัตน์ พินิจนสาร, 2553) แย้งต่อการปรับเอานาฏศิลป์ไทยที่สัมพันธ์กันกับเชิงพาณิชย์ว่า “การแสดงนาฏศิลป์ไทยไม่ควรเกี่ยวข้องในเชิงพาณิชย์ อาจทำให้เกิดการถดถอยของนาฏศิลป์ไทย เพราะผู้ว่าจ้างไม่เข้าใจในรายละเอียดของนาฏศิลป์ไทยงานเหล่านี้เป็นการค้ามากกว่าการเผยแพร่ ทำให้เกิดคนที่ไม่รู้เกิดความคล้อยตาม เกิดความคลาดเคลื่อนได้ โดยยกตัวอย่างการแสดงคาบูกิ ไม่ได้ปรับเปลี่ยนก็มีผู้ต้องการเข้ามาชมเสมอ”

แต่การลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลพบว่า อิทธิพลที่ส่งเสริมให้คณะเพชรจรัสแสง สร้างการแสดงเป็นแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย คือ ผู้ที่บริโภคจริงหรือเลือกซื้อสินค้านั้นไม่ใช่ผู้ชมที่นั่งชมการแสดง กลับเป็นผู้จัดงานหรือผู้ประกอบการที่นำการแสดงมาสู่ผู้ชม ทำให้การขายสินค้าทางวัฒนธรรมด้านการแสดงอยู่ได้คือ ผู้จัดงานหรือผู้ประกอบการ โดย ชากร พันนุช ผู้ประกอบการสถานที่ท่องเที่ยวสวนไทยพญา ต้องการให้มีการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยมากกว่านาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม โดยให้ความเห็นว่า ต้องการสร้างอัตลักษณ์ให้กับสถานที่ สร้างการแสดงขึ้นใหม่เน้น รวดเร็วไม่เชื่องช้า เน้นการสร้างความคิดสร้างสรรค์เพื่อไม่ให้ลูกค้าเบื่อ (ชากร พันนุช, 2560)

ซึ่งอีกผู้ประกอบการอุทยานธานี จักริน หงษ์อินทร์เลือกใช้สินค้าทางวัฒนธรรมด้านการแสดงกล่าวต่ออีกว่า ในส่วนตัวชื่นชอบความดั้งเดิมอยากให้มีการแสดงแบบดั้งเดิมแต่ด้วยค่านิยมและความต้องการของผู้ถือหุ้นส่วนธุรกิจให้ความสำคัญต่อเงื่อนไข ด้วยเรื่องของเวลามีจำกัดของบริษัททัวร์ ต้องการให้มีการสอดคล้องความต้องการของตลาดทัวร์ (จักริน หงษ์อินทร์, 2561)

ปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงทำให้สร้างความเข้าใจได้ว่า ในการขายสินค้าทางวัฒนธรรมนั้น ไม่เพียงมีเงื่อนไขของการปรับตัวเท่านั้น ยังมีเงื่อนไขของความต้องการผู้บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมเลือกใช้ในงานศิลป์ไทยร่วมสมัยหรือความแตกต่างของการแสดง วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมเป็นการเลือกใช้ในส่วนของแต่ละทรัพยากรทางวัฒนธรรมด้านการแสดงนาฏศิลป์ จนมาพัฒนาต่อยอดกับการคิดสร้างสรรค์ผู้กร้อยเรียงกับเนื้อหาการแสดงของ อัน เพชรจรัสแสง และ อุ่ม เพชรจรัสแสง ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมการแสดงตะวันตกนำไปสู่อัตลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสง ในกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมสังเกตได้ว่าคณะเพชรจรัสแสงใช้องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์การแสดงใหม่ตั้งแต่การสร้างกระบวนการทำรำจากนาฏยศัพท์ การบรรเลงดนตรีผสมระหว่างเครื่องดนตรีไทยกับเครื่องดนตรีสากล การขับร้องคีตศิลป์ไทยใช้ทำนองเดิมเปลี่ยนเนื้อร้องใหม่ให้เข้ากับการแสดง เนื้อหา ภาษาที่ใช้พร้อมกับทำนองเพลงประกอบและการวิธีการนุ่งผ้าเครื่องแต่งกายคงอัตลักษณ์เดิม

ทั้งมวลเหล่านี้ทำให้เกิดผลผลิตของคณะเพชรจรัสแสงจากทรัพยากรทางวัฒนธรรม ทางด้านการแสดงหรือรูปแบบการแสดง ข้อมูลสำคัญที่จะทำให้เข้าใจมากขึ้นแนวคิดกระบวนการทำ วัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทยของคณะเพชรจรัสแสงในรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์สินค้า ซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งอยู่ในกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า แยกประเภทรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ ของคณะเพชรจรัสแสงได้ดังนี้

ภาพที่ 12 ตัวอย่างการแสดงรูปแบบระบำ

1. การแสดงรูปแบบระบำ

ลักษณะการแสดงเป็นหมู่หรือกลุ่ม จำนวน 2 คนขึ้นไป จำกัดเวลาตั้งแต่ 7-10 นาที มีความพร้อมเพรียง สนุกสนาน มีเครื่องแต่งกายสวยงาม ซึ่งการแสดงบอกถึงลักษณะ ความหมาย ที่มา ชัดเจน โดยผู้ชมจะทราบได้จากชื่อชุดการแสดง เนื่องจากไม่มีเรื่องราว เนื้อร้อง สื่อภาษาเป็นคำพูดในการแสดง แต่ทำนองเท่านั้นพร้อมกับทำรำนักแสดงรำรำ ซึ่งประติษฐ์ สร้างสรรค์ใหม่ทั้งหมด ตั้งแต่การแสดงที่ต้องการสื่อ ท่ารำ ทำนองเพลง และเครื่องแต่งกาย

สิ่งที่หยิบยกมาทำให้เกิดเป็นการแสดง ส่วนใหญ่จะสร้างประเด็นง่ายๆ อย่างแรกคือ สร้างจากเอกลักษณ์ท้องถิ่น ภูมิภาคของประเทศไทย หรือกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ฟ้อนรำภาคเหนือ แรงบันดาลใจจากกรมบ่อสร้างจังหวัดเชียงใหม่ ผสมผสานกับการฟ้อนลีลาท่าทางภาคเหนือ หรืออย่างการแสดงภาคใต้ในชื่อชุดการแสดง ระบำพัด การแสดงสื่อท่าทางเสมือนบรรยากาศทะเลสื่อด้วยทำนองเพลง และทำรำสนุกสนาน ทั้งนี้ยังมีการแสดงระบำภาคกลางและภาคอีสานที่ต้องการทำการแสดงสื่อกับผู้ชมง่ายๆ แบบการแสดงในแนวคิดกลุ่มคนชาติพันธุ์ชาวเขา ก็นำมาสร้างเป็นการแสดงได้นำเสนอในภาพการ เก็บใบชาของชาวเขาชาวดอย เป็นการแสดงเก็บใบชา

ทั้งนี้คณะเพชรจรัสแสงยังมีแนวคิดที่จะสื่อในความเป็นธรรมชาติ รูปแบบการแสดง โดยสร้างเป็นระบำเกี่ยวนาสาสัตว์ เลียนท่าทางของสัตว์ทำการแสดงที่ง่าย ๆ เช่น ม้า นก ลิง

นกยูง เป็นต้น หรือเป็นสัตว์ในจินตนาการอย่าง “กิ้งกือ” ครั้งคนครึ่งนก โดยจุดเด่นคือเครื่องแต่งกายดัดแปลงให้มีแค่ความคล้ายกับสัตว์ประเภทนั้น ๆ

ลักษณะการนำไปใช้งานของการแสดงรูปแบบระบำนี้ มีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดรูปแบบคณะเพชรจรัสแสงจึงใช้เป็นตัวเลือกในงานที่ข้อจำกัดในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดผลิตรายการใหม่อยู่เรื่อยๆ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะงานและลูกค้าที่สุด โดยมีหลักการให้เข้ากับข้อจำกัด 2 ลักษณะ คือ เวลา อาจมีจำกัดหรืองานที่ต้องการการแสดงเพื่อค้นเวลาสำหรับงานพิธีต่างๆ เช่นการจัดการประชุมสัมมนา การเปิดตัวสินค้า เป็นต้น และการจำกัดเรื่องของงบประมาณ ในความต้องการสินค้าตามจำนวนของลูกค้ ด้วยการจัดสรรคนปริมาณที่เหมาะสมระหว่างการแสดงและความต้องการของลูกค้า ราคาของการแสดงจึงเริ่มต้นแค่ 15,000 บาทขึ้นไป ต่อ 1 ชุดการแสดง

งานที่คณะเพชรจรัสแสงได้มีโอกาสไปทำการแสดงจึงหลากหลายรูปแบบ เช่น การเปิดตัวสินค้า เปิดการประชุม กิจกรรมตามประเพณีของไทย วันสำคัญของชาติ วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ งานประจำจังหวัด งานกิจกรรมตามนโยบายของรัฐ เช่นการกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ฯลฯ และงานพิธีทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

ซึ่งอาจมองเห็นได้ว่า คณะเพชรจรัสแสง มีกระบวนการสร้างการแสดงรูปแบบระบำนี้ ในแนวคิดที่ไม่ยาก บางชุดการแสดงอาจถูกผลิตขายอยู่แล้วในฉบับกรมศิลปากรที่มีความใกล้เคียงกัน ในความเป็นจริงแล้วนั้นในรูปแบบการแสดงนี้มีความยากในเรื่องของลีลาท่ารำแต่ละการแสดงหรือระบำ มีการประยุกต์กันระหว่างนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ตะวันตก กลายเป็น “นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” สิ่งที่ยากอยู่ในการทักษะของการปรับสมดุร่างกายของนักแสดงนาฏศิลป์ไทย มีท่าทางของนาฏศิลป์ตะวันตก นอกเหนือการจัดระเบียบร่างกาย มือตั้งวง จีบ การกระดกเท้า สู่ทักษะความพิเศษในเรื่องของการกระโดดนั่งกลับตัว การยกตัวขึ้นสูงในเกิดระดับความสูงจากพื้นที่แสดง ความน่าใจของการแสดงรูปแบบระบำนี้ จึงมีความพิเศษนอกจากดูเข้าใจง่ายและไม่มี ความวุ่นซ้อ้นเรื่องราวในการนำเสนอ ยังมีความแปลกใหม่ให้แตกต่างไปจากการแสดงนาฏศิลป์แบบประเพณีนิยมหรือฉบับกรมศิลปากร มิติของคณะการแสดงเอกชนที่ใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาสร้างให้เกิดคุณค่ารูปแบบใหม่

ภาพที่ 13 ตัวอย่างการแสดงรูปแบบเป็นชุดหรือรูปแบบการแสดงชุดใหญ่

2. การแสดงรูปแบบเป็นชุด หรือรูปแบบการแสดงชุดใหญ่

รูปแบบนี้มีความใหญ่ขึ้น ต่อเนื่องจากการแสดงรูปแบบระบำ เนื่องด้วยเป็นการแสดงมีระยะเวลา ตั้งแต่ 15-50 นาที โดยมีเรื่องราว เนื้อหาที่จะสื่อความหมาย สาระกับผู้ชม จำนวนนักแสดง ตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป แนวคิดเน้นเรื่องราวสร้างจากทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณี สัญลักษณ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อ นำมาตีความหมายถ่ายทอดมิติรูปแบบการแสดง มีทั้งหมด 4 ชุดการแสดง ได้แก่ ชาติ ศาสน์ กษัตริย์, นาคาพญานาคราช, สักยัญ และ มโนราห์พาเที่ยวทั่วไทย มีกระบวนการสร้างรูปแบบการแสดงเป็นฉาก ลำดับของการแสดง ดังนี้

2.1 การเปิดตัว จะเกริ่นด้วยขับร้อง ขับเสภา หรือการร้องเห่ร้อง ใช้ภาษาร้อง สำเนียงเสียงพาเข้าสู่การแสดงมุ่งหมายให้เกิดดึงดูดผู้ชมแบบเข้าใจง่าย มากกว่าจะเริ่มต้นด้วยการ ร่ายรำเลย

2.2 ดำเนินเรื่องราว ทำการแสดงร่ายรำตัวเนื้อหาของการแสดงโดยเพิ่มความ ตื่นเต้น สร้างความรู้สึกลึกลับสนุกสนาน รวดเร็วและแข็งแรง จากการบรรเลงดนตรีเพิ่มจังหวะกระชับ มากขึ้นพร้อมกับการร่ายรำสวยแต่กระฉับกระเฉงแข็งแรงที่ผสมกับนาฏศิลป์ตะวันตก

2.3 บทสรุปของการแสดง เป็นจุดเด่นของคณะเพชรจรัสแสงที่จะเพิ่มทักษะทั้ง ดนตรีและการรำให้มีความรวดเร็ว ดุดัน หนักแน่น เป็น 2 เท่าจากลำดับไล่ขึ้นมา มุ่งเป้าให้มี ผลกระทบ สะเทือนถึงความรู้สึกของผู้ชม จากการสัมผัสด้วยสายตาและได้ยินเสียง พาไปสู่จุดสูงสุด ของการแสดงบทสรุปของการแสดง ตั้งแต่เริ่มต้น เปิดตัวและดำเนินเรื่องราว ที่จะจบการแสดงด้วยความ สนุกสนาน เพลิดเพลิน

ซึ่งรูปแบบการแสดงชุดใหญ่นี้ เป็นเหมือนสินค้าหลัก เด่น และแนะนำของคณะ เพชรจรัสแสงด้วยขนาดของการแสดง ที่มักจะใช้ในโอกาสที่ลูกค้าต้องการความยิ่งใหญ่ให้กับงาน

ส่วนใหญ่จะใช้เป็นพิธีเปิด Grand opening สร้างภาพให้งานที่ได้รับมาเกิดมิติของความสวยงาม อรรถรส คุณค่าแก่ผู้มางานและเข้าชม ลักษณะงานก็จะคล้ายกับรูปแบบการแสดงระบำ จึงจะแตกต่างด้วยราคาที่มีมาตรฐานที่สูงกว่า เริ่มต้นตั้งแต่ 40,000 บาทเป็นต้นไป ต่อการแสดงชุดใหญ่ 1 ชุด ด้วยการให้บริการของคณะเพชรจรัสแสงในรูปแบบที่เต็มวง ทั้งเครื่องดนตรีครบวง นักแสดง ตั้งแต่ 20 ขึ้นไป ตามลักษณะงาน

ประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของคณะเพชรจรัสแสง จากการผลิตสัมฤทธิ์จากการวาดลีลาการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม ขั้นตอนการผลิตหรือสร้างการแสดงจากวัตถุดิบทางวัฒนธรรม โดยจะคำนึงให้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของการแสดง ให้เกิดการความประทับใจแก่ผู้ชม ขั้นตอนผลิตของคณะเพชรจรัสแสงนั้นก็คือ การฝึกซ้อมการแสดง รวมไปถึงขั้นการทำงานการแสดงในวันจริง ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรก (First reading) อัน เพชรจรัสแสงหัวหน้าคณะ ทำการจัดการบริหารผู้ปฏิบัติงานในคณะ โดยจัดการลงประกาศในแอปพลิเคชัน Line กลุ่มชื่อ “ครอบครัวสามัคคี” ที่มีสมาชิกทุกคนอยู่ในนั้น ทำการให้ลงชื่อผู้ที่สามารถปฏิบัติงานไป แจ้งรายละเอียดเบื้องต้นคือ วันที่ เวลา สถานที่ของงานที่จะทำการแสดง และแจ้งรายละเอียด วัน เวลา ซ้อมพร้อมกันด้วย

ภาพที่ 14 การประชุมก่อนการซ้อม

ต่อมาเมื่อครบตามจำนวน อัน เพชรจรัสแสงจะสวมบทบาทฐานะผู้กำกับการแสดง แจ้งรายละเอียดของการแสดง องค์ประกอบรวมทั้งหมด เนื้อเรื่อง การแสดง ดนตรี และเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เพื่อเชื่อมโยงจุดขององค์ประกอบการแสดงให้นักแสดงและนักดนตรีเข้าใจ แสดงความคิดเห็นกับกลุ่มนักแสดงโดยให้ลงรายละเอียดกับทำรำ ที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาการแสดง โดยผู้ปฏิบัติจะต้องแสดงศักยภาพทั้งความคิดและทักษะออกมาเพื่อบูรณาการทางความคิด

แยกย้ายฝึกซ้อม (Work shop) นักแสดงและนักดนตรี เกลาทักษะในแต่ละด้าน การปฏิบัติด้านร่างกายและอารมณ์ความรู้สึกเพื่อถึงจุดสูงสุดในการแสดงเจาะลึกทุกรายละเอียดของ ท่ารำ ทำนองเพลง

เมื่อแต่ละฝ่ายแยกย้ายฝึกซ้อมทักษะในแต่ละด้านจะเป็นการรวมองค์ประกอบ เรียงลำดับการแสดง (Run-through) ปะติดปะต่อการแสดงระหว่างนักแสดงและนักดนตรี

สุดท้าย รวมองค์ประกอบการแสดงทั้งหมดแล้วจะเป็นการซ้อมใหญ่แบบจริงจังเสมือนจริงทุกขั้นตอน ความสมเหตุผลการแสดง ความต่อเนื่อง จังหวะและอารมณ์ที่สารที่จะบอกผู้ชมนั้น ชัดเจนหรือไม่ เมื่อสมบูรณ์แล้วเป็นอันสิ้นสุดกระบวนการฝึกซ้อม

ภาพรวมของขั้นตอนนี้จะไม่สามารถ ระบุเวลา ชัดจำกัดในด้านการแสดงได้ ซึ่งไม่สามารถคาดเดาหรือนักแสดงและนักดนตรีมองข้ามได้ โดยเฉพาะการแสดงที่ถูกสร้างขึ้นใหม่สำหรับ งานเฉพาะลูกค้า จะนับหนึ่งใหม่ทั้งหมดส่วนการแสดงที่จะต้องสร้างกระบวนการท่ารำใหม่ทั้งหมด แต่ เพลงดนตรีจะยังเป็นเพลงที่นักดนตรีสามารถคุ้นเคยอยู่มาเป็นหลักให้กับนักแสดง ดังนั้นนักแสดง นอกจากมีทักษะที่ดีแล้วยังต้องมีปฏิภาณไหวพริบเพื่อจดจำกระบวนการท่ารำนี้ให้ได้รวดเร็วที่สุดภายใน วันเดียว ซึ่งบุคคลสมาชิกในคณะสามารถปฏิบัติได้ยังดีเยี่ยม

ภาพที่ 15 การซ้อมการแสดง

กล่าวได้ว่า สมาชิกคณะเพชรจรัสแสงนอกจากที่องค์ความรู้ ทักษะแต่ละด้านแล้ว ปฏิภาณไหวพริบสำหรับเป็นอย่างมากที่ต้องพร้อมสำหรับการทำงานขั้นตอนการฝึกซ้อมที่สุด ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการแสดงบนเวทีจริง ซึ่งทั้งหมดไม่สามารถระบุวันหรือจำกัดเวลาได้ จึงต้องมีกระบวนการจนสมบูรณ์ตามความเห็นผู้กำกับ ผู้แสดงทุกคนพึงที่จะเร่งพัฒนาให้สมบทบาทเร็วที่สุด

ต่อระยะเวลาใกล้ทำแสดงบนเวทีจริง เนื่องด้วยสถานที่ไม่จำกัดตามโอกาสที่ไปแสดงและแสดงถึงความ เป็นมืออาชีพ จึงมีกระบวนการวิธีรับมือในวันทำการแสดง

เมื่อคณะเพชรจรัสแสงออกทำการแสดง ในวันแสดงทุกอย่างถูกเตรียมไว้เมื่อหลังจาก ฝึกซ้อมการแสดงทันทีและตรวจสอบความเรียบร้อยจากหน้าที่แต่ละฝ่ายนำขนย้ายไปไว้สถานที่จัดไว้ ฝ่ายทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตน โดยนักดนตรีจัดตั้งเครื่องดนตรีบนเวทีตรวจสอบคุณภาพเสียงของการแสดง นักแสดงเตรียมพร้อมร่างกายและฝ่ายเครื่องแต่งกายจัดตำแหน่งของเสื้อผ้าตรวจสอบความ สมบูรณ์ เมื่อทุกอย่างปฏิบัติตามกระบวนการ จะมีการซ้อมอีกครั้งเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบ การแสดงในสถานที่จริง แล้วแต่จำนวนรอบพยายามให้น้อยรอบที่สุด เพื่อแสดงความมืออาชีพของ คณะ เตรียมตัวแต่งหน้าผม แต่งกายเครื่องประดับ ให้มีความสวยงามพร้อมกับการแสดงอย่างน้อย 1 ชั่วโมง สูดหายใจขึ้นทำการแสดง เป็นการสิ้นสุดหนึ่งของคณะเพชรจรัสแสง

ดังนั้นกระบวนการทำงานมีรายละเอียดที่มากพอสมควร เช่น ร่างกาย อารมณ์ สถานที่ อุปกรณ์ เป็นต้น ต้องให้เกิดความสมบูรณ์แบบที่สุด ไม่อาจจะละเลยได้ เพราะไม่เช่นนั้น ในฐานะสินค้าทางวัฒนธรรมหรือผลิตภัณฑ์ อาจไม่สมบูรณ์ได้ ดังจะส่งผลให้ผู้บริโภคกลับมาใช้ บริการอีก

ฉกการจััดการด้านธุรกิจ

ประการแรกผู้ศึกษาขอเสนอว่า กระบวนการทำงานของคณะเพชรจรัสแสงเริ่มต้น ก่อนเป็นคณะช่วงแรกของเพชรจรัสแสง งานจััดการด้านธุรกิจไม่มีแต่อย่างใดดูแลระบบการทำงาน การจััดการด้วยตัวเอง (Self Organization) สร้างสภาวะผู้นำให้กับตัวเองและกระทำด้วยตัวเองของ อ้น เพชรจรัสแสง กับ อุ้ม เพชรจรัสแสง แบ่งตามความถนัดในด้านดนตรีและนาฏศิลป์ ไม่มีการ จััดการในด้านเอกสาร

แต่ภายหลังเริ่มมีการจััดการเป็นรูปธรรมมากขึ้น การจััดการของคณะเพชรจรัสแสง ฉกการจััดการจััดการจััดการหนึ่งในการผลิตต่อเนื่องรวมถึงการขาย สามารถทำความเข้าใจได้กรอบ หน้าที่ โดยมีพลวัตเข้ามาเกี่ยวข้อง การจััดตั้งบริษัท งบประมาณ การจััดการบุคลากร เพื่อนำเสนอ ภาพให้ชัดเจนต่อกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) อาจกล่าวกระบวนการ ทำงานบ้างแล้ว แต่ในฉกการนี้จะทำให้เห็นพัฒนาการ ปรากฏการณ์ บทบาทหน้าที่ของฐานะผู้ผลิต สินค้า ต่อก่อนจะออกสู่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม

ในการจััดตั้งนิติบุคคลเกิดขึ้นลำดับรอง หลังจากการเริ่มต้นด้วยในการรับงานแสดง อ้น เพชรจรัสแสงใช้ตนเองสร้างความน่าเชื่อถือต่อการรับงานแสดงในช่วงแรก ตั้งแต่งานโอท็อป เมือง ทองธานี ตนเองเป็นหลักค้าประกันรับค่าตอบแทนแบบบุคคลเป็นโต้โผ มาแจกจ่ายสมาชิกที่มา ร่วมงาน ครั้งนั้นไม่มีชื่อเรียกคณะคอยมีงานมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะร้านจรินทร์ทิพย์ งานมติชนทำว อยู่ขุนเจือง คอนเสิร์ตโป่งกลางสะออน รับในรูปแบบบุคคลที่สะดวกในขณะนั้น กลุ่มลูกค้าที่จ้างทั้ง

รูปแบบบุคคล บริษัทเอกชน หน่วยงานราชการ ออกแชนเนล สิ่งสำคัญมุ่งมองตรงเนื้องานเพื่อให้ผลงานหรือสินค้าได้มีผู้บริโภคต้องการและชื่นชอบ พัฒนาการแสดงให้มีคุณภาพเมื่อออกสู่หน้าเวทีจัดการโดย อัน เพชรจรัสแสง ขาดความรู้ความเข้าใจมองข้ามจึงเกิดความบกพร่องของกาการดำเนินงานบริหารจัดการแบบมีระบบ เพียงไม่ได้คาดหวังว่าการรับงานแสดงถึงต้องเปิดจัดตั้งบริษัทนิติบุคคลเป็นกิจจะลักษณะ จนกระทั่งได้รับการว่าจ้างการแสดงทัวร์ของบริษัท บุญรอด เทรดติ้ง จำกัด (เปียร์สิงห์) ค่าจ้างจังหวัดละ 35,000 บาท รวมแล้วภายใน 1 ปี มีจำนวนเยอะ จากรายได้ที่ได้รับรวมทั้งรายได้ก่อนหน้าและหลังจากการเป็นที่รู้จักจากรายการไทยแลนด์ ก๊อตทาเลน ทำให้ อัน เพชรจรัสแสง มีรายได้ภายใน 1 ปี เกิน 1,800,000 บาทต่อปี เป็นเวลา 3 ปี ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับภาษีรายได้จากการรับงานแสดงแบบรายบุคคล ถูกอายัดบัญชีและการชี้แจงรายรับต่อกรมสรรพากรที่มาของรายได้จากการประมาทเลินเล่อ โดยภาษีย้อนหลังถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกจำนวน 3,000,000 บาท จำนวนตั้งแต่รับงานแสดง เมื่อเข้าชี้แจงในความไม่รู้อธิบายแก่เจ้าหน้าที่เป็นครั้งแรกของการประมาทเลินเล่อมองข้ามความสำคัญของพลเรือนการเสียภาษี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำตามความเหมาะสม ครั้งที่ 2 เกิดขึ้น จำนวน 800,000 บาท เข้าทำการชี้แจงอีกครั้งกับเจ้าหน้าที่ จนได้ผลสรุปทำการผ่อนชำระเดือนละ 70,000 บาทต่อเดือน

ทำให้เห็นถึงความบกพร่องถึง 2 ครั้ง จากการมีรายได้เข้ามาในจำนวนที่สูง ลืมให้ความสำคัญกับเงื่อนไขกฎหมายของประเทศ ได้รับบทเรียนเรื่องภาษีซึ่งสอบถามสัมภาษณ์ อย่างไม่เป็นทางการของผู้ศึกษา ปรากฏว่า หลายคณะทำธุรกิจทางด้านงานแสดงหรือสินค้าทางวัฒนธรรมประเภทการแสดงนาฏศิลป์ส่วนใหญ่มองข้ามการจ่ายเรื่องภาษี ขาดความรู้เนื่องจากคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว อย่างกรณีของอัน เพชรจรัสแสงที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 16 บริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ อ้น เพชรจรัสแสงและ อุ้ม เพชรจรัสแสง ทำการศึกษาและจดทะเบียนการค้าขายค่านิติบุคคลรูปแบบบริษัทและจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) เป็น “บริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด” เลขผู้เสียภาษี 010555624617 เลขที่ตั้ง 99/234 หมู่ที่ 4 ตำบลบางขุน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 โดยเอาบ้านพักอาศัยเป็นที่ตั้ง และยังมีบริษัท เอ็นซีเอ็ม 53 อินฟินิตี้ จำกัด ดูแลและตรวจสอบบัญชีของบริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด ในการบริหารจัดการด้านธุรการทั้งหมด อุ้ม เพชรจรัสแสง เป็นผู้ควบคุมของเงิน ภายในองค์กรก่อนส่งต่อไปให้กับบริษัทดูแลภาษีจัดการต่อไป คณะเพชรจรัสแสงจึงมีบริษัทนิติบุคคล รองรับในการจัดการงานธุรการ เนื่องจากเรื่องภาษีโดยเฉพาะอีกมุนนำไปสู่ความน่าเชื่อถือมากขึ้นในการติดต่อกับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หน่วยงานราชการ บริษัทเอกชน ออแกไนซ์เซอร์ (Organizer) พร้อมทั้งเติบโตไปพร้อมกับการเป็นที่รู้จักจากรายการโทรทัศน์ นอกจากนี้ปรากฏการณ์ของคณะเพชรจรัสแสงได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการจัดการในด้านธุรกิจกับคนในวงการนาฏศิลป์ไทย

ศุภชัย จันทรสุวรรณ (ศุภชัย จันทรสุวรรณ, 2561) กล่าวว่า “แต่เดิมพวกเรารับงานจะเป็นบ้านเครื่องหรือครูในวงการนาฏศิลป์รับการแสดงเอง เป็นลักษณะบุคคล ช่องทางเสริมพิเศษ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนตามยุคสมัยที่ขนาดใหญ่ขึ้นของการรับงานการแสดงอย่างจริงจัง จนกระทั่งตั้งบริษัท เห็นถึงความตั้งใจของการทำงานซึ่งมีหลายคณะที่จัดตั้งบริษัทอย่างจริงจัง รวมถึงคณะเพชรจรัสแสง”

โดยสุรัตน์ จงดา (สุรัตน์ จงดา, 2561) อธิบายเพิ่มเติมว่า “เป็นธรรมดาที่จะนำความรู้ของตนเองไปขาย แต่จะมุ่งในเรื่องของการแสดง ศิลปินหรือคนในวงการนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ขาดความรู้การจัดการบริหาร มองข้ามระบบธุรกิจ โดยเฉพาะเรื่องภาษี ทำให้หลายคนในวงการโดนภาษีย้อนหลัง เพราะขาดความรู้เรื่องนี้”

การบริหารของคณะเพชรจรัสแสงจึงได้เกิดการจัดการด้านธุรการ จำเป็นที่ต้องมีเรื่องของงบประมาณมาเกี่ยวข้อง ในที่นี้หมายถึง สัดส่วนของเงินที่ถูกนำไปใช้ในประเด็นต่าง ๆ มีความสำคัญและประโยชน์ ในการสนับสนุน พัฒนา คณะเพชรจรัสแสง จนเกิดการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) อย่างการใช้เป็นเครื่องมือการจัดการบริหารตามแผนงานที่วางไว้ให้สอดคล้องกับกำลังเงินที่มีอยู่ จัดให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพที่ต้องการ ซึ่งงบประมาณเป็นเรื่องละเอียด ผู้ศึกษาจึงจะนำเสนอในส่วนใช้การบริหารจัดการมุกกว้างที่ครอบคลุม ไม่เจาะจงในรายละเอียดตัวเลข ดังต่อไปนี้

1. ทุนทรัพย์การขับเคลื่อนให้เกิดเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม

ทุนปัจจัยในการผลิตที่ใช้ในการสร้างให้เกิดเป็นผลออกมา คณะเพชรจรัสแสงใช้ทุนอยู่ 2 แบบคือ ทุนทางปัญญาความรู้มาใช้สรรพยาที่กล่าวไปแล้วในการก่อตัวให้เกิดเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม และประเด็นในหัวข้อนี้ ทุนทรัพย์ เริ่มต้นเป็นเงินส่วนตัวในการลงทุนของ อ้น เพชรจรัส

แสง และอุ้ม เพชรจรัสแสง ได้แก่ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เครื่องดนตรี ค่าเดินทางขนส่งกรณีเดินทางแสดงในต่างจังหวัด การสร้างเงินทุนจะลงต่องานครึ่งไป เป็นการออกไปก่อนแล้วคืนทุน เช่น ในการทำชุดเพื่อการแสดงนั้นไม่มีการซื้อเผื่อทีเดียว , เครื่องดนตรีใช้การลงทุนซื้อที่ละชิ้นที่จำเป็น ส่วนใหญ่นักดนตรีจะมีส่วนตัวอยู่แล้ว ลงทุนซื้อของคณะเพชรจรัสแสงภายหลัง เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม กลอง เปิงมาง กลองชุด กลองยาว ระยะแรกใช้วิธีการเช่า-ยืม บ้านดนตรีไทยที่สนิทสามารถยืมได้ ต่อมาค่อยสะสมเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่ายอะไรแล้วแต่ อัน เพชรจรัสแสง และอุ้ม เพชรจรัสแสง จะจัดแจงออกไปก่อน แล้วนำรายได้มาให้กลบชดเชยต่อไปจากการลงเงินทุน เปรียบเสมือนจะมีความเสี่ยงแต่ถูกจัดการวางแผนเป็นงานต่องาน จึงทำให้ไม่บานปลายของการลงทุน เกิดการคล่องตัวไม่กระทบกับคุณภาพงาน

2. เงินรายได้

รายได้ตอบแทนได้รับการขายสินค้าทางวัฒนธรรม การบริการดำเนินงานแสดง นาฏศิลป์รายได้จากการขายเพียงอย่างเดียว ส่วนที่ได้จากการรับงานแสดงสัดส่วนที่มากจากการลงทุนไปแล้ว ลักษณะซื้อมาขายไป มีส่วนการบวกภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) 7% เป็นที่เรียบร้อย อุ้ม เพชรจรัสแสง ดูแลควบคุมทั้งหมด เมื่อมีรายได้เข้ามาจะถูกแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานนั้นๆ จำนวนขั้นต่ำ 1,500 บาทต่องานต่อคน ระเบียบการจ่ายเงินเป็นการโอนผ่านแอปพลิเคชัน K-banking ธนาคารกสิกรไทย สะดวกรวดเร็ว แสดงยืนยันหลักฐานการจ่ายเงินค่าตอบแทน สมาชิกคณะเพชรจรัสแสง จึงต้องมีบัญชีธนาคารกสิกรไทยทุกคน กรณีผู้ใดไม่มีบัญชีธนาคารกสิกรไทย ในค่าตอบแทนจะถูกกลบ 25 บาท ค่าธรรมเนียมธนาคารเพื่อโอนค่าตอบแทน จึงเป็นระเบียบของคณะเพชรจรัสแสง

2.2 จัดการเข้าสู่บริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด เพื่อนำไปหมุนเวียนตามดุลพินิจของอัน เพชรจรัสแสง และ อุ้ม เพชรจรัสแสง คือ การคืนทุนของการลงทุนก่อนหน้า ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว และการหมุนเวียนในการพัฒนาคุณภาพหัวใจหลักของการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม อำนวยความสะดวกการทำงาน ได้แก่ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เมื่อมีเงินรายได้ถือเป็นกำไรจัดสร้างซ่อมแซม ทำชุดใหม่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยหน้าที่เป็นของ อุ้ม เพชรจรัสแสง, เครื่องดนตรี เพื่อองค์ประกอบการแสดงที่ดีแตกต่าง สร้างจุดขาย อัน เพชรจรัสแสง พัฒนาอยู่เสมอ เช่น การต่อยอดการสร้างกลองศึก ขนาดรัศมีผ่ากลาง 150 ซม. ราคา 55,000 บาท กลองทัด จำนวน 8 ใบ ค่อย ๆ สร้างตามกำลังที่สามารถจนครบ เพียงพอกับการใช้งาน นอกจากนี้ในอดีตการเดินทางจะใช้การเช่ารถกระบะ รถตู้ อำนวยความสะดวก การทำงาน ทั้งการขนของ ขนส่งนักแสดง นักดนตรี ปัจจุบันก็นำส่วนกำไรมาสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนนี้ ทำให้รถกระบะ ขนเครื่องดนตรี เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การแสดง จำนวน 2 คัน และ รถตู้ ขนส่งนักแสดงนักดนตรีไปปฏิบัติงาน จำนวน 1 คัน ปรัชญาการณให้เห็นการจัดการบริหารงบประมาณเพชรจรัสแสงให้มีเคลื่อนไหวเพื่อคุณภาพขอคณะเพชรจรัสแสง

ผู้ศึกษาจึงมีความคิดเห็นว่า ปัจจุบันนี้ นาฏศิลป์ไทยได้มาสู่ในจุดที่มีพื้นที่มากขึ้นจาก ภาให้ความบันเทิงพัฒนาการจนกระทั่งมาลักษณะของการจัดนิติบุคคล ผลจากการศึกษาพบว่า การ จัดตั้งบริษัทของ อัน เพชรจรัสแสง มีลักษณะเดียวกันกับความคิดเห็นของ สุรัตน์ จงดา ทำให้เป็น จุดสำคัญที่บ่งบอกถึงตำแหน่งของการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทยสมบูรณ์อย่างชัดเจน เชิงธุรกิจ ทั้งนี้ในรูปแบบการทำงานของคณะเพชรจรัสแสง ยังคงรูปแบบเดิม บทบาทของสมาชิก ไม่ได้นำเข้าสู่ระบบนิติบุคคล มีเพียงอัน เพชรจรัสแสง และอุ้ม เพชรจรัสแสง อำนาจเบ็ดเสร็จอยู่ใน บริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด เท่านั้น โดยรู้จักกันของสมาชิกไม่สร้างข้อมูลผูกมัดกับสมาชิกคนอื่น การ ทำงานจึงเป็นลักษณะประเภทชั่วคราว (Part time) ที่สามารถอธิบายได้ เปลี่ยนจากเช่นเคย กลายเป็นบริษัทเอกชน

จากข้อมูลภาคสนามพบว่า ส่วนผู้ร่วมงานหรือสมาชิกมีการจัดการภาษีตามกฎหมาย หัก ภาษี ณ ที่จ่าย 3% นำส่งกรมสรรพากรกับผู้ร่วมงานแสดงถึงรายได้ ลดความยุ่งยากเรื่องประกันสังคม เงินเดือนแต่ละเดือน โดยค่าตอบแทนจะคิดเป็นงานไป ส่วนขั้นตอนเหล่านี้งานธุรการและภาษี อุ้ม เพชร จรัสแสง จึงมีบทบาทสำคัญที่สุด ดูแลควบคุมและยังเป็นนักแสดงในเวลาเดียวกันด้วย เหมือนอัน เพชร จรัสแสง ดูแลเนื้อหา คุณภาพ สินค้าทางวัฒนธรรมได้เต็มที่ อีกสาเหตุการบริหารจัดการด้าน ธุรการฉบับของเพชรจรัสแสง เนื่องจากไม่มีใครหรือเป็นพนักงานประจำตั้งที่ทำงาน เวลาที่ชัดเจนเป็น ประเภทชั่วคราวด้วยปัจจัยหลายอย่างได้แก่ เวลาการทำงานไม่เป็นเวลาตามงานของลูกค้า ค่าใช้จ่ายถูก คิดเป็นงาน จำนวนนักแสดง นักดนตรี ปรับตามงานของลูกค้า บางครั้งเมื่อออกทำการแสดงอาจไม่ได้ไป ทั้งหมดขึ้นอยู่กับลักษณะขนาดของลูกค้า แต่หน้าที่ภายในบริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด มีอยู่ 2 ส่วน คือ นักแสดง และ นักดนตรี ของกลุ่มสมาชิกในคณะเพชรจรัสแสง

ฉากสมาชิกคณะเพชรจรัสแสง

สมาชิกหรือบุคลากรคณะเพชรจรัสแสง ถูกระบุนอบหน้าที่ตามความสามารถหรือความ ถนัดสาขาวิชาที่ตัวเองร่ำเรียนมา รับการถ่ายทอดหน้าที่โครงสร้างของการแสดงจาก อัน เพชรจรัสแสง และ อุ้ม เพชรจรัสแสง ที่ควบคุมแต่ละฝ่าย ซึ่งได้กล่าวไปแล้ว มี 2 ส่วน คือ นักดนตรี และนักแสดง ผู้ผลิตทำการแสดงสู่หน้าเวทีการแสดง อำนาจไปสู่การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์

นักดนตรีคณะเพชรจรัสแสง

สมาชิกที่มีความสามารถอายุตั้งแต่ 26-65 ปี นักดนตรีมีจำนวนชัดเจน 6 คน ทั้งหมด เป็นผู้มีทักษะทางดนตรีไทยเป็นทุน และหลากหลายเสริมความสามารถทางด้านดนตรีสากล ทั้ง หน้าที่เครื่องมือจะชัดเจนตามความถนัดและส่วนใหญ่หน้าที่ของนักดนตรีจะต้องสามารถเล่นดนตรี ประมาทมากกว่า 1 ชิ้น ตามชุดการแสดง ภายใต้การควบคุมจัดวางของ อัน เพชรจรัสแสง รายละเอียดดังนี้

1. “ปั้ง เพชรจรัสแสง” จบการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ระดับปริญญาตรี สาขาดุริยางค์สากล คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม อาชีพข้าราชการ ครู อยู่ร่วมกับคณะตั้งแต่เริ่ม ร่วมเกือบ 10 ปี หน้าที่คีย์บอร์ด กลองสะบัดชัยและขับร้อง
2. ว่าที่ร้อยตรี ชัยพลฤกษ์ สิทธิ “โอเล่ เพชรจรัสแสง” จบการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ระดับปริญญาตรีสาขาดุริยางค์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม อาชีพหลักข้าราชการสำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ตำแหน่งดุริยางคศิลป์ ชำนาญเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องหนังและกลองทุกชนิด หน้าที่หลักในคณะเพชรจรัสแสง ตีตะโพน กลองยาว ฉาบ คองก้ำ เครื่องดนตรีสากล
3. นายจำลอง ม่วงทุ้ม “ครูแล” อายุ 59 ปี อาชีพข้าราชการ ดุริยางคศิลป์ ชำนาญการอาวุโส สำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม อายุการทำงานกว่า 35 ปี เป็นส่วนหนึ่งในคณะ 7 ปี หน้าที่มีระนาดเอก ซ้องวง และฉิ่ง
4. นายสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ “ครูวัฒน์” อายุ 65 ปี ข้าราชการบำนาญ ปัจจุบัน ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ปรมาจารย์ ชั้นครูด้านดนตรีไทย เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในคณะเพชรจรัสแสง 4 ปี ทำหน้าที่ประเภทเครื่องเป่าให้ ทำนองได้แก่ ปี่ชวา ขลุ่ย แคน เป็นต้น
5. นายวศิน นคร “ปอนด์” จบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านเทคโนโลยีราชมงคล สาขาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ อาชีพหลัก หัวหน้าวงดนตรีสากลร้านอาหารที่เขาใหญ่ หน้าที่เครื่องเบส และขับร้อง
6. นายนพดล ป้อมเพชร “โอด เพชรจรัสแสง” จบการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สาขาดนตรีไทย เป็นผู้รับคำสั่งจาก อัน เพชรจรัสแสง ดูแลเครื่องดนตรีของคณะ และทำหน้าที่นักดนตรี ตีเปิงมางและกลองชุด

ภาพที่ 17 นักดนตรีคณะเพชรจรัสแสง

นักดนตรีคณะเพชรจรัสแสงเปรียบเสมือนสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง ด้วยความชำนาญ ความสามารถเรียกได้ว่า ชั้นครู จากอาชีพหลักของแต่ละคนทั้งอายุการทำงาน และความหลากหลายทางด้านอายุแสดงถึงความชำนาญด้านการแสดงดนตรีนาฏศิลป์ เมื่อออกทำการแสดง นักดนตรีเป็นภาพหนึ่งที่แสดงความเป็นตัวเพชรจรัสแสง อัตลักษณ์ไม่เพียงทำหน้าที่บรรเลงดนตรี เป็นนักแสดงในเวลาเดียวกันมีการสับเปลี่ยนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายชุดการแสดงให้เข้ากับการแสดงด้วย เช่น ชุดนักเรียน หรือชุดทำงาน จุดเสริมความน่าสนใจของคณะ ข้อดีต่อการรองกับการขายสินค้าทางวัฒนธรรม ที่มีผู้ชำนาญการเฉพาะด้านรับรองคุณภาพด้านการบรรเลงดนตรีไทยและร่วมสมัย

หน้าที่นักดนตรี เครื่องมือบรรเลงตามเครื่องมือที่ตนถนัดอยู่แล้ว ซึ่งในการร่วมวง อันเพชรจรัสแสง ซักชวนเข้าในเครื่องมือที่ต้องการอยากให้มี เช่น เครื่องมือปี่ชวา ขลุ่ย นำครูวัฒน์ มาร่วมวงหรือระนาดเอก หน้าที่ครูแลถึงแม้อาชีพทางราชการ ตำแหน่งห้องวงใหญ่ แต่ประสบการณ์เคยเป็นนักดนตรีคณะลิเกมาก่อน ทำให้มีความชำนาญในการเล่นได้หลากหลายเครื่องดนตรีและจำนวนเพลงที่หลากหลายเป็นจุดสำคัญอย่างมาก การบรรเลงดนตรีมีพื้นฐานเดียวกันเรื่องของตัวโน้ต นักดนตรีทุกคนในคณะเพชรจรัสแสงมีความสามารถเล่นได้ทุกเครื่อง เช่น ครูวัฒน์มีความสามารถเป่าทรัมเป็ตได้ ปี่ เพชรจรัสแสง จบด้านดนตรีสากลสามารถตีกลองสะบัดชัยได้ ประกอบกับหน้าที่การทำงานที่ชัดเจนจัดการสะดวกได้ดีและความหลากหลายความสามารถ สมาชิกในคณะจึงมีความนิ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลง สมาชิกอาจมีกรณีไม่สามารถติดธุระสำคัญส่วนใหญ่ภายในนักดนตรีจะทำหน้าที่แทนในส่วนที่ขาดหายไปหรือหาบุคคลมาแทนที่ อัน เพชรจรัสแสง มั่นใจในฝีมือมาร่วมงาน

การทำงานนักดนตรี มีความพร้อมตลอดเวลาทุกยุค อัน เพชรจรัสแสง ผู้ชำนาญแต่ละเครื่องมือมาร่วมงาน เนื่องด้วยบทเพลงใช้เป็นเพลงที่นักดนตรีแต่ละคนคุ้นเคยถนัด อัน เพชรจรัสแสงมีการจัดวางการบรรเลงใหม่ ดังนั้นสิ่งสำคัญคือการบรรเลงฝึกซ้อมกับนักแสดงเพื่อความลงตัวของคนตรีและทำรำ หน้าที่นักดนตรีคือการเตรียมพร้อมรอนักแสดงในการฝึกซ้อม เพราะนักแสดงจะมีพลวัตอยู่ตลอด ต้องฝึกซ้อมใหม่ทุกครั้ง อันเนื่องจากคน การแสดง ทำรำ รูปแบบ แถว มีการเปลี่ยนแปลงและเพื่อความแม่นยำ ส่วนหน้าที่นักดนตรีไม่มีการเปลี่ยนมากนักคุ้นชินอยู่แล้วพร้อมทำการแสดงตลอด จึงเป็นจุดแข็งของคณะเพชรจรัสแสงส่วนของนักดนตรีเป็นชำนาญการเรื่องดนตรี รองรับการทำงานระหว่างนักแสดงได้ดี มีการจัดการง่ายเป็นหลักให้กับนักแสดงในการทำงาน

“ดนตรีของเพชรจรัสแสง ที่มีความพร้อมมาก เพราะคนที่พี่เลือกมาเก่งอยู่แล้ว เราเพียงมาจัดวาง แต่ละคนก็เป็นครูบาอาจารย์ทั้งนั้น อย่างครูสุวัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญกรมศิลป์ พี่แลศิลปินอาวุโสกรมศิลป์ ปี่ก็ครูดนตรีสากล ดังนั้นเรื่องดนตรีพี่ไม่ห่วงเลย” (สุวัฒน์ อรรถกฤษณ์, 2560)

ตั้งคำถามของอัน เพชรจรัสแสง ยอมรับอีกว่า ส่วนตรงนักดนตรีเป็นจุดอ่อนเช่นกัน กรณีนักดนตรีคนไหนติดภารกิจไม่สามารถมาได้ถึงมีการทดแทน อัน เพชรจรัสแสง คำนึงถึงระดับคุณภาพมาตรฐานของคณะเป็นตั้งต้นไม่ให้ลด ส่วนนี้จึงเป็นอุปสรรคของอัน เพชรจรัสแสงต้องมีการจัดการสำหรับนักดนตรีไม่ให้เกิดการขาดตกบกพร่องในเรื่องของเวลาทำงานเอื้อและสามารถรองรับกับนักดนตรีให้ได้มากที่สุด กรณี เช่น มิงงานแสดง อัน เพชรจรัสแสง ต้องทำการแจ้งนักดนตรีให้ทราบล่วงหน้าให้เร็วที่สุด เพื่อให้ให้นักดนตรีแต่ละคนจัดการตัวเองหรือทำยสุดแล้วทางแก้ไขของ อัน เพชรจรัสแสงใช้กลยุทธ์บริหารจัดการคนให้คุ้มค่าที่สุดเท่าที่มีและสับเปลี่ยนตำแหน่งการเล่น

“เครื่องดนตรีชิ้นแรกที่ครูเล่น ทรัมเป็ต ที่บ้านมีแตรวง ครูคิดว่าร่วมสมัย ไม่ได้ผิด จารีตอะไรสักหน่อย อีกอย่างการทำมาหากิน รับงาน มันคืออาชีพของเรา การเดินกินรำกิน ครูรู้สึกเฉยๆ เพราะครูทำอย่างนี้มาตลอด ได้ไปทั่วโลกก็เดินกินรำกินนี้แหละ มันไม่ใช่เรื่องง่ายเลยการสร้างคณะ ผสมผสานมีร่วมสมัยเข้ามาทุกอย่างต้องพร้อม ในการรับงานนำมาหากินด้านนี้ ซึ่งไม่ได้จะทำได้ง่ายๆแล้วก็ต้องทำให้แตกต่างเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง เพราะเอาแบบเก่ามารับงานมันก็ไม่ได้เข้ากับสังคม แบบเก่าแบบอนุรักษ์ก็ไปเอากรรมศิลป์ดีกว่า ทำหน้าที่นี้ในการอนุรักษ์ ดังนั้นเราก็ต้องตามยุคตามสมัยถึงจะอยู่รอด ส่วนการทำงานก็คือส่วนการทำงาน ส่วนเพชรจรัสแสงครูคิดว่ามันคือการต่อยอดไอ้สิ่งที่เรามีได้อิสระถึงยังไงเราก็คือศิลปินที่ต้องออกทำการแสดง”(สุวัฒน์ อรรถกฤษณ์, 2560)

สุวัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญวงการดนตรีไทยมาตลอดทั้งชีวิตผู้เข้าใจกับสังคมนิยมองวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า สอดคล้องกับคำพูดเดินกินรำกินว่านั่นคืออาชีพ และอีกท่านหนึ่งกับการสัมภาษณ์ คำกล่าวของครูแล จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในกรณีนักดนตรีมีอาชีพหลัก ยังคงต้องออกทำการแสดงรับงาน บริบทของคณะเพชรจรัสแสง นอกจากการสร้างรายได้แล้ว ปรากฏพบว่า เป็นการต่อยอดสนองความต้องการของนักดนตรีหรือศิลปินเป็นพื้นที่ได้แสดงจากกฎเกณฑ์ของการทำงานอิสระในการเล่นดนตรี ซึ่งเป็นเนื้อความเดียวกับ อัน เพชรจรัสแสง คณะเพชรจรัสแสงคอยช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเงินเดือนจากอาชีพหลักของการดำรงอยู่ในสังคมเมืองกรุงเทพฯ จึงเห็นได้ว่าบริบทของการขายสินค้าทางวัฒนธรรมของเพชรจรัสแสง ส่งผลในเชิงบวกแก่ผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมนอกจากหัวหน้าคณะ อัน เพชรจรัสแสง แล้ว สมาชิกในคณะยังได้ประโยชน์จากรายได้พัฒนาคุณภาพชีวิต ยังส่งผลให้เป็นพื้นที่แสดงตอบสนองความเป็นศิลปินในตัวเอง อิสระ เรียนรู้ต่อยอดจากองค์ความรู้ที่มีแม้บางคนจะมีหน้าที่ขึ้นครูบาอาจารย์แล้วก็ตาม

ภาพที่ 18 นักแสดงคณะเพชรจรัสแสง

นักแสดงคณะเพชรจรัสแสง หรือภาษาที่เข้าใจง่าย “นางรำ” บทบาทหน้าที่การแสดง ทำทางรำรำ อารมณ์ ความรู้สึก ออกมาเป็นนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของคณะเพชรจรัสแสง ทั้งนี้ในลีลาท่าทางออกมาโดยรูปแบบการแสดงหรือเนื้อหาตามการวางแผนของ อัน เพชรจรัสแสง ซึ่ง อุ่ม เพชรจรัสแสง ดูแลในส่วนการแสดง มีความอ่อนช้อย ความแข็งแรง ฮึกเหิม กระฉับกระเฉง สื่อความหมาย ส่งภาษากับผู้ชม นักแสดงเพชรจรัสแสงมีความแตกต่างจากนักดนตรีเพชรจรัสแสง มีอายุตั้งแต่ 20-36 ปี ไม่มีอาชีพหลักหรือทำงานราชการ ยึดงานคณะเพชรจรัสแสงและคณะอื่นเป็นที่มาของรายได้จึงเป็นอาชีพนักแสดงอิสระ มีจำนวน 17 คน ส่วนใหญ่ประจำเป็นหลักและนักแสดงสมทบกรณีนงานจำนวนมากหรืองานซ้อนมากกว่า 1 งาน มีจำนวน 120 คน ซึ่งเป็นเครือข่ายสถาบันเดียวกัน

ไม่เพียงสำหรับคนสำเร็จการศึกษาแล้วที่เป็นนักแสดงคณะเพชรจรัสแสงอย่างเดียวยังมีนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ร่วมด้วย เพราะการทำงานของเพชรจรัสแสงเปิดโอกาสและทำงานแบบชั่วคราว(Part time) ไม่มีสัญญาผูกมัดกับตัวนักแสดงถ้าบุคคลนั้นมีทักษะความสามารถเพียงพอส่งผลให้มีพลวัตเคลื่อนไหว มีหน้าใหม่เข้ามาร่วมงานอยู่เสมอ กลุ่มนักแสดงไม่มีงานอาชีพหลักอย่างนักกลุ่มนักแสดงมีความโดดเด่นสร้างจุดขายเป็นผู้จับด้านนาฏศิลป์โดยเฉพาะประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 12 ปี มีทุนความรู้ความสามารถในวัฒนธรรมการแสดงภูมิภาคของตน ประวัติการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาสถานศึกษาด้านการแสดงนาฏศิลป์แต่ละภูมิภาค ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ส่วนกลาง) วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง และวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช แต่สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นความหลากหลายของศิลปะการแสดงพื้นเมือง เช่น การฟ้อน เซิ้ง รำโนราห์ได้

รองเง็ง เป็นต้น ต่อเนื่องเข้าศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม สาขาตรงด้านนาฏศิลป์ ทำให้เกิดการติดต่อรวมตัวได้มาร่วมงานกับทางคณะเพชรจรัสแสง

การทำงานของคณะเพชรจรัสแสงไม่มีการเข้าทำงานรูปแบบโรงละครหรือบริษัททั่วไป เข้า-ออก เป็นเวลา สำหรับบางคนยังเป็นนักศึกษาก็เข้าร่วมงานได้ ซึ่งจะนับเป็นงานแสดงขึ้นอยู่ลักษณะงานของลูกค้ำ เช่น งานแสดงช่วงเช้า หรืองานเลี้ยงสร้างสรรค์ลูกค้ำช่วงกลางคืน ช่วงจึงขึ้นอยู่สถานการณ์ รายได้ก็นับเป็นงานไป และจัดการเมื่องานลุล่วงทันที หน้าที่หลักนักแสดงแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนการฝึกซ้อม ก่อนงานอย่างน้อย 1 วัน และช่วงทำการแสดงจริง รายชื่อสมาชิกมีดังนี้

นักแสดงชาย

1. ณรงค์ฤทธิ์ เพชรจรัส
2. ชาตรี ทองแฉล้ม
3. เมธี จันทร์หอม
4. นิรุต สุดจำลอง
5. ไอบ์ศุภย์ ทิพย์ประชาบาล
6. ญาณวุฒิ ดวงดารา (ผู้ศึกษา)

นักแสดงหญิง

1. กัญฐิกา ปาณินท์
2. ณัฐวดี พรินทรากุล
3. อมลณัฐ นคร
4. ศิริมา บัวรอด
5. ชลิตา สุดจำลอง
6. นฤมล กันตังกุล
7. สุวีร์รัตน์ เก่งนอก
8. วิภาวี เหลี่ยมสุวรรณ
9. ชิตชนก ปานสวัสดิ์
10. กฤติยาณี นาราชภูร์
11. ปรรธนา เนคมานุรักษ์

“เดือนพฤศจิกายนคิวเต็ม ต้นเดือนงานเพชรจรัสแสง ลอยกระทง 7-8 ไปงานสิงห์ กลางเดือนไปซิดนีย์ของประณีตไทย กลับมาซ้อมไปดูไป 15-19 ธนาคาร ออมสินของไทยมีดี 20-26 งานดูไป 27-30 งานของประณีตไทย ไม่ได้รับแต่ของเพชรจรัสแสง รับของที่อื่นด้วย” (ณรงค์ฤทธิ์ เพชรจรัส, 2560)

คำสัมภาษณ์ของณรงค์ฤทธิ์ หนึ่งในนักแสดงเพชรจรัสแสง คิวงานแสดงที่มีการรับงานแสดงร่วมกับคณะอื่นด้วยมากกว่า 2 คณะ ประจำอยู่ในคณะเพชรจรัสแสงด้วยมาตลอด 2 ปีที่ผ่านมา มีการจัดการตารางงานของตัวเอง ส่วนหนึ่งงานของณรงค์ฤทธิ์ในการให้สัมภาษณ์

ชิตชนก กล่าวว่า “เคยทำงานธนาคาร เหนื่อยมาก เงินเดือนหมื่นกว่า มีความกดดันไม่ชอบอะไรที่มีกฎเกณฑ์ ลาออกมาทำงานรำดีกว่า ยังไงก็คือวิชาที่เราชอบ เรียนมา ถึงจะเหนื่อยแต่ก็มีความสุข” (ชิตชนก ปานสวัสดิ์, 2560)

ชิตชนก นักแสดงที่เคยทำงานพนักงานธนาคารแล้วตัดสินใจลาออกมาทำงานด้านนักแสดงนาฏศิลป์อย่างจริงจัง เพราะรู้สึกอิสระไร้ความกดดัน แสดงให้เห็นเส้นทางของการเลือกอาชีพนี้ เป็นทำนองเดียวกันกับอีกหลายคนแม้กระทั่ง อุ้ม เพชรจรัสแสง เคยเป็นครูอัตราจ้างอย่าง ชลิดาได้พูดคุยกับการตัดสินใจเลือกยึดอาชีพนักแสดงนาฏศิลป์ดำรงชีวิตในวัย 33 ปี

“เคยทำงานประจำครูอัตราจ้าง แต่พออยู่ไปภาระมากขึ้น เงินเดือนที่ได้ไม่พอใช้ จะออกไปรับงานแสดงเสริมก็ไม่มีเวลา พอคิดดูเลยตัดสินใจ มาวิ่งรับงานฟรีแลนดอย่างนี้ดีกว่า จะวิ่งก็งานก็ได้ แล้วแต่ความสามารถของเรา ตอนนี้อายุ 30 กว่าแล้ว ต่อไปอาจจะรับงานไม่ไหว อยากมีธุรกิจส่วนตัวมากกว่าจะเข้าไปทำงานบริษัทหรือสมัครครูอีก” (ชลิดา สุตจำลอง, 2560)

จึงจะเห็นได้ว่าตัวแปรหลักของการยึดอาชีพมาจากสาขาวิชาที่สำเร็จเรียนมายังสามารถทำรายได้ตามที่พอใช้และมากกว่าบริษัทหรืองานทั่วไป ซึ่งเป็นงานที่กลุ่มคนเหล่านี้หนีพ้นจากการจบการศึกษาโดยตรงด้านนาฏศิลป์ เรียกตัวเองว่า ฟรีแลนด ปัจจัยของกฎเกณฑ์การทำงานที่มีความกดดันที่พบเจอ จึงอยากเป็นนายของตัวเองหรือธุรกิจส่วนตัว ดังนั้นผู้ศึกษาจึงวิเคราะห์ว่า ในฐานะคณะเพชรจรัสแสงในรูปแบบการทำงานรองรับสำหรับคนที่มีความแบบใดก็ได้ ไม่ว่าจะกลุ่มของนักดนตรีที่เป็นข้าราชการ หรือนักแสดงเป็นนักแสดงอิสระ สามารถมาร่วมงานได้โดยปราศจากข้อจำกัด มีความยืดหยุ่นทั้ง 2 ฝ่าย สามารถไปร่วมงานกับคณะหรือกลุ่มอื่นได้ตามความสามารถ ซึ่งแต่ละคนจะมีการจัดการบริหารตัวเองในการรับงานแสดง โดยค่าตอบแทนของนักแสดงนาฏศิลป์อิสระรับงานหารายได้ที่ใช้เป็นปัจจัยเลือกทำงานอาชีพนี้ ปัจจุบันขั้นต่ำ 1,500 บาทต่องานต่อวัน อีกทั้งมีโอกาสได้งานแสดงในต่างประเทศอย่างกรณีของณรงค์ฤทธิ์

ทั้งนี้ผู้ศึกษาสังเกตเห็นว่า ขึ้นอยู่กับความพอใจของแต่ละคนในสมาชิกคณะเพชรจรัสแสงในการรับงานหรือร่วมงานกัน บางส่วนค่าตอบแทนเป็นตัวบ่งชี้ แต่ของการร่วมงานแบบไม่มีข้อผูกมัดหรือสัญญาใดๆทางลายลักษณ์อักษร ยังปรากฏของการทำงานร่วมกันอยู่ แสดงถึงความพอใจสัญญาใจของสมาชิก ถึงแม้ร่วมงานหรือรับงานกับคณะอื่น คงอยู่ในจุดของสมาชิกคณะเพชรจรัสแสง เป็นความรู้สึกในเชิงบวกของนามธรรมกลุ่มสมาชิก ส่วนมิติด้านเชิงลบอาจทำให้อย่างที่กล่าวไปว่า มีพลวัตของคนบางส่วนเข้าในคณะเพชรจรัสแสง ที่เข้ามาแล้วไม่พึงพอใจแล้วออกไป จากไม่ได้มีข้อบังคับกฎเกณฑ์จำกัดสิทธิ์ของผู้ร่วมงาน ถ้าบุคคลนั้นได้ผ่านมาตรฐานของ อัน เพชรจรัสแสง และอ้อม เพชรจรัสแสง แม้ว่าจะจัดตั้งบริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด แล้วก็ตาม

องค์ที่ 3 การสร้างเสถียรภาพของเพชรจรัสแสง

การรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม คือการรักษาระดับคงอยู่ ไม่ว่าจะด้วยคุณภาพ มาตรฐานของสินค้าทางวัฒนธรรม เพื่อคงอยู่ของการได้ซึ่งรายได้เกิดความต่อเนื่องสู่การพัฒนามากขึ้นอันส่งผลต่อจากระบบการผลิตสินค้าและกระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรมแล้ว ย้อนกลับสู่กระบวนการข้างต้น ที่จะบ่งบอกประสิทธิภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม โดยส่วนสำคัญคือ ทุนทางวัฒนธรรม มีปริมาณเพียงใด ทำให้กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) สมบูรณ์จากการสะสมทุนทางวัฒนธรรมนั้นในระดับปัจเจกและระดับกลุ่ม ดังนั้นการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรมคณะเพชรจรัสแสง เริ่มด้วยตัวบุคคลของหัวหน้าคณะเพชรจรัสแสงถ่ายทอดถึงภาพรวมของคณะเพชรจรัสแสง ดำรงอยู่ได้ถึงการคล่องตัวการทำงานของกลุ่มคณะการแสดงร่วมสมัย โดยรายละเอียดฉากดังนี้

จากการสร้างคุณภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม

จากระบบการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมและกระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม ส่วนสำคัญคือ ทุนทางวัฒนธรรม นำมาบริหารจัดการสร้างเกิดเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ในการศึกษาพบว่าทุนทางวัฒนธรรมถูกนำมาเพิ่มความซับซ้อนขึ้นอีกในการสร้างคุณภาพของสินค้าทางวัฒนธรรมเกิดความนิ่งหรือมั่นคงของตัวสินค้า โดยจะถูกหล่อหลอมจากการสะสมทุนทางวัฒนธรรม มาแสดงออกทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการสร้างคุณภาพของคณะเพชรจรัสแสง ถ่ายทอดสร้างจาก อัน เพชรจรัสแสง ผู้เป็นเจ้าของทุนทางวัฒนธรรมผู้กำกับควบคุมทิศทางการพัฒนาของสินค้าทางวัฒนธรรม ออกมาอยู่ในรูปแบบของสินค้า ดังนี้

ประการแรก การสะสมทุนทางวัฒนธรรมของ อัน เพชรจรัสแสง ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบการแสดง ทุนทางวัฒนธรรมด้านประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญมาใช้ในการสร้างการแสดง โดยคุณภาพคือ คุณค่าที่ฝังอยู่ในสินค้าทางวัฒนธรรมใช้ทรัพยากรทางด้านดนตรีนาฏศิลป์แบบดั้งเดิม เป็นรากฐานของสินค้าทางวัฒนธรรม คงคุณค่าและความหมายอันเป็นสิ่งชำนาญการ

ผ่านการหล่อหลอมโดยระบบการศึกษาสาขาวิชาชีพ สะสมใช้ระยะเวลาอันยาวนานกว่าเป็น 20 ปี จนกระทั่งมาสู่สังคมนักการทำงานประสบการณ์ซึ่งทำให้เกิดหาช่องทางพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมของ อัน เพชรจรัสแสง เพิ่มเติมความพิเศษของสินค้าด้วยการนำมาประยุกต์ต่อให้เข้ากับบริบทคนในสังคม จึงทำให้เห็นว่าตัวดำเนินเรื่องคือทุนทางวัฒนธรรมเครื่องมือขับเคลื่อน สร้างคุณภาพเพราะพลวัตในระหว่างการสะสมทุนทางวัฒนธรรมนำไปสู่การผลิตคุณภาพอันได้แก่ การสอดคล้องกับสังคมพบว่า การสร้างการแสดงเกี่ยวกับเรื่องราวของสังคม อย่าง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นหัวใจหลักของสังคมไทย ใช้การแสดงนาฏศิลป์แบบดั้งเดิมประยุกต์กับประสบการณ์ความร่วมมือ เชื่อมกับคุณค่าการมีจิตสำนึก ความเป็นรัฐชาติ อันเป็นการันตีคุณภาพตอบสนองประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรม สิ่งสำคัญที่ทำการสนับสนุนการมีที่ปรึกษาประจำคณะเพชรจรัสแสง คือ นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ นักวิชาการทางด้านดนตรีไทย ผู้ให้ความรู้ประสบการณ์แก่ อัน เพชรจรัสแสง ผ่านไปกลายเป็นผู้ให้คำปรึกษาต่อการสร้างการแสดงที่น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ ในรูปแบบนี้จากการสัมภาษณ์ รศ.ดร.จินตนา สายทองคำ คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม พบว่า ภายในองค์กรสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การสร้างการแสดงหรือการทำการแสดงจะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลปรึกษาของคณะผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีนาฏศิลป์ไทยประจำสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ทั้งศิลปินแห่งชาติ ข้าราชการอาวุโส ก่อนที่จะนำมาแสดงสู่สายตาสาธารณชน เช่นเดียวกับกับสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสงที่มีนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ที่ปรึกษาในความเป็นไปได้ของการแสดงที่ต้องคำนึงถึงจารีตของวัฒนธรรมโดยเฉพาะดนตรีนาฏศิลป์ไทยมีขอบเขตชัดเจน มีความแตกต่างจากคณะแสดงทั่วไป เช่น คณะลิเก คณะหมอลำ คณะละคร ส่วนใหญ่มี พ่อครู แม่ครู เพียงพอสำหรับการสอนรำสอนดนตรีเท่านั้น แต่คณะเพชรจรัสแสงที่ปรึกษาให้คำชี้แนะความเห็นในมุมแตกต่าง ตีความใหม่ จากหลักการวิชาการ เพื่อนำมาสู่การสร้างการแสดง เช่นการสื่อความเป็นไทยเจ๋งที่ส่วนใหญ่ในรูปแบบการแสดงคือการสีภาค หรือการแสดงเรื่องราวการปกป้องแผ่นดินจากพม่า ในส่วนคำปรึกษาที่ได้รับนั้น อัน เพชรจรัสแสงได้ออกมานอกกรอบสร้างความแตกต่างคือ การนำเสนอสินค้ามาสู่เสนอทางกายภาพ หัวใจหลักของสังคมไทยไม่มีขีดจำกัดของเขตภูมิภาคมีจุดร่วมเดียวกัน

จึงเป็นสร้างคุณค่ากับสินค้าทางวัฒนธรรมโดยให้สัมพันธ์กับวัฒนธรรมเดิมที่นำมาใช้ก่อนเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมสู่การออกแบบการแสดงแบบฉบับตัวผ่านการสะสมความความรู้ประสบการณ์ พร้อมทั้งมีที่ปรึกษาในแนวทางของสินค้าทางวัฒนธรรม เกิดเป็นจุดขายและจุดเด่นแก่ตัวคณะเพชรจรัสแสงเอง ซึ่งการสร้างคุณภาพของเสถียรภาพสินค้าทางวัฒนธรรม อีกส่วนสำคัญคือ บุคลากรภายในคณะที่จะทำให้เกิดสร้างเสถียรภาพมีคุณภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม

ประการที่สอง การสร้างเครือข่ายนักแสดงนักดนตรีคณะเพชรจรัสแสง การได้ซึ่งมาเรื่องคุณภาพของสินค้าทางวัฒนธรรมต้องประสิทธิภาพที่สุดจำเป็นต้องเป็นผู้ชำนาญ มีทักษะ

ความสามารถเฉพาะทางโดยที่ อัน เพชรจรัสแสง ตระหนักถึงคุณภาพสามารถขายสินค้าทางวัฒนธรรมได้จริงและเกิดความต่อเนื่องของการบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมของลูกค้า บุคคลที่เข้าร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิกหรือร่วมงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ศึกษาทางด้านดนตรีนาฏศิลป์ไทย โดยกล่าวอีกได้ว่า ผู้ที่มีทุนทางวัฒนธรรมทางด้านดนตรีนาฏศิลป์ไทยเพียงพอที่จะเข้าร่วมงานได้กับเพชรจรัสแสง เป็นมิติของการลงมือการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย เพราะทุนทางวัฒนธรรม อัน เพชรจรัสแสง กำกับควบคุมมหาภาคของสินค้าทางวัฒนธรรม ภาพลักษณ์การแสดงที่น่าสู่สายตาผู้ชม ส่วนทุนทางวัฒนธรรมของสมาชิกคณะเพชรจรัสแสงทุนทางวัฒนธรรมในเชิงแรงงานทางด้านร่างกายผ่านการสะสมเฉพาะจากระบบการศึกษาและเข้าใจในวัฒนธรรมดนตรีนาฏศิลป์ส่งผลให้เป็นจุดเห็นว่า ผู้แสดงในคณะเพชรจรัสแสงมีคุณภาพ

จากสัมภาษณ์ ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขานาฏศิลป์ไทย(โขนพระ) ความคิดเห็นการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสงนั้น เป็นกลุ่มที่รากฐานของความเป็นนาฏศิลป์ไทยดนตรีไทยสูง เนื่องจากคนทั้งหมดเป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาเดียวกันจึงทำให้การประยุกต์ของทุนทางวัฒนธรรมเกิดความสมดุลเพียงของการต่อยอดเชิงเศรษฐกิจ ในรายละเอียดขององค์ประกอบการแสดงได้แก่ เนื้อหาการแสดง ดนตรีประกอบการแสดง เครื่องแต่งกายรวมทั้งท่าทางรำยรำที่คงอัตลักษณ์นาฏศิลป์ได้อย่างชัดเจน เพราะการสร้างการแสดงในปัจจุบันต้องคำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม ความหมายเดิมของวัฒนธรรมที่เมื่อนำเสนอสู่สายตาของผู้ชมต้องไม่เพียงรับรู้แค่ความสุนทรีย์ทางอารมณ์อย่างเดียว ต้องนำเสนอในความจริงแท้ของวัฒนธรรมด้วย ครั้งผู้ชมชมการแสดงในสถานที่จัดงานทั่วไป มีการแสดงนาฏศิลป์ไทยจำต้องเป็นความหมายเดียวกันกับสายตาที่ประจักษ์ว่านั่นคือ นาฏศิลป์ไทยได้ด้วยเช่นกัน

อีกทั้งในการสร้างเครือข่ายของ อัน เพชรจรัสแสง แม้ในสมาชิกคณะเพชรจรัสแสงส่วนใหญ่มาจากสถาบันเดียวกันก็ตาม ยังมีการสร้างเครือข่ายกลุ่มของสมาชิกให้เกิดเสถียรภาพมากขึ้นในวงการนาฏศิลป์ไทย เรื่องของจารีต ธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของกลุ่มสาขาศิลปะการแสดงนี้จัดทำพิธีไหว้ครู พิธีกรรมทางนาฏศิลป์ดนตรีไทย รูปแบบการสร้างปฏิสัมพันธ์คนในองค์กร เพื่อให้สมาชิกคณะเพชรจรัสแสงได้มีกิจกรรมร่วมกันนอกจากการทำงานสร้างกำลังใจเสริมมงคลของการทำงานด้านนาฏศิลป์ไทย-ดนตรีไทย แม้บริบทของคณะเพชรจรัสแสงคือกลุ่มนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย แต่พื้นฐานทั้งหมดของเหล่าสมาชิกมาจากวงการนาฏศิลป์ไทย-ดนตรีไทยแบบประเพณีดั้งเดิม ทำให้ความเชื่อศรัทธาจารีตปฏิบัติส่งอิทธิพลกลับมาด้วย ซึ่งเป็นจารีตของศิลปินนาฏศิลป์ดนตรีจะต้องเข้าร่วมพิธีไหว้ครูนาฏศิลป์ไทย-ดนตรีไทยอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี

อัน เพชรจรัสแสง จึงให้เป็นเครื่องมือของการยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียว เป้าหมายเพื่อจะส่งผลให้คุณภาพการทำงานมีเสถียรภาพมากขึ้น กฎเกณฑ์ กำกับในตัวนักแสดง

นักดนตรี หวังประโยชน์อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง เฉพาะอย่างยิ่งสินค้าทางวัฒนธรรมไม่ได้เพื่อการแสดงนาฏศิลป์ดนตรี แต่รวมไปถึงตัวบุคลากรเอง เป็นส่วนหนึ่งของสินค้าทางวัฒนธรรม สภาพจิตใจ ความรู้สึกจึงเป็นส่วนสำคัญที่สื่อสารออกมาต่อ ผู้ชม

การจัดพิธีไหว้ครุนาฏศิลป์ไทย-ดนตรีไทย เป็นเครื่องมือยืนยันของความศรัทธาในอาชีพ ใช้พื้นฐานแนวคิดจากวัฒนธรรมประเพณีนิยมการไหว้ครู มาใช้แม้บริบทของคณะเพชรจรัสแสงเป็น บริษัทเอกชน พร้อมใช้โอกาสจัดงานทำบุญบ้านอัน เพชรจรัสแสง อันที่ตั้งบริษัทไปด้วย พิธีถูกจัดให้ เบ็ดเสร็จภายใน 1 วัน และมีการเตรียมการก่อน 1 วัน หน้าที่หลักของ อัน เพชรจรัสแสง คือการ ควบคุม รายละเอียดขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมงานมีอยู่ 2 ส่วน คือ สถานที่ และ เครื่องประกอบพิธี สมาชิกเป็นกำลัง สำคัญในการช่วยเหลือให้งานสำเร็จลุล่วง โดยทุนทรัพย์ทั้งหมดเป็นของ อัน เพชรจรัสแสงและ อุ่ม เพชรจรัสแสง เพื่อจัดทำบุญบ้านและเพื่อสมาชิกได้ร่วมเป็นสิริมงคล กลุ่มนักดนตรีช่วยจัดเตรียม สถานที่ กางเต็นท์ และสถานที่ประจำพิธี ประกอบด้วย เครื่องดนตรี ศิระชะครุ อุปกรณ์การแสดง ส่วนเครื่องประกอบพิธี อุ่ม เพชรจรัสแสง เป็นผู้จัดการประกอบด้วย เครื่องสังเวศควหาวน เครื่องสักการบูชา ตามจารีตประเพณีของนาฏศิลป์ไทย-ดนตรีไทยมุกประการ ได้แก่ บายศรีปาก ชาม หมากพลู บุหรี่ ไม้ขีดไฟ น้ำชา มะพร้าวอ่อน กล้วยน้ำว่า ผลไม้ 7 อย่าง อ้อย เผือก มัน ถั่ว งา นม เนย เครื่องกระยาบวช ขนมต้นแดง-ขาว เครื่องจิ้ม หัวหมูสุก-ดิบ เป็ดสุก-ดิบ ไก่สุก-ดิบ กุ้งสุก-ดิบ ปลาสุก-ดิบ หมูดิบ ไข่ไก่ต้ม ไข่ไก่ดิบ น้ำเปล่า

2. พิธีไหว้ครู ปฏิบัติตามราชประเพณีโบราณแบบฉบับของกรมศิลปากร สืบทอดจาก พระราชพิธีครั้งแรกเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ 25 ตุลาคม 2527 ณ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ประกอบพระราชพิธีครอบประธานประกอบพิธีไหว้ครูโซน-ละคร โดยประธานประกอบพิธีไหว้ครูของ คณะเพชรจรัสแสง คือ บุคลากรอาวุโสกรมศิลปากรที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ได้แก่ นายสมบัติ แก้วสุจริต แต่กระบวนกรทั้งหมดของพิธีไหว้ครูของ คณะเพชรจรัสแสงจะย่อส่วนมีขนาดเล็กกว่าแบบฉบับกรมศิลปากร ลักษณะแบบครบถ้วนขั้นตอนปะ รำพิธีขนาดพอเหมาะกับขนาดบ้านของ อัน เพชรจรัสแสง ขั้นตอนการพิธีไหว้ครูมีอยู่ 2 ส่วน คือ พิธีสงฆ์และพิธีไหว้ครุนาฏศิลป์-ดนตรี ส่วนแรกพิธีสงฆ์จะถูกจัดในช่วงเช้า นิมนต์พระสวดตอนเช้า รับบาตรและฉันเช้าพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ ส่วนที่สองพิธีไหว้ครูถูกแบ่งย่อย คือ 1 พิธีไหว้ครู ประธานผู้ประกอบพิธีอ่านโองการ ระลึกถึงพระคุณของบรมครูที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ดนตรี บรรเลงเพลงหน้าพาทย์แต่ละเพลงประธานผู้ประกอบพิธีเรียกเพลง ตามชั้นบรรดาศักดิ์ของครู เหล่า ครูประกอบไปด้วย ครูเทพเทวดา ครูฤๅษี และครูที่ล่วงลับไปแล้ว เช่น พระอิศวร พระนารายณ์

พระพรหม พระอินทร์ พระพิฆเนศ พระพิราพ เป็นต้น หลังจากทีอ่านโครงการเชิญครูป๊อปปี้แต่ละองค์แล้ว ทำการกล่าวถวายเครื่องเช่นสังเวตต่าง ๆ เสร็จแล้วกล่าวลาเครื่องเช่นสังเวต สมาชิกก็จะรำถวายเพื่อบูชาครู รำเพลงช้า-เพลงเร็ว เพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง 2 พิธีครอบครู การนำศิระชะครุมารอบและเจิมหน้าผากเพื่อสิริมงคลปกป้องรักษา และขอขมาหากมีสิ่งใดที่ผิดพลาดเอาเป็นสิ่งที่มาซึ่งกำลังใจแก่เหล่าศิลปินนาฏศิลป์ดนตรี 3 พิธีส่งครูประธานผู้ประกอบพิธีกล่าวโครงการส่งครูที่เชิญมา กลับ สุดท้ายเป็นการรำส่งครูและโปรยข้าวตอกดอกไม้เป็นการเสร็จสิ้น

3. หลักจากพิธีไหว้ครูเสร็จสิ้น เป็นการเฉลิมฉลองสังสรรค์ของสมาชิก กิจกรรมผ่อนคลายของคณะเพชรจรัสแสง ขั้นตอนนี้เป็นตัวบ่งชี้ถึงเป้าหมายของอัน เพชรจรัสแสงที่รวมตัวทุกคนมาสังสรรค์เชื่อมสัมพันธ์ของสมาชิกเป็นมิตรภาพที่ดีและแสดงความมีน้ำใจเพื่อนร่วมงาน

พิธีไหว้ครูได้จัดมาแล้ว 3 ครั้ง โดยครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2555 แต่ทำไม่ต่อเนื่องเนื่องจากเรื่องเวลา โอกาส และทุนทรัพย์ ในบริบทการสร้างความสัมพันธ์ในคณะมีกิจกรรมเกิดขึ้นเรื่อยๆต่อเนื่อง ไม่ได้จำเพาะเจาะจงพิธีไหว้ครูเพียงอย่างเดียว อาทิ การท่องเที่ยวของคณะ การสังสรรค์ในสถานที่และนอกสถานที่ กิจกรรมที่มักเกิดขึ้นบ่อยๆโดยเฉพาะการไปทำการแสดงต่างจังหวัดเป็นเวลาหลายวัน หลักเลิงานจะใช้เวลามาร่วมสังสรรค์ผ่อนคลาย ซึ่งเป็นนิสัยส่วนตัวของ อัน เพชรจรัสแสงด้วย มักให้เวลากับพูดเล่าเรื่องสนุกสนานร่วมกัน

กล่าวได้ว่า การทำงานของ อัน เพชรจรัสแสง ใช้ความรู้สึกจิตใจเป็นส่วนประกอบหลักจากการทำงาน ดังจะเห็นได้จากอาการจัดพิธีไหว้ครูแสดงถึงใช้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในสิ่งที่ทุกคนมีร่วมกัน คือ ครูบาอาจารย์ ความเชื่อศรัทธาของอาชีพศิลปินนาฏศิลป์-ดนตรี บ่งบอกถึงวัฒนธรรมของกลุ่มให้เกิดเชื่อมั่นในคณะเพชรจรัสแสงหวังให้เกิดสิ่งดีๆเข้ามา ซึ่งไม่เพียงพิธีไหว้ครูงานสังสรรค์ก็เป็นวิธีหนึ่งที่อัน เพชรจรัสแสง เลือกใช้เชื่อมความสัมพันธ์ไม่ต้องมีพิธีรีตองแต่อย่างใดสามารถจัดขึ้นได้เสมอวิธีแห่งการผ่อนคลาย จึงปรากฏมุมมองอย่างหนึ่งได้ว่า ที่มีการจัดพิธีไหว้ครูหรืองานสังสรรค์ก็ตามแต่ แสดงให้เห็นบริบทของการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ว่า อัน เพชรจรัสแสง ต้องใช้สมาชิกเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมและขายสินค้าทางวัฒนธรรม เป็นการลงทุนเพื่อรักษาบุคลากรในองค์กร ที่มีความสามารถตั้งแต่ระดับนักศึกษาจนถึงระดับชั้นครู ทำงานให้กับบริษัทเพชรจรัสแสงจำกัด การทำงานการแสดงนาฏศิลป์-ดนตรีล้วนใช้พลังกำลังในการทำงาน จึงมีความเหน็ดเหนื่อยพอสมควร

ดังนั้นการสร้างคุณภาพงานนี้จึงเป็นการลงทุนเพื่อให้สถานการณ์ความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานทุเลาลง เพราะอีกประการหนึ่งการทำงานของคณะเพชรจรัสแสงเป็นสัญญาใจ ไม่มีข้อผูกมัด จึงเป็นการสมนาคุณดุจรั้งให้สมาชิกเกิดความเสถียรภาพคงที่ของบุคลากรให้อยู่ต่อไปเรื่อยๆให้ได้มากที่สุดหรือเกิดความเกรงใจ เนื่องจากทุกคนมีเงื่อนไขไม่บังคับที่สามารถไปร่วมงานกับคณะ

อื่นได้ สิ่งจำเป็นที่จะต้องซื้อใจของสมาชิกภายในคณะเพชรจรัสแสงมากกว่าเงินค่าตอบแทนจากงานที่ได้รับ

ประการที่สาม การสร้างกฎเกณฑ์มาตรฐานสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง เป็นส่วนทำให้การขายสินค้ามีประสิทธิภาพจากการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐาน โดยคณะเพชรจรัสแสงนอกจากขายสินค้าทางวัฒนธรรมแล้ว ยังมีภาพลักษณ์และบุคลากรสมาชิกคณะเพชรจรัสแสงด้วย สร้างให้สินค้ามีน้ำหนักมากขึ้นต่อการตัดสินใจของผู้ชมหรือผู้บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมอันนำไปสู่การสร้างคุณภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม กฎเกณฑ์ให้ผู้ชมได้เห็นมาตรฐานภายใต้คำว่า “มืออาชีพ” ส่งผลต่อการประเมินเมื่อมีผู้สนใจติดต่อคณะเพชรจรัสแสงหรือตัวสินค้า โครงสร้างของคณะเพชรจรัสแสงถูกจัดการโดยตัวมันเอง สมาชิกอยู่ภายใต้สถาบันเดียวกันหรือคณะการศึกษาวิชาชีพด้านการแสดงโดยตรง รับรองคุณภาพการันตีด้วยตัวบุคคล มีการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานวิชาชีพและวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี กระจุกในส่วนกลุ่มนักดนตรีงานหลักอาชีพ ดุริยางคศิลป์ สำนักการสังคีต กรมศิลปากรและข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร อัน เพชรจรัสแสงจัดวางใช้ทรัพยากรบุคคลพัฒนาต่อยอดได้ไร้ขีดจำกัดด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีในคณะเพชรจรัสแสง เกิดเป็นภาพอัตลักษณ์สร้างความแตกต่างจากคณะการแสดงอื่นทั่วไป คือ การสร้างภาพถ่ายหออดารมภ์ การแสดงออก พฤติกรรมของผู้แสดง ในเชิงนักรบทางวัฒนธรรมอนุรักษ์สืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทยกำหนดในการทุกการแสดงสื่ออารมณ์ออกมาให้ชัดเจนผ่านตัวนักแสดงและนักดนตรี ใช้สีหน้าท่าทาง บอกกับให้รับรู้และรู้สึกคล้อยตาม ได้แก่ อารมณ์ฮึกเหิม ความหนักแน่น รวดเร็ว ความแข็งแรง กำหนดให้ขณะการแสดงออกเสียงออกมาแม้จะร่าเริงอยู่หรือบรรเลงดนตรี อย่างเช่น การตีกลองต้องการแสดงถึงความฮึกเหิม ให้ออกเสียงตะโกน “โห่” หรือจังหวะสนุกสนานการแสดงภาคอีสานก็จะออกเสียงยกล้อกัน สร้างปฏิสัมพันธ์จริงให้กับผู้ชมได้เห็น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สังเกตได้จากสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง พลละกำลังและอารมณ์ผ่านนักแสดงและนักดนตรีเป็นการต่อยอดจากทุนองค์ความรู้ของสมาชิกเสนอภาพลักษณ์นักแสดงมืออาชีพ

เหตุของการตอกย้ำความเป็นมืออาชีพ เพราะการทำการแสดงของคณะเพชรจรัสแสง สิ่งที่ผู้ชมได้สัมผัส คือ ความสุนทรีย์ภาพทางด้านการแสดง “สด” และ “จริง” ในขณะเวลานั้นๆ เป็นจุดแข็งของคณะดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้คล้อยตามได้สมจริง ซึ่งมีความแตกต่างจากเพลงประกอบที่บันทึกเสียงไว้ สิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากภัทรชาติเหี้ยเตอร์ของการแสดงต้องมีเพิ่มเติมรายละเอียดของการแสดงมากกว่าเท่าตัว เกินธรรมชาติขึ้นมาอีกระดับเป็นเสมือนเส้นกราฟต้องมีขึ้นและมีลง โดยนำแนวทางมาพัฒนาทุ่มเทกับการฝึกซ้อมเสมือนจริงทุกครั้ง คำนี้ถึงองค์ประกอบการแสดงทุกส่วน เช่น เวลาของการแสดง ข้อจำกัดของหน้างาน กรณีฉุกเฉินอาจเปลี่ยนแปลงแผนกะทันหัน แก้ไขปัญหาเฉพาะได้ ดังนั้นนักแสดงและนักดนตรีคือภาพลักษณ์ที่ถูกกำหนดตั้งขึ้นให้มีความชำนาญมืออาชีพผ่านการฝึกซ้อม ซึ่งทั้งหมดเป็นบุคคลชำนาญเฉพาะทางให้ความสำคัญต่อการ

ฝึกซ้อม หัวใจหลักของกฎเกณฑ์ให้สินค้าทางวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพ มั่นใจต่อมาตรฐานเมื่อถึงขั้นสู่ทำการแสดงจริง ในเชิงทางกายภาพ เครื่องดนตรีเป็นเอกลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสงของการตั้งวงก่อนทำการแสดง ได้แก่ กลองศึกขนาดใหญ่ตำแหน่งกึ่งกลางเวที ระนาดเอก ฆ้องวง เปิงมาง ตะโพน กลองสะบัดชัย กลองทัด คีย์บอร์ด กลองชุด ผู้ชมจะประจักษ์ด้วยสายตาเห็นภาพของเครื่องดนตรีที่เตรียมพร้อมในแบบฉบับของเพชรจรัสแสง มาตรฐานของคณะ อัน เพชรจรัสแสงสร้างขึ้นเพื่อนำไปสู่ภาพจำของผู้ชม เมื่อเห็นเครื่องดนตรีเตรียมพร้อมบนเวทีนั้นคือการนำมาสู่การบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม

การสร้างกฎเกณฑ์มาตรฐานของสินค้าทางวัฒนธรรมคณะเพชรจรัสแสงผู้กำหนดโดยอัน เพชรจรัสแสง จากตัวเองในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมและใช้ทุนทางวัฒนธรรมของสมาชิกให้ปฏิบัติตามกระบวนการแสดงที่ต้องการอาศัยความสามารถความชำนาญเฉพาะทางนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทย ปฏิบัติฝึกซ้อมการแสดงให้ตรงตามมาตรฐานของอัน เพชรจรัสแสงกำหนดไว้ เกิดผลลัพธ์ออกมาเพื่อสร้างมาตรฐานให้ผู้ชมสัมผัสกับกลุ่มนักแสดงนักดนตรีมืออาชีพ คุ่มค่าการลงทุนเลือกเสพงานศิลปะการแสดงของคณะเพชรจรัสแสง

สรุปได้ว่าฉากการสร้างคุณภาพของสินค้าทางวัฒนธรรมคณะเพชรจรัสแสง ประกอบไปด้วย 3 ประการ ได้แก่ การสร้างพลวัตของทุนทางวัฒนธรรม ใช้ความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญ พัฒนาอยู่เสมอด้วยอาศัยโครงเคียวกับการสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปะการแสดง , การสร้างเครือข่ายของคณะเพชรจรัสแสง สร้างคุณภาพอาศัยจากตัวนักแสดงมากรันตี จนถึงการสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อมจากพิธีไหว้ครูอันเป็นหลักหัวใจเดียวกัน และการสร้างกฎเกณฑ์ในการแสดงให้เกิดเอกลักษณ์ที่มองเห็นแล้วจำภาพได้นั้นคือ คณะเพชรจรัสแสง

ฉากกลยุทธ์การสร้างรายได้

การแสดงนาฏศิลป์ไทย เนื่องด้วยเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมมานานผ่านหลายมิติ เช่น วิถีชีวิต การศึกษา การเมือง การบันเทิง เป็นต้น ทำให้พื้นฐานเบื้องต้นสังคมทราบถึงหน้าที่ของนาฏศิลป์ไทยพอสมควร ช่วยลดขั้นตอนที่สร้างกระบวนการอธิบายซ้ำในความเป็นมาหรือหน้าที่ลักษณะการนำไปใช้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในมุมมองกลับกันถูกลดความสำคัญลงจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยุคเน้นเรื่องเศรษฐกิจเป็นหลักสำคัญ ดังนั้นกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ช่วยให้วัฒนธรรมมีเสถียรภาพทางสังคมมากขึ้นแบบมิติใหม่ด้านเศรษฐกิจ โดยผ่านกระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรมเน้นคุณค่า คุณภาพแก่ผู้บริโภคมากกว่ามูลค่าราคา

สำหรับกลยุทธ์คือหาช่องทางการขายสินค้าทางวัฒนธรรมในนาฏศิลป์ไทยให้ได้ ในรูปแบบของคณะเพชรจรัสแสง มีประเด็นแตกต่างจากความเป็นสินค้าทั่วไป ผลลัพธ์ไม่ได้อยู่ที่เพื่อการขายสินค้าได้ แต่เป็นผลลัพธ์ในการสร้างความสำคัญใส่ในสินค้า ซึ่งประเด็นสำคัญคือ อัน เพชร

จรัสแสงเป็นผู้กำหนดทิศทางของสินค้าทางวัฒนธรรม เพื่อให้ประทับใจดึงดูดผู้บริโภคหรือผู้ชม โดยใช้อัตลักษณ์วัตถุดิบทางวัฒนธรรมที่สะสมจากการเล่นเรียนฝึกฝนพร้อมกับผนวกด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยกับ อุ่ม เพชรจรัสแสงมาสู่กระบวนการขายแบบฉบับของคณะเพชรจรัสแสง สร้างการตลาดรูปแบบสมัยใหม่โดยกลยุทธ์การเจรจาเทคนิคพิเศษของอ๋น เพชรจรัสแสง รวมทั้งสร้างกฎเกณฑ์มาตรฐานสินค้าทางวัฒนธรรม แสดงการจัดการคุณภาพของสินค้าต่อย้ำความรู้สึกของผู้ชมผ่านภาพแทนของความเป็นไทย สัญญาของการต่อรอง เป้าหมายของคณะเพชรจรัสแสงต้องการเพื่ออนุรักษ์ พัฒนา สืบทอดของวัฒนธรรมแขนงนี้ ซึ่งทั้งยังมีกลยุทธ์ในการขายมาเป็นส่วนเพิ่มเติม มิติในการปรับตัวให้เข้าสังคมทุนนิยม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สะท้อนความเป็นไทยสู่กลยุทธ์การติดต่อเจรจา

ในการสะท้อนความเป็นไทยแบบร่วมสมัยของคณะเพชรจรัสแสง คือ การขายอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้น ตรงแนวคิดความเป็นไทยในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย จากกระบวนการใช้วัตถุดิบทางวัฒนธรรมมาผลิตเป็นสินค้าออกมา ซึ่งสะท้อนออกผ่านองค์ประกอบการแสดงเน้นความเป็นไทยผสมกับความสมัยใหม่ได้อย่างแนบเนียน ได้แก่ เครื่องดนตรีไทยเลือกมาใช้ คือ ระนาดเอก ฆ้องวง ปี่ ตะโพน เปิงมาง การแสดงท่ารำใช้นาฏยศัพท์ จีบ ตั้งวง เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมชาติ ประเพณีของไทยหรือเกี่ยวกับประเทศไทย และผ่านเครื่องแต่งกาย ที่เห็นได้อย่างง่ายว่า มีความเป็นไทยเช่น โจงกระเบน นุ่งห้านาง ท่มสไบ ตะเบงมารเป็นต้น สิ่งเหล่านี้ใช้เป็นการต่อรองในความเป็นไทยในการตัดสินใจจากการแสดงคุณค่าของวัฒนธรรมที่คณะเพชรจรัสแสงนำมาสร้างให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม

อีกมุมของความเป็นไทยแบบร่วมสมัย จริตในการสร้างรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์แบบใหม่ให้แตกต่างจากนาฏศิลป์แบบดั้งเดิม สะท้อนถึงรสนิยมของผู้ชมหรือผู้บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม ในจุดขายที่สามารถขายได้ซึ่งส่วนใหญ่ปัจจุบันเป็นรสนิยมของกลุ่มคนสังคมเมือง ในการที่สร้างความแตกต่างหรือสัญญาบางอย่างต่อสังคมในการบริโภคสิ่งเหล่านี้ เช่น ในงานประชุมระดับนานาชาติใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเปิดงาน เพื่อเสนอในนโยบายของงานด้านการแสดงและอารยะธรรมของชาติ ดังนั้นในความเป็นไทยไม่เพียงใช้เป็นกลยุทธ์เพื่อให้คนสนใจแล้ว ยังเห็นได้ว่าเป็นจุดหนึ่งของการอนุรักษ์ที่ต้องการนำเสนอกับผู้ชมในการจัดการบริหารทรัพยากรทางวัฒนธรรมนี้ ในมิติของการขายสินค้าทางวัฒนธรรมส่วนหนึ่งในกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า

ทำให้ส่งผลมีอำนาจในการเจรจาต่อรองกับลูกค้า ซึ่งเป็นหน้าที่ของอ๋น เพชรจรัส โดยวางแผนคาดการณ์ล่วงหน้า รู้สถานะของตน ทุนและสินค้าทางวัฒนธรรม อ่างสิทธิ์ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทยความเป็นไทยนำเสนอตัวเองกับลูกค้า รวมทั้งแสดงตนที่ไปที่ไปสถานะภูมิหลังเป็นอาชีพข้าราชการกรมศิลปากร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปวัฒนธรรมด้านการแสดง โดยที่อ๋น เพชรจรัสแสง มีการรับมือตั้งรับกับลูกค้าประมวลผลจากข้อมูลความต้องการ

อัน เพชรจรัสแสง จะแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนเทคนิคสำคัญพูดเจรจาต่อรอง
 กลยุทธ์ที่ถึงแม้จะเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าก็ตาม เพราะเริ่มการแสดงความอ่อนน้อมถ่อม
 ตน สามารถบรรลุเข้าสู่การเจรจาตกลงงานได้ราบรื่นระดับหนึ่ง แนะนำผลงานที่ผ่านมาจากการออก
 รายการโทรทัศน์และวิดีโอยูทูป สร้างความน่าเชื่อถือกับลูกค้าที่จะทำการเจรจา เริ่มต้นด้วย
 บุคลิกภาพนักแสดงเพชรจรัสแสงภาพลักษณ์ในเชิงบวกความเป็นไทยอยู่เสมอ ซึ่งความน่าเชื่อถือจะ
 นำเสนอโดยภูมิหลังอาชีพการงานและงานที่ผ่านมา

“อย่างแรกเลย พี่ทำตามโจทย์ของลูกค้า มีหลายครั้งที่ลูกค้าต้องการ การ
 แสดงแบบนี้ ซึ่งเห็นภาพแล้วว่ามันไม่หนักแน่น ไม่ได้พิวส์ลิ่ง แต่พี่พูดก่อนเลยว่า
 ได้ครับ ได้ครับ เสมอ เพราะเราต้องเอาค่าจ้างจากเขา เราต้องอ่อนเข้าไป พี่ก็จะ
 ใจเย็นน้ำนิ่งไว้ แล้วจะคอยเสริมในสิ่งที่ลูกค้าต้องการ พูดลูกค้าให้เห็นภาพ เห็น
 เล่านิทานให้เด็กฟัง กับการแสดงเรามี อย่างเช่น ผมจะเปิดการแสดงด้วยใบใหญ่
 ราวให้ดังเปิดตัวให้ยิ่งใหญ่ นางรำก็จะค่อยๆ ออกมาโพสท่ารำ ท่ารำเราจะ
 สนุกสนานร่วมสมัยไม่ซ้ำ ตื่นเต้นตลอดเวลา”

ชั้นเชิงของอัน เพชรจรัสแสง ที่ให้สัมภาษณ์ผู้ศึกษา กับคำว่า “ได้ครับ ได้ครับ”
 ไว้ก่อน ไหวพริบการพูดตอบคำถาม ตอบโจทย์งานลูกค้าอยู่เสมอ ทำให้การเจรจาเป็นไปได้ด้วยดี
 ทุกครั้ง สร้างความรู้สึกคล้อยตามจากสิ่งที่สามารถทำได้ จุดยืนเป็นของตัวเองในการแสดงนาฏศิลป์
 ไทยร่วมสมัย มักจะคำนึงเสมอรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ที่จะได้รับ วัตถุประสงค์ซึ่งได้มาการว่าจ้างการ
 แสดง อย่างฉลาดทางความคิด เป็นลักษณะของการคิดอย่างมีแบบแผนเฉพาะของอัน เพชรจรัสแสง
 คิดแล้วว่าสามารถรับมือได้กับปัญหา โดยสร้างสิ่งที่มีความคิดในเชิงบวก กลยุทธ์ อัน เพชรจรัสแสง
 ใส่ใจกับการอ่านหนังสือเรื่องสามก๊ก และ ซีรี่ย์พระพุทธเจ้า ซ้ำๆ แล้วนำมาใช้กับงานและ
 ชีวิตประจำวัน

บางครั้งการเจรจาอาจสำเร็จแต่ไม่ได้สมปรารถนา อาจติดบางประการเช่น เรื่อง
 ราคา การติดต่อประสานงานไม่สมดุล เกินเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเจรจาพูดคุย อัน เพชรจรัส
 แสงตัดสินใจแบบกล้าได้กล้าเสีย เพื่อประโยชน์ที่มองเห็นต่อยอดการจ้างในอนาคต อีกหนึ่งส่วนที่มี
 ปัจจัยหลักอาจเกิดขึ้นได้เสมอในความไม่ราบรื่น อัน เพชรจรัสแสงก็จะจัดความกล้ามากเผชิญกับ
 ลูกค้า เพราะอำนาจอยู่ในมือเพื่อรักษาผลประโยชน์เอาไว้ กระทั่งบางงานแสดงที่ติดต่อนั้นที่อาจ
 เกินขอบเขตของความเป็นไทยหรือนาฏศิลป์ไทย อัน เพชรจรัสแสงจะคำนึงถึงผลลัพธ์เสมอในความ
 เหมาะสมถึงแม้จะอยู่ในบริบทนาฏศิลป์ร่วมสมัยแล้วก็ตาม

2. การโฆษณาประชาสัมพันธ์

กระบวนการทำงานกลยุทธ์การขายสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง มี
 ความเอื้อต่อการขายสินค้าทางวัฒนธรรม สร้างแรงจูงใจแก่ลูกค้าได้ประชาสัมพันธ์โดย ออกรายการ

โทรทัศน์และใช้ Social Networks เป็นสื่อโฆษณา ตั้งใจสร้างการเข้าถึงได้ง่ายแก่ผู้ต้องการสินค้าทางวัฒนธรรม โนม์น้ำวากลุ่มเป้าหมาย สื่อสารแนะนำสินค้าด้านการแสดง สร้างยอดขายจากลูกค้าโดยมีวัตถุประสงค์ได้ทันที แสดงความรับรู้ ประชาสัมพันธ์ เกิดFeedback เสียงจากลูกค้าได้จากการแสดงความคิดเห็น จากภาพลักษณ์ของสินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งช่องทางในการขายสินค้าทางวัฒนธรรมที่คณะเพชรจรัสแสงใช้ดังนี้

1. รายการโทรทัศน์ ช่องทางแรกของการทำการตลาดสมัครเข้าไปร่วมในรายการ ได้แก่ รายการไทยแลนด์ก๊อตทาเลน ซีซั่น 3 พ.ศ. 2556, ซีซั่น 5 พ.ศ. 2558, ซีซั่น 6 พ.ศ.2559 รายการเอเชียก๊อตทาเลน พ.ศ. 2558 รายการเกมพันหน้า พ.ศ.2550 , 2559 และรายการคนไทยขึ้นเทพ รายการที่ทำให้ประสบความสำเร็จที่สุดได้รับรางวัลชนะเลิศและเกียรติยศด้วยพระราชทานจากในหลวงรัชกาลที่ 9 เมื่อปี พ.ศ. 2557 คณะเพชรจรัสแสงใช้เป็นพื้นที่ในการเปิดตัวประชาสัมพันธ์ชื่อ “เพชรจรัสแสง” สื่อมวลชนที่ผู้คนใช้รับรู้ข่าวสาร ส่วนใหญ่รายการแข่งขันมีเงินรางวัลเป็นค่าตอบแทนประกันความสามารถ แต่อัน เพชรจรัสแสงตั้งเป้าหมายในการนำเสนอผลงานให้ดีที่สุดกับรายการและผู้ชมได้ชม Feedback จะคอยส่งผลเมื่อออกอากาศ ตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับเรตติ้งของรายการและคุณภาพงาน ทำให้เป้าหมายมีประสิทธิภาพสร้างตัวเลือกให้มากขึ้นกับผู้บริโภค สู่การติดต่อค้าขายสินค้าทางวัฒนธรรม ขยายตลาดและยังคงให้เป็นรู้จักในมุมกว้าง แสดงความน่าเชื่อถือ มั่นใจแก่ลูกค้า

2. โฆษณาผ่านเฟซบุ๊ก Social Network การติดต่อสื่อสารแบบอิสระบนโลกอินเทอร์เน็ตทำให้มีอิทธิพลต่อการรับรู้สินค้าทางวัฒนธรรม ใช้เฟซบุ๊กส่วนตัว อัน เพชรจรัสแสง ภา รันตีคุณภาพแบบบุคคล แสดงบันทึกประจำวันสิ่งใหม่ ผลงานใหม่ ผ่านการโพสต์รูปภาพหรือวิดีโอเกี่ยวกับคณะเพชรจรัสแสง สื่อสารกับบุคคล กลุ่มบริษัท หน่วยงาน รับรู้ความเคลื่อนไหวตั้งเป็นสาธารณะ จัดการให้เกิดการต่อเนื่องเคยชิน ซึ่งองค์ประกอบด้านภาพที่เห็นมีอิทธิพลต่อความใส่ใจ สื่อสารแนวคิด ภาพลักษณ์ที่มองเห็นได้ พร้อมติดสถานะ #เพชรจรัสแสง ประกอบกับการแบ่งปันข้อมูลวิดีโอทางระบบออนไลน์ วิดีโอที่มีเสียงและระยะเวลาเพิ่มความรู้สึกเป็นตัวเลือก จะปรากฏยอดถูกใจและแบ่งปันลิงค์ได้ แสดงความคิดเห็น ทักทาย ดิชม นอกจากสมาชิกบางคนก็ตั้งชื่อเฟซบุ๊กที่ท้ายชื่ออีกด้วย เช่น Aum phetjaratsang ,ไอ้ต เพชรจรัสแสง,โอเล่ เพชรจรัสแสง,ปิ้ง เพชรจรัสแสง

3. โฆษณาผ่านยูทูบ เว็บไซต์ Youtube โปรแกรมอินเทอร์เน็ต URL : www.youtube.com ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกเข้ามาสารดเข้าชมได้ เพียงกรอกใส่ข้อความเพชรจรัสแสง ก็จะพบคลิป ช่องหรือ Channel เพชรจรัสแสงที่เกี่ยวข้องจะปรากฏ การได้รับชมคลิปวิดีโอจะทำให้พึงพอใจในระดับสูง สอดคล้องกับอุปสงค์และอุปทาน ความสนใจ ความต้องการ และการตัดสินใจซื้อ การโฆษณาผ่านยูทูปนั้นสร้างภาพแทนในสมองของผู้บริโภคจากผู้ผลิตสินค้าทาง

วัฒนธรรมเกิดการคล้อยตามได้ ซึ่งคลิปวิดีโอและภาพเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่นิยมมากในการออกแบบโฆษณาทางออนไลน์มีประสิทธิผลที่ดี Social Media มาใช้ในเชิงธุรกิจ

กล่าวได้ว่า อัน เพชรจรัสแสง ใช้สื่อมวลชนที่สังคมในปัจจุบันผนวกกับกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ประยุกต์กับกระบวนการขาย ฟังก์ชันที่เป็นส่วนใหญ่ใช้มากที่สุดอันประกอบไปด้วยความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงได้ง่าย เพียงจะปรากฏข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการทันได้ ถ้าลูกค้าได้เปิดเฟซบุ๊ก ยูทูป ค้นหาคำเพชรจรัสแสงก็จะสะดวกรวดเร็วแสดงภาพแทนต่างๆของสินค้าทางวัฒนธรรมคณะเพชรจรัสแสงได้ครบถ้วนจากการลงข้อมูลไว้ในโลกอินเทอร์เน็ต

4. การสร้างจุดขายของสินค้าทางวัฒนธรรม

การผลักดันของ อัน เพชรจรัสแสง คือ เจตนารมณ์ต้องการให้บุตรสาวรักษาและสืบทอด โดยพยายามสอดแทรกการเรียนรู้ของบุตรวัย 7 ขวบ ชื่อ “ด.ญ.เพชร เพชรทอง” อัน เพชรจรัสแสง มีความพยายามและตั้งใจแสดงวิถีชีวิตการเรียนรู้ให้กับบุตรสาวได้มีส่วนร่วมในคณะเพชรจรัสแสง ซึ่งไม่ได้คาดหวังอย่างจริงจังต้องการให้รับช่วงต่อในอนาคต แต่ต้องการให้ ด.ญ. เพชรได้สัมผัสเสริมสร้างทักษะกลายเป็นความสามารถและแทรกซึมเข้าไปในความรู้สึกเคยชินของตัวบุตรสาว

ด.ญ. เพชรถูกเลี้ยงดูท่ามกลางเสียงดนตรีและการรำยรำได้สัมผัสกับคณะเพชรจรัสแสงโดยตลอด พัฒนาการของเด็กจึงมีความสุขที่ระยะทางศิลปะเหล่านี้ช่วยเสริมสร้าง จากการได้เห็นพ่อแม่เล่นดนตรีและรำยรำ จึงทำให้ด.ญ.เพชรมีสติสำนึกกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ในการทำงานแต่ละครั้งส่วนใหญ่ อัน เพชรจรัสแสงและ อุ้ม เพชรจรัสแสง จะนำด.ญ.เพชรไปด้วยทุกครั้งมีคุณยายคอยดูแลเสมอเมื่อพ่อแม่ทำการแสดงบนเวที เห็นบรรยายของการทำงานด้านหลังเวทีการเตรียมงานของคณะเพชรจรัสแสง ตั้งแต่เริ่มจากบ้านจนเสร็จสิ้นงานกลับบ้าน อย่างยิ่งบรรยายภาคด้านหลังเวที การเตรียมพร้อมของเหล่าสมาชิกคณะเพชรจรัสแสง เช่น การตั้งเครื่องดนตรี การเช็คขาคัดดนตรี การแต่งหน้าแต่งตัวของนักแสดง ด.ญ.เพชรได้คลุกคลีกับสมาชิกคณะเพชรจรัสแสงอยู่เสมอเหมือนเป็นที่เลี้ยงเพื่อนเล่น

เมื่อ พ.ศ. 2556 เริ่มอายุประมาณ 4 ขวบ มีพัฒนาการที่ดีขึ้นทางด้านร่างกายและความคิดอัน เพชรจรัสแสงเริ่มที่จะผลักดันให้ ด.ญ.เพชรได้มีส่วนร่วมเหมือนเป็นการร่วมสนุกกับพี่ๆสมาชิกในคณะเพชรจรัสแสง ซึ่งครั้งแรกขณะนั้นคณะเพชรจรัสแสงได้เข้าร่วมแข่งขันรายการคนไทยชั้นเทพ โดยกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้สนับสนุนแต่ละสัปดาห์มีโจทย์การแข่งขันเมื่อถึงโจทย์การแสดงนำเสนอความเป็นภาคอีสาน อัน เพชรจรัสแสง ได้นำเสนอการแสดงเกี่ยวกับพญานาคความเชื่อของคนอีสานและคนไทย สร้างจุดเด่นมีพญานาคตัวใหญ่มาเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงโดยสร้างเรื่องราวให้มาเจอเด็กผู้หญิงแล้วก้มกราบพญานาค หน้าที่ครั้งแรกของด.ญ.เพชรที่ได้บทบาทร่วมแสดงเสนอถึงความน่ารักของเด็ก นั้นเป็นจุดแรกทำให้ด.ญ. เพชรได้ขึ้นแสดงบนเวทีเรื่อยๆ

จนต่อมาในรายการไทยแลนด์ก๊อตทาเลน พ.ศ.2557 ด.ญ.เพชรมีบทบาทมากขึ้นจากการลงแข่งขันในรายการซึ่งมีตำแหน่งเป็นนักร้องนำของคณะ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ได้ปุ่มทอง Gold buzzer ตัวพิเศษเข้าสู่รอบ Semi final อัตโนมัติ ทำให้บุตรสาวของ อ้น เพชรจรัสแสง เป็นที่รู้จักมากขึ้นที่สามารถทำการแสดงร่วมกับผู้ใหญ่ได้ทั้ง การแสดงพยานาคและการร้องเพลงของคณะเพชรจรัสแสง ครั้งต่อมา พ.ศ. 2558 ได้ลงแข่งขันอีกครั้งในรายการไทยแลนด์ก๊อตทาเลน ซึ่งเป็นการปรับรูปแบบการแสดงโดยแนวเพลงไทยสากลมาใส่ความเป็นไทย โดยด.ญ.เพชรเป็นนักร้องนำทำให้ปุ่มทอง Gold buzzer อีกครั้ง ซึ่งทำให้ อ้น เพชรจรัสแสง เริ่มความมั่นใจที่จะผลักดันบุตรสาวให้ได้มีบทบาทของนักแสดงคณะเพชรจรัสแสงโดยการร้องเพลง นอกจากนี้ยังได้มีไปออกรายการโทรทัศน์อยู่หลายรายการด้านการร้องเพลงเป็นที่รู้จักมากขึ้น

บุตรสาวได้มีบทบาทในคณะเพชรจรัสแสงมากขึ้น การรับงานการแสดงบ่อยครั้งที่มีการสอดแทรกบทบาทของบุตรสาวในการแสดงโดยเฉพาะลักษณะเป็นงานคอนเสิร์ตการแสดงในรูปแบบเต็มวงทั้งดนตรีและการแสดง อาทิ งานมหกรรมกลองนานาชาติ งานคอนเสิร์ตเอกชัยศรีวิชัย ตอนยกทัพวัฒนธรรมในภาคใต้ ด.ญ.เพชรได้ทำการแสดงด้วย กลายเป็นสิ่งที่น่าสนใจมากขึ้นในความน่ารักของเด็กที่มาร่วมการแสดงกับผู้ใหญ่โดยไม่ขัดเขินทำให้ผู้ชมเกิดความชื่นชอบภายในระยะ 3 ปีมานี้ ด.ญ.เพชรจะได้รับบทบาททำงานของคณะเพชรจรัสแสงอยู่เสมอเพราะนอกจากได้ร้องเพลงยังได้รำนานาฏศิลป์ด้วยได้แก่ การแสดงหนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา บทบาทนางปลาทองเด็กที่นำรักหน้าที่เพิ่มขึ้นของ ด.ญ.เพชร ในความจริงอีกด้านหนึ่งปรากฏว่า บ่อยครั้งที่ด.ญ.เพชรต้องลาโรงเรียนไปกับพ่อและแม่เพื่อทำการแสดงงานของคณะเพชรจรัสแสง ซึ่งเป็นความต้องการของผู้ปกครอง ทำให้เห็นว่าด.ญ.เพชร มีความสำคัญในคณะ เพียงเด็กอายุ 7 ขวบ

จึงเห็นได้ว่า อ้น เพชรจรัสแสง ใช้โอกาสผลักดันบุตรสาวอยู่เสมอทั้งการแข่งขันในรายการโทรทัศน์ และทำการแสดงบนเวทีกับคณะเพชรจรัสแสง เกิดทักษะทางการแสดงรำและร้องเพลง เป็นกิจกรรมสำหรับบุตรสาว แต่ในทางกลับกันต้องลาโรงเรียนเพื่อไปทำการแสดง ซึ่งในมุมมองสวนทางกับสังคมส่วนใหญ่ยังเป็นเด็กในวัยที่ต้องการการศึกษาอย่างเต็มที่ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้ปกครองก็ได้ไตร่ตรองแนวทางของบุตรสาวแล้ว ภายหลังจากการเรียนการสอน อ้น เพชรจรัสแสง และ อุ้ม เพชรจรัสแสง ติดต่อกันทางโรงเรียนเพื่อทำการติดตามเก็บตกในภายหลัง ผู้ศึกษามีมุมมองว่า ปรากฏการณ์ของด.ญ.เพชรนั้นเป็นกระบวนเสริมอัตลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสงมากขึ้นจากการใช้ความหลากหลายทางอายุมาต่อเติมให้คณะเพชรจรัสแสงเกิดความแตกต่างจากคณะการแสดงทั่วไป ดังจะเห็นได้ว่า สมาชิกภายในคณะมีหลากหลายอายุ โดยเฉพาะนักดนตรีที่อายุถึง 65 ปี เมื่อด.ญ.เพชร อายุวัย 7 ขวบเข้ามาทำให้เกิดมิติของความหลากหลายและเป็นจุดขายของความเป็นเด็ก มาสนับสนุนสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง ที่นอกจากทำหน้าที่นำวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยมาขายในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยแล้ว ยังมีความหลากหลายทางอายุมาเป็นตัวส่งเสริมให้เห็นความแตกต่างวัยของนักแสดง

นอกจากกลยุทธ์ที่ อ้น เพชรจรัสแสงจะนำบุตรสาวผลักดันให้มีส่วนร่วมในคณะเพชรจรัสแสง เจตนาธรรมณ์ให้เกิดความคุ้นชินกับการแสดง บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในการทำงานของการเล่นดนตรีและการร่ำรำ จนมาเป็นส่วนหนึ่งของคณะเพชรจรัสแสงแล้ว หวังเหนือนอกจากเกิดทักษะความสามารถด้านการร้องเพลงและร่ำรำ ปลุกฝังในการรักวัฒนธรรมด้วยนั้น ส่งผลต่อเนื่องที่ผู้ศึกษามองว่า เป็นการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรมที่ต้องการให้ความสำคัญ ความน่าสนใจของสินค้าทางวัฒนธรรม มีผลวัดมาตอบสนองโดยจากการให้บุตรสาวมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกลยุทธ์เฉพาะตัวของคณะเพชรจรัสแสง เกิดจากการสะสมแนวทางพัฒนาอยู่เรื่อยจนถึงการรักษาเสถียรภาพของสินค้าทางวัฒนธรรม

สรุป

ทั้งหมดบทนี้ของเส้นทางสู่เพชรจรัสแสง การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ตั้งแต่การสะสมทุนทางวัฒนธรรม ความรู้ ภูมิหลังของ อ้น เพชรจรัสแสง ผู้ที่เริ่มต้นของคณะอ้นเป็นแสดงความเป็นตัวตนของอ้น เพชรจรัสแสง และอ้อม เพชรจรัสแสง มาสู่การเลือกใช้วัตถุดิบทางวัฒนธรรมที่สะสมจนเกิดเป็นเจ้าของทุนทางวัฒนธรรม ได้นำไปสู่แบบแผนการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเป็นทุนเศรษฐกิจ โดยเติบโตจากประสบการณ์สู่เชิงพาณิชย์อย่างเต็มรูปแบบ สร้างกระบวนการผลิตจากทักษะ

องค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวแต่ละบุคคลเชื่อมโยงกับการจัดวางของอ้น เพชรจรัสแสง ผสมผสานทั้งในวัฒนธรรมวัตถุดิบต่างๆ เข้าด้วยกัน และทรัพยากรบุคคลให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละส่วนมีอิทธิพลสนับสนุนในกระบวนการผลิตมีจุดประสงค์เพื่อตอบสนองประโยชน์ต่อชีวิตภายใต้สังคมเมือง ต้องการให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของ อ้น เพชรจรัสแสงรวมถึงสมาชิกในคณะเพชรจรัสแสง มีความทะเยอทะยานเพิ่มเติมจากในส่วนอาชีพหลักหรืองานประจำ ดังการเป็นอยู่ของอ้น เพชรจรัสแสง เป็นหลักให้ครอบครัวพร้อมกับพื้นที่ได้แสดงความสามารถของเหล่าศิลปินนาฏศิลป์ดนตรีในยุคปัจจุบันดำรงอยู่กับสังคมฐานะการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification)

เมื่อก่อตัวเป็นคณะเพชรจรัสแสงฐานะผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมจัดกระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรมด้วยวิธีการอันส่งผลต่อคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยหลักการรักษาอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทย ในรูปแบบร่วมสมัยในหลายจุดได้แก่ บทเพลง การขับร้องคีตศิลป์ไทย การอนุรักษ์นาฏยศัพท์ เครื่องแต่งกาย อีกทั้งการสร้างปลุกจิตสำนึกการถ่ายทอดกับบุตรสาว สร้างทักษะความสามารถและเจตนาธรรมณ์อนุรักษ์สืบต่อจาก อ้น เพชรจรัสแสง ซึ่งบริบทของคณะเพชรจรัสแสงไม่ได้หลีกเลี่ยงความเป็นนาฏศิลป์ไทยเห็นได้จากการจัดพิธีไหว้ครูนาฏศิลป์ดนตรี พิธีกรรมอันเป็นศูนย์รวมจิตใจเหล่าศิลปินนักแสดงและนักดนตรี

บทที่ 5 เพชรจรัสแสงแห่งปัจฉิมบท

จากกรณีศึกษาในงานศึกษาวิจัยเรื่อง การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย กรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง มุ่งให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรทางวัฒนธรรม อันเป็นผลจากวิถีสังคมท่ามกลางพลวัตต่างๆ ตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะสังคมที่ปัจจุบันอยู่ภายใต้ระบบทุนนิยมอิทธิพลต่อทรัพยากรทางวัฒนธรรมทำให้กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งศึกษาบริบทในวัฒนธรรมนาฏศิลป์ของคณะเพชรจรัสแสง กรอบแนวคิดการศึกษาทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) และกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ ทุนทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสงเป็นอย่างไรต่อการพัฒนาสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์คณะเพชรจรัสแสง โดยนำเสนอวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจากพื้นที่ศึกษา คณะเพชรจรัสแสงทำให้เกิดประสิทธิผลของงานวิจัย ผู้ศึกษาเห็นพัฒนาการก่อตัวของผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม จากการใช้นาฏศิลป์อันเป็นทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างนัยยะประโยชน์ คุณภาพชีวิต การแสดงพื้นที่การแสดงของกลุ่มศิลปิน การอนุรักษ์สืบทอด จนทำให้เกิดปรากฏการณ์ความทะเยอทะยานสู่เป้าหมายของชีวิตทั้งระดับปัจเจกและกลุ่มของคณะเพชรจรัสแสง รายละเอียดการวิเคราะห์สรุปมีดังต่อไปนี้

การก่อตัวทุนทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสง

การศึกษาคณะเพชรจรัสแสงปรากฏว่า ทุนทางวัฒนธรรมคือการแสดงนาฏศิลป์ไทยผ่านระบบการศึกษาที่สะสมองค์ความรู้จากการรำเรียนในด้านการแสดงไม่ว่าจะเป็นการเล่นรำบรรเลงดนตรีไทย การขับร้องคีตศิลป์ไทย รวมถึงองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์แบบประเพณีนิยมมาต่อยอดความคิดสร้างสรรค์เชิงเศรษฐกิจ ผู้จุดเริ่มต้นของความเป็นเพชรจรัสแสงคือ นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง หรือ อ้น เพชรจรัสแสง หัวหน้าคณะเพชรจรัสแสง ผู้อำนวยการของเจ้าของทุนทางวัฒนธรรมที่ได้สะสมมาด้วยตัวเอง ตัวละครหลักที่สร้างให้คณะเพชรจรัสแสงเกิดพลวัตเพื่อนำไปสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ทุนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นตามช่วงเวลาชีวิตของ อ้น เพชรจรัสแสง ทำให้สามารถจำแนกที่มาของการก่อทุนทางวัฒนธรรม ดังนี้

ช่วงที่ 1 ระบบการศึกษาสู่การก่อตัวของทุนทางวัฒนธรรม

ภูมิหลังของ อ้น เพชรจรัสแสง เกิดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ครอบครัวประกอบอาชีพชาวสวนยางพารา เข้าศึกษาเล่าเรียนมีความเกี่ยวข้องกับดนตรีไทยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดดิษฐาราม จ.สุราษฎร์ธานี ได้สัมผัสกับเครื่องดนตรีไทยในระดับพื้นฐานเกิดความสนุกสนานขึ้น

ชอบกับการเล่นดนตรีไทย ส่งผลทำให้อยากศึกษาเล่าเรียนสาขาเปียโนต่อเมื่อได้มีโอกาสจากวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช เข้าสู่ระบบการศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ถูกผลิตเป็นบุคลากรเฉพาะทางด้านการศึกษาแสดงนาฏศิลป์ดนตรีไทย ส่งสมทบทางวัฒนธรรมเลือกเส้นทางเดินให้เป็นวิชาชีพตั้งแต่ชั้นต้นปีที่1 (ม.1) ผ่านร่างกายฝึกฝนพัฒนาทักษะความรู้ตามลำดับหลักสูตรของสถานศึกษา หล่อหลอมจากการศึกษาทางด้านดนตรีไทย เป็นมิติของทรัพยากรทางวัฒนธรรม ถูกจัดวางหรือจัดตั้งไว้สำหรับการศึกษาตามระดับชั้นของการศึกษา มีวัตถุประสงค์กำหนดชัดเจนของสาระการเรียนรู้ทางด้านดนตรีไทย ช่วงชั้นต้น(ม.1-ม.3) เรียนรู้เบื้องต้นของการบรรเลง เช่น การจัดระเบียบร่างกาย การจับไม้ กำลังแขน จนถึงเพลงพื้นฐานทางด้านดนตรีไทย อย่างเพลงโหมโรงเช้า หรือโหมโรงเย็น ช่วงชั้นกลาง(ม.4-ม.6) เรียนรู้บทเพลงการบรรเลงแต่ประเภทเช่น ตับ เถา หน้าพาทย์ เป็นต้น ศึกษาเป็นระดับเพิ่มความสำคัญมากขึ้น จนกระทั่งเลือกศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีสาขาเปียโน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มุ่งในสาขาวิชาชีพอันตรง ทำให้เห็นว่ามีทุนทางวัฒนธรรมผ่านระบบการศึกษาตั้งแต่ ระดับชั้นต้นจนกระทั่งระดับปริญญาตรี รวมเวลา 10กว่าปี สะสมทุนทางวัฒนธรรมในระบบการศึกษา โดยมีตัวชี้วัดทางการศึกษาควบคุมการเรียนรู้แต่ละระดับ รวมถึงมาตรฐานความสามารถทางด้านดนตรีไทยต้องผ่านตามเกณฑ์การศึกษา

แต่กระนั้นสิ่งกระตุ้นให้ อัน เพชรจรัสแสง พัฒนาเพิ่มเติมสะสมทุนทางวัฒนธรรมมากขึ้น ไม่เพียงเล่าตามหลักสูตรหรือในชั่วโมงเรียนแล้ว ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคมแวดล้อมต่อสังคมของอัน เพชรจรัสแสง คือ ครู อาจารย์ รุ่นพี่ รุ่นน้อง ชักจูงทำกิจกรรมฝึกฝนก่อนและหลังเลิกเรียน สร้างทักษะความสามารถ ความรู้สึกในดนตรีไทย สนับสนุนทางความคิดของเส้นทางดนตรีไทย สภาพแวดล้อมสังคมอันเป็นส่วนหนึ่งในการสะสมทุนทางวัฒนธรรมทั้งร่างกายและความคิด ช่วงแรกของการสะสมทุนผูกด้วยเรื่องของการศึกษา ดังนั้นทุนทางวัฒนธรรมฝึกฝนปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนตามระบบการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการทำให้เข้าใจบริบทของวัฒนธรรมที่ชัดเจน ในเรื่องของคุณค่า ความหมาย จารีต ประเพณีปฏิบัติ อันนำมาสู่เป็นฐานความรู้ของ อัน เพชรจรัสแสง

ช่วงที่ 2 การถ่ายทอดความรู้โดย นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์

การสะสมทุนทางวัฒนธรรมของ อัน เพชรจรัสแสง มีได้สิ้นสุดเพียงในระบบการศึกษา ในโรงเรียนเท่านั้น มีโอกาสได้สะสมทุนทางวัฒนธรรมรับการถ่ายทอดองค์ความรู้นอกระบบการศึกษาส่งอิทธิพลทางความคิดในทักษะความสามารถทางด้านดนตรีไทย ช่วงเวลาหลังจากที่ อัน เพชรจรัสแสง เข้ามาศึกษาในกรุงเทพฯ โดยมีนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ นักวิชาอิสระทางด้านดนตรีไทย ปลุกปั้นให้มีทักษะความสามารถเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นและสั่งสอนการดำรงชีวิตมองสังคมในมิติของตัวเองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของชีวิต ช่วงนี้ลงทุนด้วยกำลังกาย กำลังใจและเวลากับการสะสมทุนอย่างมาก ตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเล่าเรียนดนตรีไทยอย่างจริงจัง เข้มขันสุดโต่ง พัฒนาเป็นคนที่เก่งชำนาญทางด้านดนตรีและความทุ่มเทของนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ใช้เวลาถ่ายทอด

สร้างความรู้แก่ อัน เพชรจรัสแสงอยู่หลายปี แบ่งเวลาหลังจากเสร็จภารกิจไม่ว่าการเรียนหรืองานพิเศษในระหว่างกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ใช้เวลาช่วงกลางคืนในการฝึกฝนต่อบทเพลงต่างๆ ซึ่งพบว่า ช่วงเวลากลางคืนนั้นเป็นเวลาที่นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ใช้เวลาการทำงานด้วยความเจียบสงบ แนวทางการถ่ายทอดถึง อัน เพชรจรัสแสง ความสวดทวนหลังจากเสร็จภารกิจต่างๆ รวมถึงเป็นช่วงเวลาที่เจียบสงบทำให้เกิดสมาธิ

จนปรากฏว่าทำให้อัน เพชรจรัสแสง มีความโดดเด่นด้านดนตรีไทยมากขึ้น จากการถ่ายทอดบทเพลงไทยเดิมจำนวนมากและหลากหลายทางของดนตรีไทย เพิ่มเติมเจาะลึกจากองค์ความรู้ในระบบการศึกษาประกอบไปด้วยความรู้ทางทฤษฎีการดนตรี ประวัติศาสตร์ กลยุทธ์เทคนิคทางดนตรี จุดประกายสร้างความโดดเด่น ความสำคัญ ความหมายของทฤษฎีดนตรีไทย เพื่อตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม บ่มเพาะสร้างในทางความคิดหล่อหลอมแสดงออกทางความคิด มีการหาประสบการณ์การบรรเลงดนตรีอยู่หลายงานกับคณะดนตรีไทยบ้านอื่นๆ เช่นงานไหว้ครูดนตรีไทยจังหวัดราชบุรี ฯลฯ เปิดโลกกว้างมากขึ้นทำให้พบผู้คนวงการดนตรีไทย สร้างสังคมในพื้นที่ของนักดนตรีไทย ได้มีความสามารถอันส่งเสริมความรู้ให้เกิดความเข้าใจในดนตรีไทยมากขึ้น นายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ คอยอยู่เคียงข้างชี้แนะทางการเดินอยู่ในเส้นทางดนตรีไทย จนทำให้อัน เพชรจรัสแสงมีความทะเยอทะยานมากขึ้นจากการสะสมในระบบการศึกษาเพื่อให้เกิดเป็นผู้มีความสามารถมาผนวกต่อยอดเกิดความแข็งแกร่งพิชิตไปสู่ความมั่นคงของเส้นทางดนตรีไทย

การสะสมทุนทางวัฒนธรรมของอัน เพชรจรัสแสง จากการถ่ายทอดความรู้จากนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ องค์ความรู้เรื่องเพลงไทยจำนวนมากและประสบการณ์ในการบรรเลงดนตรีไทย ทำให้เข้ารับบรรจุข้าราชการกรมศิลปากร สำนักการสังคีต ตำแหน่งดุริยางคศิลป์ ฝึกฝนในระยะเวลาที่ยาวนานและทุ่มเทอย่างหนักเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันเพิ่มเติมนอกเหนือจากเล่นเรียนในสถานศึกษา แม้ในช่วงแรกได้สะสมทุนทางวัฒนธรรมจากระบบการศึกษาแล้วก็ตาม ถือเป็นที่ยืนยันอย่างหนึ่งว่า เป็นการสร้างตนของอัน เพชรจรัสแสง สะสมทุนให้เกิดความโดดเด่น จนนำทุนที่สะสมนั้นมาต่อยอดได้ประโยชน์ด้านอาชีพ โดยนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ เป็นผู้กำกับสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้แก่ อัน เพชรจรัสแสง

ทำให้เห็นว่า ทั้ง 2 ช่วงมีลักษณะการฝึกสะสมทุนทางวัฒนธรรมทำนองเดียวกันกับการสะสมทุนทางวัฒนธรรมในเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวข้องทางด้านร่างกาย การลงทุนร่างกายอย่างเต็มที่พร้อมทั้งระยะเวลาเก็บเกี่ยวทักษะ กำลัง ความรู้ความสามารถหล่อหลอมในตัวบุคคล อย่าง “เปิดโลกมวยไทย : ความสัมพันธ์ระหว่างนักมวยค่ายมวยและธุรกิจในวงการมวยไทย” ของ จิราพร แก้วศรีงาม แม้ว่าจะเป็นการศึกษาในบริบทในสังคมปัจจุบันที่ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของมวยไทย แต่กระบวนการสร้างนักมวยของค่ายมวย ส.เกียรติยศ เป็นช่องทางของคนพื้นฐานชีวิตยากจนเพื่อมี

รายได้จากการใช้ร่างกายการต่อสู้เชิงกีฬามาเลี้ยงตนและครอบครัว สะสมทุนร่างกายเกิดความแข็งแรงพร้อมกับการขึ้นชกมวย มีการจัดการตารางเวลานอกเหนือที่ใช้เวลาฝึกฝนทักษะเป็นเวลา การเตรียมร่างกายทบพทวณบทยเรียนต่าง ๆ เช่น การล่อเป้า ตีเข้า ออกหมัด เป็นต้น แบบเดียวกัน การฝึกฝนของ อัน เพชรจรัสแสง ให้ร่างกายได้สะสมคุ้นชินกับการกระทำนั้น ให้มีความอดทน การบรรเลงดนตรีไทยใช้เวลาการเล่นไม่ต่ำกว่า 30 นาที ร่างกายต้องพร้อมกับการนั่งท่าเดียวที่เป็นระยะเวลาาน หรือการบรรเลงที่ต้องใช้กำลังตี การรำ กรอ การฝึกฝนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากแนวคิดในเชิงวิถีปฏิบัติ (ฮาบิทัส) (จิราพร แก้วศรีงาม, 2547)

แต่ทั้งนี้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความแตกต่างเรื่องของการรูปแบบการก่อตัวของทุนทางวัฒนธรรมในเชิงระบบการศึกษา อัน เพชรจรัสแสง ได้มีการเรียนรู้เชิงทฤษฎีทางด้านดนตรีไทย ทำให้เกิดวิถิติด ความเข้าใจของทรัพยากรวัฒนธรรมมากกว่า เพราะนัยยะการสะสมทุนแตกต่างด้วยจุดประสงค์ การศึกษามวยไทยก่อตัวในเชิงการหาเลี้ยงชีพ ส่วนอัน เพชรจรัสแสง เพื่อการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาก็เป็นต่อยอดในการสร้างอาชีพ มีข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ ทฤษฎี การอนุรักษ์ต่อยอดตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ถูกจัดมาในรูปแบบหลักสูตร

ฉะนั้น การสะสมทุนทางวัฒนธรรมของ อัน เพชรจรัสแสง ช่วงเหล่านี้เป็นนัยยะของการศึกษา การเรียนรู้คุณค่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา โดยลงทุนสร้างด้วยร่างกายและเวลาอย่างชัดเจน การศึกษาในสาขาวิชาชีพพาทยจนสำเร็จ การศึกษาปริญญาตรี และการฝึกฝนนอกห้องเรียนในเวลาว่าง อันเป็นเครื่องพิสูจน์การตระหนักถึงการขึ้นชกเห็นความสำคัญของคุณค่าทางวัฒนธรรม ฝึกฝนตนจนสามารถชิมชั้บในร่างกายได้อย่างแนบเนียนแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ และทำให้ได้สามารถประกอบอาชีพได้ตรงสาขาวิชา ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า การฝึกซ้อม การทบพทวณชั้บ แน่วแน่ทำให้เกิดมิติของวัฒนธรรมในรูปแบบที่จับต้องไม่ได้ แต่สามารถรู้สึกได้จากการสังเกตเห็นอย่างชัดเจนในการปฏิบัติที่เจ้าของทุนแสดงออกมาได้อย่างธรรมชาติไม่เคอะเขิน รวมทั้งระยะเวลาของการลงทุนในระยะนานที่จะก่อตัวได้เสร็จอย่างสมบูรณ์ ส่งผลต่อทางความคิดพฤติกรรมอยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรม ซึ่งการสะสมทุนทางวัฒนธรรมสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่มีแนวทางสะสมทุนทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน

ช่วงที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรมจากประสบการณ์

การสะสมทุนทางวัฒนธรรมช่วงสุดท้าย มีอิทธิพลสู่การพัฒนาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมและการใช้ประสบการณ์ขับเคลื่อนปรับปรุงสินค้าทางวัฒนธรรมอยู่เสมอพร้อมควบคู่กับโอกาสที่มีเข้ามา การสั่งสมในจุดนี้ยึดเอาทุนจากดั่งกล่าวก่อนหน้าทั้งหมดมาใช้ตั้งแต่ทุนทางทักษะดนตรี ความรู้ความสามารถนับเป็นจุดเด่นแสดงฝีมือทางดนตรีไทย รวมทั้งการผนวกจากทุนทางวัฒนธรรมนาฏศิลป์ร่วมสมัย สร้างจุดลักษณะเด่นของผลงาน โดยมุมมองนี้มองได้ว่าเป็นการใช้ทุนทาง

วัฒนธรรมเพื่อสะสมทุนทางวัฒนธรรมอีกระดับจากการเรียนรู้ทั้งปฏิบัติทฤษฎีและการได้เห็น จนมาสู่การใช้บริบททางสังคมมาใช้อธิบายการสะสมจากประสบการณ์ อันเป็นผลให้อัตลักษณ์ชัดเจนขึ้นในการแสดงออกทางความคิดเฉพาะเด่นชัดขึ้น จากการได้เรียนรู้หรือรับถ่ายทอดมา กลับจากสิ่งที่ผนวกรวมอยู่ในตัวของอัน เพชรจรัสแสง ประยุกต์กับกาลเวลาที่พบเจอขัดเกลาออกมาเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมอันเป็นสิทธิ์อำนาจของอัน เพชรจรัสแสงและสู่กระบวนการให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมคณะเพชรจรัสแสง

ทุนทางวัฒนธรรมนาฏศิลป์ร่วมสมัยของคณะเพชรจรัสแสง เกิดจากความไม่ตั้งใจในการสะสมหรือก่อตัวเนื่องจาก อัน เพชรจรัสแสง ศึกษาเล่าเรียนในเรื่องของดนตรีไทยเพียงอย่างเดียว การร่ำรำต่างๆ จึงไม่ได้เป็นความสามารถหรือทุนทางวัฒนธรรมได้สะสมไว้ เพียงได้รับการถ่ายทอดจากสังคมาครอบครัวยุติธรรมจากการใช้ชีวิต อุ่ม เพชรจรัสแสง ผู้ที่ทำงานร่วมกับภัทราวดีเธียเตอร์ ในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยนอกกรอบจากนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมแตกแขนงสร้างเอกลักษณ์งานการแสดง ปัจจัยจุดประกายของการนำองค์ความรู้ที่ร่ำเรียนมาต่อยอด จากการได้เห็นได้ยินกระบวนการทำงานของภัทราวดีเธียเตอร์ในการสร้างการแสดง ลักษณะแบบนี้โบราณที่เรียกว่า “ครูพักลักจำ” ตั้งแต่การสร้างโครงเรื่องของการแสดงหยิบวรรณคดีมาตีความใหม่ เช่นลิลิตพระลอ นำเสนอในมิติของหมกมุ่นในความรัก มีกระบวนการฝึกซ้อม (Work shop) ใช้จิตวิญญาณของมนุษย์ออกมา ดึงอารมณ์ของนักแสดงออกทางการแสดงไม่ว่า จะทำทาง ทำรำ สีหน้า สอดคล้องกับเรื่องราวการแสดง รวมทั้งดนตรีประกอบการแสดงให้เห็นการผสมผสานกับดนตรีตะวันตกอย่างเห็นได้ชัดจากดนตรีไทยประเพณีนิยม ประสานเสียงให้เกิดมิติใหม่ ทำให้อัน เพชรจรัสแสงได้วิจิตรคิดและกล้าสร้างกระบวนการทำการแสดงในแบบฉบับตนเองจากการที่ไปรับไปส่ง อุ่ม เพชรจรัสแสง จนนำมาสู่การสร้างการแสดงเพชรจรัสแสงผสมผสานกัน

ต่อเนื่องนำพัฒนาอัตลักษณ์การแสดงของคณะเพชรจรัสแสงที่ได้จากภัทราวดีเธียเตอร์ อิทธิพลทางความคิดที่ อัน เพชรจรัสแสง พร้อมกับ อุ่ม เพชรจรัสแสงนำประสบการณ์จากตรงนั้นมาใช้คิดสร้างสรรค์ต่อการแสดง โดยปริยายด้วยสังคมาครอบข้างและการพบเจอ นำมาสู่วิธีคิดในการสร้างความนอกเหนือจากสิ่งเดิมหรือนอกกรอบจากวัฒนธรรมเดิม ได้แก่ การต่อยอดระหว่างนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมและนาฏศิลป์สากลของตะวันตก กลายเป็นนาฏศิลป์ร่วมสมัยของคณะเพชรจรัสแสง ลดทอนกรอบทางความคิดอันเกิดจากจารีตวัฒนธรรมแบบประเพณีนิยมอิทธิพลที่มีนัยยะแฝงอยู่ เกิดความสั่นไหวของการผสมวงเครื่องดนตรี ชนิดต่าง ๆ มาร่วมกัน เกิดเป็นวงแบบฉบับของคณะเพชรจรัสแสง ผสมไปด้วยทั้งดนตรีไทยแบบประเพณีนิยม ดนตรีไทยพื้นบ้านและดนตรีสากล ลักษณะการประยุกต์ดนตรีทรัพยากรทางวัฒนธรรมไร้ขอบเขต

อีกส่วนของการสร้างทุนทางวัฒนธรรมจากประสบการณ์นั้นเรียนรู้ หลังจากการได้ลงมือปฏิบัติสร้างการแสดง โดยชัดเจนที่สุดคือการออกรายการโทรทัศน์ นำเสนอสู่พื้นที่สายตามวลชน

ให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งตระหนักการนำเสนอผลงานการแสดงให้เป็นที่ยอมรับจากผู้ชม จึงไปสู่การคิดค้นสร้างสรรค์ต่อยอดจากทุนทางวัฒนธรรมเดิมได้สะสมในระดับหนึ่ง วิธีคิดของอัน เพชรจรัสแสง ได้เกิดขึ้นแบบเฉพาะของตนนอกเหนือจากการสะสมทุนทางวัฒนธรรมก่อนหน้านี้ เรียนรู้จากสิ่งที่พบเจอและต้องการอยู่รอดของคณะเพชรจรัสแสงจนไปส่งผลเกิดมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม สร้างความยืดหยุ่นในการสร้างการแสดงให้เข้ากับสภาพสังคม กาลเวลา เลือกปรับให้สามารถเกิดผู้บริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม

เช่นเดียวกับการปรับตัวของหมอลำทางภาคอีสาน พ.ศ. 2529 เกิดเป็น “หมอลำชิง” เดิมมีทุนทางวัฒนธรรมสะสมยาวนานวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคอีสาน ในทุนเดิมมีประวัติและพัฒนาการคือ พัฒนามาจากประเพณีลัทธิบูชาความเชื่อพระพุทธศาสนา และประเพณีเกี่ยวพาราฮี โดยแนวคิดหมอลำอาชีพได้ปรับตัวนำเอาเครื่องดนตรีตะวันตกประเภทวงสตริงมาบรรเลงและนำทางเครื่องมาเต้น พัฒนากับสภาวะสังคมในขณะนั้นๆ ของวัฒนธรรมตะวันตก ดึงนำมาผสมผสานทำให้เกิดบทบาทเฉพาะในด้านความบันเทิง อันมีพลวัตปัจจัยหลายด้านโดยเฉพาะด้านความเชื่อและการเมือง การปกครองจากรัฐบาลส่วนกลาง มีผลต่อกระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำในภาคอีสาน (สนอง คลังพระศรี, 2541)

ประสบการณ์การเรียนรู้ทำให้เข้าใจ สังคมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาด้วยสภาวะด้านต่างๆ เช่น รสนิยม การรับต่างวัฒนธรรมเข้ามา อันส่งผลให้วัฒนธรรมปรับตัวด้วยทุนทางวัฒนธรรม รวมทั้งอยู่ในยุคสังคมทุนนิยมการดำรงชีวิตมีการแข่งขัน จึงทำให้การสร้างสินค้าทางวัฒนธรรมหรือการต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ ผู้ถืออำนาจหรือเจ้าของทุนทางวัฒนธรรมต้องมีการเจาะระโนสร้างช่องทางให้สามารถบริโภคได้กับผู้คนในสังคม อย่างอัน เพชรจรัสแสงที่ได้บูรณาการกับ อุ่ม เพชรจรัสแสง สร้างการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยขึ้นในฉบับเพชรจรัสแสงแทนที่จะสร้างการแสดงนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม นำประสบการณ์มาพัฒนากับทุนทางวัฒนธรรมในอีกขั้น อันเป็นส่งผลให้เป็นทุนทางวัฒนธรรมอย่างสมบูรณ์ก่อนเข้าพัฒนาเข้าสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม

ดังนั้นการสะสมทุนทางวัฒนธรรมที่ได้กล่าวไป ผู้ศึกษามองว่า ตามความหมายของ Pierre Bourdieu ทุนทางวัฒนธรรมจะสะสมอยู่ในตัวบุคคลของแต่ละบุคคลรับการหล่อหลอมและผลิตซ้ำ ทำให้เกิดผลผลิตที่ได้จากการสะสมทุนทางวัฒนธรรมสร้างความแตกต่างนำไปสู่เครื่องมือใช้ในเชิงเศรษฐกิจ อันมีอิทธิพลจากการรับรู้ สถานภาพทางสังคมภูมิหลังของครอบครัวของชาวสวนยางพารา การศึกษาทั้งในและนอกระบบ ซึ่งว่าในแง่ของทุนทางวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือของกลุ่มคนผู้ที่มีทุนน้อยเชิงปริมาณหรืออำนาจการต่อรองที่ต่ำ นำไปใช้ในการดิ้นรนเพื่อเป้าหมายการดำรงชีวิตการเป็นอยู่ท่ามกลางสังคมทุนนิยม หรือเป็นการต่อสู้กับอำนาจทางสังคมที่กดขี่บางอย่าง (ชนิตา เสี่ยมไพศาลสุข, 2548) ทำให้เป็นการสร้างตัวตนของ อัน เพชรจรัสแสง ผ่านกระบวนการสะสมทุนต่างๆ และผันตัวเองเป็นผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมในที่สุด จากช่องทางการใช้ความรู้ความสามารถ

มาต่อยอด แสดงให้เห็นการเติมเต็มในส่วนที่ขาดหายไป โดยเห็นว่า จากการทำอาชีพข้าราชการ รองรับอยู่แล้วได้สร้างพื้นที่ในการระบายทางความคิดของอัน เพชรจรัสแสง หรือกระทั่งพยายามจะตอบโจทย์ความต้องการของตนในเชิงเศรษฐกิจพัฒนางานการแสดงที่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม

กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย คณะเพชรจรัสแสง

ผลการวิจัยบริบทของนาฏศิลป์ไทยพบว่า ก่อนจะกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม มีปรากฏของแนวคิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) นาฏศิลป์ไทยมีการสั่งสมระยะเวลาอันยาวนานเป็นทุนทางวัฒนธรรมแฝงด้วยสัญญา ถูกหยิบยกไปใช้ในหลายบทบาทจนปัจจุบันเป็นรูปธรรมในเชิงการค้า มีบริษัทหรือโรงละครมากมายใน เช่น โรงละครสยามนิรมิต โรงละครอักษรา โรงมหรสพศาลาเฉลิมกรุง ฯลฯ จัดตั้งในรูปแบบนิติบุคคล ผนวกกับทุนทางวัฒนธรรมเกิดมูลค่ารายได้ ด้วยปัจจัยทางสังคมในการเลือกบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม ผลักดันในการสร้างรายได้

กระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม คณะเพชรจรัสแสง

เพชรจรัสแสงมีความพึงชอบด้วยการเป็นเจ้าทุนทางวัฒนธรรม นำสิ่งที่รู้จักคุ้นเคยอย่างดีมาใช้ของการประกอบอาชีพ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า อัน เพชรจรัสแสง สามารถนำทุนทางวัฒนธรรมที่ได้สะสมมาต่อยอดด้านธุรกิจได้ ถือเป็นสิทธิ์ชอบธรรมด้วยองค์ความรู้ทั้งหมดก่อตัวด้วยตัวบุคคลเอง สร้างสถานะผู้นำให้กับตนเอง ผลิตวัตถุดิบทางวัฒนธรรมและการจัดการบริหาร มีลักษณะผู้รังสรรค์สินค้าเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ปรึจากนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม โดยมีทุนทางวัฒนธรรมสะสมจากการศึกษา ความรู้นอกห้องเรียน รวมถึงประสบการณ์โอกาสงานต่างๆ มาปรับปรุงเพิ่มเติมกับสินค้า มีพลวัตต่างๆต่อการสร้างการแสดงเสมอ อำนาจจึงเบ็ดเสร็จด้วย อัน เพชรจรัสแสง เพียงผู้เดียวในการจัดวางคณะทิศทางต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะของการแสดงที่นำมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม

ผลการของวิจัยพบว่า คณะเพชรจรัสแสงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจเท่านั้น สร้างรายได้เสริมจากการ อัน เพชรจรัสแสง มีงานหลักเป็นอาชีพข้าราชการ และสมาชิกส่วนใหญ่มีงานหลักเช่นกัน ส่วนการจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อรองรับการจัดการด้านภาษีเท่านั้น ทำให้เกิดความแตกต่างจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัย ภัทราวดีเธียเตอร์ (ยุทธชัย อุทยานินทร์, 2544) และพิเชษฐ์ กลั่นชื่น (นพพล จำเริญทอง, 2557) มีกระบวนการปรับตัวทางด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเช่นกัน ใช้นาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม ความประณีตอ่อนช้อยเป็นฐานของการสร้างสรรค์การแสดงผสมกับแนวคิดการแสดงแบบตะวันตก แต่ถูกสร้างในบริบทของการสร้างพื้นที่ การมีตัวตนของเหล่าศิลปินทางด้านการแสดง อย่างภัทราวดีเธียเตอร์สร้างโรงละครรองรับเหล่าศิลปินตนเอง หรือพิเชษฐ์ กลั่นชื่น สร้างตัวตนต่อเทศกาลละครการแสดงนานาชาติ

ระดับโลก ในส่วนของคณะเพชรจรัสแสงงานขึ้นอยู่ที่ของงานอีเว้น (Event) ผู้ว่าจ้างการแสดง ทั้งบริษัทอแกไนซ์เซอร์ (Organizer) หน่วยงานภาครัฐ เอกชนรวมทั้งบุคคล ลักษณะงานเป็น รูปแบบพิธีเปิดงาน งานรื่นเริงสังสรรค์ต้องการการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาเสนอสัญญาทางสังคมของ ความเป็นไทยบนพื้นฐานของความประณีตด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ในบางมุมผู้ศึกษาจึงมองถึงความฉาบฉวยของสินค้าทางวัฒนธรรม ด้วยข้อจำกัดของ เวลาที่สั้นของการเตรียมความพร้อมก่อนวันแสดง จากการลงพื้นที่ภาคสนาม พบว่า เตรียมพร้อม 1 วันต่องานเท่านั้น เมื่อเทียบจากการศึกษางานวิจัย ภัทราวดีเธียเตอร์ และพิเชษฐ์ กลั่นชื่น ใช้ ระยะเวลาเตรียมการแสดง 1 ครั้ง อย่างน้อย 1 เดือนขึ้นไป เพราะทั้งนี้ส่วนคณะเพชรจรัสแสงนั้น เป็นลักษณะงานอีเว้น(Event) เงื่อนไขปรับเปลี่ยนตามบริบททางสังคมเป็นอิทธิพลทำให้นาฏศิลป์ ไทยได้เกี่ยวโยงกับเชิงธุรกิจ ตามที่สุรัตน์ จงดา กล่าวว่า สถานการณ์ปัจจุบันทำให้มีความจำเป็น ปรับเปลี่ยนการแสดง ซึ่งเวลาและผู้จ้างเป็นตัวกำหนด ไม่มีการแสดงไหนไม่ปรับเปลี่ยนเพราะการ แสดงนาฏศิลป์สามารถปรับตัวได้ จึงเกิดเงื่อนไขที่ปรับตัวเมื่อการแสดงนาฏศิลป์อยู่ในบริบทสังคมที่มี พลวัต (สุรัตน์ จงดา, 2561)

มุมมองของนักวิชาการบางคนอาจไม่เห็นด้วยกับการนาฏศิลป์ไทยมาสัมพันธ์เชิงพาณิชย์ อย่างสมพิศ สุขพิพัฒน์ (นริรัตน์ พินิจธนาสาร, 2553) อาจทำให้เกิดการถดถอยของนาฏศิลป์ไทย เพราะผู้ว่าจ้างไม่เข้าใจในรายละเอียดของนาฏศิลป์ไทยที่มีจารีต ระเบียบปฏิบัติ งานเหล่านี้ถูกมอง เป็นการค้ำมากกว่าการเผยแพร่ หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรไม่ละทิ้งความต้องการนาฏศิลป์ไทยโดยตรง ปรับ เพิ่มในการสร้างการแสดงให้ดูสมบรูณ์มากขึ้น ยกตัวอย่างแสง สีและเสียง ขณะเดียวกัน พิชญ์ ยอดเนรแก้ว เพิ่มเติมว่า นาฏศิลป์ไทยดั้งเดิมเข้าถึงยากหากไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทย การปรับตัวจึงเป็นตัวช่วยที่จะให้เกิดความเข้าใจขึ้นกับผู้ชมทั่วไป คณะเพชรจรัสแสงจึงมีลักษณะ ถ่ายทอดออกมาที่ง่ายสำหรับผู้ชมดูง่าย ปรับการแสดงให้เข้ากับลูกค้า (พิชญ์ ยอดเนรแก้ว, 2561)

ผู้ศึกษาจึงสังเกตได้ว่า ผู้เกี่ยวข้องหรือกลุ่มคนนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมนั้น มัก มุ่งประเด็นรูปแบบการแสดง วิธีการของนาฏศิลป์ไทยที่นำไปใช้ถูกจารีตหรือไม่ ปรับตัวอย่างไรที่นำ นาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ให้เกิดความสมัยใหม่ที่อ้างถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องปรับตาม รสนิยมของคนในยุคปัจจุบัน ซึ่งเข้าใจถึงบริบทสังคมที่เปลี่ยนไปในยุคที่ต้องการคุณค่าเชิงเศรษฐกิจ ทำให้มีอิทธิพลต่อนาฏศิลป์ไทยเป็นบริบทสินค้าทางวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งที่กลุ่มอนุรักษ์ ตระหนักเห็นต่อปรากฏการณ์สัมพันธ์เชิงพาณิชย์ ผันเอากการแสดงนาฏศิลป์ไทยผลิตโดยการจัดการ แบบธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์เรื่องของภาซิมทรสพในรัชกาลที่ 4 (พระบรมราชินีนาถ, 2552)

ท้ายสุดผลการศึกษา ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ฐานะศิลปินแห่งชาติ สาขา ศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) ได้กล่าวปรากฏการณ์ดังกล่าว สามารถทำได้จากการที่จะนำ

นาฏศิลป์ไทยไปสร้างมูลค่า แต่ต้องยึดฐานของนาฏศิลป์ไทย ให้มุมการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่พึงคำนึงถึงบริบทความคุณค่าความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความงามทางด้าน การแสดง ต้องสื่อให้ชัดเจนยังคงรากของการรำไทยอยู่ (ศุภชัย จันทรสุวรรณ, 2561)

ดังนั้นในกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมในนาฏศิลป์ไทย ไม่อาจสามารถหนีความต้องการเชิงเศรษฐกิจได้ แต่สามารถมาสู่การผลิตสินค้าด้านการแสดงได้ อย่างกรณีคณะเพชรจรัสแสง ต้องมีอย่างเชิงของการสร้างสมดุลของสินค้าทางวัฒนธรรม จรรยาบรรณของศิลปินทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่ไม่ปรับเปลี่ยนจากการทบทวนวรรณกรรมให้มีความสำคัญในรายละเอียดของการแสดง ไม่ว่าจะตำแหน่ง บทบาทจนกระทั่งเนื้อหาที่ต้องแสดงถึงสัญญาของการแสดง โดยอย่างยิ่ง การเชิดชูชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยหรือในเชิงสังคม วัฒนธรรมการให้ความเคารพแก่ครูบาอาจารย์ ผลิตสร้างการแสดงเกิดความเหมาะสมในจารีตประเพณี โดยภายในตัวสินค้าทางวัฒนธรรมต้องนำเสนอให้เห็นความจริงแท้ของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หยิบมาใช้เป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม ที่ไม่เพียงผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมให้เกิดความร่วมมือต่อสังคม แต่ยังจัดการให้เห็นเข้ากับกลุ่มอนุรักษ์นิยมเพราะจะมุ่งการปรับตัวหรือการนำไปใช้ที่จะต้องมี ความเข้าใจในวัฒนธรรมนาฏศิลป์

กระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม คณะเพชรจรัสแสง

การขายสินค้าทางวัฒนธรรมนั้นพบว่า เมื่อ อ้น เพชรจรัสแสง สร้างการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยออกมาเป็นสินค้าเสร็จสมบูรณ์ขึ้นมาแล้วนั้น ผลการวิจัยพบว่า สินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสงประยุกต์ความสมัยใหม่เกิดเป็น นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยแบ่งออกรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ 2 แบบได้ดังนี้

1. การแสดงรูปแบบระบำ ลักษณะการแสดงเป็นหมู่หรือกลุ่ม จำนวน 2 คนขึ้นไป จำกัดเวลาตั้งแต่ 7-10 นาที
2. การแสดงรูปแบบเป็นชุด หรือรูปแบบการแสดงชุดใหญ่ ต่อเนื่องจากการแสดงรูปแบบระบำ มีระยะเวลาตั้งแต่ 15-50 นาที โดยมีเรื่องราวเนื้อหาสื่อความหมาย กับผู้ชมแนวคิดเน้นเรื่องราวสร้างจากทรัพยากรทางวัฒนธรรม

ที่มาจากวัตถุดิบทางวัฒนธรรม มาปรุงแต่งใหม่เกิดเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของคณะเพชรจรัสแสง โดยกระบวนการสำคัญการสร้างความคิดสร้างสรรค์ในสินค้าทางวัฒนธรรมหรือการแสดงนาฏศิลป์ที่ต้องสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้อย่างสมบูรณ์แบบที่ สุด สร้างอัตลักษณ์จากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ รวมทั้งบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมของ อ้น เพชรจรัสแสง คิดวิเคราะห์ในการวางแผนรูปแบบของสินค้า ได้แก่ เนื้อหาการแสดงเกี่ยวเนื่องด้วยวัฒนธรรมของไทยทั้งหมดตามกระแสสังคม การร่ายรำเป็นนาฏศิลป์ไทยลักษณะท่าทางนาฏยศัพท์ ปรุงแต่งใส่การเคลื่อนไหวอย่างแบบนาฏศิลป์ทางตะวันตกจงใจให้เกิดมิติใหม่ ได้แก่ กระโดด หมุน กลับตัว การ

ต่อตัว และการใช้พื้นที่ เป็นต้น เมื่อนำมารวมกับการบรรเลงขับร้องคีตศิลป์ดนตรีประกอบการแสดงผสมดนตรีสากล ทำให้สมบูรณ์แบบมากขึ้นจากการได้ยินเสียง จนผสมเอามาเป็นเอกลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสง คือการใช้กลองศึกและศิลปะการขับร้องแบบไทยเดิม ขับเสภา ร้องสรภัญญะ แต่งบทคำร้องเชื่อมกับเนื้อหาสื่อสารให้ชัดเจนของแนวคิดการแสดงแต่ละการแสดง สร้างมิติการรับรู้ให้เห็นชัดเจนของร่ายรำ การบรรเลงพร้อมกับการขับร้อง จึงถือเป็นจุดแข็งของคณะเพชรจรัสแสงที่ใช้วัตถุดิบทางวัฒนธรรมมาสร้างการแสดงสด สินค้าทางวัฒนธรรมที่บริโภคอย่างใกล้ชิดและคุณภาพได้จากผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีองค์ความรู้ในเฉพาะการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ทั้งนี้เป็นลักษณะโครงสร้างรับรองผู้ว่าจ้างที่ต้องการการแสดงจากคณะเพชรจรัสแสง โดยเฉพาะอาจไม่มีความรู้หรือไม่ความเข้าใจนาฏศิลป์ไทยตามจารีตประเพณีของการแสดง อย่างไรก็ตามลำดับความสำคัญของตัวละคร เรื่องราวของการแสดงที่ต้องนำเสนอให้ถูกต้องตามวรรณกรรมหรือสิ่งอ้างอิงได้ ซึ่งโครงสร้างนี้มีความยืดหยุ่นในส่วนของเนื้อหาเชื่อมโยงแนวคิด (Concept) ของผู้ว่าจ้างโดยไม่แต่ต้องในการแสดงนาฏศิลป์หรือดนตรีที่ได้จัดวางไว้ เพราะผู้ว่าจ้างมีส่วนอาจทำให้เกิดการผิดจารีตประเพณีได้ เพราะเพชรจรัสแสงไม่ได้หนีจากความดั้งเดิม ปรับให้เข้ากับงานลูกค้าที่ต้องการขายงานให้ได้ ขายความเป็นนาฏศิลป์ไทยผ่านความร่วมมือ เน้นการเคลื่อนไหวแบบการแสดงแบบตะวันตก บางครั้งอาจเกินความงามทางกายวิภาคแบบนาฏศิลป์ ที่จะเน้นภาพความแข็งแรงสนุกสนาน รวดเร็ว ที่คาดว่าถูกจริตของผู้ชม แต่ก็มีความคิดเห็นของบางกลุ่ม ไม่จำเป็นต้องปรับเสมอไป การแสดงนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมก็มีสนุกสนาน รื่นเริงเช่นกัน ไม่จำเป็นต้องเน้นไปทางการเต้นแบบตะวันตกอย่างเดียว นั่นก็ขึ้นอยู่กับผู้กำกับการแสดงจะคัดสรรการแสดงแบบใดมาสู่ผู้ชม (พิชญ์ ยอดเนรแก้ว, 2561)

หากพิจารณาสินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสงเทียบเคียงต่อปรากฏการณ์ทางสังคมนิคมการแสดงนาฏศิลป์อื่น ๆ นำไปใช้ในบริบทกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า (Commodification) ด้วยการแสดงนาฏศิลป์เพื่อขายภายใต้ธุรกิจร้านอาหารในงานวิจัย เสาวลักษณ์ พงศ์ทองคำ แม้มีกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทยแบบเดียวกันก็ตาม แต่รูปแบบของการแสดงหรือการขายสินค้าทางวัฒนธรรมต่างกัน ปัจจัยสำคัญโดยผู้ประกอบการร้านอาหารให้ความสำคัญกับธุรกิจหลักภัตตาคารเกี่ยวเรื่องของธุรกิจอาหาร การแสดงนาฏศิลป์ไทยเป็นเรื่องอันดับรองเพียงแค่มีสร้างความบันเทิงให้เกิดอรรถรสในการรับประทานอาหาร ทำให้ไม่มีการสร้างสรรค์หรือประยุกต์สร้างความร่วมสมัยแบบคณะเพชรจรัสแสง หยิบยกการแสดงนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมมาใช้สร้างเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมโดยไม่ผ่านกระบวนการสร้างหรือปรุงแต่งทั้งสิ้น เนื้อหาไม่มีการสื่อสารขับร้องอย่างชัดเจน นำเสนอในมุมมองกว้างของการแสดงนาฏศิลป์ เช่น นำเสนอการแสดงโขนและการแสดงพื้นบ้านเท่านั้น ชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจของการขายสินค้าทางวัฒนธรรมว่า ในฐานะใครเป็นผู้ขายสินค้าทางวัฒนธรรมมีอิทธิต่อสินค้าทางวัฒนธรรมในรูปแบบการ

แสดง อาจขาดความโดดเด่นสินค้าทางวัฒนธรรมได้ เนื่องจากผู้ประกอบการหยิบยืมการแสดงของกรมศิลปากรมาใช้เป็นทุนทางวัฒนธรรม การนำแสดงมาแสดงในแต่ละสถานที่ (เสาวลักษณ์ พงศ์ทองคำ, 2537)

ทำให้เห็นว่า การเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมมีเงื่อนไขต่อการปรับในทิศทางด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย อย่างบริบทของธุรกิจคณะเพชรจรัสแสง ผู้ที่บริโภคจริงหรือเลือกซื้อสินค้านั้นไม่ใช่ผู้ชมที่นั่งชมการแสดง กลับเป็นผู้จัดงานหรือผู้ประกอบการที่นำการแสดงมาสู่ผู้ชม ทำให้การขายสินค้าทางวัฒนธรรมด้านการแสดงอยู่ได้คือ ผู้จัดงานหรือผู้ประกอบการต้องการให้มีการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยสร้างสีสันให้กับงานหรือสถานที่ เน้นความรวดเร็วไม่เชื่องช้า ครึกครื้นเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อตามฐานความคิดของผู้จัด ซึ่งบางผู้ประกอบการในส่วนตัวชื่นชอบความดั้งเดิมอยากให้มีการแสดงแบบดั้งเดิมแต่สุดท้ายด้วยเงื่อนไขของธุรกิจ ฐานของผู้ประกอบการสำหรับบริษัททัวร์ จึงต้องสอดคล้องความต้องการของตลาดทัวร์ (ชากร พันนุช, 2560) เพราะหากใช้นาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมจำเป็นต้องใช้เวลา และความเข้าใจ

ฉะนั้น สินค้าทางวัฒนธรรมจึงมีเงื่อนไขการต่อรองจากผู้ประกอบการหรือผู้ว่าจ้างเป็นนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเอื้อต่อเวลาและความแปลกใหม่ต่อผู้ชมที่เชื่อว่ามี สัญลักษณ์ความหมายสื่อผ่านการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่เพชรจรัสแสงได้ใส่ไปในเนื้อหา คำร้องในการแสดง ทำรำนาฏยศัพท์ และดนตรีประกอบ แผงตอนัยยะคุณค่าของวัฒนธรรม กล่าวได้ว่าสินค้าทางวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ไทยมีลักษณะความจริงแท้แบบจิตฉาก ถูกจัดการในมุมมองตามความต้องการให้ผู้ชมได้รับรู้ ผ่านการแสดงที่เพชรจรัสแสงใช้สัญลักษณ์ของการเป็นชาติ ศาสน์ กษัตริย์ บูชาพญานาค เป็นต้น นำเสนอให้ความสุนทรีย์ของการแสดง ซึ่งหากเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีการสร้างเรื่องราวขึ้นมาใหม่ ถูกเป็นที่นิยมของสังคมยอมรับในกลุ่มอนุรักษ์นิยมและกลุ่มสมัยคนรุ่นใหม่อาจถือว่าเป็นความจริงแท้ได้เช่นกัน เพียงแต่ไม่ได้เป็นสิ่งที่มาตั้งแต่ในอดีต อาจสรุปได้ว่า การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของคณะเพชรจรัสแสงที่ได้เป็นมาสู่กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่จะพัฒนาการให้อยู่อย่างต่อเนื่องและเนื้อหาที่ปรับตัวตลอดเวลาตามสภาพของกับยุคสมัย ภายหลังอาจจะกลายเป็นความจริงแท้ชุดหนึ่งที่กล่าวถึงบริบทหน้าที่ของนาฏศิลป์ไทย บริบทของการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า

การรักษาเสถียรภาพของเพชรจรัสแสง

ผลการวิจัยภายใต้แนวคิดของคณะเพชรจรัสแสง คือ สัมพันธ์ในทั้งกระบวนการผลิตและกระบวนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการขาย ที่ต้องพยายามสร้างให้เกิดการยอมรับหรือการต่อเนื่องของการบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรมเสมอ ดังนั้นการรักษาความนิ่งของตัวสินค้าหรือการแสดงเป็นสิ่งสำคัญ จึงสังเคราะห์ออกมาได้ว่า มีการรักษาเสถียรภาพอยู่ 2 โครงสร้าง คือ

1. การสร้างเสถียรภาพภายใต้โครงสร้างบริษัท ลักษณะการสร้างความมั่นคงต่อการบริหารจัดการภายในคณะเพชรจรัสแสง สิ่งสำคัญที่ได้เปลี่ยนแปลงและส่งเสริมให้ อัน เพชรจรัสแสง ทบพวน ถึงบทบาทสถานภาพของคณะเพชรจรัสอีกครั้งในการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ไม่เพียงสร้างจุดขายจากการทำให้เป็นนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ปรับตามเงื่อนไขของสังคมและความต้องการของลูกค้าที่ต้องการการแสดงที่แตกต่างจากนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม สร้างฐานที่มั่นคงจากการทำงานด้วยการจัดตั้งนิติบุคคล บริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด จากประสบการณ์เหตุการณ์เรียกเก็บภาษีย้อนหลังถึง 2 ครั้ง หลักสำคัญของการศึกษาที่พบว่า ผู้ทำงานทางด้านศิลปะมักเพิกเฉยการจัดการด้านธุรกิจจนถึงเรื่องภาษีรายได้ มุ่งในเนื้อหาางานการแสดงเท่านั้น (สุรัตน์ จงดา, 2561) เพราะส่งผลการจัดการรายได้จากขายสินค้าทางวัฒนธรรมการแสดงแต่ละครั้ง โดยจะเห็นได้ชัดว่าในการสะสมทุน อัน เพชรจรัสแสง ทั้งหมดเป็นองค์ความรู้ทางการแสดงดนตรีนาฏศิลป์ ไม่มีองค์ความรู้ทางด้านบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ธุรกิจ จนพบกับเหตุการณ์เรียกเก็บภาษีย้อนหลังจากกรมสรรพากร

เมื่อถูกสร้างเป็นนิติบุคคล คณะเพชรจรัสแสงจึงแสดงเป้าหมายอย่างชัดของการทำธุรกิจโดยทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า การสร้างเสถียรภาพภายใต้โครงสร้างของกลุ่มคณะที่จัดตั้งบริษัท แต่สุดท้ายแล้วการจัดตั้งบริษัท เพชรจรัสแสง จำกัด ยังไม่ได้ตั้งเพื่อทำหน้าที่แบบนิติบุคคลอย่างเต็มรูปแบบในการทำงาน จากการที่ได้ส่งเคราะห์ออกมาการรักษาเสถียรภาพของคณะเพชรจรัสแสง จึงเป็นเพียงรองรับการจัดการเรื่องภาษีซึ่งอัน เพชรจรัสแสง คิดว่าเพียงพอแล้ว

ทำให้เห็นได้ว่าโครงสร้างบริษัทคณะเพชรจรัสแสง หน้าที่จำกัดที่ขอบเขตลดผลกระทบอย่างเรื่องภาษี การทำงานจะเป็นลักษณะแบบเดิม ซึ่งยังขาดการบริหารองค์กรอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะแผนการขายสินค้า แผนการตลาดที่ชัดเจนแม้จะมีการสร้างการตลาด โดยผ่านรายการโทรทัศน์สื่อมวลชนได้แก่ รายการไทยแลนด์ก็อตทาเล้น รายการเอเชียก็อตทาเล้น รายการเกมพันหน้า และรายการคนไทยขึ้นเทพ ผนวกกับการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงได้ง่ายจากเฟซบุ๊ก ยูทูบ

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า คณะเพชรจรัสแสง ภายใต้โครงสร้างของบริษัทรักษาเสถียรภาพได้ในระดับพื้นฐานของการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า เพื่อไม่เกิดปัญหาด้านภาษี ขาดหลักการวางแผนขององค์กร เช่น แผนการขาย แผนการจัดการทรัพยากรบุคคลที่ชัดเจน อย่างแผนการตลาด เพียงใช้สื่อโทรทัศน์และใช้ Social Networks โฆษณา อย่างรายการโทรทัศน์ เข้าไปร่วมในรายการไทยแลนด์ก็อตทาเล้น รายการเอเชียก็อตทาเล้น รายการเกมพันหน้า และรายการคนไทยขึ้นเทพ แต่อัน เพชรจรัสแสงตั้งเป้าหมายในการนำเสนอผลงานให้เป็นที่รู้จักเท่านั้น และการโฆษณาผ่าน Social Network ช่องทางการขายแต่ทั้งหมดก็ยังอยู่อย่างในระดับที่ผิวเผิน หากแต่ทำความเข้าใจจากผลการวิจัยได้ที่ศึกษาพบว่า ฐานของคณะเพชรจรัสแสงเกิดขึ้นในลักษณะงานพิเศษรายได้เสริม ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักอยู่แล้ว อัน เพชรจรัสแสง จึงคิดว่าอาจไม่จำเป็นต้องสร้างคณะเพชรจรัสแสงเป็นหลักทำงานที่อย่างชัดเจนด้วยเสมือนธุรกิจภายในครอบครัว และมีสมาชิกคณะ

เพชรจรัสแสงทำงานแบบชั่วคราว(Part time) ทำให้ค่าใช้จ่ายถูกจัดการเป็นงานไปไม่จำเป็นต้องมีพนักงานประจำรวมตัวเมื่อมีงานเข้ามา ไม่สร้างข้อผูกมัดกับสมาชิกสามารถที่จะไปร่วมงานกับคณะอื่นได้

2. การสร้างเสถียรภาพภายใต้โครงสร้างการแสดง สิ่งอื่น เพชรจรัสแสงให้ความสำคัญต่อการปรับโครงสร้างนาฏศิลป์ไทยมาสู่การทำให้เป็นสินค้า โดยเน้นไปที่หลักของการแสดงประกอบด้วย

2.1 สมาชิกคณะเพชรจรัสแสง ผู้ร่วมผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม เป็นเครือข่ายในสถานศึกษาและสถานที่ทำงานหลักเดียวกัน มีความสัมพันธ์ร่วมสถาบัน ลักษณะทำงานแบบชั่วคราวรวมตัวเป็นเฉพาะกิจไปตามงานจ้างที่ได้รับ ซึ่งความน่าสนใจจากการใช้ฐานของนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม เชื่อมความสัมพันธ์แสดงความเป็นกลุ่มเดียวกัน ผ่านความเชื่อศรัทธา เช่น การจัดงานพิธีไหว้ครูนาฏศิลป์ไทย-ดนตรีสู่การสอดคล้องกับคนภายในคณะ รากฐานนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมหิบบมาสร้างฐานของคณะ แม้จะปรับตัวเป็นนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในการขายสินค้าทางวัฒนธรรม แต่การสร้างเสถียรภาพภายใต้โครงสร้าง ถูกแฝงได้ซึ่งมาทุนทางวัฒนธรรมจากสมาชิกหรือบุคคลที่มาร่วมงานกับคณะเพชรจรัสแสง ในความหลากหลายความสามารถด้านการแสดงพื้นฐานมีเหมือนกันตามสถานศึกษาแต่ละวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ ที่จะมีความรู้ความสามารถการแสดงร่ายรำดนตรีของแต่ละภูมิภาค เช่น การรำโนราห์ได้ การฟ้อนภาคเหนือ การเซิ้งภาคอีสาน เป็นต้น จึงมีส่วนความสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าได้ราบรื่น แม้ อ้น เพชรจรัสแสง มีอำนาจเบ็ดเสร็จการตัดสินใจในการทำงานของคณะเพชรจรัสแสง แต่อีกมุมสมาชิกช่วยส่งเสริมคุณภาพสำคัญอันเป็นการลดภาระของการดูแล

2.2 การสร้างสัญญาของการแสดง ยึดเอาโครงสร้างจากนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมคงอัตลักษณ์หน้าที่การแสดง เนื้อเรื่องที่แสดงสะท้อนถึงความเป็นพื้นฐานทางสังคมออกมากับการแสดง เช่น การแสดงชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ให้คุณค่าของการพลเมืองสังคมไทยที่พึงตระหนักไว้หรือการแสดงตำนานพญานาค คุณค่าในเรื่องความเชื่อของสังคมไทย จึงเป็นหลักของคณะเพชรจรัสแสงที่สร้างการแสดงให้มีสัญญา ที่ยึดเอาให้เกิดคุณค่ามาแลกกับมูลค่าได้ จากผู้ว่าจ้างงานการแสดงที่ไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิงเท่านั้น ซึ่งมีส่วนสอดคล้องกับจารีตนาฏศิลป์ไทย อ้น เพชรจรัสแสง กำหนดหิบบกให้ความสำคัญในเรื่องการให้ความเคารพ ความศรัทธาเนื้อหาที่นำมาแสดงไม่ได้หิบบจารีตมาใช้กำหนดในการแสดง แต่ถือว่า เพชรจรัสแสงยังคงสถานะให้ความสำคัญนาฏศิลป์ไทยการนำมาเป็นรากฐานของนาฏศิลป์ร่วมสมัย แม้จะแตกต่างด้วยวิธีการแสดงแต่จุดประสงค์ยังคงแนวทางเพื่อแสดงสัญญาความหมายแก่สังคมและวัฒนธรรม

2.3 การสร้างมาตรฐานการแสดง การถ่ายทอดอารมณ์การแสดงออกมา นำเสนอตัวเองภายใต้ความคิดนกรบทางวัฒนธรรมอนุรักษ์สืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทย ความหนักแน่น

รวดเร็ว ความแข็งแรง เช่น ตีกลองต้องการแสดงถึงความฮึกเหิม ให้ออกเสียงตะโกน และมาตรฐานที่ชัดเจนของคณะเพชรจรัสแสง คือ การแสดง “สด” และ “จริง” ครบการทั้งการแสดง การร่ายรำและดนตรีจุดแข็งของคณะ โดยนำแนวทางมาพัฒนาทุ่มเทกับการฝึกซ้อมเสมือนจริงทุกครั้ง คำนิยามถึงองค์ประกอบการแสดงทุกส่วน เช่น เวลาของการแสดง ข้อจำกัดของหน่วยงาน กรณีฉุกเฉินอาจเปลี่ยนแปลงแผนกะทันหัน แก้ไขปัญหาเฉพาะได้ ดังนั้นนักแสดงและนักดนตรีต้องมีความชำนาญและในเชิงทางกายภาพ เครื่องดนตรีเป็นเอกลักษณ์ของคณะเพชรจรัสแสงของการตั้งวงก่อนทำการแสดง ได้แก่ กลองศึกขนาดใหญ่ตำแหน่งกึ่งกลางเวที ระนาดเอก ฆ้องวง เปิงมาง ตะโพน กลองสะบัดชัย กลองทัด คีย์บอร์ด กลองชุด ผู้ชมจะประจักษ์ด้วยสายตาเห็นภาพของเครื่องดนตรีที่เตรียมพร้อมในแบบฉบับของเพชรจรัสแสง มาตรฐานของคณะ อัน เพชรจรัสแสงสร้างขึ้นเพื่อนำไปสู่ภาพจำของผู้ชม เมื่อเห็นเครื่องดนตรีเตรียมพร้อมบนเวทีนั้นคือการนำมาสู่การบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม

2.4 พยายามสร้างจุดขายให้กับคณะเพชรจรัสแสง อย่างการถ่ายทอดสู่บุตรสาวให้เป็นนักแสดงเพชรจรัสแสง เพื่อที่จะให้เห็นความหลากหลายของอายุบ่งบอกถึงการเข้าถึงของวัฒนธรรม มีบทบาทการรับงานการแสดง อัน เพชรจรัสแสงสอดแทรกบทบาทของบุตรสาวในการแสดงโดยเฉพาะลักษณะเป็นงานคอนเสิร์ตการแสดงในรูปแบบเต็มวงทั้งดนตรีและการแสดง อาทิ งานมหรหรรคมงคลนานาชาติ งานคอนเสิร์ตเอกชัยศรีวิชัย ตอนยกทัพวัฒนธรรมในภาคใต้ ด.ญ.เพชรได้ทำการแสดงด้วย ทำให้เกิดทักษะความสามารถด้านการร้องเพลงและร่ายรำลูกฝิ่งในการรักวัฒนธรรม

ทำให้เห็นได้ว่า การรักษาเสถียรภาพของคณะเพชรจรัสแสง มีอยู่ 2 โครงสร้าง แต่ให้น้ำหนักความสำคัญกับการแสดงมากกว่าบริษัท เนื่องจากในการจัดการที่ง่ายกว่าเพราะในระดับพื้นฐานลูกค้ามีอยู่เดิมและเครือข่ายนักแสดงนักดนตรีที่มี แต่ทั้งนี้สินค้าทางวัฒนธรรมถูกให้ความสำคัญจากการให้สัญญาะ หน้าที ความสำคัญเชิงสังคมวัฒนธรรมอยู่เสมอ ที่ไม่เพียงจะสร้างสินค้าทางวัฒนธรรมในเชิงธุรกิจเท่านั้น สามารถเป็นส่วนหนึ่งย้อนไปสู่ให้ความสำคัญของทรัพยากรทางวัฒนธรรมเดิมได้ จากการหยิบเอาโครงสร้างมาใช้ ไม่ว่าจะ เป็น เนื้อหา ทำรำ ดนตรี

สุดท้ายจากอรรถาธิบายดังกล่าวเกี่ยวกับกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทยตั้งแต่การเปลี่ยนทุนทางวัฒนธรรมที่สะสมมาสู่การปรับเปลี่ยนให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของอัน เพชรจรัสแสง รวมทั้งสมาชิก เพื่อมีมูลค่าเชิงเศรษฐกิจ อันมีผลจากกระแสสังคมและการทะเยอทะยานสู่คุณภาพชีวิตที่ดี หล่อหลอมวัตถุดิบทางวัฒนธรรมที่รู้จักเป็นอย่างดี แนวทางในการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมใช้ประโยชน์เพื่อมาซึ่งเงินตรา แต่ยังคงสอดแทรกการรักษาเสถียรภาพของสินค้าที่ไม่เพียงประกอบวงจรการผลิตสินค้าและการขายสินค้ายิ่งสู่คุณค่าเสริมแก่ทรัพยากรทางวัฒนธรรมวัตถุดิบดั้งเดิม

สรุปผลการวิจัย

สินค้าทางวัฒนธรรมของคณะเพชรจรัสแสงเกิดจากการสะสมทุนทางวัฒนธรรมที่ได้สะสม โดยทุนทางวัฒนธรรมเริ่มจากการสะสมทุนทางร่างกายของอัน เพชรจรัสแสง ภายใต้ระบบการศึกษาสถานศึกษาสาขาวิชาชีพนครไทย และการได้รับการถ่ายทอดความรู้พิเศษเพิ่มเติมจากนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ เพิ่มประสบการณ์ไม่เพียงเนื้อหาในบทเรียนเท่านั้น รวมไปถึงการใช้ชีวิตการเป็นอยู่ในสังคมที่เลือกศึกษาทางด้านดนตรีไทย

ในการสะสมทุนทั้ง 2 ลักษณะเหมือนกัน ส่วนความรู้ไปในแนวทางของวิชาชีพทางด้านดนตรีไทย เพื่อให้เกิดความชำนาญสามารถต่อยอดสร้างอาชีพได้ จนกระทั่งเรียนรู้จากประสบการณ์การแสดงและการได้เห็นสิ่งใหม่ มาลองปรับประยุกต์ตามทุนทางวัฒนธรรมจนต่อยอดเชิงเศรษฐกิจได้แตกต่างจากการสะสมทุนก่อนหน้า เรียนรู้จากประสบการณ์ในข้อผิดพลาดและสิ่งที่ตกผลึกได้ มาเสริมสร้างความแข็งแกร่งที่จะต่อยอดความรู้จนกระทั่งเกิดการรับงานการแสดงเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ดังนั้นหากแนวทางในการสะสมทุนทางวัฒนธรรมผ่านคณะเพชรจรัสแสง จะต้องประกอบไปด้วย

1. ระยะเวลาของการเรียนรู้เพื่อให้ถึงแก่นแท้ จุดที่เข้าใจหลักสำคัญของรากวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยแนวทางการปฏิบัติวิธีการแสดงหรือที่เรียกว่า “จารีตนาฏศิลป์ไทย” ที่ไม่เพียงจะศึกษาได้แค่ในห้องเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้น ยังต้องเรียนรู้เพิ่มเติมกับประสบการณ์ที่ต้องเผชิญเรียนรู้สร้างความเข้าใจในทรัพยากรทางวัฒนธรรม อย่าง อัน เพชรจรัสแสง ศึกษาตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี และนำความรู้ที่มีเสาะหาประสบการณ์

2. สถานศึกษาทางด้านการศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีผลทำให้เกิดความสามารถเฉพาะด้าน ปัจจุบันหลากหลายสถาบันที่มีหลักสูตรหรือเรียนเพิ่มเติมได้ โดยจะให้การสะสมทุนทางวัฒนธรรมที่เข้าใจถึงโครงสร้างการแสดงนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม สิ่งสำคัญ คือ จารีตนาฏศิลป์ไทย หลักจรรยาบรรณที่ คณนาฏศิลป์ไทยให้ความสำคัญ นำมาต่อยอดได้อย่างถูกต้องและยังนำมาสู่การมีเครือข่ายทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี อย่างสมาชิกคณะเพชรจรัสแสง มีความหลากหลายด้านการแสดงสามารถสร้างสรรค์พัฒนาการแสดงได้ ด้วยมีทุนทางวัฒนธรรมแต่ละบุคคลและเครือข่ายของกลุ่ม ทำให้มีความสะดวกในการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมบุคคลที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน

3. การให้ใจรักกับศิลปวัฒนธรรม เพื่อทุ่มเทกับการฝึกฝนอย่างหนัก เพราะนาฏศิลป์ดนตรีต้องใช้ทักษะทางด้านร่างกายฝึกฝนอย่างหนัก เพื่อให้เกิดความสามารถในการแสดงและบรรเลงดนตรี จึงต้องมีใจรักในด้านนี้คือการถ่ายทอดของนายเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ ถ่ายทอด

อย่างหนักใช้เวลาหลักจากเสร็จภารกิจ ใช้เวลากลางคืนต่อเพลง ฝึกฝนทบทวนอยู่เสมอ เพื่อให้
เกิดความเคยชินและซึมซับ

ทำให้การสะสมทุนทางวัฒนธรรมของ อัน เพชรจรัสแสง สามารถก่อตัวมาสู่การเป็น
สินค้า “การประยุกต์อย่างเหมาะสม” คงคุณค่าอัตลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยในเชิงอนุรักษ์จาก
การศึกษาเล่าเรียน จนตระหนักในจารีตนาฏศิลป์ไทยรายละเอียดการแสดง ความเหมาะสมยึดถือ
เป็นจรรยาบรรณของศิลปิน (ศุภชัย จันทรสุวรรณ, 2561) ผ่านงานการนำเสนอแบบใหม่ได้คงอยู่เพื่อ
เป็นการต่อรอง มีข้อพึงระวังลดข้อครหาการทำลายวัฒนธรรมหรือการบิดเบือนในความจริงแท้ แฝง
รากเหง้าฐานของนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมและประสบการณ์ให้ความสมัยใหม่มาเป็นตัวเคลือบ
สร้างความสมดุลของวัฒนธรรมด้านการแสดงนาฏศิลป์ จัดการการแสดงใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่ายไม่
ซับซ้อนและทำราคาอ่อนช้อยแบบนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม

ซึ่งเห็นแล้วว่า นาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยม แก่นแท้ของนาฏศิลป์ไทยนั้นไม่เหมาะ
กับยุคสมัย ลักษณะความละเอียดอ่อนให้ความสำคัญทุกรายละเอียดสอดคล้องกับรากฐานของ
สังคมไทยตามคตินิยมทางวัฒนธรรม ถ้าหากต้องการต่อยอดมีพื้นที่ในเชิงธุรกิจ เพราะผู้เลือกใช้หรือ
คนในสังคมต้องการความแปลกใหม่ คณะเพชรจรัสแสงจึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สร้างการเคลื่อนไหว
แบบการแสดงร่วมสมัยให้มีความตื่นเต็นรวดเร็วผสมกันกับการร่ายรำแบบนาฏศิลป์ไทย ทั้งบรรเลง
ดนตรีไทยผสมกับดนตรีสากลในเพลงไทยจัดวางให้มีจังหวะที่ตื่นเต็นสนุกสนาน และยังมีการขับร้อง
คีตศิลป์ไทยตามเนื้อหาให้เข้ากับเนื้อหาของลูกค้าแต่คงการร้องแบบไทยเดิม ทำให้เป็นการใช้พื้นที่
การต่อยอดการแข่งขันทางความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ซึ่งหากไม่ปรับเปลี่ยนอาจไม่สอดคล้องกับแนวทาง
ของธุรกิจ ลูกค้าอาจไม่เลือกซื้อสินค้าทางวัฒนธรรมได้ ทำให้ในกลุ่มอนุรักษ์และกลุ่มสมัยใหม่รับได้
กับการนำมาใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมพื้นที่ทางเศรษฐกิจ จากการให้น้ำหนักเชิงอนุรักษ์ อัตลักษณ์
ของนาฏศิลป์ไทยผ่านประสบการณ์ชีวิต ฝึกฝนเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบอนุรักษ์เกิดเป็นเนื้อหาใน
การแสดง ทำราคา ดนตรีเพลงบรรเลง และเครื่องแต่งกายให้สามารถยอมรับในการแสดงได้ไม่ผิดกับ
จารีตประเพณีของนาฏศิลป์ เพราะตามคติเดิมแบบแนวอนุรักษ์นั้นเป็นพื้นที่เพื่อการศึกษาและใช้
เป็นการต่อยอดมากกว่าใช้สร้างในพื้นที่ของเชิงธุรกิจ

จึงทำให้ปรากฏเงื่อนไขต่อกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าด้วยเป็นคนรุ่นใหม่
ต้องการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมที่เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ต้องผสมกันได้อย่างลงตัวที่สุด
เหมาะสมกับพื้นที่ของการนำไปใช้ของทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งต่างจากปรากฏการณ์กรณี
ทศกัณฐ์ เทียวไทยมิเฮ ในบริบทการท่องเที่ยวที่นำเอาตัวละครจากการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาอยู่
พื้นที่ของการทำกิจกรรมต่าง ๆ โฆษณาสร้างความน่าสนใจของการท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้ถูกมาจัดการ
วางพื้นที่ที่ไม่ถูกทางแม้จะได้รับความนิยมจากกลุ่มคนสมัยใหม่ ผิดจากบริบทที่เกี่ยวกับทางด้านการ
แสดงนาฏศิลป์โบราณตามสถานที่ไม่ใช่พื้นที่แสดง เวที หรือโรงละคร ตัวละครทศกัณฐ์นั้นมีนัยยะของ

จิตวิญญาณของเหล่ากลุ่มนักแสดงนาฏศิลป์ไทยแบบประเพณีนิยมเกิดการขัดแย้งของกลุ่มแนวคิดต่างๆ ทำให้เห็นถึงการสอดคล้องแนวคิดเป็นภาพชัดเจนต่อเหตุการณ์ อย่างปรากฏการณ์เที่ยวไทยมีเฮ บิดความหมายหน้าที่ของทรัพยากรทางวัฒนธรรม (Erik Cohen, 1988) ประยุกต์ให้แตกต่างจากการแสดงรำร่าแบบปกติ ขยายความประณีตทางศิลปะ ทำให้มีผลเสียต่อศรัทธาของกลุ่มอนุรักษ์นิยม ดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่งผลการขัดแย้งในความคิดเห็นต่อการปรับที่มีขอบเขตของวัฒนธรรมอยู่ด้วย

เช่นเดียวอย่างหมอลำซิ่ง (สนอง คลังพระศรี, 2541) รูปแบบการแสดง ยั่วยวน สนุกสนานเกินความเหมาะสม เสื้อผ้าการแต่งกาย ผิดเพี้ยนจากโครงสร้างเดิม ส่งผลปัญหาทางสังคมจนผู้ชมทะเลาะวิวาท อ่างการปรับตัวให้เข้ากับคนในสังคมรุ่นใหม่สร้างความตื่นตัวใจด้วยการหลอกล่อเชิงเพศ ทำให้เกิดมุมมองในเชิงลบทางด้านการแสดงจนเป็นผลกระทบต่อสังคม จึงต้องพึงระวังถึงความเหมาะสมกับการไปใช้ทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าหรือการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมในแขนงอื่นๆ คำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรมที่นาฏศิลป์ไทยยึดมีกรอบของจารีตนาฏศิลป์

เมื่อเปรียบเทียบแล้วทำให้เห็นว่า การปรับวัฒนธรรมให้เข้าสังคม มักเกิดวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางวัฒนธรรม มีความละเอียดอ่อนต่อหลายหลา มุมมอง ซึ่งคณะเพชรจรัสแสงก็ใช้การหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสังคมเกิดการถกเถียงของกลุ่มต่าง ๆ ในการปรับตัวนาฏศิลป์ไทยมีความร่วมสมัยเข้ามา ยึดเอาจารีตนาฏศิลป์ไทยเป็นขอบเขตในการสร้างการแสดงที่สามารถทำได้สร้างมิติใหม่สอดคล้องกับสังคม จัดให้การแสดงถูกที่ถูกทางเพื่อความบันเทิงและสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

แต่กระนั้นการวิเคราะห์ผ่านการศึกษาคณะเพชรจรัสแสง ยังต้องสอดคล้องกับการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ มีการจัดการให้ถูกต้องและเป็นระบบมากที่สุดเพราะอาจจะเลยได้อย่างกรณีอื่น เพชรจรัสแสง ผู้ที่ทำงานทางด้านศิลปะอาจมองในมุมที่ตื้นถนัด ตามคำแนะนำของนักวิชาการนาฏศิลป์ไทย ในความรู้การบริหารจัดการทางด้านธุรกิจ (สุรัตน์ จงดา, 2561) ที่ขาดไปมาเพิ่มเติมในการทำงาน จัดทะเบียนการค้า จัดการภาษีนำส่งกรมสรรพากรอย่างถูกต้องตามระบบของประกอบธุรกิจ ส่งผลให้กระบวนการทำวัฒนธรรมเป็นให้เป็นสินค้า ถึงแม้เริ่มต้นด้วยคุณค่าความสำคัญของทรัพยากรทางวัฒนธรรม แต่เนื่องด้วยเงื่อนไขทางสังคมเกิดการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ทำให้เป็นภาพของพัฒนาการของนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน นำคุณค่าทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเชิงเศรษฐกิจ มีการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เข้าใจหลักการปรับตัวบูรณาการต่อยอดกับวัฒนธรรมใหม่ให้ลงตัว โดยต้องรู้จักหลักของการประยุกต์และจรรยาบรรณของนาฏศิลป์ไทยที่พัฒนาเกิดเป็นสิ่งใหม่ควบคู่กับการจัดการแบบธุรกิจเข้ามารองรับในกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบที่เพิ่มเติมใหม่นอกจากเชิงวัฒนธรรมเท่านั้น จึงทำให้การศึกษาครั้งนี้ไปสู่การเรียนรู้ปรากฏการณ์นาฏศิลป์ไทย

สุดท้ายนี้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาคิดว่า เป็นปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยปรับตัวตามพลวัตเงื่อนไขของบริบทสินค้าทางวัฒนธรรมสามารถเป็นต้นแบบของการปรับตัวใช้รากฐานของวัฒนธรรมเดิม โดยมีกรอบจารีตประเพณีให้ความสำคัญ ความหมายของทรัพยากรทางวัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่คู่สังคมได้ด้วยคุณค่า และการศึกษาวิจัยยังเป็นการแสดงต้นแบบของการต่อยอดของวัฒนธรรมให้เกิดมูลค่าที่ยังไม่ได้สมบูรณ์แบบทั้งหมดแต่สามารถที่จะนำพัฒนาต่อยอดได้ด้วยเป็นทางเลือกเหล่าศิลปินอาชีพทางด้านศิลปะแขนงอื่น

แนวทางการจัดการอย่างยั่งยืนในสินค้าทางวัฒนธรรม

แนวทางการจัดการให้เกิดความยั่งยืน ส่วนใหญ่ที่ผ่านมาถูกจำกัดแบบแผนดั้งเดิมของวัฒนธรรมโดยเฉพาะนาฏศิลป์ไทย บริบทความบันเทิงที่ผูกความสัมพันธ์ด้านนโยบายการปกครอง ศาสนา และการศึกษา กำกับด้วยจารีตประเพณีหากถูกเปลี่ยนแปลงจากนี้ถือว่าผิดจารีตประเพณี ซึ่งแนวคิดนี้ได้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น จากการพบ นาฏศิลป์ไทยมีความเกี่ยวโยงเชิงเศรษฐกิจมาแล้วหลายระดับของสังคม จนปัจจุบันได้กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมตามสภาพสังคมยุคทุนนิยม แม้ถูกปรับเปลี่ยนจนที่เรียกว่า “นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” ล้วนต้องมีแก่นของวัฒนธรรมเป็นตัวสร้างให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ทูทางวัฒนธรรมสู่การผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทย

อย่างไรก็ตาม กระบวนการทำวัฒนธรรมสินค้าในนาฏศิลป์ไทย วิธีการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง แม้จะเป็นบริบทที่ปรับให้เข้าสังคมได้เพื่อให้เกิดการเข้าถึงของคนในสังคมแล้วก็ตาม จำเป็นต้องมีแนวทางของการจัดการอย่างชัดเจนไปเป็นต้นแบบหรือพัฒนาต่อจากการศึกษาวิจัยกรณีศึกษาคณะเพชรจรัสแสง

1. มีผู้นำของกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าในนาฏศิลป์ไทย มีความรู้ความเข้าใจถึงแก่นความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย สะสมให้มีทุนทางวัฒนธรรม รู้จักถึงคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งไม่อาจจำเป็นของการร้ายรำหรือการบรรเลงดนตรี อาจเป็นความรู้ถึงจารีตประเพณีธรรมเนียมปฏิบัติ เรียนรู้ข้อจำกัดต่างๆ จะนำไปสู่การปรับประยุกต์ที่ต้องมีกลยุทธ์ชาญฉลาดใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง

2. เครือข่ายของผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม จำเป็นต้องมีศักยภาพตรงตามลักษณะของนาฏศิลป์ไทย ซึ่งจะได้มาจากระบบการศึกษาสาขาหรือสถาบันเดียวกัน อย่างคณะเพชรจรัสแสงได้มีข้อดีของการมีเครือข่ายบุคคลในการ มามีส่วนร่วมของงานการแสดงคณะเพชรจรัสแสง เพราะใน ส่วนหนึ่งนักแสดงและนักดนตรี มีความสามารถเป็นทุน จึงจะเป็นผลดีอย่างยิ่งในการจะทำให้เกิดเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมด้านการแสดง

สินค้าทางวัฒนธรรมในนาฏศิลป์ไทยของคณะเพชรจรัสแสง ส่วนสำคัญคือ เกี่ยวข้องกับบุคคลมีส่วนขับเคลื่อนสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะในด้านวัฒนธรรม เพราะไม่เพียงแต่ตัววัฒนธรรม

แต่ภายในสินค้าทางวัฒนธรรมได้รวมไปถึง จิตใจ ความรู้สึก จิตวิญญาณของผู้คนที่จะทำให้การขับเคลื่อนไปต่อได้อย่างสิ้นไหลสร้างความสัมพันธ์ไมตรีขององค์ภายในคณะ สิ่งหนึ่งเกิดจากภายใต้ร่างกาย พฤติกรรม ความคิดต่างๆ ได้สะสมทุนทางวัฒนธรรมแสดงออกมา

ในจุดสำคัญนี้ผู้ศึกษาตกลึกทางความคิดได้ว่า บุคคลหรือกลุ่มที่ต้องการผลิตสินค้าหรือขายสินค้าทางวัฒนธรรม ไม่สามารถทำได้หากปราศจากทุนทางวัฒนธรรม องค์ความรู้ที่ต้องมีสะสมในตัวแต่ละบุคคลแล้ว เป็นเรื่องยากต่อการที่จะสร้างเพราะกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเป็นกระบวนการที่ต่อยอดมากกว่าจากการที่ได้มีการเปลี่ยนตามยุคสมัย ฉะนั้นการจะสร้างความยั่งยืนให้กับสินค้าทางวัฒนธรรมต้องรู้จักการหลักของการประยุกต์การแสดงนาฏศิลป์หรือศิลปะแขนงนั้น ๆ ได้ ความเข้าใจในทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมพึงมี จะทำให้การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมในบริบทเชิงเศรษฐกิจ พร้อมทั้งควรให้อยู่ในรูปแบบของการแสดงเพื่อสร้างสุนทรีย์ความบันเทิงทางศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทย ที่ได้ประยุกต์ปรับใช้ให้เข้าบริบทสังคมในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งการศึกษาคณะเพชรจรัสแสงเป็นกลุ่มจำกัดขอบเขตชัดเจน ซึ่งไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ถึงความสำคัญของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยและเนื่องด้วยกรณีศึกษาในลักษณะเดียวกันของวัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยมีน้อย การวิจัยศึกษานี้จึงเป็นเสมือนช่องทางให้เกิดการศึกษาในคณะกรรมการแสดงอื่นต่อไป สามารถศึกษาลงลึกในนาฏศิลป์ไทยในมิติอื่นบนพื้นที่ทางวิชาการ เช่น เจาะลึกในกระบวนการสร้างการแสดง อย่างเช่น การศึกษาในเชิงมานุษยวิทยาในแนวคิดวิถีปฏิบัติ (ฮาบิทัส) ในการสะสมทุนทางวัฒนธรรมทางด้านดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย , การศึกษาเชิงนาฏยศาสตร์ในกระบวนการทำรำนาฏศิลป์ไทยในสังคมปัจจุบันศตวรรษที่ 21 สู่ศึกษาการอธิบายปัจจัยที่มีพลวัต และ การศึกษาเชิงดุริยางคศาสตร์ด้านเพลงบรรเลงในการแสดงร่วมสมัย ลักษณะในการบรรเลงเกิดการบันทึกโน้ตและวิเคราะห์ ทั้งหมดล้วนนำไปการนำเสนอสอดคล้องกับความสำคัญ คุณค่าทรัพยากรทางวัฒนธรรม

รายการอ้างอิง

Appadurai, A. (1986). *The Social Life of Things Commodities In Cultural Perspective*. UK: Cambridge University.

David Swartz. (1977). *Culture and Power: The Sociology of Pierre Bourdieu*. Usa: The University of Chicago.

Erik Cohen. (1988). Authenticity And Commoditization In Tourism. *Annals of Tourism Research*(15), 371-386.

Webb, J., Schirato, T., & Danaher, G... (2004). *Understanding Bourdieu*. London: Athenacum Press.

Wendy Griswold. (2004). Cultures and Societies in a Changing World. *Sociology for a New Century Series* 474.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติประจำปีพุทธศักราช 2557. กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา.

เกษม เพ็ญภินันท์. (2549). สู่พรมแดนความรู้เรื่องวัฒนธรรมบริโภคความเป็นปกติวิสัยของการบริโภควัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.

คาร์ล มาร์กซ. (2542). *Das Kapital* ว่าด้วยทุน เศรษฐศาสตร์การเมืองวิพากษ์ เล่ม 1.

จักริน หงษ์อินทร์. (2561) ผู้จัดการทั่วไปอุทยานภาษีตัดตน. สัมภาษณ์ 27 มิถุนายน.

จิราพร แก้วศรีงาม. (2547). เปิดโลกมวยไทย : ความสัมพันธ์ระหว่างนักมวย ค่ายมวยและธุรกิจในวงการมวยไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชนิดา เสงี่ยมไพศาลสุข. (2548). บทความ *L'conomie des biens symboliques* (เศรษฐกิจ ของทรัพย์สินเชิงสัญลักษณ์) ของปีแยร์บูร์ดิเยอ: บทแปลและบทวิเคราะห์ในทัศนะทางสังคมวิทยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชลิตา สุตจำลอง. (2560) สมาชิกคณะเพชรจรัสแสง. สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2560.

ชากร พันนุช. (2560) รองประธานบริหารโครงการสวนไทยพัตยา. สัมภาษณ์ 17 ธันวาคม 2560.

ชิตชนก ปานสวัสดิ์. (2560) สมาชิกคณะเพชรจรัสแสง. สัมภาษณ์ , 25 พฤษภาคม 2560.

ฐานเศรษฐกิจ. (2560). จับชีพจรท่องเที่ยวปี60 เป้าหมายปีมรายได้ 2.71 ล้านล้าน. Retrieved from

<http://www.thansettakij.com/content/123060>

ณรงค์ฤทธิ์ เพชรจรัส. (2560) สมาชิกเพชรจรัสแสง. สัมภาษณ์ 1 พฤศจิกายน 2560.

ณัฐพล อยู่รุ่งเรืองศักดิ์. (2554). พระเครื่องกับสังคมไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 57' พ.ศ. 2550 : การศึกษาคติความเชื่อ รูปแบบ พุทธพาณิชย์.

ต่อสิต กลีบบัว. (2553). การเมืองในการถ่ายภาพท่องเที่ยว : การครอบงำและการต่อรองทางวัฒนธรรม. (วิทยานิพนธ์

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารและสื่อสารมวลชน.

ชนิด อัญโพธิ์. (2545). ศิลปะคอนรา หรือคู่มือนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

ฉันทพร ธีราวัฒน์. (2552). การแปรวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นสินค้า: กรณีศึกษาโรงแรมฮอไรซัน วิลเลจ รีสอร์ท.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย.

นครินทร์ น้ำใจดี. (2557). โขนของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ: กระบวนการจัดสร้าง อนุรักษ์ พัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย, 3(ปีที่ 34), 85-118.

นพคุณ สุดประเสริฐ. (2561) รองคณบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนาศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม. สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2561.

นพพล จำเริญทอง. (2557). การวิเคราะห์การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย : กรณีศึกษา พิเชษฐุ์ กลั่นชื่น. วารสารศิลปกรรมบูรพาไทย(ฉบับที่ 17), 199-216.

นริรัตน์ พินิจธนสาร. (2553). นาฏยพานิชย์กรณีศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ในโรงละครในเขตกรุงเทพมหานคร.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วิทยาลัยนวัตกรรมการ.

นุชนาฏ ดีเจริญ. (2550). ระเบียบ ร้า ฟ็อน ละคร. Retrieved from

<http://www.human.nu.ac.th/newculture/article.php?d=17>

บงกช ประทีปช่วง. (2546). ดนตรีไทยในธุรกิจโรงแรม. มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย.

ประทีน พวงสำลี. (2514). หลักนาฏศิลป์. กรุงเทพฯ: ไทยมิตรการพิมพ์.

ประเมษฐ์ บุณยะชัย. (2550). จารีนานาฏศิลป์ไทย. ลพากร, ปีที่ 50(ฉบับที่ 1), 5-9.

พงศ์พันธ์ เพชรทอง. (2560). หัวหน้าคณะเพชรจรัสแสง, สัมภาษณ์ 13 กันยายน

พจนา เพชรทอง. (2560) หัวหน้าคณะเพชรจรัสแสง. สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2560.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2545). นาฏศิลป์.

พระบรมราชินีนาถ, ม. (2552). วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายโขนละคร สมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: บริษัท แพลนโมทิฟ จำกัด.

พระมหาสุเทพ สุบุญชาติ. (2545). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พลธรรม์ จันทร์คำ. (2551). พญานาค : อุดมการณ์ที่เมืองคำชะโนดสู่กระบวนการทำให้เป็นสินค้า. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร.

พัชนี เมืองศรี. (2556). กระติบข้าวในฐานะที่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.

พิชชาณัฐ ตู้อินดา. (2560). ข้างหลังดวงจันทร์มีอะไรในดวงใจ เผยชีวิตสามัญนอกรวงการณ์น้ำหมึกของ 'เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์'. Retrieved from <http://kotavaree.com/?p=601>

พิชญ์ ยอดเนรแก้ว. (2561) อาจารย์สาขานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนาศิลป์ กระทรวง

วัฒนธรรม. สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2561.

ภัทราวดี ภูษาภิรมย์. (2550). วัฒนธรรมบันเทิงในชาติไทย การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมความบันเทิงในสังคม กรุงเทพฯ พ.ศ. 2491-2500.

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. (2560). โขน. Retrieved from

<http://ich.culture.go.th/index.php/th/component/search/?searchword=%E0%B9%82%E0%B8%82%E0%B8%99&ordering=newest&searchphrase=all&limit=100>

ยุทธชัย อุทยานินทร์. (2544). ภัทราวดีเธียเตอร์ : ชุมชนละครเวทีสมัยใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. (2539). "ทิวทางวัฒนธรรม" ปาฐกถา ไชยง ล้อมทองกุล: ณ มูลนิธิไชยง ล้อมทองกุล.

เรณู โกศินานนท์. (2545). สืบสานนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ศิโรตม์ คล้ามไพบูลย์. (2559). กว่าจะเป็นร่วมสมัยได้สังคมจารีตประเพณี (2) : โขนในฐานะสินค้าวัฒนธรรมนอกระบบอุปถัมภ์. Retrieved from

https://www.matichonweekly.com/column/article_14008

ศิโรตม์ คล้ามไพบูลย์. (2509). กว่าจะเป็นร่วมสมัยได้สังคมจารีตประเพณี (3) : ทศกัณฐ์ไร้หัวใจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและวัฒนธรรม. Retrieved from

https://www.matichonweekly.com/column/article_14642

ศุภชัย จันทรสุวรรณ. (2561) ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) และผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ สาขา โขนพระ คณะศิลปนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561.

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน. (2555). เมื่อวัฒนธรรมอีสาน...กลายเป็นสินค้า. จดหมายข่าว สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ปีที่ 1(ฉบับที่ 3 (มีนาคม-เมษายน)), 11-13.

สนอง คลังพระศรี. (2541). หมอลำชิง : กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำในภาคอีสาน.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย.

สุนมมาลย์ นิมนต์พันธ์. (2550). การละครไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.

สุรัตน์ จงดา. (2561) ผู้ช่วยอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2561.

สุวัฒน์ อรรถกฤษณ์. (2560) ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร. สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2560.

เสาวลักษณ์ พงศ์ทองคำ. (2537). นาฏศิลป์ไทยในร้านอาหาร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะศิลปกรรมศาสตร์.

อะมีมะ แซ่จู. (2557). กระบวนการกลายเป็นสินค้าของหัตถกรรมฝีมือชาติพันธุ์ลีซู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย.

อาคม สายาคม. (2545). รวมงานนิพนธ์ของอาคม สายาคม ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ กรมศิลปากร. กรุงเทพฯ: กรม

ศิลปากร.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ญาณวุฒิ ดวงดารา
วัน เดือน ปี เกิด	5 มีนาคม 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย (เกียรตินิยมอันดับสอง) คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ที่อยู่ปัจจุบัน	31/95 พฤษภาลัยสิทธิ์ หมู่ที่1 ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 11140

